

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

EX BIBLIOTHECIS GUDBRANDRI
VIGFUSSON et FRIDERICI YORK POWELL
olim alumni, partim ab hoc legatis, partim
emptis, a. MCMIV.

A2.7.9 ✓

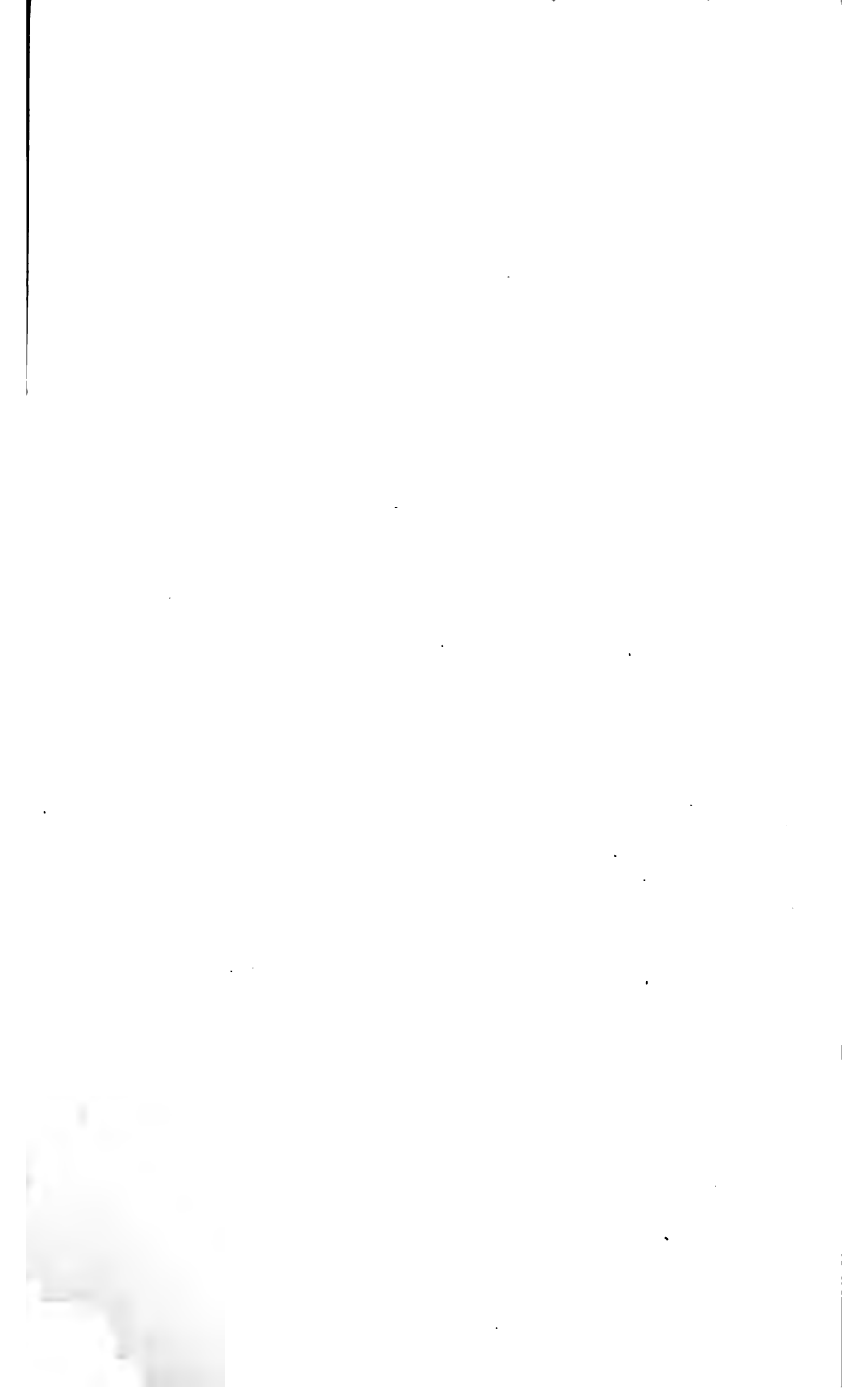

W. Stanger del. sculp.

Frederick York Powell
1873 Mid. Temp.

HEIMSKRINGLA

EDA

SÖGUR NOREGS KONUNGA

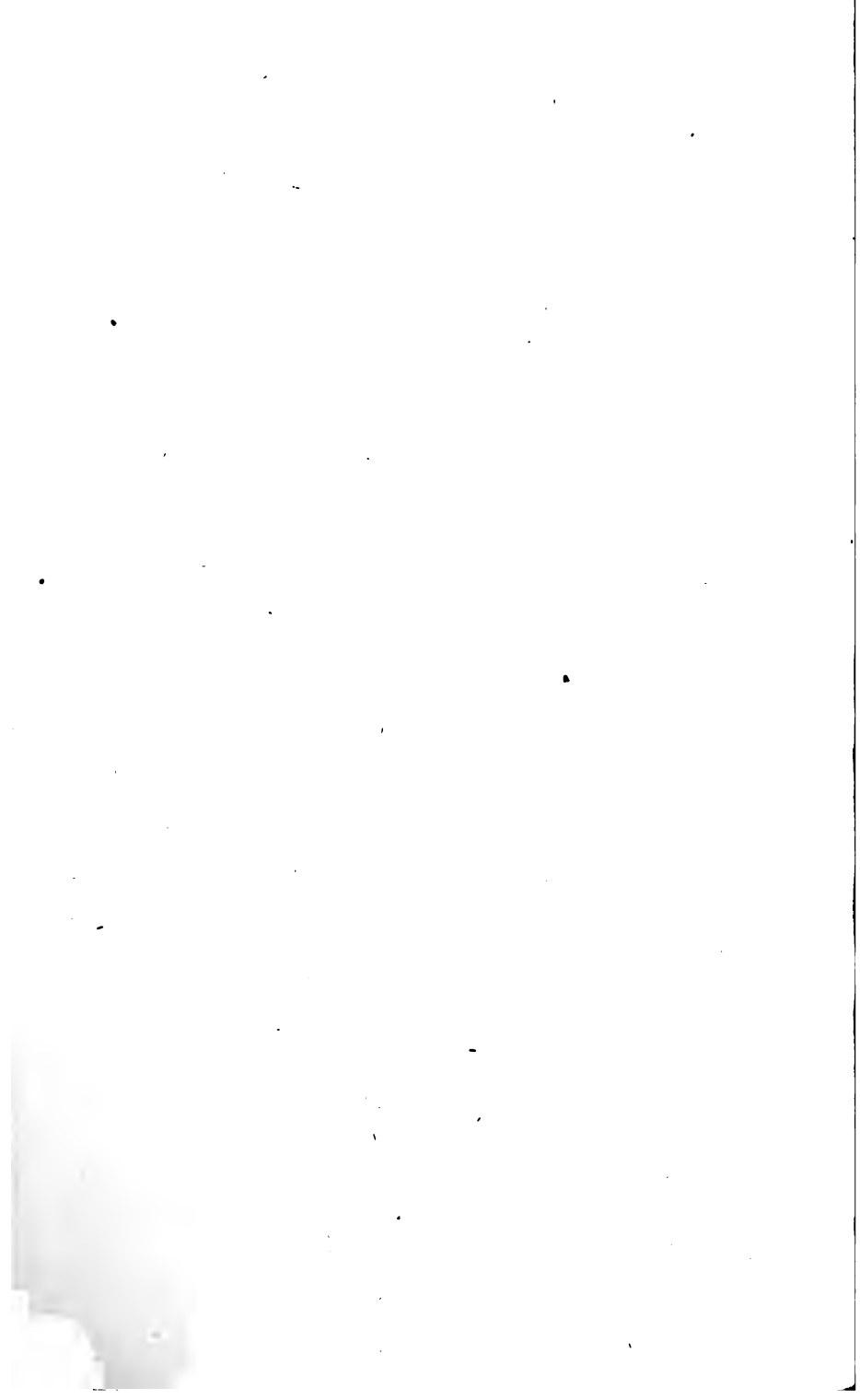
SNORRA STURLUSONAR.

II.

UPPSALA,
W. SCHULTZ.

UPPSALA,
W. Schultz' Boktryckeri,
1869.

SAGA ÓLAFS HINS HELGA.

SAGA ÓLAFS HINS HELGA HARALDSSONAR.

1. *Uppfóstr Ólafs helga Haraldssonar.*

Ólafr sonr Haralds hins grenska fœddist upp með Sigurði sýr stjúpfoður sínum ok Ástu móður sinni. Hrani
5 hinn víðförli var með Ástu; hann veitti fóstr Ólafi konungi Haraldssyni. Ólafr var snimma gerviligr maðr, friðr sýnum, meðalmaðr á vöxt; vitr var hann snimma ok orðsnjallr. Sigurðr sýr var búsyglumaðr mikill ok hafði menn sína mjök í starfi, ok hann sjálfr fór optliga at sjá
10 um akra ok eng eða fénað, ok enn til smíða, eða þar er menn störfuðu eitthvat.

2. *Frá Ólafi ok Sigurði konungi sýr.*

Þat var eitt sinn, at Sigurðr konungr vildi ríða af bæ, þá var engi maðr heima á bænum; hann kvaddi
5 Ólaf stjúpson sinn at söðla sér hest. Ólafr gékk til geitahúss, tók þar bukk, þann er mestr var, ok leiddi heim ok lagði á söðul konungs; gékk þá ok sagði honum, at þá hafði hann búit honum reiðskjóta. Þá gékk Sigurðr konungr til ok sá, hvat Ólafr hafði gert. Hann mælti:
0 Auðsætt er, at þú munt vilja af höndum ráða kvaðningar mínar; mun móður þinni þat þykkja sæmiligt, at ek hafa engar kvaðningar við þik, þær er þér sé í móti skapi; er þat auðsætt, at vit munum ekki vera skaplíkir, muntu vera miklu skapstærri en ek em. Ólafr svarar fá ok hló
5 við ok gékk í brott.

3. *Frá íþróttum Ólafs.*

Ólafr Haraldsson, er hann vóx upp, var ekki hár meðalmaður ok allþrekligr, sterkr at affi, ljósjarpr á hár, breiðleitr, ljóss ok rjóðr í andliti, eygðr forkunnar vel, fagreygr ok snareygr, svá at ótti var at sjá í augu honum, 5 ef hann var reiðr. Ólafr var íþróttamaður mikill um marga hluti, kunni vel við boga, skaut manna bezt handskoti, ok syndr vel, hagr ok sjónhannarr um smíðir allar, hvárt er hann gerði eða aðrir menn. Hann var kallaður Ólafr digri. Var hann djarfr ok snjallr í máli, bráðgerr at öll- 10 um þroska, bæði affi ok vizku, ok hugþekkr var hann öllum frændum sínum ok kunnmönnum, kappsamr í leikum ok vildi fyrir vera öllum öðrum, sem vera átti fyrir tignar sakir hans ok burða.

4. *Upphaf hernaðar Ólafs konungs.*

15

Ólafr Haraldsson var þá 12 vetra gamall, er hann steig á herskip fyrsta sinn. Ásta móðir hans fékk til Hrana, er kallaður var konungsföstri, til forráða fyrir liðinu ok í för með Ólafi; því at Hrani hafði opt áður verit í víking. Þá er Ólafr tók við liði ok skipum, þá gáfu 20 liðsmenn honum konungsnafn, svá sem siðvenja var til, at herkonungar, þeir er í víking váru, er þeir váru konung-bornir, þá báru þeir konungsnafn þegar, þótt þeir sæti eigi at löndum. Hrani sat við stýrihömlu; því segja sumir menn, at Ólafr væri háseti, en hann var þó konungr yfir 25 liðinu. Þeir héldu austr með landinu ok fyrst til Danmerkr. Svá segir Óttarr svartí, er hann orti um Ólaf konung:

Ungr hrastu á vit vengis
vígrakkr konungr blakki,
þú hefir dýrum þrek, dreyra
Danmarkar, þik vandan.

Varð nýtligust norðan,
nú ert ríkr af hvöt slíkri,
frá ek til þess er fórut,
för þín, konungr, görva.

30

En er haustaði, sigldi hann austr fyrir Svíaveldi, tók þá at herja ok brenna landit; því at hann þóttist eiga Svíum at launa fullan fjándskap, er þeir höfðu tekit af lífi Harald 35

föður hans. Öttarr svarti segir þat berum orðum, at hann fór þá austr or Danmörk:

<p>Öttuð árum skreyttam
austr í Salt með flaustum,
5 báruð lind af landi
landvörðr! á skip randir.
Neyttuð segls ok settut
sundvarpaði stundum,</p> | <p>sleit mjök róin mikla
mörg ár und þér báru.
Drótt var drjúgligr ótti,
dólglinns, at fór þinni,
svanbræðir! namtu síðan
Svíþjóðar nes rjóða.</p> |
|---|--|

5. Orrosta hin fyrsta.

- 10 Þat haust barðist Ólafr við Sótasker hina fyrstu orrostu, þat er í Svíaskerjum. Þar barðist hann við víkinga, ok er sá Sóti nefndr, er fyrir þeim réð; hafði Ólafr lið miklu minna ok skip stærri. Hann lagði sín skip í milli boða nøkkurra, ok var víkingunum úhægt at at leggja.
- 15 En þau skip, er næst lágu þeim, þá kómu þeir á stafnljám ok drógu þau at sér ok hruðu þá skipin. Víkingarnir lögðu frá ok höfðu látit lið mikit. Sigvatr skáld segir frá þessarri orrostu í því kvæði, er hann taldi orrostur Ólafs konungs:

<p>20 Langr bar út hinn unga
jöfra kund at sundi,
þjóð ugði sér síðan,
sjámeiðr, konungs reiði.</p> | <p>Kaun ek til margs, en manna,
minni, fyrsta sinni
hann rauð cestr fyrir austan
úlfs fót við sker Sóta.</p> |
|---|--|

6. Hernaðr í Svíþjóð.

- 25 Ólafr konungr hélt þá austr fyrir Svíþjóð ok lagði inn í Lögin ok herjaði á bæði lönd. Hann lagði alt upp til Sigtúna ok lá við fornu Sigtún. Svá segja Svíar, at þar sé enn grjóthlöd, þau er Ólafr lét gera undir bryggju-sporða sína. En er haustaði, þá spurði Ólafr Haraldsson
- 30 til þess, at Ólafr Svíakonungr dró saman her mikinn, ok svá þat, at hann hafði járnum komit fyrir Stokksund ok sett lið fyrir. En Svíakonungr sætlaði, at Ólafr konungr myndi þar biða frera, ok þótti Svíakonungi lítils vert um her Ólafs konungs, því at hann hafði lítit lið. Þá fór

Ólafr konungr út til Stokksunda, ok komst þar eigi út. Kastali var fyrir vestan sundit, en herr manns fyrir sunnan. En er þeir spurðu, at Svíakonungr var á skip kominn ok hafði her mikinn ok fjölda skipa, þá lét Ólafr konungr grafa út í gegnum Agnafir til hafs. Þá váru regn 5 mikil. En um alla Svíþjóð fellr hvert rennanda vatn í Löginn, en einn óss er til hafs or Leginum, ok svá mjór, at margar ár eru breiðari. En þá er regn eru mikil ok snjánám, þá falla vötnin svá ósiliga, at forsfall er út um Stokksund, en Lögriinn gengr svá mjök upp á löndin, at 10 víða flóar. En er gröptrinn kom út í sjáinn, þá hljóp vatnit ok straumrinn út; lét þá Ólafr konungr á skipum sínum leggja öll stýri or lagi ok draga segl við hún. Byrr var á blásandi. Þeir stýrðu með árum, ok géngu skipin mikinn út yfir grunnit ok kómu öll heil á hafit. En Svíar 15 fóru þá á fund Ólafs Svíakonungs ok sögðu honum, at Ólafr digri var þá kominn út á haf. Svíakonungr veitti þeim stórar átölur, er gætt skyldu hafa, at Ólafr kvæmist eigi út. Þat er nú síðan kallat Konungssund, ok má þar ekki stórskipum fara, nema þá er vötn ósast mest. En 20 þat er sumra manna sögn, at Svíar yrði varir við, þá er þeir Ólafr höfðu út grafit fitina ok vatnit féll út, ok svá, at Svíar fóru þá til með her manns ok ætluðu at banna Ólafi, at hann færi út, en er vatnit gróf út tveggja vegna, þá féllu bakkarnir, ok þar fólkit með, ok týndist þar 25 fjöldi liðs. En Svíar mæla þessu í mót ok telja hégóma, at þar hafi menn farizt. Ólafr konungr sigldi um haustit til Gotlands ok bjóst þar at herja. En Gotar höfðu þar samnað ok gerðu menn til konungs ok buðu honum gjald af landinu. Þat þektist konungr, ok tekr gjald af landinu, 30 ok sat þar um vetrinn. Svá segir Óttarr svarti:

Gildir komtu at gjaldi
gotneskum her flotna,
þorðut þér at varða
þat land jöfurr brandi.

Rann, en maðr um minna
margr býr um þrek, varga
hungr frá ek austr, hinn yngri,
Eysýslu lið, þeyja.

7. Önnur orrosta.

Hér segir svá, at Ólafr konungr fór, er váraði, austr til Eysýslu ok herjaði, veitti þar landgöngu, en Eysýslir kómu ofan ok héldu orrostu við hann. Þar hafði
 5 Ólafr konungr sigr, rak flóttu, herjaði ok eyddi landit. Svá er sagt, at fyrst er þeir Ólafr konungr kómu í Eysýslu, þá buðu bændr honum gjald; en er gjaldit kom ofan, þá gékk hann í móti með liði alvápnuðu; ok varð þá annan veg en bændr ætluðu, því at þeir fóru ofan
 10 með ekki gjald, heldr með hervápnnum, ok börðust við konung, sem fyrr var sagt. Svá segir Sigvatr skáld:

Þat var enn at önnur
 Ólafr, né svik fálusk,
 odda þing í eyddri
 15 Eysýslu gékk heyja.

Sitt áttu fjör fótum,
 fár beið or stað sára,
 enn þeir er undan runnu,
 allvaldr! búendr gjalda.

8. Þriðja orrosta.

Síðan sigldi hann aptr til Finnlands ok herjaði þar ok gékk á land upp, en lið alt flýði á skóga ok eyddi bygðina at fé öllu. Konungr gékk langt á landit
 20 upp ok yfir skóga nökkura. Þar váru fyrir dalbygðir nökkurar; þar heita Herdalar. Þeir féngu lítit fé, en ekki af mönnum. Þá leið á daginn, ok sneri konungr ofan aptr til skipa. En er þeir kómu á skóginn, þá dreif lið at þeim öllum megin ok skaut á þá, ok sóttu at fast. Kon-
 25 ungr bað menn hlifa sér, ok vega í mót slíkt, er þeir mætti við komast; en þat var úhægt, því at Finnar létu skóginn hlifa sér. En áðr konungr kvæmi af skóginum, lét hann marga menn, ok margir urðu sárir; kom síðan um kveldit til skipa sinna. Þeir Finnar gerðu um nóttina
 30 æðiveðr með fjölkyngi ok storm sjávar. En konungr lét upptaka akkerin ok draga segl, ok beittu um nóttina fyrir landit. Mátti þá enn sem optar meira hamingja konungs en fjölkyngi Finna; féngu þeir beitt um nóttina fyrir Balagarðssíðu, ok þaðan í hafit út. En herra Finna fór hit
 35 efra, svá sem konungr sigldi hit ytra. Svá segir Sigvatr:

Hríð varð stáls í stríðri
ströng Herdala göngu
Finnlendinga at fundi
fylkis niðs hin þriðja.

En austr við lá leysti
leið víkinga skeiðar.
Balagarðs at borði
brimskíðum lá síða.

9. Orrosta hin fjórða í Suðrvík.

5

Þá sigldi Ólafr konungr til Danmerkr; hitti hann þar Þorkel hinn háfa, bróður Sigvalda jarls, ok réðst Þorkell til ferðar með honum, því at hann var þá búinn áðr at fara í hernað. Sigldu þeir þá suðr fyrir Jótlands síðu ok þar sem heitir Suðrvík, ok unnu þeir víkingaskip 10 mörg. En víkingar, þeir er jafnan lágu úti ok réðu fyrir liði miklu, létu sik konunga kalla, þótt þeir ætti engi lönd til forráða. Lagði Ólafr konungr þar til bardaga; varð þar orrosta mikil, fékk þar Ólafr konungr sigr ok fé mikit. Svá segir Sigvatr:

15

Enn kváðu gram Gunnar
galdrs upphöfum valda,
dýrð frá ek þeim er vel varðisk
vinnask, fjórða sinni,

þá er ólíttill úti
jöfra liðs á miðli
friðr gekk sundr í slíðri
Suðrvík Dönum kuðri.

10. Orrosta hin fimta við Frisland.

20

Þá sigldi Ólafr konungr suðr til Fríslands ok lá fyrir Kinnlima síðu í hvössu veðri. Þá gekk konungr á land með lið sitt, en landsmenn riðu ofan í móti þeim ok börðust við þá. Svá segir Sigvatr skáld:

Víg vantu, hlenna hneigir!
hjálumum grimt it fimta;
þöldu hlýr fyrir hári
hríð Kinnlima síðu,

þá er við raun at ræsis
reið herr ofan skeiðum,
en í gegn at gunni
gekk hilmis lið rekkum.

25

11. Dauði Sveins tjúguskeggs.

Ólafr konungr sigldi þá vestr til Englands. Þat 30 var þar tíðinda, at Sveinn tjúguskegg Danakonungr var þenna tíma í Englandi með Danaher, ok hafði þar þá setit um hríð ok herjat land Aðalráðs konungs. Höfðu þá Danir víða gengit yfir England; var þá svá komit, at Aðalráðr konungr hafði flýit landit ok farit suðr í Valland. 35

Þetta sama haust, er Ólafr konungur kom til Englands, urðu þau tíðindi þar, at Sveinn konungur Haraldsson varð bráðdauðr um nótt í rekkju sinni; ok er þat sögn enskra manna, at Eaðmundr hinn helgi hafi drepit hann, með 5 þeima hætti sem hinn helgi Mercurius drap Julianum níðing. En er þat spurði Aðalráðr Englakonungur á Flæmingjaland, þá snýr hann þegar aptr til Englands. En þá er hann kom aptr í landit, sendi hann orð öllum þeim mönnum, er fé vildu þiggja til þess at vinna land með honum. 10 Dreif þá mikit fjölmenni til hans. Þá kom til liðs við hann Ólafr konungur með mikla sveit Norðmanna. Þá lögðu þeir fyrst til Lundúna ok héldu skipahernum utan í Temps, en Danir héldu borginni. Öðrum megin árinna er mikit kauptún, er heitir Suðvirki; þar höfðu Danir 15 mikinn umbúnað, grafit diki stór, ok settu fyrir innan vegg með viðum ok grjóti ok torfi, ok höfðu þar í lið mikit. Aðalráðr konungur lét þar veita atsókn mikla, en Danir vörðu, ok fékk Aðalráðr konungur ekki atgert. Bryggjur váru þar yfir ána milli borgarinnar ok Suðvirkis svá 20 breiðar, at aka mátti vögnum á víxl. Á bryggjunum váru vígi ger, bæði kastalar ok borðþök forstreymis, svá at tók upp fyrir miðjan mann, en undir bryggjunum váru stafir, ok stóðu þeir niðr grunn í áni. En er atsókn var veitt, þá stóð herrinn á bryggjunum um allar þær ok 25 varði þær. Aðalráðr konungur var mjök hugsjúkr, hvernug hann skyldi vinna bryggjurnar. Hann kallaði á tal alla höfðingja hersins, ok leitaði ráðs við þá, hvernug þeir skyldu koma ofan bryggjunum. Þá segir Ólafr konungur, at hann mun freista at leggja til sínu liði, ef aðrir höfðingjar vilja at leggja. Á þeiri málstefnu var þat ráðit, 30 at þeir skyldu leggja her sinn upp undir bryggjurnar; hjó þá hverr sitt lið ok sín skip.

12. Orrosta hin sétta.

Ólafr konungur lét gera flaka stóra af viðartágum ok 35 af blautum viði, ok taka í sundr til vandahús, ok lét

þat bera yfir skip sín svá vítt, at þat tók af borðum út; þar lét hann setja undir stafi svá þykt ok svá hátt, at bæði var hægt at vega undan ok ýrit stínt fyrir grjóti, ef ofan væri á borit. En er herrinn var búinn, þá veittu þeir atróðr neðan eptir ánni, ok er þeir koma nær brygg- 5 junum, þá var borit ofan á þá bæði skot ok grjót svá stórt, at ekki hélt við hvárki hjálmar né skildir, ok skipin meiddust sjálf ákaflega; lögðu þá margir frá. En Ólafr konungr ok Norðmanna lið með honum reru alt upp undir bryggjurnar ok báru kaðla um stafina, þá er upp héldu 10 bryggjunum, ok tóku þá ok reru öllum skipunum forstreymis, sem mest máttu þeir. Stafirnir drógust með grunni ok alt til þess er þeir váru lausir undir bryggjunum. En fyrir því at vápnadr herr stóð á bryggjunum þykt, þar var bæði grjót mart ok hervápn mörg, en stafirnir váru 15 undan brotnir, þá bresta af því niðr bryggjurnar, ok fellr fólkit mart ofan á ána, en alt annat liðit flýði af bryggjunum, sumt í borgina, en sumt í Suðvirki. Eptir þat veittu þeir atgöngu í Suðvirki, ok unnu þat. En er borgarmenn sá þat, at áin var unnin Temps, svá at þeir máttu 20 ekki banna skipfarar upp í landit, þá hræddust þeir ok gáfu upp borgina, ok tóku við Aðalráði konungi. Svá segir Óttarr svarti:

Enn brauztu, éla kennir
yggs, gunnþorinn bryggjur,
linns hefir lönd at vinna,
Lundúna, þér snúnat.

Höfðu hart um krafðir,
hildir óx við þat, skildir
gang, en gamlir sprungu
gunnþinga járnhringar.

25

Ok enn kvað hann þetta:

Komtu í land ok lendir,
láðvörðr, Aðalráði,
þín naut rekka rúni,
ríki efiðr, at slíku.

Harðr var fundr sá er færðut
friðlands á vit niðja,
réð ættstuðill áðan,
Jatmundar, þar grundu.

30

Enn segir Sigvatr frá þessu:

Rétt er at sókn hin setta,
snarr þengill bauð Englum
at, þar er Ólafr sótti,
yggs, Lundúna bryggjur.

Sverð bitu völsk, en vörðu
víkingar þar diki,
átti sumt í slættu
Suðvirki lið búðir.

35

13. *Orrosta hin sjaunda.*

Ólafr konungr var um vetrinn með Aðalráði konungi;
 þá áttu þeir orrostu mikla á Hringmaraheiði á Úlfkelslandi;
 þat ríki átti þá Úlfkell snillingr; þar féngu konungarnir
 5 sigr. Svá segir Sigvatr skáld:

Enn lét sjaunda sinni
 sverðþing háit verða
 endr á Úlfkels landi
 Ólafr, sem ek fer máli.

Stóð Hringmaraheiði,
 herfall var þar, alla
 Ellu kind, en olli
 arfvörðr Haralds starfi.

10 Enn segir Óttarr svá frá þessarri orrostu:

Þengill! frá ek at þunga
 þinn herr skipum ferri,
 rauð Hringmaraheiði,
 hlóð valköstu, blóði.

Laut fyrir yör áðr létti
 landsólk í gny randa,
 Engla ferð, at jörðu,
 ótt en mörg á flótta.

15 Þá lagðist landit enn víða undir Aðalráð konung, en
 þingamenn ok Danir héldu mörgum borgum, ok víða héldu
 þeir þá enn landinu.

14. *Orrosta hin átta ok níunda.*

Ólafr konungr var höfðingi fyrir herinum, þá er
 20 þeir héldu til Kantarabyrgis, ok börðust þar alt til þess
 er þeir unnu staðinn, drápu þar fjölda liðs ok brendu
 borgina. Svá segir Óttarr svarti:

Atgöngu vantu, yngvi!
 ætt siklinga mikla,
 25 blíðr hilmir! tóktu breiða
 borg Kantara um morgin.

Lék við rönn af ríki,
 réttu, bragna konr! gagni,
 aldar frá ek at aldri,
 eldr ok reykr, at þú beldir.

Sigvatr telr þessa hina áttu orrostu Ólafs konungs:

Veit ek at víga mostir
 Vindum háttir hinn átta,
 30 styrkr gékk vörðr at virki
 verðungar, styr gerði.

Sinn máttut þoe banna,
 borg Kantara sorgar
 mart fékk þrúðum Þörtum
 þort, greifar Óleifi.

Ólafr konungr hafði þá landvörn fyrir Englandi, ok fór
 með herskipum fyrir land fram, ok lagði upp í Nýjamóðu;
 þar var fyrir þingamanna lið, ok átti þar orrostu; ok
 35 hafði Ólafr konungr sigr. Svá segir Sigvatr skáld:

Vann ungr konungr Englum
ótrauðr skarar rauðar,
endr kom brúnt á branda
blóð í Nýjamóðu.

Nú hefi ek orrostur, anstan
ógnvaldr! nú taldar;
herr féll danskr, þar er dörrum
dreif mest at Óleifi.

Ólafr konungr fór þá víða um landit ok tók gjöld af 5
mönnum, en herjaði at öðrum kosti. Svá segir Óttarr:

Máttið enkrar settar
öld, þar er tókt við gjöldum
vísí vægðarlausum
viðfrægr, við þér bæga.

Guldut gumnar sjaldan
goll döglingi hollum,
stundum frá ek til strandar
stór þing ofan fóru.

10

Þar dvaldist Ólafr konungr í þat sinn 3 vetr.

15. Orrosta hin tíunda í Hringfirði.

En hit þriðja vár andaðist Aðalráðr konungr; tóku
þá konungdóm synir hans Eaðmundr ok Eaðvarðr. Þá
fór Ólafr konungr suðr um sjá, ok þá barðist hann í 15
Hringfirði ok vann kastala á Hólunum, er víkingar sátu
í; hann braut kastalann. Svá segir Sigvatr skáld:

Tögr var fullr í fögnum
fólkveggs drífar breggi,
hélt sem hlínir mælti,
Hringfirði, lið þingat.

Ból lét hann á Hoeli
hátt, víkingar áttu,
þeir báðut sér síðan
slíks skotnaðar, brotna.

20

16. Orrosta hin elliða ok hin tólfta ok þrettínda.

Þá hélt Ólafr konungr liði sínu vestr til Gríslupolla,
ok barðist þar við víkinga fyrir Vilhjálmsbœ; þar hafði
Ólafr konungr sigr. Svá segir Sigvatr:

25

Ólafr! vantu þar er jófrar
elliða styr féllu,
ungr komtu af því þingi
þollr, í Gríslupollum.

Þat frá ek víg at víttu
Vilhjálmis fyrir bœ hjálma,
tala minst er þat telja,
tryggu jarls háit snarla.

Því næst barðist hann vestr í Fetlafirði, sem segir Sigvatr: 30

Tönn rauð tölfta sínni
úr fylgjandi ylgjar,

varð, í Fetlafirði,
fjörbann lagit manna.

Þaðan fór Ólafr konungr alt suðr til Seljupolla, ok átti
þar orrostu. Þar vann hann borg þá er heitir Gunnvalds-
borg; hon var mikil ok forn, ok þar tók hann jarl, er 35

fyrir réð borginni, er hét Geirfiðr. Þá átti Ólafr konungr tal við borgarmennina; hann lagði gjald á borgina ok á jarl til útlausnar, 12 þúsundir gullskillinga. Slíkt fé var honum goldit af borginni, sem hann lagði á. Svá segir
5 Sigvatr:

Þrettánda vann Þreenda,
þat var flóttá bōl, dróttinn
snjallr í Seljupollum
sunnarla styr kunnan.

Upp lét gramr í gamla
Gunnvaldsborg um morgin,
Geirfiðr hét sá, gerva
gengit, jarl um fenginn.

10 17. *Orrosta hin fjórtánda ok draumr Ólafs konungs.*

Eptir þat hélt Ólafr konungr liði sínu vestr í Karlsár ok herjaði þar, átti þar orrosta. En þá er Ólafr konungr lá í Karlsám, ok beið þar byrjar ok ætlaði at sigla út til Nörvasunda ok þaðan út í Jörsalaheim, þá
15 dreymdi hann merkiligan draum, at til hans kom göfugligr maðr ok þekkiligr ok þó ógurligr, ok mælti við hann, bað hann ætlan þeirri hætta at fara út í lönd: Far aptr til óðala þinna, því at þú munt vera konungr yfir Noregi at eilífu. Hann skildi þann draum til þess, at hann mundi
20 konungr vera yfir landi ok hans ættmenn langa ævi.

18. *Orrosta hin fimtánda.*

Af þeirri vitran sneri hann aptr ferðinni ok lagðist við Peituland ok herjaði þar, ok brendi þar kaupstað þann er Varrandi hét. Þess getr Óttarr:

25 Náðut ungr at eyða,
ógnæitr jöfurr, Peitu,

reyndut, ræsir! steinda
rönd á Túskalandi.

Ok enn segir Sigvatr svá:

Málms vann Mœra hilmir
munnrjóðr er kom sunnan
30 gang, þar er gamlir sprungu
geirar, upp at Leiru.

Varð fyrir víga njörðum
Varrandi, sjá fjarri,
brendr, á bygðu landi
bær heitir svá Peitu.

19. *Frá Rúðujörlum.*

Ólafr konungr hafði verit í hernaði vestr í Val-landi 2 sumur ok einn vetr. Þá var liðit frá falli Ólafs

konungs Tryggvasonar 13 vetr. Þá stund höfðu ráðit fyrir Noregi jarlar: fyrst Eiríkr ok Sveinn Hákonarsynir, en síðan Eiríkssynir Sveinn ok Hákon; Hákon var systurson Knúts konungs Sveinssonar. Þá váru í Vallandi jarlar 2, Vilhjálmr ok Roðbert, faðir þeirra var Ríkarðr Rúðujarl; 5 þeir réðu fyrir Norðmandí. Systir þeirra var Emma dróttning, er Aðalráðr Englakonungur hafði átt; synir þeirra váru þeir Eaðmundr ok Eaðvarðr hinn góði, Eaðvígr ok Eaðgeirr. Ríkarðr Rúðujarl var son Ríkarðar, sonar Vilhjálms langaspjóts; hann var son Gönguhrólfs jarls, þess 10 er vann Norðmandí; hann var son Rögnvalds Mœrajarls hins ríka, sem fyrr er ritat. Frá Gönguhrólfi eru komnir Rúðujarlar, ok töldu þeir lengi síðan frændsemi við Noregs höfðingja, ok virðu þat lengi síðan, ok váru hinir mestu vinir Norðmanna alla stund, ok áttu friðland í Norðmandí 15 allir Norðmenn, þeir er þat vildu þekkjast. Um haustit kom Ólafr konungur í Norðmandí, ok dvaldist þar um vetrinn í Signu ok hafði þar friðland.

20. *Frá Einari þambarskelfi.*

Eptir fall Ólafs Tryggvasonar gaf Eiríkr jarl grið 20 Einari þambarskelfi, ayni Eindriða Styrkáressonar. Einarr fór með jarli norðr í Noreg, ok er sagt, at Einarr hafi verit allra manna sterkastr ok beztr bogmaðr, er verit hafi í Noregi, ok var harðskeyti hans umfram alla menn aðra: hann skaut með bakkakólfi í gegnum uxahúð hráblanta, 25 er hékk á ási einum; skíðfærr var hann hverjum manni betr; hinn mesti var hann íþróttamaðr ok hreystimaðr; hann var ættstórr ok auðigr. Eiríkr jarl ok Sveinn jarl giptu Einari systur sína Bergljótu Hákonnardóttur; hon var hinn mesti skörungur; Eindriði hét son þeirra. Jarlar gáfu 30 Einari veizlur stórar í Orkadal, ok gerðist hann ríkastr ok göfgastr í Þrændalögum, ok var hann hinn mesti styrkr jarlanna ok ástvin.

21. *Frá Erlingi Skjálgssyni.*

Þá er Ólafr Tryggvason réð fyrir Noregi, gaf hann Erlingi mági sínum hálfar landskyldir við sik ok at helmingi allar konungstekjur milli Lífðandisness ok Sogns. Ólafr konungr gipti aðra systur sína Rögnavaldi jarli Úlfssyni; hann réð lengi fyrir vestra Gautlandi. Úlfr faðir Rögnavalds var bróðir Sigríðar hinnar stórráðu, móður Ólafs Svíakonungs. Eiríkr jarl lét sér eigi líka, at Erlingr Skjálgsson hefði svá mikit ríki, ok tók hann undir sik allar konungseigur, þær er Ólafr konungr hafði veitt Erlingi. En Erlingr tók jafnt sem áðr allar landskyldir um Rogaland, ok guldu landsbúar opt tvinnar landskyldir, en at öðrum kosti eyddi hann jarðarhygðina. Lítt fékk jarl af sakeyri, því at ekki héldust þar sýslumenninir, ok því at eins fór jarl þar at veizlum, er hann hefði mikit fjölmenni. Þess getr Sigvatr:

<p>20 Erlingr var svá jarla átt, er skjöldungr máttit, Ólafs mágr at ægði aldyggs sonar Tryggva.</p>	<p>Næst gaf sína systur snarr húþegna harri, Úlfs feðr var þat, aðra, aldrgipta, Rögnavaldi.</p>
--	--

Eiríkr jarl orti fyrir því ekki á at berjast við Erling, at hann var frændstórr ok frændmargr, ríkt ok vinsæll; sat hann jafnan með fjölmenni, svá sem þar væri konungs birð. Erlingr var opt á sumrum í hernaði ok fékk sér fjár, því at hann hélt teknum hætti um rausn ok stórmensku, þótt hann hefði þá minni veizlur ok úhallkvæmri en um daga Ólafs konungs mágs sins. Erlingr var allra manna fríðastr ok mestr ok sterkastr, vígr hverjum manni betr, ok um allar íþróttir líkastr Ólafi konungi Tryggvasyni; hann var vitr maðr ok kappsamr um alla hluti ok hinn mesti hermaðr. Þess getr Sigvatr:

<p>35 Erlingi var engi annarr lendra manna örr sá er átti fleiri orrostur stoðþorrinn.</p>	<p>Þek bar seggr til sóknar sinn, því at fyrst gékk innan mildr í marga hildi mest en or á lesti.</p>
--	---

Þat hefir jafnan verit mál manna, at Erlingr hafi göfgastr

allra lendra manna verit í Noregi. Þau vǫru börn Erlings ok Ástríðar: Áslákr, Skjálgr, Sigurðr, Loðinn, Þórir, ok Ragnhildr, er átti Þorbergr Árnason. Erlingr hafði jafnan með sér 90 frelsingja eða fleira, ok var þat bæði vetr ok sumar, at þar var máldrykkja at dagverðarborði, en at 5 náttverði var úmælt drukkit. En þá er jarlar vǫru nær, hafði hann 200 manna eða fleira. Aldri fór hann fámeðri en með tvítugsessu alskipaða. Erlingr átti skeið mikla, 2 rúm ens fjórða tugar, ok þó mikla at því: hann hafði hana í víking eða stefnuleiðangr, ok vǫru þar á 200 manna 10 eða meir.

22. *Frá Erlingi heroi.*

Erlingr hafði jafnan heima 30 þræla, ok umfram annat man; hann ætlaði þrælum sínum dagsverk, ok gaf þeim stundir síðan ok lof til at hverr er sér vildi vinna 15 um rökkir eða um nætr; hann gaf þeim akrlönd at sá sér korni ok fœra ávöxtinn til fjár sér; hann lagði á hvern þeirra verð ok lausn; leystu margir sik hin fyrstu misseri eða önnur, en allir, þeir er nökkurr þrifnaðr var yfir, leystu sik á 3 vetrum. Með því fé keypti Erlingr sér 20 annat man; en leysingjum sínum vísaði hann sumum í sildfiski en sumum til annarra féfanga; sumir ruddu markir ok gerðu þar bú í; öllum kom hann til nökkurs þroska.

23. *Frá Eiríki jarli.*

Þá er Eiríkr jarl hafði ráðit fyrir Noregi 12 vetr, 25 kom til hans orðsending Knút Danakonungs mágs hans, at Eiríkr jarl skyldi fara með honum herferð vestr til Englands með her sinn, því at Eiríkr var frægr mjök af hernaði sínum, er hann hafði borit sigr or 2 orrostum, þeim er snarpastar höfðu verit á Norðrlöndum. Önnur sú 30 er þeir Hákon jarl ok Eiríkr börðust við Jómsvíkingsa, en sú önnur er Eiríkr bardist við Ólaf konung Tryggvason. Þess getr Þórðr Kolbeinsson:

Ean hefk leyfð þar er lofða
lofkenda frá ek sendu
at hjálmsöðmum hilmí
hjarls dróttna boð jarli,

at skyldigast skyldi,
skil ek hvat gramr lézk vilja,
endr til ásta fundar
Eiríkr koma þeirra.

5 Jarl vildi eigi undir höfuð leggjast orðsending konungs,
fór hann or landi, en setti eptir í Noregi lands at gæta
Hákon jarl son sinn, ok fékk hann í hönd Einari þambar-
skelfi mági sínum, at hann skyldi hafa landráð fyrir Hákon,
því at hann var þá eigi ellri en 17 veta. Eiríkr kom á
10 England til fundar við Knút konung, ok var með honum
þá er hann vann Lundúnaborg. Eiríkr jarl barðist fyrir
vestan Lundúnaborg; þar feldi hann Úlfkel snilling. Svá
segir Þórðr Kolbeinsson:

15 Gulkennir lét gunni,
græðis hests, fyrir vestan,
þundr vá leyfðr til landa,
Lundún saman bundit.

Fékk regnþorins rekka
rönn um þingamönum
ýglig högg þar eggjar
Úlfkell blár skulfu.

Eiríkr jarl var á Englandi einn vetr ok átti nökkurar
orrostur, en annat haust eptir sætlaði hann til Rómferðar;
20 þá andaðist hann af blóðláti þar á Englandi.

24. *Dráp Jarmundar.*

Knútr konungr átti margar orrostur á Englandi við
sonu Aðalráðs Englakonungs, ok höfðu ymsir betr. Hann
kom þat sumar til Englands, sem Aðalráðr andaðist. Þá
25 fékk Knútr konungr Emmu dróttningar; váru börn þeirra
Haraldr, Hörðaknútr, Gunnhildr. Knútr konungr sættist
við Eaðmund konung, skyldi hafa hálf England hvárr
þeirra. Á sama mánaði drap Heinrekr strjóna Eaðmund
konung. Eptir þat rak Knútr konungr af Englandi alla
30 sonu Aðalráðs konungs. Svá segir Sigvatr:

Ok senn sonu
sló hvern ok þó

Aðalráðs eða
út flæmdi Knútr.

25. *Frá Ólafi ok Aðalráðs sonum.*

Þat sumar komu synir Aðalráðs konungs af Englandi
35 til Rúðu í Valland til móðurbræðra sinna, er Ólafr Haralds-

son kom vestan or víking, ok váru allir þann vetr í Norðmandí, ok bundu lag sitt saman með þeim skildaga, at Ólafr konungr skyldi hafa Norðimbraland, ef þeir eignaðist England af Dönum. Þá sendi Ólafr konungr um haustit Hrana fóstura sinn til Englands at eflast þar at liði, ok ⁵ sendu Aðalráðs synir hann með jartegnum til vina sinna ok frænda, en Ólafr konungr fékk bonum lausafé mikit at spenja lið undir þá; ok var Hrani um vetrinn í Englandi ok fékk trúnað margra ríkismanna, ok var landsmönnum betr viljat at hafa samlenda konunga yfir sér; ¹⁰ en þó var þá orðinn svá mikill styrkr Dana í Englandi, at alt landsfólk var undirbrotit ríki þeirra.

26. Orrosta Ólafs konungs.

Um várit fóru þeir vestan allir saman Ólafr konungr ok synir Aðalráðs konungs, kómu til Englands þar er ¹⁵ heitir Jungufurða, gengu þar á land upp með liði sínu ok til borgar. Þar váru fyrir margir þeir menn, er þeim höfðu liði heitit; þeir unnu borgina ok drápu mart manna. En er við urðu varir Knúts konungs menn, þá drógu þeir her saman ok urðu brátt fjölmennir, svá at synir Aðalráðs ²⁰ konungs höfðu ekki liðsafla við, ok sá þann sinn kost helzt at halda í brott ok aptr vest til Rúðu. Þá skildist Ólafr konungr við þá ok vildi eigi fara til Vallands. Hann sigldi norðr með Englandi alt til Norðimbralands, hann lagði at í höfn þeirri, er kölluð er fyrir Valdi, ok barðist ²⁵ þar við bæjarmenn ok kaupmenn, ok fékk þar sigr ok fé mikit.

27. Ferð Ólafs konungs til Noregs.

Ólafr konungr lét þar eptir vera langskipin, en bjó þaðan knörru tvá, ok hafði hann þá 20 menn ok 200 ³⁰ albrynjaða, ok valit mjök. Hann sigldi norðr í haf um haustit, ok féngu ofviðri mikit í hafi, svá at mannhætt var; en með því at þeir höfðu liðskost góðan ok hamingju konungs, þá hlýddi vel. Svá segir Óttarr:

Vulfasta, bjóttu vestan,
veðrörri! tvá knörru;
hætt hafti ér í ótta
opt, skjöldunga þöptil

Næði straumur, ef stæði,
strangr kaupekipum angra,
innan borðs, um unnir,
erringar lið verra.

5 Ok enn svá:

Eigi hrædduzk egi
ér, fórut sjá stóran,
allvaldr um getr aldar
engi nýtri drengi.

Opt var fars, en forsi
flaust hratt af sér brattum,
neytt áðr Noreg hittut,
niðjungr Haralds! miðjan.

10 Hér segir þat, at Ólafr konungr kom utan at miðjum
Noregi, en sú ey heitir Sæla, er þeir tóku land, út frá
Staði. Þá mælti Ólafr konungr, lét þat mundu vera tíma-
dag, er þeir höfðu lent við Sælu í Noregi, ok kvað þat
vera mundu góða vitneskju er svá hafði atborizt. Þá
15 géngu þeir upp á eyna; stígr konungr þar öðrum fœti,
sem var leira nökkur, en studdist öðrum fœti á kné. Þá
mælti hann: Féll ek nú, segir konungr. Þá svarar Hrani:
Eigi félltu, konungr, nú festir þú fœtr í landi. Konungr
hló við ok mælti: Vera má svá, ef guð vill. Ganga þá
20 ofan til skipa ok sigldu suðr til Úlfasunda. Þar spurðu
þeir til Hákonar jarls, at hann var suðr í Sogni, ok var
hans þá ván norðr, þegar er byr gæfi, ok hafði hann
eitt skip.

28. *Tekinn Hákon jarl í Sauðungssundi.*

25 Ólafr konungr hélt inn af leið skipum sínum, er hann
kom suðr yfir Fjalir, ok sneri inn til Sauðungssunda ok
lagðist þar, lágu sínum megin sundsins hváru skipinu ok
höfðu milli sín kaðal digran. Á þeirri sömu stundu reri at
sundinu Hákon jarl Eiríksson með skeið skipaðri, ok
30 hugðu þeir vera í sundinu kaupskip 2, róa þeir í sundit
fram milli skipanna. Nú draga þeir Ólafr konungr strengina
upp undir miðjan kjöl skeiðinni ok undu með vindásam;
þegar er nökkut festi skeiðina, gékk upp apr en steypist
fram, svá at sjárin fell inn um söxin, ok fylti skeiðina,
35 ok því næst holfði. Ólafr konungr tók þar af sundi
Hákon jarl ok alla þá menn hans, er þeir náðu handtaka,

en suma drápu þeir, en sumir sukku niðr. Svá segir Óttarr:

Blágjóða, tóktu, bræðir
bengjálfrs, ok þá sjálfa,
skatti gnægðr, með skreyttu
skeið Hákonar reiði.

Ungr sóttir þú, Þröttar
þings mágrennir! hingat,
máttit jarl, þan er áttuð
áttlönd, fyrir því standa.

5

Hákon jarl var uppleiddr á skip konungs; var hann allra manna fríðastr, er menn höfðu sét; hann hafði hár mikit ok fagrt sem silki, bundit um höfuð sér gullhlaði; settist hann í fyrirrúmit. Þá mælti Ólafr konungr: Eigi er þat ¹⁰ logit af yðr frændum, hversu fríðir menn þér erut sýnum, en farnir erut þér nú at hamingju. Þá sagði Hákon: Eigi er þetta úhamingja, er oss hefir hent; hefir þat lengi verit, at ymsir hafa sigraðir verit, svá hefir ok farit með várum frændum ok yðrum, at ymsir hafa betr haft; em ¹⁵ ek lítt kominn af barns aldri, váru vér nú ok eigi vel við komnir at verja oss, vissum vér nú ekki vánir til úfriðar; kann vera, at oss takist annat sinn betr til en nú. Þá svarar Ólafr konungr: Grunar þik ekki þat, jarl, at hér hafi svá atborit, at þú munir hvárki fá héðan í frá sigr ²⁰ né úsigr? Jarl segir: Þér munut ráða, konungr, at sinni. Þá segir Ólafr konungr: Hvat viltu til vinna, jarl, at ek láta þik fara at sinni, hvert er þú vill, heilan ok úsakaðan. Jarl spyrr, hvers hann vildi beiðast. Konungr svarar: Enskis annars en þú farir or landi ok gefir svá upp ríki ²⁵ yðart, ok sverir þess eiða, at þér haldit eigi orrostur héðan í frá í gegn mér. Jarl svarar: Lézt svá gera mundu. Nú vinnr Hákon jarl Ólafi konungi eiða, at hann skal aldri síðan berjast í móti honum, ok eigi verja Noreg með úfriði fyrir Ólafi konungi né sökja hann. Þá gefr Ólafr ³⁰ konungr honum grið ok öllum hans mönnum; tók jarl við skipi því er hann hafði pangat haft. Róa menn nú í brott leið sína. Þess getr Sigvatr skáld:

Ríkr kvað sér at sökja
Sauðungs konungr nauðir
fremdar gjarn í fornu
fund Hákonar sundi.

Strangr hitti þar þengill
þann jarl, er varð annarr
æztr ok sett gat bezta
ungr á danska tangu.

35

29. *Ferð Hákonar jarls af Noregi.*

Eptir þetta býr jarl sik sem skyndiligast or landi ok siglir vestr til Englands, ok hittir þar Knút konung móður-bróður sinn, segir honum alt hvernug farit hefir með þeim Ólafi konungi. Knútr konungr tók við honum forkunnar vel; setti hann Hákon innan hirðar með sér ok gefr honum mikit vald í sínu ríki; dvaldist Hákon jarl þar nú langa hríð með Knúti. Þá er Þeir Sveinn ok Hákon réðu Noregi, gerðu þeir sátt við Erling Skjálgsson, ok var bundit með því, at Áslákr son Erlings fékk Gunnhildar dóttur Sveins jarls; skyldu þeir feðgar Erlingr ok Áslákr hafa veizlur þær allar, er Ólafr konungr Tryggvason hafði fengit Erlingi. Gerðist Erlingr þá fullkominn vinr jarlanna, ok bundu þeir þat swardögum sín á milli.

15 30. *Viðrbúnaðr Ástu.*

Ólafr konungr hinn digri snýr nú austr með landi ok átti víða þing við bændr, ok ganga margir til handa honum, en sumir mæla í móti, þeir er váru frændr eða vinir Sveins jarls. Fór Ólafr konungr fyrir því skyndiliga austr til Víkr, ok heldr liði sínu inn í Víkina ok setr upp skip sín, snýr þá á land upp. Ok er hann kom á Vestfold, þá fögnuðu honum þar vel margir menn, þeir sem verit höfðu kunnmenn eða vinir föður hans; þar var ok mikit sætterni hans um Foldina. Hann fór um haustit á land upp til Sigurðar konungs mágs síns, ok kom þar snimma einnhvern dag. En er Ólafr konungr kemr nær bænum, þá hljópu þar fyrir þjónostusveinar til bæjarins ok inn í stofuna. Ásta móðir Ólafs konungs sat þar inni, ok konur nökkurar með henni; þá sögðu sveinarnir henni um ferð Ólafs konungs, ok svá, at hans var þangat brátt ván. Ásta stendr upp þegar ok hét á karla ok konur at búast um þar sem bezt; hon lét 4 konur taka búnað stofunnar ok búa skjótt með tjöldum ok um bekki; 2 karlar báru hálminn á gólfít, 2 settu trapizuna ok skapkerit, 2 settu borðin, 2 settu vistina, 2 sendi hon brott

af bönum, 2 báru inn ölit, en allir aðrir bæði konur ok karlar géngu út í garðinn. Sendimenn fóru til Sigurðar konungs, þar sem hann var, ok færðu honum tignarklæði hans ok hest hans með gyltum sððli, en bitullinn sett smeltum steinum ok allr gyltr. Fjóra menn sendi hon 5 fjögurra vegna í bygðina ok bauð til sín öllu stórmenni at þiggja veizlu, er hon gerði fagnadaröl í móti syni sínum. Alla menn aðra, er fyrir váru, lét hon taka hinn bezta búnað, er til áttu, en þeim lánaði hon klæði, er eigi áttu sjálfir.

10

31. *Frá búnaði Sigurðar konungs.*

Sigurðr konungr sýr var þá staddr út á akri, er sendimenn kómu til konungs ok sögðu honum þessi tíðindi, ok svá alt þat er Ásta lét athafast heima á bönum. Hann hafði þar marga menn, sumir skáru korn, sumir bundu, 15 sumir óku heim korni, sumir hlóðu í hjálma eða í hlöður; en konungr ok 2 menn með honum géngu stundum á akrinn, stundum þar er hlaðit var korninu. Svá er sagt um búnað hans, at hann hafði kyrtil blán ok blár hosur, háva skúa ok bundna at legg, grá kápu ok grán hött 20 víðan, ok url um andlit, staf í hendi, ok ofan á silfrhólkr gyltr ok í silfrhríng. Svá er sagt frá lunderni Sigurðar konungs, at hann var sýslumaðr mikill ok búnaðarmaðr um fé sitt ok bú, ok réð sjálf búnaði; engi var hann skartsmaðr ok heldr fámálugr; hann var allra manna 25 vitrastr, þeirra er þá váru í Noregi, ok auðgastr at lausafé; hann var friðsamr ok úágjarn. Ásta kona hans var ör ok ríklunduð. Þessi váru börn þeirra: Guthormr var elztr, þá Gunnhildr, þá Hálfðan; þá Ingiriðr, þá Haraldr. Þa mæltu sendimenn: Þau orð bað Ásta, at vit skyldim bera 30 þér, at nú þótti henni allmiklu máli skipta, at þér tækist stórmannliga, ok bað þess, at þú skyldir meir líkjast í ætt Haralds hins hárfagra at skaplyndi en Hrana mjónef móðurföður þínum eða Nereið jarli hinum gamla, þótt þeir hafi verit spekingar miklir. Konungr segir: Tíðindi 35

mikil segi þér, enda beri þér allákaflika; látit hefir Ásta mikit yfir þeim mönnum fyrr, er henni var minni skylda til, ok sé ek at sama skaplyndi hefir hon enn, ok tekr hon þetta með miklum ákafa, ef hon fær svá útleiddan
 5 son sinn, at þat sé með þvílíkri stórmensku, sem nú leiðir hon hann inn. En svá lízt mér, ef þetta skal vera, at þeir er sik veðsetja í þetta mál, munu hvárki sjá fyrir fé sínu né fjörvi. Þessi maðr, Ólafr konungr, berst í móti miklu ofrefli, ok á honum ok hans ráðum liggr reiði Dana-
 10 konungs ok Svíakonungs, ef hann heldr þessu fram.

32. *Veizlan.*

Nú er konungr hafði þetta mælt, þá sezt hann niðr ok lét draga af sér skóklæði, ok setti á fœtr sér kordúna-
 hosur ok batt með gyltum sporum; þá tók hann af sér
 15 kápuna ok kyrtlinn, ok klæddi sik með pellsklæðum ok yzt skarlatskápu, gyrði sik með sverði búnu, setr gyltan hjálm á höfuð sér, stígr þá á hest sinn. Hann gerði verk-
 menn í bygðina ok tók sér 30 manna vel búna, er riðu heim með honum. En er þeir riðu upp í garðinn fyrir
 20 stofuna, þá sá hann öðrummegin í garðinum, hvar brunaði fram merki Ólafs konungs, ok þar hann sjálfr með, ok 100
 manna með honum, ok allir vel búnir; þá var ok skipat mönnum alt milli húsanna. Fagnaði Sigurðr konungr þegar af hesti Ólafi konungi stjúpssyni sínum ok liði hans, ok
 25 bauð honum inn til drykkju með sér; en Ásta gékk til ok kysti son sinn ok bauð honum með sér at dveljast, ok
 30 alt þeimolt lönd ok lið, er hon mætti veita honum. Ólafr konungr þakkaði henni vel orð sín. Hon tók í hönd honum ok leiddi hann eptir sér í stofuna ok til hásetis. Sigurðr
 konungr fékk menn til at varðveita klæðnað þeirra ok gefa korn hestum þeirra, en hann gékk til hásetis síns, ok var sú veizla ger með hinu mesta kappi.

33. *Málstefna Ólafs konungs ok Sigurðar konungs.*

En er Ólafr konungr hafði þar eigi lengi verit, þá

var þat einnhvern dag, at hann heimti til tals við sik ok á málstefnu Sigurð konung mág sinn ok Ástu móður sína ok Hrana föstra sinn. Þá tók Ólafr konungr til máls: Svá er, segir hann, sem yðr er kunnigt, at ek em kominn hingat til lands, ok verit áðr langa hrið utanlands; hefi 5 ek ok mínir menn haft þat einu alla þessa stund til framflutningar oss, er vér höfum sótt í hernaði, ok í mörgum stöðum orðit til at hætta bæði lífi ok sálu; hefir margr maðr fyrir oss, sá er saklauss hefir verit, orðit at láta féit, en sumir lífit með; en yfir þeim eignum sitja útlendir 10 menn, er átti minn faðir ok hans faðir, ok hverr eptir annan várra frænda, ok em ek óðalborinn til. Ok láta þeir sér eigi þat einhlítt, heldr hafa þeir undir sik tekit eigur allra várra frænda, er at langfeðgatali erum komnir frá Haraldi hinum hárfagra; miðla þeir sumum lítit af, 15 en sumum með öllu ekki. Nú skal því upplúka fyrir yðr, er mér hefir mjök lengi í skapi verit, at ek ætla at heimta föðurarf minn, ok mun ek hvárki koma á fund Dana-konungs né Sviakonungs at biðja þá né einna muna um, þótt þeir hafi nú um hrið kallat sína eign, þat er var arfr 20 Haralds hárfagra, ætla ek heldr, yðr satt til at segja, at æskja oddi ok eggju frændleifð mína ok kosta þar at allra frænda minna ok vína ok þeirra allra, er at þessu ráði vilja hverfa með mér. Skal ek ok svá upphefja þetta tilkall, at annathvært skal vera, at ek skal eignast ríki þat 25 alt til forráða, er þeir feldu frá Ólaf konung Tryggvason frænda minn, eða ek skal hér falla á frændleifð minni. Nú vænti ek um þik, Sigurðr mág, eða aðra þá menn í landinu, er óðalbornir eru hér til konungdóms, at lögum þeim er setti Haraldr hárfagri, þá mun yðr eigi svá mikilla 30 muna ávant, at þér munit upphefjast at reka af höndum frændaskömm þessa, at eigi munut þér alla yðr viðleggja at efla þann, er forgangsmaðr vill vera at hefja upp ætt vára. En hvárt sem þér vilit lýsa nökkurn manndóm um þenna hlut, þá veit ek skaplyndi alþýðunnar, at til þess 35 væri öllum títt, at komast undan þrælkan útlendra höfðingja,

þegar er traust yrði til. Hefi ek fyrir þá sök þetta mál fyrir engan mann borit fyrr en þik, at ek veit at þú ert maðr vitr ok kant góða forsjá til þess, hvernug reisa skal frá upphafi þessa ætlan, hvárt þat skal fyrst ræða af hljóði
5 fyrir nökkurum mönnum, eða skal þat bera þegar í fjölmæli fyrir alþýðu; hefi ek nú nökkut roðit tönn á þeim, er ek tók höndum Hákon jarl, ok er hann nú or landi stokkinn, ok gaf hann mér með swardögum þann hluta ríkis, er hann átti áðr. Nú ætla ek oss munu léttara falla at eiga
10 um við Svein jarl einn saman, heldr en þá at þeir væri báðir til landvarnar. Sigurðr konungr svarar nú: Eigi býr þér lítit í skapi, Ólafr konungr; er þessi ætlan meir af kappi en forsjá, at því sem ek virði, enda er þess ván, at langt muni í milli vera lítilmensku minnar ok áhuga
15 þess hins mikla, er þú munt hafa; því at þá er þú vart lítit af barnaldri kominn, vartu þegar fullr af kappi ok újafnaði í öllu því er þú máttir; ertu nú ok reyndr mjök í orrostum ok samit þik eptir siðvenju útlendra höfðingja. Nú veit ek, at svá fremi munt þú þetta hafa upptekit,
20 at ekki mun tjá at letja þik, er ok várkunn á, at slíkir hlutir liggi í miklu rúmi þeim, er nökkurir eru kappsmenn, er öll ætt Haralds hárfagra ok konungdómr fellr niðr. En í engum heitum vil ek bindast, fyrr en ek veit ætlan eða tiltekju annarra konunga á Upplöndum; en vel hefir þú
25 þat gert, er þú lézt mik fyrr vita þessa ætlan, en þú bærir þat í hámmæli fyrir alþýðu; heita vil ek þér umsýslu minni við konunga ok svá við aðra höfðingja eða annat landsfólk; svá skal þér ok, Ólafr konungr, heimolt fé mitt til styrks þér. En svá fremi vil ek, at vér berim þetta
30 fyrir alþýðu, er ek sé at nökkur framkvæmd mætti at verða eða nökkurr styrkr fæst til þessa stórræðis; fyrir því at svá skaltu til ætla, at mikit er í fang tekit, ef þú vilt kappi deila við Ólaf Svíakonung ok við Knút, er nú er bæði konungr í Englandi ok Danmörk, ok mun rammar
35 skorður þurfa við at reisa, ef hlýða skal. En ekki þykki mér úlíkligt, at þér verði gott til liðs, því at alþýðan er

gjörn til nýjungarinnar; fór svá fyrr, er Ólafr konungur Tryggvason kom til lands, at allir urðu því fegnir, ok naut hann þó eigi lengi konungdómsins. Þá er svá var komit ræðunni, tók Ásta til orða: Svá er mér um gefit, son minn, at ek em þér fegin orðin, ok því fegnust, at ⁵ þinn þroski mætti mest verða; vil ek til þess engi hlut spara þann er ek á kosti; en hér er lítt til ráðastoda at sjá er ek em, en heldr vilda ek, þótt því væri at skipta, at þú yrðir yfirkonungur í Noregi, þótt þú lifðir eigi lengr í konungdóminum en Ólafr Tryggvason, heldr en hitt, at ¹⁰ þú værir eigi meiri konungur en Sigurðr sýr, ok yrðir ellidaudr. Ok eptir þessi orð slitu þeir málstefnunni. Dvaldist Ólafr konungur þar um hríð með öllu liði sínu. Sigurðr konungur veitti þeim annanhvern dag at borðhaldi fiska ok mjólk, en annanhvern slátr ok mungát. ¹⁵

34. *Frá Upplendinga konungum.*

Í þenna tíma váru margir Upplendinga konungar, þeir er fyrir fylkjum réðu, ok váru þeir flestir komnir af ætt Haralds hins hárfagra. Fyrir Heiðmörk réðu 2 bræðr, Hrórekr ok Hringr, en í Guðbrandsdölum Guðrøðr. ²⁰ Konungur var ok á Raumaríki. Eifí konungur var ok sá, er hafði Þótn ok Haðaland; á Valdresi var ok konungur. Sigurðr konungur sýr átti stefnulag við fylkiskonunga uppi á Haðalandi, ok var á þeirri stefnu Ólafr Haraldsson. Þá bar Sigurðr upp fyrir fylkiskonunga, þá sem hann hafði ²⁵ stefnulag við gert, ráðastofnan Ólafs mágs síns, ok biðr þá styrks bæ'i at lið ok ráðum ok samþykki; telr þá upp, hver nauðsyn þeim var á at reka af höndum þat undirbrot, er Danir ok Svíar hafi þá undirlagt; segir, at nú mun til verða sá maðr, er fyrir mun ganga í þessu ³⁰ ráði; telr þá upp mörg snildarverk, þau er Ólafr konungur hefir gert í ferðum sínum ok hernaði. Þá segir Hrórekr konungur: Satt er þat, at mjök er niðrfallit ríki Haralds konungs hins hárfagra, er engi hans ættmaðr er yfirkonungur í Noregi. Nú hafa menn hér í landi ymiss við freistat. ³⁵

Var Hákon Aðalsteinsfóstri konungr, ok undu allir því vel; en er Gunnhildar synir réðu fyrir landi, þá varð öllum leitt þeirra ofríki ok újafnaðr, at heldr vildu menn hafa útlenda konunga yfir sér ok vera sjálfráðari, því at
5 útlendir höfðingjar váru þeim jafnan fjarri ok vönduðu lítt um siðu manna, höfðu slíkan skatt af landi, sem þeir skildu sér. En er þeir urðu úsáttir Haraldr Danakonungr ok Hákon jarl, þá herjuðu Jómsvíkingar í Noreg, þá réðst í móti þeim allr múgr ok margmenni ok hratt þeim úfriði
10 af sér; eggjuðu menn til þess Hákon jarl at halda landi fyrir Danakonungi ok verja oddi ok eggju; en er hann þóttist fullkominn til ríkis af styrk landsmanna, þá gerðist hann svá harðr ok frekr við landsfólkit, at menn þoldu honum eigi, ok drápu Þrændir sjálfir hann ok hófu þá
15 til ríkis Ólaf Tryggvason, er óðalborinn var til konungdómsins ok fyrir allra hluta sakir vel til höfðingja fallinn; geystist at því allr landsmúgr at vilja hann hafa at konungi yfir sér ok reisa þá upp af nýju þat ríki, er eignast hafði Haraldr hinn hárfagri. En er Ólafr konungr þóttist full-
20 kominn at ríki, þá var fyrir honum engi maðr sjálfráði; gékk hann við freku at við oss smákonungana at heimta undir sik þær skyldir allar, er Haraldr hinn hárfagri hafði hér tekit, ok enn sumt frekara; en at síðr váru menn fyrir honum sjálfráða, at engi réð á hvern guð trúa
25 skyldi. En er han var frá landi tekinn, þá höfum vér nú haldit vináttu við Danakonung, ok höfum vér af honum traust mikit haft um alla hluti, er vér þurfum at krefja, en sjálfræði ok hóglífi innanlands ok ekki ofríki. Nú er þat at segja frá mínu skaplyndi, at ek uni vel við svá
30 búit; veit ek eigi þat, þótt minn frændi sé konungr yfir landi, hvárt batna skal við þat minn réttir nökkut; en ella mun ek engan hlut eiga í þessarri ráðagerð. Þá mælti Þringr bróðir hans: Birta mun ek mitt skaplyndi; betra þykki mér, þótt ek hafa hit sama ríki ok eignir, at minn
35 frændi sé konungr yfir Noregi heldr en útlendir höfðingjar, ok mætti enn vára ætt upphesja hér í landi; en þat er

mitt hugboð um þenna mann Ólaf, at auðna hans ok hamingja muni ráða, hvárt hann skal ríki fá eða eigi; en ef hann verðr einvaldskonungr yfir Noregi, þá mun sá þykkja betr hafa, er stærri hluti á til at telja við hann um vináttu. Nú hefir hann í engan stað meira kost en ⁵ einnhverr várr, en því minna, at vér höfum nökkur lönd ok ríki til forráða, en hann hefir alls engi, erum vér ok eigi síðr óðalbornir til konungdóms. Nú viljum vér gerast svá miklir liðsinnismenn hans, at unna honum hinnar æztu tignar hér í landi ok fylgja þar at með öllum várum ¹⁰ styrk. Hví muni hann oss þat eigi vel launa ok lengi muna með góðu, ef hann er svá mikill manndómsmaðr, sem ek hygg ok allir segja? Nú munum vér á þá hættu leggja, ef ek skal ráða, at binda við hann vináttu. Eptir þat stóð upp hverr at öðrum ok talaði, ok kom þar niðr, ¹⁵ at þess váru flestir fúsari at binda félagskap við Ólaf konung. Hann hét þeim sinni vináttu fullkominni ok réttarbót, ef hann yrði einvaldskonungr yfir Noregi. Binda þeir þá sætt sína með swardögum.

35. *Gefit Ólafi konungsnafn.*

20

Eptir þat stefndu konungar þing; þá bar Ólafr konungr upp fyrir alþýðu þessa ráðagerð ok þat tilkall er hann hefir þar til ríkis, biðr þá bæendr sér viðrtöku til konungs yfir landi, heitr þeim þar í móti lögum fornum ok því at verja land fyrir útlendum her ok höfðingjum; talar hann um ²⁵ þat langt ok snjalt ok fékk góðan róm at máli sínu. Þá stóðu upp konungar ok töluðu annarr at öðrum, ok fluttu allir þetta mál ok erendi fyrir lýðinum. Varð þat þá at lyktum, at Ólafi var gefit konungsnafn yfir landi öllu ok dæmt honum land at upplenzkum lögum. ³⁰

36. *Ferð Ólafs konungs um Upplönd.*

Þá hóf Ólafr konungr þegar upp ferð sína ok lét bjóða upp veizlur fyrir sér þar sem konungsbú váru; fór hann fyrst um Haðaland, ok þá sótti hann norðr í Guð-

brandsdala; fór þá svá sem Sigurðr sýr hafði getit, at lið dreif til hans svá mart, at hann þóttist eigi hálftr þurfa, ok hafði hann þá nær 300 manna. Þá endust honum ekki veizlurnar, sem ákveðit var; því at þat hafði verit siðvenja, 5 at konungar fóru um Upplönd með 60 manna eða 70, en aldri meir en 100 manna. Fór konungr þá skjótt yfir ok var eina nótt í sama stað. En er hann kom norðr til fjalls, þá byrjar hann ferð sína, kemr norðr um fjallit ok fór til þess, er hann kom norðr af fjallinu. Ólafr konungr 10 kom ofan í Uppdal ok dvaldist þar um nótt. Síðan fór hann um Uppdalsskóg ok kom fram í Meðaldal, krafði þar þings ok stefndi þar til sín bóndum. Síðan talaði konungr á þinginu ok krafði bændr sér viðtöku, bauð þeim þar í mót rétt ok lög, svá sem boðit hafði Ólafr 15 konungr Tryggvason. Bændr höfðu engi styrk til þess at halda úsætt við konung, ok lauk svá, at þeir veittu konungi viðtöku ok bundu þat sverdögum. En þó höfðu þeir áðr gert njósn ofan í Orkadale ok svá í Skaun, ok létu segja um ferð Ólafs konungs alt þat er þeir vissu af.

20

37. *Útboð um Þrándheim.*

Einarr þambarskelfir átti bú á Húsabœ á Skaun; en er honum kom njósn um farar Ólafs konungs, þá lét hann þegar skera upp herör ok senda fjóra vega, stefndi saman þegn ok þræl með alvæpni, ok fylgði þat boði, at þeir 25 skyldu verja land fyrir Ólafi konungi. Örboð fór til Orkadals ok svá til Gaulardals, ok dróst þar allr herr saman.

38. *Ferð Ólafs konungs í Þrándheim.*

Ólafr konungr fór með liði sínu ofan til Orkadals; fór hann allspakliga ok með friði. En er hann kom út á 30 Grjótar, mœtti hann þar búandasamnaði, ok höfðu þeir meir en 700 manna; fylkti þá konungr liði sínu, því at hann hugði, at bændr mundi berjast vilja. En er bændr sá þat, þá tóku þeir at fylkja, ok varð þeim alt úmjúkara,

því at áðr var eigi um ráðit, hverr höfðingi skyldi vera fyrir þeim. En en Ólafr konungr sá þat, at bøndum tókst úgreitt, þá sendi hann til þeirra Þóri Guðbrandsson; en er hann kom, segir Þórir, at Ólafr konungr vill eigi berjast við þá; hann nefndi 12 menn, þá er ágætastir váru í þeirra 5 flokki, at koma til fundar við Ólaf konung. En bændr þektust þat ok ganga fram yfir egg nökkura, er þar verðr, þar til er stóð fylking konungs. Þá mælti Ólafr konungr: Þér bændr hafit nú vel gert, er ek á kost at tala við yðr, því at ek vil þat yðr segja um erendi mitt hingat til 10 Þrándheims. Þat er í upphafi at ek veit, at þér hafit áðr spurt, at vér Hákon jarl fundumst í sumar, ok lauk svá várum skiptum, at hann gaf mér ríki þat alt, er hann átti hér í Þrándheimi, en þat er, sem þér vitut, Orkdælafylki ok Gauldælafylki ok Strindafylki ok Eyna- 15 fylki; en ek hefi hér vitnismenn, þá er þar váru ok handsal okkat jarls sá ok heyrðu orð ok eiða ok allan skildaga, er jarl veitti mér; vil ek yðr lög bjóða ok frið, eptir því sem fyrir mér bauð Ólafr konungr Tryggvason. Hann talaði langt ok snjalt, ok kom þar at lokum, at hann 20 bauð bøndum 2 kosti, þann annan at ganga til handa honum ok veita honum hlýðni, sá var annarr at halda þá við hann orrostu. Síðan fóru bændr aptr til liðs síns ok sögðu sín erendi, leituðu þá ráðs við alt fólk, hvern þeir skyldu aftaka. En þótt þeir kærði þetta um hrið milli 25 sín, þá kuru þeir þat af at ganga til handa konungi; var þat þá eiðum bundit af hendi bónda. Skipaði þá konungr ferð sína, ok gerðu bændr veizlur í móti honum. Fór konungr þá út til sjávar ok ræðr sér þar til skipa; hann hafði langskip 20sessu af Gelmini frá Gunnars; annat 30 skip 20sessu hafði hann af Viggjum frá Loðins; 3ja skip 20sessu hafði hann af Öngrum í Nesi, þann bæ hafði átt Hákon jarl, en þar réð fyrir ármaðr sá er Bárðr hvíti er nefndr. Konungr hafði skútur 4 eða 5; fór hann ok skyndiliga ok hélt ímeptir firði. 35

39. *Ferð Sveins jarls.*

Sveinn jarl var þá inn í Þrándheimi at Steinkerum ok lét þar búa til jólaveizlu; þar var kaupstaðr. Einarr þambarskelfir spurði, at Orkdælur höfðu gengit til handa
 5 Ólafi konungi; þá sendi hann njósarmenn til Sveins jarls; fóru þeir fyrst til Niðaróss ok tóku þar róðrarskútu, er Einarr átti; þeir fóru síðan inn eptir firði ok komu einn dag síðarla inn til Steinkera ok báru þessi erindi jarli, ok segja alt um ferð Ólafs konungs. Jarl átti langskip,
 10 er flaut tjaldat fyrir bönum; lét hann þegar um kveldit flytja á skipit lausafé sitt ok klæðnað manna, ok drykk ok vist svá sem skipit tók við, ok reru út þegar um nóttina ok komu í lýsing í Skarnsund. Þar sá þeir Ólaf konung róa utan eptir firði með lið sitt; snýr jarl þá at
 15 landi inn fyrir Masarvík; þar var þykkr skógr; þeir lögðu svá nær berginu, at lauf ok limar tóku út yfir skipit. Þá hjoggu þeir stór tré ok settu alt á útborða í sjá ofan, svá at ekki sá skipit fyrir laufinu, ok var eigi alljóst orðit, þá er konungr reri inn um þá. Logn var veðrs; reri
 20 konungr inn um eyna; en er sýn fal milli þeirra, reri jarl út á fjörð ok alt út á Frostu, lögðu þar at landi; þar var hans ríki.

40. *Ráðagerð Sveins jarls ok Einars.*

Sveinn jarl sendi menn út í Gaulardal eptir Einari
 25 mági sínum; en er Einarr kom til jarls, þá sagði jarl honum alt um skipti þeirra Ólafs konungs, ok svá þat, at hann vill liði samna ok fara á fund Ólafs konungs ok berjast við hann. Einarr svarar svá: Vér skulum fara ráðum með, halda til njósn, hvat Ólafr konungr ætlast
 30 fyrir, látum þat eitt til vár spyrja, at vér sém kyrrir; kann þá vera, ef hann spyrr eigi liðsamnað várn, at hann setist inn at Steinkerum um jólin, því at þar er nú vel fyrirbúið. En ef hann spyrr, at vér höfum liðsamnað, þá mun hann stefna þegar út or firði, ok höfum vér hans
 35 þá ekki. Svá var gert sem Einarr mælti; fór jarl á veizlur

upp í Stjóradal til bónda. Ólafr konungr, þá er hann kom til Steinkera, tók hann upp veizluna ok lét bera á skip sín, ok aflaði til byrðinga, ok hafði með sér bæði vist ok drykk, ok bjóst í brott sem skyndiligast ok hélt út til Niðaróss; þar hafði Ólafr konungr Tryggvason látit efna 5 til kaupstaðar ok húsa konungsgarð; en áðr var einbæli í Niðarnesi, sem fyrr var ritat. En er Eiríkr jarl kom til lands, þá efldi hann at Hlöðum, þar sem faðir hans hafði höfuðbæ sinn látit vera; en hann úrækti hús þau, er Ólafr hafði látit gera við Nið; váru þau þá niðrfallin 10 sum, en sum stóðu ok váru heldr úbyggilig. Ólafr konungr hélt skipum sínum upp í Nið; lét hann þar þegar búast um í þeim húsum, er upp stóðu, en reisa upp þau, er niðr váru fallin, ok hafði þar at fjölda manns; lét ok þá flytja upp í húsin bæði drykkinn ok vistina, ok ætlaði þar at 15 sitja um jólin. En er þat spurði Sveinn jarl ok Einarr, þá gera þeir ráð sín í öðrum stað.

41. *Frá Sigvati skáldi.*

Þórðr Sigvaldaskáld hét maðr íslenzkr; hann hafði verit lengi með Sigvalda jarli ok síðan með Þorkatli háva 20 bróður jarls; en eptir fall jarls þá var Þórðr kaupmaðr. Hann hitti Ólaf konung, er hann var í Vestrvíking, ok gerðist hans maðr ok fylgði honum síðan; var hann þá með konungi, er þetta var tíðinda. Sigvatr var son Þórðar; hann var at fóstri með Þorkatli at Apavatni. En er hann 25 var nálíga vaxinn maðr, þá fór hann utan af landi með kaupmönnum, ok kom skip þat um haustit til Þrándheims, ok vistuðust þeir menn í heraði. Þann sama vetr kom Ólofr konungr í Þrándheim, svá sem nú var ritat. En er Sigvatr spurði, at Þórðr faðir hans var þar með konungi, 30 þá fór Sigvatr til konungs, hitti Þórð föður sinn, ok dvaldist þar um hríð. Sigvatr var snemma skáld gott; hann hafði ort kvæði um Ólaf konung ok bauð konungi at hlýða. Konungr segir, at hann vill eigi yrkja láta um sik, segir, at hann kann ekki at heyra skáldskap. Þá kvað Sigvatr: 35

Hlýð mínum brag, meiðir
myrkblás, því nt kank yrkja,
alltíguni, máttu eiga
citt skáld, drasils tjalda.

Þótt öllungis allra,
allvaldr, lofi skálda,
þér fæ ek hróðrs at hváru
hlít, annarra nítíð.

5 Ólafr konungr gaf Sigvati at bragarlaunum gullhring,
þann er stóð hálfa mörk. Sigvatr gerðist hirðmaðr Ólafs
konungs; þá kvað hann:

Ek tók lystir né ek lasta,
leyfð ið er þat, síðan,
10 sóknar njörðr, við sverði,
sá er minn vili, þínu.

Póllr, gaztu húskarl hollan,
höfum ráðit vel búðir,
látrs, en ek lánardröttin,
linns blóða, mér góðan.

Sveinn jarl hafði látit taka um haustit hálfa landaura af
Íslandsfarinu, svá sem fyrr var vant; því at Eiríkr jarl
ok Hákon jarl höfðu þær tekjur sem aðrar at helmingi
15 þar í Þrándheimi. En er Ólafr konungr var þar kominn,
þá gerði hann til sína menn at heimta hálfa landaura af
Íslandsföllum, en þeir fóru á fund konungs; þeir báðu
Sigvat liðveizlu; þá gekk hann fyrir konung ok kvað:

Görböenn mun ek gunnar
gamnteitöndum heita,
20 áðr þágum vér ægis
eld, ef nú bið ek felda.

Landaura veittu lúru
látrþverrandi af knerri
enn af ganga engi,
ek hefi sjálfr kraft, hálfa.

42. Frá Sveini jarli.

Sveinn jarl ok þeir Einarr þambarskelfir drógu saman
25 her mikinn ok fóru út til Gaulardals hit efra, ok stefna
út til Niðaróss, ok höfðu nær 20 hundruð manna. Menn
Ólafs konungs váru út á Gaularási ok héldu hestvörð;
þeir urðu varir við, er herrinn fór ofan or Gaulardal, ok
báru þá konungi njósn um miðnætti. Stóð Ólafr konungr
30 þegar upp ok lét vekja liðit; géngu þeir þegar á skip
ok báru út öll klæði sín ok vápn, ok þat alt er þeir gátu
með komizt, reru þá út or ánni; kom þá jarlsliðit jafnskjótt
til bæjarins; tóku þeir þá jólavistina alla en brendu húsin
öll. Fór Ólafr konungr út eptir firðinum til Orkadals ok
35 gékk þar af skipum, fór þá upp um Orkadal alt til fjalls
ok austr yfir fjall til Dala. Frá þessu er sagt, at Sveinn

jarl brendi bæ í Niðarósi, í flokki þeim er ortr er um Klæng Brúsason:

Brunnu allvalds inni,
eldr hykk at sal feldi,

eimr skaut á her hrími,
hálfger við Nið sjálfa.

43. *Frá Ólafi konungi.*

5

Ólafur konungur fór þá suður eptir Guðbrandsdölum ok þaðan út á Heiðmörk, fór alt at veizlum um hávetri, en dró saman her, er váraði, ok fór út í Víkina; hann hafði mikitt lið af Heiðmörk, er konungar féngu honum; fóru þaðan lendir menn margir ok ríkir böendr; í þeirri ferð 10 var Ketill kálfr af Hringunesi. Ólafur konungur hafði ok lið af Raumaríki. Sigurðr konungur sýr mágur hans kom til liðs við hann með mikla sveit manna; sækja þeir þá út til sjávar ok ráða sér til skipa ok búast innan or Víkinni; þeir höfðu frítt lið ok mikitt. En er þeir höfðu 15 búið lið sitt, lögðu þeir út til Túsbergis.

44. *Frá liði Sveins jarls.*

Sveinn jarl samnar liði alt um Þrándheim þegar eptir jólin ok býr út leiðangri, býr ok skip sín. Í þenna tíma var í Noregi fjöldi lendra manna, vǫru þeir margir ríkir 20 ok svá ættstórir, at þeir vǫru komnir af konunga ættum eða jarla, ok áttu skamt til at telja, vǫru ok stórauðgir. Var þar alt traust konunganna eða jarlanna, er fyrir landi réðu, er lendir menn vǫru; því at svá var í hverju fylki sem lendir menn réði fyrir bóndaliðinu. Vel var Sveinn 25 jarl vingaðr við lenda menn, varð honum gott til liðs. Einarr þambarskelfir mágur hans var með honum ok margir aðrir lendir menn ok margir, þeir er áðr um vetrinn höfðu trúnaðareiða svarit Ólafi konungi, bæði lendir menn ok böendr. Þeir fóru þegar út or firðinum, er þeir vǫru 30 búnir, ok héldu suður með landi ok drógu at sér lið or hverju fylki. En er þeir kómu suður fyrir Roguland, þá kom til móts við þá Erlingr Skjálgsson ok hafði mikitt lið, ok með honum margir lendir menn; héldu þá öllu

liðinu austr til Víkr; þat var er áleið langföstu, er Sveinn jarl sótti inn í Víkina. Jarl hélt liðinu inn um Grenmar ok lagðist við Nesjar.

45. *Frá liði Ólafs konungs.*

5 Þá hélt Ólafr konungr sínu liði út eptir Víkinni, var þá skamt milli þeirra, vissu þá hvárir til annarra langardagiinn fyrir pálsunnudag. Ólafr konungr hafði þat skip, er kallat var Karlhöfði, þar var á framstafni skorit konungshöfuð, hann sjálfr hafði þat skorit. Þat höfuð
10 var lengi síðan haft í Noregi á skipum, þeim er höfðingjar stýrðu.

46. *Tala Ólafs konungs.*

Sunnudagsmorgininn, þegar er lýsti, stóð Ólafr konungr upp ok klæddist, gékk á land, lét þá blása öllu liðinu
15 til landgöngu. Þá átti hann tal við liðið ok segir alþýðu, at hann hefir þá spurt, at skamt mun milli þeirra Sveins jarls: skulum vér nú, segir hann, viðbúast, því at skamt mun verða til fundar várs; vápnist menn nú ok búi hverr sik ok sitt rúm, þar er áðr er skipat, svá at allir sé þá
20 búnir, er ek læt blása til brautlögunnar; róum síðan samfast, fari engir fyrr en allr ferr flotinn, dvelist ok engir þá eptir, er ek rœ or höfninni, því at eigi megum vér vita, hvárt vér munum jarlinn hitta, þar er nú liggir hann, eða munu þeir sökja í móti oss; en ef fund várn berr saman
25 ok takist orrostan, þá heimti várir menn saman skipin ok sé búnir at tengja; hlífum oss fyrst ok gætum vápna várra, at vér berim eigi á sæ eða kastim á glæ; en er festist orrostan ok skipin hafa saman bundizt, gerit þá sem harðasta hrfðina, ok dugi hverr sem mannligast.

30 47. *Orrosta fyrir Nesjum.*

Ólafr konungr hafði á sínu skipi hundrað manna, ok höfðu þeir hringabrynjur ok valska hjálma; flestir hans menn höfðu hvíta skjöldu ok á lagðr hinn helgi kross með

gulli, en sumir dregnir rauðum steini eða blám; kross lét hann ok draga í enni á öllum hjálum með bleikju. Hann hafði hvítt merki, þat var ormr. Þá lét hann veita sér tíðir; gékk síðan á skip sitt ok bað menn snæða ok drekka nökkut. Síðan lét hann blása herblástr ok leggja út or höfninni, ok reru síðan at leita jarls. En er þeir kómu fyrir höfnina, þar er jarl hafði legit, þá var lið jarls vápnat ok ætlaði þá at róa út or höfninni; en er þeir sá konungs lið, þá tóku þeir at tengja skipin ok settu upp merki ok bjoggust við. En er Ólafr konungr sá þat, þá greiddu þeir atróðrinn, lagði konungr at jarls skipi; tókst þar þá orrosta. Svá segir Sigvatr skáld:

Veitti sókn, þar er sótti,
siklingr fírum mikla,
blóð féll rautt á róða
rein, í höfn at Sveini.

Snjallr hélt at þar er olli
eirlaust konungr þeirra,
en Sveins liðar, sýnum,
saman bundusk skip, fundi.

15

Hér segir þat, at Ólafr konungr hélt til orrostu, en Sveinn lá fyrir í höfninni. Sigvatr skáld var þar í orrostu; hann orti þegar um sumarit eptir orrostuna flokk þann, er Nesjavísur eru kallaðar, ok segir þar vandliga frá þessum tíðindum:

Þat erumk kunt hve kennir
Karlhöfða lét jarli

odda frosts fyrir austan
Agðir nær um lagðan.

Orrosta var hin snarpasta, ok var þat langa bríð, er ekki mátti yfir sjá, hvernug hníga mundi; féll þá mart af hvárumtveggjum, ok fjöldi varð sárr. Svá segir Sigvatr:

Vara sigmána Sveini
sverða gnýs at frýja
gjóðs né görrar hriðar
gunnreifum Óleif,

því at kvistingar kestu,
koma herr í stað verra,
áttu sín þar er sóttusk
seggir hváirtveggju.

30

Jarl hafði lið meira, en konungr hafði einvala lið á sínu skipi, þat er honum hafði fylgt í hernaði, ok búið svá forkunnliga, sem fyrr var sagt, at hverr maðr hafði hringabrynju, ok urðu þeir ekki sárir. Svá segir Sigvatr:

Teitr sá ek okkr í ftru
allvalds liði falla,
görðisk harðr, um herðar,
hjörðynr, svalar brynjur.

En nifu at flug fleina
falsk und hjálm hinn valska,
okkr vissak svá, sessi,
svört skör, við her görva.

48. *Flótti Sveins jarls.*

En er lið tók at falla á skipum jarls, en sumt varð
sárt, ok þyntist þá skipanin á borðunum, þá réðu til
uppgöngu menn Ólafs konungs; var þá merkit uppborit
á þat skip, er næst var jarls skipi, en konungur sjálf
10 fylgði fram merkinu. Svá segir Sigvatr:

Stöng óð gylt þar er géngum
göndlar særks und merkjum
gnýs með göfgum ræsi
greiðendr á skip reiðir.

Þági vas sem þessum
þengils á jó strengjar
mjöð fyrir málma kveðju
mær heiðpegum bæri.

15 Þar var snörp orrosta, ok féllu mjök Sveins menn sumir,
en sumir hljópu þá fyrir borð. Svá segir Sigvatr:

Vér drifum hvatt þar er heyra
hátt vápna brak knátti,
rönd klufu roðnir brandar,
20 reiðir upp á skeiðar.

En fyrir borð, þar er hörðumk,
búin féngusk skip, géngu,
nár flaut út við eyri
úfár, búendr sárir.

Ok enn þetta:

Öld vann ossa skjöldu,
auðsætt var þat, rauða,
hljóms, þá er hvítir kómu,
25 hringmiðlönðum, þingat.

Þar hykk ungan gram göngu,
gunn sylg, er vér fylgðum,
blóðs fékk svörr þar er slæðusk
sverð, upp í skip gerðu.

Þá tók at snúa mannfallinu upp á lið jarls; sóttu þá
konungsmenn at jarls skipi, ok var við sjálft, at þeir
mundu upp ganga á skipit. En er jarl sá, í hvert úefni
komit var, þá hét hann á frambyggja, at þeir skyldu
30 höggva tengslin ok leysa skipin út; þeir gerðu svá. Þá
færðu konungsmenn stafnljá á skeiðarkylfurnar ok héldu
þeim svá. Þá mælti jarl, at stafnbúar skyldu af höggva
kylfur; svá gerðu þeir. Svá segir Sigvatr:

Sjálfr bað svartar kylfur
Sveinn harðliga skeina,
nær var áðr í óra
auðván róit hánun,

þá er til góða, en gjóði,
gört féngum, hræ, svörtum,
yggs lét herr um höggvit,
hrafni, skeiðar stafna.

Einarr þambarskelfir hafði sitt skip lagt á annat borð jarls skipi; köstuðu þeir þá akkeri í framstafn á jarls skipi, ok fluttust þá svá allir samt út á fjörðinn. Eptir þat flýði alt lið jarls ok reri út á fjörðinn. Bersi Skáldtorfuson var í fyrirrúmi á skipi Sveins jarls; en er skipit seig fram hjá flotanum, þá segir Ólafr konungr hátt, er hann kendi 10 Bersa, því at hann var auðkendr, hverjum manni vænni ok búinn forkunnar vel at vápnun ok klæðum: Farit heilir, Bersi. Hann sagði: Verit heilir, konungr. Svá segir Bersi í flokki þeim, er hann orti, þá er hann kom á vald Ólafs konungs ok sat í fjötrum: 15

Hróðrs baðtu heilan líða
hagkennanda þenna,
en snarræki slíku
svarat unnum vér gunnar.

Orð seldum þau elda
úthauðs boða trauðir
knarrar haps sem ek keypta
kynstórs at við brynju.

Sveins raunir hefi ek sénar,
snart rekninga bjartar
þar er svaltungur sungu
saman fóru vit, stórar.

Elgs man ek eigi fylgja
út hriðboða síðan
hæst at hverjum kosti
hranna dýrra manni.

Krýp ek eigi svá, sveigir 20
sára linns, í ári
búum úlitinn áta
andur, þér til handa,
at ek herstefnir hafna,
heiðmildr eða ek þá leiðumk, 25
ungr kunna ek þar þröngvi
þinn, hollvini mína.

49. *Ferð Sveins jarls or landi.*

Nú flýðu sumir menn jarls á land upp, sumir gengu til gríða. Þá reru þeir Sveinn jarl út á fjörðinn, ok lögðu 30 þeir saman skip sín, ok töluðu höfðingjar milli sín; leitar jarl ráða við lenda menn. Erlingr Skjálgrsson réð þat, at þeir skyldu norðr sigla í land ok fá sér lið ok berjast enn við Ólaf konung. En fyrir því at þeir höfðu látit lið mikit, þá fýstu flestir allir, at jarl færi or landi á fund 35 Sviakonungs mágs síns ok efdist þadan at liði, ok fylgði

Einarr þambarskelfir því ráði; því at honum þótti sem þeir hefði þá engi füng til at berjast við Ólaf konung. Skildist þá lið þeirra, sigldi jarl suðr um Foldina, ok með honum Einarr þambarskelfir. Erlingr Skjálgesson ok enn 5 margir aðrir lendir menn, þeir er eigi vildu flýja óðul sín, fóru norðr til heimila sinna; hafði Erlingr um sumarit fjölmenni mikit.

50. *Samtal Ólafs konungs och Sigurðar konungs.*

Ólafr konungr ok hans menn sá, at jarl hafði saman 10 lagt sínum skipum; þá eggjaði Sigurðr konungr sýr, at þeir skyldu leggja at jarli ok láta þá til stáls sverfa með þeim. Ólafr konungr segir, at hann vill sjá fyrst hvert ráð jarl tekr, hvárt þeir héldi saman flokkinum eða skildist liðit við hann. Sigurðr kvað hann ráða mundu: en þat 15 er mitt hugboð, segir hann, við skaplyndi þitt ok ráðgirn, at seint tryggvir þú þá stórbokkana, svá sem þeir eru vanir áðr at halda fullu til móts við höfðingja. Varð ok ekki af atlögunni; sá þeir þá brátt, at lið jarls skildist. Þá lét Ólafr konungr rannsaka valinn; lágu þeir þar 20 nökkurar nætr ok skiptu herfangi sínu. Þá kvað Sigvatr skáld vísur þessar:

25 Þess get ek meir at missi
morðárr sá er fór norðan
harða margr í hörðum
heimkvámu styr þeima.
Sökk af sunða blakki
sunnu margr til grunna,
satt er at Sveini mœttum,
samknúta verr, útl.

Fyrir eigi oss í ári
Innþrönsk þó at lið minna,
gört hugðak svá snertu,
snotr mætr konungs væri.
Brúðr man heldr at háði
hafa drótt þá er fram sótti,
fold ruðum skers, ef skyldi,
skeggi, aðratveggju.

30 Ok enn þessa:

Afi vex, því at eða
Upplendingar sendi,
Sveinn fundut þat, þenna
þilblakks, konungs, vilja.

Rann er hins at Heinir,
brælinns, megu vinna,
þeir áttu flug, fleira
fólkreks en öl drekka.

35 Ólafr konungr gaf góðar gjafir Sigurði konungi sýr mági

sínum at skilnaði, ok svá öðrum höfðingjum, þeim er honum höfðu lið veitt. Hann gaf Katli af Hringunesi karfa lísessu, ok flutti Ketill karfann upp eptir Raumelfi ok alt upp í Mjörs.

51. *Fra Ólafi konungi.*

5

Ólafr konungr hélt njósnum til um farar jarls; en er hann spurði þat, at jarl var or landi farinn, þá fór hann vestr eptir Víkinni; dreif þá lið til hans; var hann þá til konungs tekinn á þingum; fór hann svá alt til Ljóðandisness. Þá spurði hann, at Erlingr Skjálgsson hafði 10 samnað mikinn; dvaldist konungr þá ekki á Norðrögðum, því at hann fékk hraðbyri; fór hann sem skyndiligast norðr til Þrándheims, því at honum þótti þar vera alt megin landsins, ef hann féngi þar undir sik komit, meðan jarl væri or landi. En er Ólafr konungr kom í Þrándheim, 15 þá varð þar engi uppreist í móti honum, ok var hann þar til konungs tekinn, ok settist þar um haustit í Niðarósi, ok hjó þar til vetrvistar, ok lét þar húsa konungsgarð ok reisa þar Clemenskirkju í þeim stað, sem nú stendr hon. Hann markaði topt til garða ok gaf bönðum ok 20 kaupmönnum, eða þeim öðrum er honum sýndist ok húsa vildu. Hann sat þar fjölmeðr, því at hann treystist illa Þrændum um trúleik, ef jarl kæmi aptr í landit; váru berastir í því Innþrændir, því at hann fékk þaðan engar landskyldir. 25

52. *Ráðagerð Sveins jarls ok Ólafs Svíakonungs.*

Sveinn jarl fór fyrst til Svíþjóðar á fund Ólafs Svíakonungs mágs síns, ok segir honum alt frá viðrskiptum þeirra Ólafs digra, ok leitaði þá ráða af Svíakonungi, hvat hann skal upp taka. Konungr segir, at jarl skal 30 vera með honum, ef hann vill þat, ok hafa þar ríki til forráða, þat er honum þykki sœmiligt; ok at öðrum kosti, segir hann, skal ek fá þér nógan liðsafla at sækja landit af Ólafi. Jarl kaus þat, því at þess fyrstu allir hans menn;

þeir áttu eignir stórar í Noregi margir, er þar váru með honum. En er þeir sátu yfir þessarri ráðagerð, þá kom þat ásamt, at þeir skyldu eptir um vetrinn ráða til at fara landveg um Helsingjaland ok Jamtaland ok svá ofan í 5 Þrándheim; því at jarl treystist Innþrændum beztt við sik um traustit ok liðveizlu, ef hann kœmi þar. En þó gera þeir þat ráð, at fara um sumarit fyrst í austrveg í hernað ok fá sér fjár.

53. *Dauði Sveins jarls.*

10 Sveinn jarl fór með lið sitt austr í Garðaríki ok herjaði þar; dvaldist hann þar um sumarit. En er haustaði, sneri hann aptr liði sínu til Svíþjóðar. Þá fékk hann sótt þá er hann leiddi til bana. Eptir andlát jarls fór lið, þat er honum hafði fylgt, aptr til Svíþjóðar, en sumir 15 sneru til Helsingjaland, þaðan til Jamtlands, ok þá austan um Kjöl til Þrándheims, ok sögðu þar þau tíðindi, er gerzt höfðu í ferð þeirra; var þá sannspurt andlát Sveins jarls.

54. *Frá Þrændum.*

20 Einarr þambarskelfir, ok sú sveit er honum hafði fylgt, fór um vetrinn til Svíakonungs ok var þar í góðu yfirlæti. Þar var ok mart annarra manna, er jarli hafði fylgt. Svíakonungi hugnaðist stórilla við Ólaf digra þat er hann hafði sezt í skattland hans, en rekit í brott Svein 25 jarl; konungr hét þar fyrir Ólafi hinum mestum afarkostum, þá er hann mætti við komast; segir hann, at eigi mun Ólafr svá djarfr vera, at hann muni taka undir sik þat veldi, er jarl hafði átt; því fylgðu allir Svíakonungs menn, at svá mundi vera. En er Þrændir spurðu til sanns, at 30 Sveinn jarl var andaðr ok hans var ekki ván til Noregs, þá snerist öll alþýða til hlýðni við Ólaf konung. Fóru þá margir menn innan or Þrándheimi á fund Ólafs konungs ok gerðust menn hans, en sumir sendu orð ok jartegnir, at þeir vildu þjóna honum. Fór hann þá um haustit inn

í Þrándheim ok átti þing við böendr; var hann þá í hverju fylki til konungs tekinn. Hann fór þá út til Niðaróss ok lét þangat flytja allar konungsskyldir ok efnaði þar til vetrsetu.

55. *Húsaðr konungsgarðr.*

5

Ólafr konungr lét húsa konungsgarð í Niðarósi. Þar var ger mikil hirðstofa, ok dyrr á báðum endum; hássæti konungs var í miðri stofunni, ok innar frá sat Grímkell hirðbiskup hans, en þar næst aðrir kennimenn hans, en utar frá ráðgjafar hans; í öðru öndugi gegnt honum sat 10 stallari hans Björn digri, ok þar næst gestir. Ef göfgir menn kómu til konungs, var þeim vel skipat. Við elda skyldi þá öl drekka. Hann skipaði mönnum í þjónostur, svá sem siðr konunga var til. Hann hafði með sér 60 hirðmanna ok 30 gesta, ok setti hann þeim mála ok lög; 15 hann hafði ok 30 húskarla, er starfa skyldu í garðinum slíkt er þurfti, ok til flytja; hann hafði ok marga þræla. Í garðinum var ok mikill skáli, er hirðmenn sváfu í; þar var ok mikil stofa, er konungr átti hirðstefnur í.

56. *Frá siðum Ólafs konungs.*

20

Þat var siðr konungs at rísa upp snímma um morna ok klæðast ok taka handlaugar, ganga síðan til kirkju ok hlýða óttusöng ok morguntíðum, ok ganga síðan á stefnur ok sætta menn, eða tala þat annat, er honum þótti skylt. Hann stefndi til sín ríkum ok úríkum ok 25 öllum þeim, er vitrastir váru. Hann lét opt telja fyrir sér lög þau, er Hákon Aðalsteinsfóstri hafði sett í Þrándheimi. Hann skipaði lögum með ráði hinna vitrustu manna, tók af eða lagði til, þar er honum sýndist þat; en kristinn rétti setti hann með ráði Grímkels biskups 30 ok annarra kennimanna, ok lagði á þat allan hug at taka af heiðni ok fornar venjur, þær er honum þótti kristnispell í. Svá kom, at böendr játtu þessum lögum, er konungr setti. Svá segir Sigvatr:

Lopthbyggvirl máttu leggja

unnar, allra manna,

landsrétt þann, er kann standask,

eykja, liðs á miðli.

Ólafr konungr var maðr siðlátr, stiltr vel, fámálugr, örr ok fégjarn. Þá var þar með Ólafi konungi Sigvatr skáld, 5 sem fyrr var sagt, ok fleiri íslenzkir menn. Ólafr konungr spurði eptir vendiliga, hvernug kristinn dómr væri haldinn á Íslandi, ok þótti honum mikilla muna ávant, at vel væri, því at þeir sögðu konungi frá kristnihaldinu, at þat var lofat í lögum, at eta hross ok bera út börn, sem heiðnir 10 menn gerðu, ok enn fleiri hlutir, þeir er knistnispell var í. Þeir sögðu ok konungi frá mörgu stórmenni, því er þá var á Íslandi. Skapti Þóroddsson hafði þá lögsögu á landinu. Viða af löndum spurði hann at siðum manna þá menn, er glögst vissu, ok leiddi mest atspurningum 15 um kristinn dóm, hvernug haldinn væri, bæði í Orkneyjum ok á Hjaltlandi ok or Færeyjum, ok spurðist honum svá til, sem víða mundi mikit á skorta, at vel væri. Slíkar ræður hafði hann optast í munni, eða um lög at tala, eða um landsrétt.

20 57. *Frá sendimönnum Ólafs Svíakonungs ok dauða Ásgauts ármanns.*

Þann sama vetr kómu austan or Svíþjóð sendimenn Ólafs Svíakonungs hins scenska, ok réðu bræðr tveir fyrir, Þorgautr skarði ok Ásgautr ármaðr, ok höfðu 24 menn. 25 En er þeir kómu austan um Kjöl í Veradal, þá stefndu þeir þing við bæendr ok töluðu við þá; heimtu þar skyld ok skatt af hendi Svíakonungs. En bæendr báru ráð sín saman, ok kom þat ásamt með þeim, at þeir mundu gjalda slíkt, sem Svíakonungr beiddi, ok heimti Ólafr 30 Noregs konungr engar landskyldir af þeim fyrir sína hönd; kveðast eigi vilja gjalda hvarumtveggja skyldir. Fóru sendimenn í brott ok út eptir dalinum, ok á hverju þingi, er þeir áttu, féngu þeir af bóndum hin sömu svör, en ekki fé; fóru þá út í Skaun ok áttu þar þing ok kröfðu þar 35 enn skatta, ok fór alt á sömu leið sem fyrr. Þá fóru þeir

á Stjóradal ok kröfðu þar þinga, en böendr vildu ekki til koma. Þá sá sendimenn, at þeirra erendi varð ekki; vildi Þorgautr þá fara aptr austr. Ekki þykki mér vit konungs erendi rekit hafa, segir Ásgautr; vil ek fara á fund Ólafs konungs digra, þó skjóta böendr þangat sínu 5 máli. Nú réð hann, ok fóru þeir út til bæjarins, ok tóku þeir herbergi í bænum. Þeir gengu til konungs eptir um daginn, hann sat þá um borðum, kvöddu hann ok sögðu, at þeir fóru með erendum Svíakonungs. Konungr bað þá koma til sín eptir um daginn. Annan dag, þá er 10 konungr hafði hlytt tíðum, gékk hann til þinghúss síns ok lét þangat kalla menn Svíakonungs ok bað þá bera upp erendi sín. Þá talaði Þorgautr ok segir fyrst, hverra erenda þeir fóru ok váru sendir, ok þat síðan, hvernug Innþrændir höfðu svarat. Eptir þat beiddi hann, at kon- 15 ungr veitti orskurð, hvert þeirra erendi skyldi þangat verða. Konungr segir: Meðan jarlar réðu hér fyrir landi, þá var þat eigi undarligt, at landsmenn væri þeim lýðskyldir, því at þeir váru hér sættbornir til ríkis, heldr en þat at lúta til útlendra konunga, ok var þó réttara, at 20 jarlar veitti hlýðni ok þjónostu konungum, þeim er rétt-komnir váru hér til ríkis, heldr en útlendum konungum, ok at hefjast upp með úfriði í móti réttum konungum ok fella þá frá landi; en Ólafr sænski konungr er kallar til Noregs, þá veit ek eigi hverja tiltölu hann hefir, þá er 25 sannlig sé; en hitt megum vér muna, hvern mannskaða vér höfum fengit af honum ok hans frændum. Þá segir Ásgautr: Eigi er undarligt, at þú sér kallaðr Ólafr digri; allstórliga svarar þú orðsending slíks höfðingja, úglögt veiztu, hversu þungbær þér mun vera reiði konungs, ok 30 hefir þeim svá orðit, er váru með meira krapti, en mér sýnist þú munu vera; en ef þú vilt þrálíga halda ríkinu, þá mun þér hinn til, at fara á fund hans ok gerast hans maðr, munu vér þá biðja með þér, at hann fái þér at láni þetta ríki. Þá svarar konungr, ok tók hógliga til 35 orða: Ek vil ráða þér annat ráð, Ásgautr; farit nú aptr

austr til konungs yðars, ok segit honum svá, at snimma í vár mun ek búast at fara austr til landamæris, þar er at fornu hefir skilt ríki Noregs konungs ok Svíakonungs; má hann þá þar koma, ef hann vill, at vit semim sætt 5 okkra, ok hafi þat ríki hvárr okkarr, sem óðalborinn er til. Þá snúa sendimenn í brott ok aptr til herbergis, ok hjoggust í brott. En konungr gékk þá til borða. Sendimenn gengu þá í konungsgarðinn; en er durverðir sá þat, segja þeir konungi. Hann bað þá sendimenn eigi inn 10 láta: ek vil ekki við þá mæla, segir hann. Fóru þá sendimenn í brott. Þá segir Þorgautr, at hann mun aptr snúa ok hans menn; en Ásgautr segir, at hann vill reka konungs erendi. Þá skiljast þeir; ferr þá Þorgautr inn á Strind, en Ásgautr ok þeir 12 saman snúa upp til Gaul- 15 ardals, ok svá út til Orkadals; hann ætlar at fara suðr á Moeri ok reka þar sýslu Svíakonungs. En er Ólafr konungr varð þess varr, þá sendi hann gestina út eptir þeim; þeir hittu þá út á Nesi við Stein, tóku þá höndum ok bundu ok leiddu inn á Gaularás, reistu þar gálga ok 20 hengðu þá þar, er sjá mátti utan af firði af þjóðleið. Þorgautr spurði þessi tíðindi, áðr hann fór aptr af Þrándheimi; fór hann síðan alla leið, þar til er hann hitti Svíakonung, ok segir honum þat er gerzt hafði í þeirra för. Konungr varð allreiðr, er hann heyrði þetta sagt, ok 25 skorti þar þá eigi stór orð.

58. *Sætt Ólafs konungs ok Erlings Skjöldgsonar.*

Eptir þat um vórit bað Ólafr Haraldsson konungr liði út or Þrándheimi ok hjóst at fara austr í land. Þá hjoggust or Niðarósi Íslandsför. Þá sendi Ólafr konungr 30 orð ok jartegnir Hjalta Skeggjasyni ok stefndi honum á sinn fund, en sendi orð Skapta lögsögumanni ok öðrum þeim mönnum, er mest réðu lögum á Íslandi, at þat skyldi taka or lögum, er honum þótti mest í móti kristnum dómi; þar með sendi hann vinsamlig orð öllum landsmönnum 35 jafnsaman. Konungr fór suðr með landi ok dvaldist í

hverju fylki ok þingaði við böendr; en á hverju þingi lét hann upplesa kristin lög ok þau boðorð, er þar fylgðu; tók hann þá þegar af við lýðinn margar úvenjur ok heiðinn dóm, því at jarlar höfðu vel haldit forn lög ok landsrétt, en um kristnihald létu þeir gera hvern sem vildi. Var⁵ þá svá komit, at víðast um sjábygðir váru menn skírðir, en kristin lög váru úkunn flestum mönnum; en um uppdali ok fjallbygðir var víða alheiðit, því at þegar er lýðrinn varð sjálfráða, þá festist þeim þat helzt í minni um átrúnaðinn, er þeir höfðu numit í barnæsku. En þeir¹⁰ menn, er eigi vildu skipast við orð konungs um kristnihaldit, þá hét hann þeim afarkostum, bæði ríkum ok úríkum. Ólafr var til konungs tekinn um alt land á hverju lögþingi, mælti þá engi maðr í móti honum. Þá er hann lá í Karmtsundi, fóru orð milli þeirra Erlings Skjalgssonar,¹⁵ þau at þeir skyldu sættast, ok var lagðr sættarfundr í Hvítungsey. En er þeir fundust, töluðust þeir sjálfir við um sættina, þótti Erlingi þá annat nökkut finnast í orðum hans, en honum hafði verit frá sagt, því at hann mælti til þess, at hann vildi hafa veizlur þær allar, er Ólafr²⁰ Tryggvason hafði fengit honum, en síðan jarlar Sveinn ok Hákon: man ek þá gerast þinn maðr ok vera hollr vinr, segir hann. Konungr segir: Svá lízt mér, Erlingr, sem eigi sé þér verra at taka af mér jafnmiklar veizlur, sem þú tókt af Eiríki jarli, þeim manni er þér hafði gert²⁵ hinn mesta mannskaða; en ek man þik láta vera göfgastan lendan mann í landinu, þó at ek vilja veizlurnar miðla at sjálfræði mínu, en eigi láta svá sem lendir menn sé óðalbornir til ættleifðar minnar, en ek skylda margföldum verðum yðra þjónostu kaupa. Erlingr hafði eigi skaplyndi³⁰ til at biðja konunginn né einna muna hér um, því at hann sá, at konungr var ekki leiðitamr; sá hann ok, at tveir kostir váru fyrir höndum, sá annarr, at gera enga sætt við konung ok hætta til, hvernug færi, eða ella láta konung einn fyrir ráða; ok tók hann þann upp, þótt honum³⁵ þótti þat mjök í móti skapi sínu, ok mælti til konungs:

Sú mun þér mín þjónosta haldkvæmst, er ek veiti þér með sjálfræði. Síðan skildu þeir ræðuna. Eptir þat gengu til frændr Erlings ok vinir ok báðu hann til vægja ok fara við vit en eigi ofrkapp: muntu, sögðu þeir, vera
 5 ávalt göfgastr lendra manna í Noregi bæði at framkvæmd þinni ok frændum ok fjárafla. Erlingr fann, at þetta var heilræði ok þeim gékk góðvili til, er slíkt mæltu, gerir hann svá, gengr til handa konungi með þeim skildaga, er konungr réð fyrir at skilja; skildust eptir þat ok váru
 10 sáttir at kalla. Fór Ólafr þá leið sína austr með landi.

59. *Dráp Eilífs gauzka.*

Þegar er Ólafr konungr kom í Víkina, ok þat spurðist, þá fóru Danir í brott, þeir er þar höfðu sýslur af Dana-konungi, ok sóttu þeir til Danmerkr, ok vildu eigi biða
 15 Ólafs konungs. En Ólafr konungr fór inn eptir Víkinni ok hafði þing við böendr; gékk undir hann þar alt landsfólk; tók hann þá allar konungsskyldir ok dvaldist í Víkinni um sumarit. Hann hélt austr yfir Foldina or Túsbergi ok alt austr um Svínasund. Þá tók til vald
 20 Svíakonungs; hann hafði þar sett yfir sýslumenn, Eilíf gauzka um hinn nörðra hlut, en Hróa skjálga yfir hinn eystra hlut alt til Elfar. Hann átti sett tveim megin Elfar, en bú stor í Hísing; hann var ríkr maðr ok stórauðigr. Eilífr var ok stórættaðr. Þá er Ólafr konungr kom liði
 25 sínu í Ránríki, þá stefndi hann þar þing við landsmenn, ok kómu til hans þeir menn, er eyjar bygðu eða nær sæ. En er þing var sett, þá talaði Björn stallari konungs ok bað böendr taka við Ólafi konungi, slíkt þar sem annars staðar hafði gert verit í Noregi. Brynjólfr úlfaldi hét
 30 maðr einn, búandi göfugr; hann stóð upp ok mælti: Vitum vér böendr, hvert réttast er landaskipti at fornu milli Noregs konungs ok Svíakonungs ok Danakonungs, at Gautelfr hefir ráðit frá Væni til sævar, en norðr markir til Eiðaskógs, en þaðan Kilir alt norðr til Finmarkar; svá
 35 ok þat, at ymsir hafa gengit á annarra lönd; hafa Svíar

kóngum haft vald alt til Svínasunds, en þó, yðr satt til
 at segja, veit ek margra manna vilja til þess, at betra
 þætti at þjóna Noregs konungi; en menn bera eigi áráði
 til þess, því at Svíakonungs ríki er bæði austr frá oss
 ok suðr ok alt fyrir ofan, en þess ván, at Noregs konungr 5
 mun fara norðr brátt í landit, þengat er lands megin er
 meira, ok höfum vér þá eigi afla til at halda delli við
 Gauta; nú verðr konungr at sjá heilt ráð fyrir oss, fúsir
 yserim vér at gerast hans menn. En eptir þingit, þá var
 Brynjólfr um kveldit í boði konungs ok svá annan dag 10
 eptir, ok töluðu þeir mart sín í millum í einmælum. Fór
 þá konungr austr eptir Víkinni. En er Eilífr spurði, at
 konungr var þar, þá lét hann bera njón til fara hans.
 Eilífr hafði 30 manna, sinna sveitunga; hann var í byggð-
 inni ofanverðri við markirnar ok hafði þar búandasamnað. 15
 Margir bæendr fóru á fund Ólafs konungs, en sumir sendu
 vináttuorð til hans. Þá fóru menn í milli Ólafs konungs
 ok Eilífs, ok báðu bæendr hvárúteggja lengi, at þeir
 legði þingstefna milli sín ok réði frið með nökkuru móti;
 sögðu þeir Eilífi, at þeim var þess ván af konungi, ef 20
 ekki væri viðskipazt hans orð, at þeir mundu ván eiga
 af honum afarkosta, ok kváðu eigi Eilíf skyldu lið skorta.
 Var þá ráðit, at þeir skyldu ofan koma ok eiga þing við
 bæendr ok konung. En þá sendi Ólafr konungr Þóri langa
 gestahöfðingja sinn ok þá 6 saman til Brynjólfs; þeir 25
 höfðu brynjur undir kyrtlum, en höttu yfir hjálmum. Eptir
 um daginn kómu bæendr fjölment ofan með Eilífi; þar var
 þá Brynjólfr í hans liði ok Þórir í hans sveit. Konungr
 lagði skipum utan þar at, er klettr nökkurr var ok gékk
 fram í sæinn; gékk hann þar upp ok settist með liði sínu 30
 á klettin, en völlr var fyrir ofan, ok var þar búandaðit,
 en menn Eilífs stóðu uppi í skjaldborg fyrir honum. Björn
 stallari talaði langt ok snjalt af hendi konungs. En er
 hann settist niðr, þá stóð Eilífr upp ok tók til mála; ok
 í því bili stóð upp Þórir langi ok brá sverði ok hjó til 35
 Eilífs á hálsinn, svá at af gékk höfuðit. Þá hljóp upp

alt búandaliðit, en hinir gauzku tóku rás undan, drápu
 þeir Þórir nökkura menn af þeim. En er herrinn stöð-
 vaðist ok létti þysnum, þá stóð konungr upp ok mælti,
 at böendr skyldu setjast niðr. Þeir gerðu svá; var þar
 5 mart talat, en at lyktum varð þat, at böendr géngu til
 handa konungi ok játuðu honum hlýðni, en hann hét þeim
 því í mót at skiljast eigi við þá ok vera þar til þess,
 at þeir Ólafr Svíakonungr lyki einnhvern veg sínum
 vandræðum. Eptir þat lagði Ólafr konungr undir sik alla
 10 hina nörðri sýsluna, ok fór um sumarit alt austr til Elfar;
 fékk hann allar konungsskyldir með sænum ok um eyjar.
 En er á leið sumarit, snerist hann aptr í Víkina norðr
 ok lagði upp eptir Raumelfi. Þar er fors mikill, er Sarpr
 heitir, nes gengr í ána norðan at forsinum; þar lét Ólafr
 15 konungr gerða um þvert nesit með grjóti ok torfi ok viðum,
 ok grafa dski fyrir utan, ok gerði þar jarðborg mikla;
 en í borginni efnaði hann til kaupstaðar; þar lét hann
 húsa konungsgarð ok gera þar Maríukirkju; hann lét þar
 ok marka toptir til annarra garða, ok fékk þar menn til
 20 at húsa; hann lét um haustit þangat flytja þau füng, er
 til vetrvistar þurfti, ok sat þar um vetrinn með fjölmenni
 mikit, en hafði menn sína í öllum sýslum. Hann bannaði
 allar flutningar or Víkinni upp í Gautland, bæði sild ok
 salt; þess máttu Gautar illa án vera. Konungr hafði mikit
 25 jólaboð, bauð til sín or heruðum mörgum stórbáundum.

60. *Frá Eyvindi úrarhorn.*

Maðr er nefndr Eyvindr úrarhorn, æzkaðr af Austr-
 ügðum; hann var mikill maðr ok kynstórr, fór hvert sumar
 í hernað, stundum vestr um haf, stundum í Austrveg,
 30 eða suðr til Fríslands; hann hafði 20 sessu, snekkju ok
 vel skipaða. Hann hafði verit fyrir Nesjum ok veitt Ólafi
 konungi lið, ok er þeir skildust þar, þá hét konungr
 honum vináttu sinni, en Eyvindr konungi liðsemd sinni,
 hvar sem hann vildi kraft hafa. Eyvindr var um vetrinn
 35 í jólaboði með Ólafi konungi, ok þá þar góðar gjafir at

honum. Þar var ok þá með konungi Brynjólfr úlfaldi, ok þá at jólagjöf sverð gullbúit af konungi, ok með bœ þann, er Vettaland hét, ok er þat hinn mesti höfuðbær. Brynjólfr orti vísu um gjafrnar, ok er þat niðrlag at:

Bragningr gaf mér
brand ok Vettaland.

5

Þá gaf konungr honum lends manns nafn, ok var Brynjólfr hinn mesti vinr konungs alla stand.

61. *Dráp Þrándar hvíta.*

Þann vetr fór Þrándr hvíti or Þrándheimi austr á 10 Jamtaland at heimta skatt af hendi Ólafa konungs digra; en er hann hafði saman dregit skattinn, þá kómu þar menn Svíakonungs ok drápu Þránd ok þá 12 saman ok tóku skattinn ok færðu Svíakonungi. Þetta spurði Ólafr konungr, ok líkaði honum illa.

15

62. *Kristnibod í Víkinni.*

Ólafr konungr lét bjóða um Víkina kristin lög með sama hætti sem norðr í landi, ok gékk vel fram, því at Víkverjum váru miklu kunnari kristnir siðir en mönnum norðr í landi, því at þar var bæði vetr ok sumar fjölment 20 af kaupmönnum bæði dönskum ok saxneskum; Víkverjar höfðust ok mjök í kaupferðum til Englands ok Saxlands, eða Flæmingjalsands eða Danmerkr, en sumir váru í víking ok höfðu vetrsetu á kristnum löndum.

63. *Fall Hróa.*

25

Um várit sendi Ólafr konungr orð, at Eyvindr skyldi koma til hans; þeir töluðu lengi einmæli. Eptir þat brátt bjóst Eyvindr í víking. Hann sigldi suðr eptir Víkinni ok lagði at í Eikreyjum út frá Hísing. Þar spurði hann, at Hrói skjálgi hafði farit norðr í Orðost ok hafði þar sam- 30 an dregit leiðangr ok landskyldir af hendi Svíakonungs, ok var hans þá norðan ván. Þá reri Eyvindr inn til Haugasunda, en Hrói reri þá norðan, ok hittust þar í

sundinu ok börðust. Þar féll Hrói hvíti ok nær 30 manna; en Eyvindr tók alt fé, þat er Hrói hafði haft. Fór Eyvindr þá í Austrveg, ok var þar í víking um sumarit.

64. *Fall Guðleiks ok Þorgauts skarða.*

5 Maðr hét Guðleikr gerzki, hann var æzkaðr af Ögðum; hann var farmaðr ok kaupmaðr mikill, auðigr, ok rak kaupferðir til ymissa landa; hann fór austr í Garðaríki optliga, ok var hann fyrir þá sök kallaðr Guðleikr gerzki. Þat vár bjó Guðleikr skip sitt, ok ætlaði at fara um
10 sumarit til Garða austr. Ólafr konungr sendi honum orð, at hann vill hitta hann. En er Guðleikr kom til hans, segir konungr honum, at hann vill gera félag við hann, bað hann kaupa sér dýrgripi þá, er torgætir eru þar í landi. Guðleikr segir þat á konungs forráði vera skulu.
15 Þá lætr konungr greiða í hendr honum fé slíkt, sem honum sýndist. Fór Guðleikr um sumarit í Austrveg. Þeir lágu nökkura hríð við Gotland; var þá sem opt kann verða, at eigi váru allir haldinorðir, ok urðu landsmenn varir við, at á því skipi var félagi Ólafs digra. Guðleikr fór
20 um sumarit í Austrveg til Hólmgarðs ok keypti þar pell ágætlig, er hann ætlaði konungi til tignarklæða sér, ok þar með skinn dýr ok enn borðbúnað forkunnligan. Um haustit, er Guðleikr fór austan, þá fékk hann andviðri, ok lágu þeir mjök lengi við Eyland. Þorgautr skarði
25 hafði um haustit borit njón um farar Guðleiks; kom hann þar at þeim með langskip ok barðist við þá. Þeir vörðust lengi; en fyrir því at liðsmunr var mikill, þá féll Guðleikr ok mart skipverja hans, ok mart var sárt. Tók Þorgautr fé þeirra alt ok gersimar Ólafs konungs; skiptu þeir
30 Þorgautr fengi sínu öllu at jafnaði; en hann segir, at gersimar skal hafa Svíakonungr: ok er þat, segir hann, nökkurr hlutr af skatti þeim, er hann á at taka af Noregi. Þorgautr fór þá austr til Svíþjóðar. Þessi tíðindi spyrjast brátt. Eyvindr úrarhorn kom litlu síðar til Eylands. En
35 er hann spyrir þetta, þá siglir hann austr eptir þeim Þor-

gauti, ok hittast þeir í Svíaskerjum ok börðust. Þar féll Þorgautr ok flest lið hans, eða hljóp á kaf. Tók þá Eyvindr fé þat alt, er þeir höfðu tekit af Gnðleiki, ok svá gersimar Ólafs konungs. Eyvindr fór aptr til Noregs um haustit, færði hann þá Ólafi konungi gersimar sínar. ⁵ Þakkaðe konungr honum vel sína ferð, ok hét honum þá enn af nýju vináttu sinni. Þá hafði Ólafr konungr verit 3 vetr konungr yfir Noregi.

65. *Fundr Ólafs konungs ok Rögnvalds jarls.*

Þat sama sumar hafði Ólafr konungr leiðangr úti, ok ¹⁰ fór þá enn austr alt til Elfar ok lá þar lengi um sumarit. Þá fóru orðsendingar milli þeirra Ólafs konungs ok Rögnvalds jarls ok Ingibjargar Tryggvadóttur, konu jarls. Hon gékk at með öllu kappi at veita Ólafi Noregs konungi lið; hon var aftakamaðr mikill um þetta mál. Hélt þar ¹⁵ til hvártveggja, at frændsemi var mikil með þeim Ólafi konungi ok henni, ok þat annat, at henni mátti eigi fyrnaast við Svíakonung þat, er hann hafði verit at falli Ólafs konungs Tryggvasonar, bróður hennar, ok þóttist fyrir þá sök eiga tiltölu at ráða fyrir Noregi. Varð jarl af ²⁰ fortölum hennar mjök snúinn til vináttu við Ólaf konung; kom svá at þeir konungr ok jarl lögðu stefnu með sér ok hittust við Elfi; ræddu þar marga hluti, ok mjök um viðskipti þeirra Noregs konungs ok Svíakonungs, ok sögðu báðir þat, sem satt var, at hvárumtveggjum Víkverjum ²⁵ ok Gautum var hin mesta landsauðn í því, at eigi skyldi vera kaupfriðr milli landa, ok at lyktum settu þeir grið ok frið milli sín til annars sumars; gáfust þeir gjafir at skilnaði ok mæltu til vináttu.

66. *Úpokki Svíakonungs við Ólaf konung Haraldsson.* ³⁰

Fór þá konungr norðr í Víkina, ok hafði hann þá konungstekjur allar til Elfar, ok alt landsfólk hafði þá undir hann gengit. Ólafr konungr sænski lagði úpokka svá mikinn á Ólaf Haraldsson, at engi maðr skyldi þora

at nefna hann réttu nafni, svá at konungr heyrði; þeir kölluðu hann hinn digra mann ok veittu honum harðar átölur jafnan, er hans var getit.

67. *Upphaf friðgerðarsögu.*

5 Bændr í Víkinni ræddu sín í milli, at sá einn væri til, at konungar gerði sætt ok frið milli sín, ok töldust illa viðkomnir, ef konungar herjaðist á, en engi þorði þenna kurrðjarfliga upp at bera fyrir konungi. Þá báðu þeir til Björn stallara, at hann skyldi þetta mál flytja
10 fyrir konungi, at hann sendi menn á fund Svíakonungs at bjóða sættir af sinni hendi. Björn var traudr til ok mæltist undan; en við þæn margra vina sinna, þá hét hann at lyktum at ræða þetta fyrir konungi, en kveðst svá hugr um segja, at konungr mundi úmjúkliga taka
15 því at vægja í né einum hlut við Svíakonung. Þat sumar kom utan af Íslandi Hjalti Skeggjason at orðsendingu Ólafs konungs; fór hann þegar á fund konungs, ok tók konungr vel við honum, bauð Hjalta með sér at vera ok vísaði honum til sætis hjá Birni stallara, ok váru þeir
20 mótunautar; gerðist þar brátt góðr félagskapr milli þeirra. Eitthvert sinn þá er Ólafr konungr hafði stefnu við lið sitt ok við búendr, ok réðu landráðum, þá mælti Björn stallari: Hverja ætlan hafit þér á, konungr, um úfrið, þann er hér er á milli Ólafs Svíakonungs ok yðar? Nú
25 hafa hváirtveggju marga menn látit fyrir öðrum, en engi orskurðr er nú heldr en áðr, hvat hvárir skulu hafa af ríkinu? Þér hafit hér setit í Víkinni einn vetr ok 2 sumur, ok látit at baki yðr alt landit norðr héðan; nú leiðist mönnum hér at sitja, þeim er eignir eða óðul eiga norðr
30 í landi. Nú er þat vili lendra manna ok annarra liðsmanna, ok svá bónda, at einnhvern veg skeri or; en fyrir því at nú eru grið ok friðr settr við jarl ok Vestrgauta, er hér eru nú næstir, þá pykkir mönnum sá helzt kostur til, at þér sendit menn til Svíakonungs at bjóða sætt af
35 yðarri hendi, ok munu margir vel undir þat standa, þeir

er með Svíakonungi eru; því at þat er hvárratveggju gagn, þeirra er löndin byggja bæði hér ok þar. At ræðu Bjarnar gerðu menn góðan róm. Þá mælti konungr: Ráð þetta, Björn, er þú hefir hér uppborit, þá er þat makligast, at þú hafir fyrir þér gert, ok skaltu fara þessa sendiför; 5 nýtr þú, ef vel er ráðit, en ef mannháski gerist af, þá veldr þú ofmiklu sjálfr um; er þat ok þín þjónasta, at tala í fjölmenni þat er ek vil mæla láta. Þá stóð konungr upp ok gékk til kirkju, lét syngja sér hámessu; stóan gékk hann til borða. Um daginn eptir mælti Hjalti til 10 Bjarnar: Hví ertu úkáttr, maðr? ertu sjúkr eða reiðr manni nökkurum? Björn segir Hjalta ræður þeirra konungs, ok segir þetta forsending. Hjalti svarar: Svá er konungum at fylgja, at þeir menn hafa metnað mikinn ok eru framar virðir en aðrir menn, en opt verða þeir í lífsháska, ok 15 verðr hvárutveggja vel at kunna. Mikit má konungs gæfa, nú mun frami mikill fást í ferðinni, ef vel tekst. Björn mælti: Auðvelliga ræðir þú um ferðina, munta fara vilja með mér, því at konungr mælti, at ek skylda mína sveitunga hafa í ferðina með mér. Hjalti segir: Fara skal ek 20 at vísu, ef þú vilt, því at vandfengr mun mér þykkja sessunautrinnr annarr, ef vit skiljumst.

68. *Ferð Bjarnar stillara.*

Fám dögum síðar, þá er Ólafr konungr var á stefnu, kom þar Björn ok þeir 12 saman; hann segir þá konungi, 25 at þeir váru búnir at fara sendiförina, ok hestar þeirra stóðu úti sððlaðir; vil ek nú vita, segir Björn, með hverjum erendum ek skal fara, eða hver ráð þú leggrr fyrir oss. Konungr segir: Þér skulut bera Svíakonungi þau mín orð, at ek vil frið setja milli landa várara, til þeirra takmarka, 30 er Ólafr Tryggvason hafði fyrir mér; ok sé þat bundit fastmælum, at hvárigir gangi þar umfram. En um mannlát, þá þarf þess engi at geta, ef sættir skulu vera, því at Svíakonungr fær oss eigi með fé boett þann mannskaða, er vér höfum fengit af Svíum. Þá stóð konungr upp ok 35

gékk út með þeim Birni; þá tók hann upp sverð búið ok fingurgull, ok seldi Birni ok mælti: Sverð þetta gef ek þér, þat gaf mér í sumar Rögnvaldr jarl; til hans skulut þér fara ok bera honum þau mín orð, at hann leggi til
5 ráð ok sinn styrk, at þú komir fram erendinu; þykki mér þá vel sýslat, ef þú heyrir orð Svíakonungs, ok segi hann annattveggja já eða nei. En fingurgull þetta fær þú Rögnvaldi jarli; þessar jartegnir mun hann kenna. Hjalti gékk at konungi ok kvaddi hann: Ok þurfum vér nú þess
10 mjök, konungr, at þú leggir hamingju þína á þessa ferð, ok bað þá heila hittast. Konungr spurði, hvert Hjalti skyldi fara? Með Birni, sagði hann. Konungr segir: Boeta mun þat til um þessa ferð, at þú farir með þeim, því at þú hefir opt reyndr verit at hamingju; vittu þat
15 víst, at ek skal allan hug á leggja, ef þat vegr nökkut, ok til leggja með þér mína hamingju, ok svá öllum yðr. Þeir Björn riðu í brot leið sína ok kómu til hirðar Rögnvalds jarls; var þeim þar vel fagnat. Björn var frægr maðr ok mörgum mönnum kuðr bæði at sýn ok at máli
20 þeim öllum, er sét höfðu Ólaf konung, því at Björn stóð upp á hverju þingi ok talaði konungs erendi. Ingibjörg kona jarls gékk at Hjalta ok hvarf til hans; hon kendi hann, því at hon var þá með Ólafi Tryggvasyni bróður sínum, er Hjalti var þar, ok taldi hon frændsemi milli
25 konungs ok Vilborgar konu Hjalta; þeir váru bræðrsynir Vikingakára, lends manns á Vörs, Eiríkr bjóðaskalli faðir Ástríðar, móður Ólafs konungs Tryggvasonar, ok Böðvarr faðir Ólofar, móður Gizurar hvíta, föður Vilborgar. Nú váru þeir þar í góðum fagnaði. Einn dag géngu þeir
30 Björn á tal við jarl ok þau Ingibjörgu; þá berr Björn upp erendi sín ok sýnir jartegnir jarli. Jarl svarar: Hvat hefir þik, Björn, þess hent, er konungr vill dauða þinn; er þér at síðr fært með þessi orðsending, at ek hygg, at engi mun sá vera, er þessum orðum mælir fyrir Svíakonungi, at refsingalaust komist í brott; miklu er Ólafr
35 Svíakonungr maðr skapstærri, heldr en fyrir honum sjálfum

megi þær ræður hafa, er honum sé í móti skapi. Þá segir Björn: Engir hlutir hafa þeir atborit mér til handa, er Ólafr konungr hefir mér reiðst um, en mörg er sú ráðagerð hans, bæði fyrir sjálfum sér ok mönnum sínum, er hætting mun á þykkja, hvernug tekst, þeim mönnum⁵ er áræðislitlir eru; en öll ráð hans hafa enn til hamingju anúizt hér til, ok vættu vér, ut svá skyli enn fara. Nú er yðr þat, jarl, satt at segja, at ek vil fara á fund Svíakonungs, ok eigi fyrr aptr hverfa, en ek hefi hann heyra látit öll þau orð, er Ólafr konungr bauð mér at¹⁰ flytja til eyrna honum, nema mér banni hel eða sjá ek heptr, svá at ek mega eigi fram koma; svá mun ek gera, hvárt sem þér vilit nökkurn hug á leggja orðsending konungs eða engan. Þá mælti Ingibjörg: Skjótt mun ek birta minn hug, at ek vil, jarl, at þér leggit á allan hug at¹⁵ stoða orðsending Ólafs Noregs konungs, svá at þetta erendi komist fram við Svíakonung, hvernigan veg sem hann vill svara; þótt þar liggi við reiði Svíakonungs, eða öll eign vár eða ríki, þá vil ek miklu heldr til þess hætta, en hitt spyrist, at þú leggist undir höfuð orðsending Ólafs²⁰ konungs fyrir hræzlu sakir við Svíakonung; hefir þú til þess burði ok frændastyrk ok alla atferð at vera svá frjáls hér í Svíaveldi at mæla mál þitt, þat er vel samir ok öllum mun þykkja áheyriligt, hvárt áheyra margir eða fáir, ríkir eða úríkir, ok þótt konungr sjálfr heyri á. Jarl²⁵ svarar: Ekki er þat blint, hvers þú eggjar; nú má vera, at þú ráðir þessu, at ek heita konungsmönnum því at fylgja þeim, svá at þeir nái at flytja erendi sín fyrir Svíakonungi, hvárt sem konungi líkar þat vel eða illa; en mínum ráðum vil ek fram fara, hvert tilstilli hafa skal;³⁰ en ekki vil ek hlaupa optir ákafa Bjarnar eða annars manns um svá mikil vandamál; vil ek at þeir dvelist með mér til þeirrar stundar, er mér þykkir nökkuru líkligast, at framkvæmd megi verða at þessu erendi. En er jarl hafði því upplokit, at hann mundi fylgja þeim at þessu³⁵ máli ok leggja til þess sinn styrk, þá þakkaði Björn

honum vel ok kvæzt hans ráðum vilja fram fara. Dvöldust þeir Björn þar með jarli mjök langa hríð.

69. *Frá tali Bjarnar ok Ingibjargar Tryggvadóttur.*

Ingibjörg var forkunnar vel til þeirra; ræddi Björn fyrir henni um sitt mál, ok þótti þat illa, er dveljast skyldi svá lengi ferðin. Þau Hjalti ræddu opt öll saman um þetta. Þá mælti Hjalti: Ek mun fara til konungs, ef þér vilit; ek em ekki norrœnn maðr, munu Svíar mér engar sakir gefa; ek hefi spurt, at með Svíakonungi eru íslenzkir menn í góðu yfirlæti kunningjar mínir, skáld konungs Gizurr svartir ok Óttarr svartir; mun ek þá forvitnast, hvers ek verð varr af Svíakonungi, hvárt þetta mál mun svá úvænt sem nú er látit, eða eru þar nökkur önnur efni í; mun ek finna mér til erendis slíkt er mér þykkir fallit. Þetta þótti Ingibjörgu ok Birni hit mesta snjallræði, ok réðu þau þetta með sér til staðfestu. Byr þá Ingibjörg ferð Hjalta ok fékk honum 2 menn gauzka ok bauð þeim svá, at þeir skyldu honum fylgja ok vera honum hendilangir bæði um þjónostu ok svá ef hann vildi senda þá. Ingibjörg fékk honum til skotsilfrs 20 merkr vegnar. Hon sendi orð ok jartegnir með honum til Ingigerðar, dóttur Ólafs konungs, at hon skyldi leggja allan hug á um hans mál, hvers sem hann kynni hana at krefja at nauðsynjum. Fór Hjalti þegar er hann var búinn. En er hann kom til Ólafs konungs, þá fann hann þar brátt skáldin Gizur ok Óttar, ok urðu þeir honum allfegnir ok géngu þegar með honum fyrir konung, ok sögðu þeir honum, at sá maðr var þar kominn, er samlendr var við þá ok mestr maðr at virðingu á því landi, ok báðu konung at hann skyldi honum vel fagna. Konungr bað þá hafa Hjalta í sveit með sér ok hans förunauta. En er Hjalti hafði þar dvalizt nökkura hríð ok gert sér menn kunna, þá virðist hann vel hverjum manni. Skáldin váru opt fyrir konungi, því at þeir váru máldjarfir; sátu þeir opt um daga fram fyrir hássæti konungs, ok Hjalti með þeim; virðu þeir

hann mest í öllu. Gerðist hann þá ok konungi málkunnigr; var konungr við hann málrættinn ok spurði tíðinda af Íslandi.

70. Frá Sigvati skáld.

Þat hafði verit áðr Björn fór heiman, at hann hafði beðit Sigvat skáld til farar með sér; hann var þá með Ólafi konungi; en til þeirrar farar vátu menn ekki fúsir. Þar var vingott með þeim Birni ok Sigvati. Hann kvað:

Áðr hefi ek gott við góða
grams stallara alla
átt, þá er ossum dróttni,
ógndjarfs, fyr kné hvarfa.

Björn! fagtu opt at árna,
íss, fyrir mér at vísa
góða, megut gott um ráða,
gunnrjóðr! alla vel kannut.

10

En er þeir riðu upp um Gautland, kvað Sigvatr vísur þessar:

Kátr var ek opt, þá er úti
örðigt veðr á fjörðum
vísa segl, í vási,
vindblásit skóf Strindar.
Hestr óð kafs at kostum,
kiloru ristum men Lista,
út þar er eisa létum
undan skeiðr at sundi.

Snjalls létum skip skolla
skjöldungs við ey tjölduð
fyrir ágætu úti
öndurt sumar landi.
En í haust, þar er hestar
hagþorns á mó sporna,
ték ýmisar ekkjum
iðir, hlýtk at ríða.

15

20

En er þeir riðu upp um Gautland síð um aptan, þá kvað Sigvatr:

Jór renn aptanskæru
allsvangr götur langar,
völl kná hófr, til hallar,
höfum lítinn dag, slíta.

Nú er þat er blakkr um bekkir
berr mik Dönum ferri,
fákr laust drengs í diki,
dægr metask nú, fœti.

25

Þá ríða þeir í kaupstaðinn at Skörum ok um strætitt fram at garði jarls. Hann kvað:

30

Út munu ekkjur líta,
allsnúðula, prúðar,
fjód sjá reyk hvar ríðum
Rögnvalds í bæ gögnum.

Keyrum hross, svá at heyri
harða langt at garði
hesta rás or húsum
hugsvinn kona innan.

71. *Frá Hjalta Skeggjasyni, er hann var í Svipjóð.*

Einnhvern dag gékk Hjalti fyrir konung ok skáldin með honum. Þá tók Hjalti til máls: Svá er, konungr, sem yðr er kunnigt, at ek em hér kominn á þinn fund, ok hefi ek farit langa leið ok torsóttá; en síðan er ek kom yfir hafit ok ek spurða til tignar yðarrar, þá þótti mér úfróðligt at fara svá aptr, at eigi hefða ek sét yðr ok vegsemd yðra. En þat eru lög milli Íslands ok Noregs, at íslenzkir menn, þá er þeir koma til Noregs, gjalda þar landaura; en er ek kom yfir haf, þá tók ek við landaurum allra skipverja minna. En fyrir því at ek veit, at þat er réttast, at þér eigut þat veldi, er í Noregi er, þá fór ek á yðarn fund at færa yðr landaurana. Sýndi þá konunginum silfrit ok holti í skaut Gizuri svarta 10 mörkum silfrs. Konungr mælti: Fáir hafa oss slíkt fœrt um hrfð or Noregi; vil ek, Hjalti, kunna yðr þökk ok auðúsu fyrir þat, er þér hafit svá mikla stund álagt at færa oss landaurana, heldr en gjalda úvinum várum; en þó vil ek, at fé þetta þiggir þú af mér, ok með vináttu 20 mína. Hjalti þakkaði konungi með mörgum orðum. Þaðan af kom Hjalti sér í hinn mesta kærleika við konung ok var opt á tali við hann. Þótti konungi, sem var, at hann var vitr maðr ok orðsnjallr. Hjalti segir Gizuri ok Óttari, at hann er sendr með jartegnum til trausts ok vináttu til 25 Ingigerðar konungsdóttur, ok biðr at þeir skyldu koma honum til tals við hana. Þeir kveða sér lítt fyrir því, ok ganga einnhvern dag til húsa hennar; sat hon þá ok drakk með marga menn. Hon fagnaði vel skáldunum, því at þeir váru henni kunnir. Hjalti bar henni kveðju 30 Ingibjargar konu jarls ok sagði, at hon hefði sent hann þangat til trausts ok vináttu, ok bar fram jartegnir. Konungsdóttir tók því vel, ok kvað honum heimila skyldu sína vináttu. Sátu þeir þar lengi dags ok drukku; spurði konungsdóttir Hjalta margra tíðinda, ok bað hann þar opt 35 koma til tals við sik. Hann gerði svá, kom þar optliga ok talaði við konungsdóttur, sagði henni þá af trúnaði

frá ferð þeirra Bjarnar, ok spyrr hvat hon hygg, hvernug Svíakonungur muni taka þeim málum, at sætt væri ger milli þeirra konunga. Konungsdóttir svarar ok kvast þat hyggja, at þess mundi ekki leita þurfa, at konungur mundi sætt gera við Ólaf digra; sagði, at konungur var svá reiðr⁵ orðinn Ólafi, at eigi má hann heyra, at hann væri nefndr.

Þat var einn dag, at Hjalti sat fyrir konunginum ok talaði við hann; var þá konungur allkáttr ok drukinn mjök. Þá mælti Hjalti til konungs: Allmikla tign má hér sjá margskonar, ok er mér þat at sjón orðit, er ek hefi opt¹⁰ heyrt frásagt, at engi konungur er jafngöfugr á Norðr-löndum, sem þú. Allmikill harmr er þat, er vér eigum svá langt hingat at sækja ok svá meinfært, fyrst haf-megin mikit, en þá ekki friðsamt at fara um Noreg þeim mönnum, er hingat vilja sækja með vináttu; eða hvárt¹⁵ leita menn ekki við at bera sáttmál meðal ykkar Ólafs digra? Mjök heyrða ek þat rætt í Noregi, ok svá í vestra Gautlandi, at allir mundu þess fúsir vera, at friðr yrði, ok þat var mér sagt með sannindum frá orðum Noregs konungs, at hann væri fúss at sættast við yðr, ok veit²⁰ ek, at þat mun til koma, at hann mun sjá þat, at hann hefir miklu minna afla en þér hafit. Svá var þat mælt ok, at hann ætlaði at biðja Ingigerðar dóttur þinnar, ok er slíkt ok vænst til heilla sátta, ok er hann hinn mesti merkismaðr, at því er ek heyrða réttorða menn frá segja.²⁵ Þá svarar konungur: Ekki skaltu mæla slíkt, Hjalti; en eigi vil ek fyrirkunna þik þessa orða, því at þú veizt eigi hvat varast skal; ekki skal þann hinn digra mann konung kalla hér í hirð minni, ok er til hans miklu minna skot, en margir láta yfir; ok mun þér svá þykkja, ef ek³⁰ segi þér, at sú mægð má eigi maklig vera, því at ek em hinn 10di konungur at Uppsölum, svá hverr hefir eptir annan tekít várra frænda ok verit einvaldskonungar yfir Svíaveldi ok yfir mörgum öðrum stórum löndum, ok verit allir yfirkonungar annarra konunga á Norðrlöndum. En³⁵ í Noregi er lítil bygd ok þó sundrlaus, hafa þar verit

smákonungar; en Haraldr hinn hárfagri var mestr konungur í því landi, ok átti hann skipti við fylkiskonunga ok braut þá undir sik, kunni hann sér þann hagnað at ágirnast ekki Svíakonungs veldi, létu Svíakonungar hann fyrir því
5 sitja í friði; ok enn var þat til, at frændsemi var meðal þeirra. En þá er Hákon Aðalsteinsfóstri var í Noregi, þá sat hann í friði, þar til er hann herjaði á Gautland ok Danmörk; en síðan var efldr flokkur á hendr honum, ok var hann feldr frá löndum. Gunnbildar synir vóru ok af lífi
10 teknir, þegar er þeir gerðust úhlýðnir Danakonungi, lagði þá Haraldr Gormsson Noreg við sitt ríki ok skattgildi, ok þótti oss þó Haraldr konungur Gormsson vera minni fyrir sér en Uppsala konungar, því at Styrbjörn frændi várr kúgadi hann, ok gerðist Haraldr hans maðr; en
15 Eiríkr hinn sigrsæli, faðir minn, steig þó yfir höfuð Styrbirni, þá er þeir reyndu sín á milli. En er Ólafr Tryggvason kom í Noreg ok kallaðist konungur, þá létum vér honum þat eigi hlýða, fórum vit Sveinn Danakonungur ok tókum hann af lífi. Nú hefi ek eignast Noreg, ok
20 eigi með minna ríki en þú máttir nú heyra, ok eigi verr atkomizt en ek hefi sótt með orrosta ok sigrat þann konung, er áðr réð fyrir. Máttu ætla þat, vitr maðr, at þat mun fjarri fara, at ek láta laust þat ríki fyrir þeim hinum digra manni, ok er þat undarligt, at hann man
25 eigi þat, er hann kom nauðuligast út or Leginum, þá er vér höfðum hann inni byrgt; hygg ek, at honum væri þá annat í hug, ef hann kvæmist með fjörvi í brott, en þat at halda optar deilu við oss Svíana. Nú skaltu, Hjalti, hafa eigi optar í munni þessa ræðu fyrir mér.
30 Hjalta þótti úvænt áhorfast, at konungur mundi vilja til hlýða sætta umleitanar; hann hætti þá ok tók aðra ræðu. Nökkuru síðar, þá er Hjalti var á tali við Ingigerði konungsadóttur, sagði hann henni alla ræðu þeirra konungs. Hon kvað sér slíkra svara ván af konungi. Hjalti bað
35 hana nökkur orð til leggja við konung, ok kvað þat helzt tjá mundu. Hon kvað konung ekki mundu á hlýða, hvat

sem hon mælti: en um má ek ræða, segir hon, ef þú vill. Hjalti kvezt þess þökk kunna.

Ingigerðr konungsdóttir var á tali við Ólaf konung föður sinn einnhvern dag. En er hon fann, at konungi var skaplétt, þá mælti hon: Hverja ætlan hefir þú á um⁵ deilu ykkra Ólafs digra? margir menn kæra nú þat vand-ræði, kallast sumir hafa látit fé, sumir frændr fyrir Norð-mönnum, en allir friðland, ok er engum yðrum manni kvæmt í Noreg at svá búnu; var þat mjök úsynju, er þér kölluðut til ríkis í Noregi; er land þat fátækt ok ilt yfir-¹⁰farar, ok fólk útrygt, vilja menn þar í landi hvern annan heldr at konungi en þik. Nú ef ek skylda ráða, þá mundir þú láta vera kyrt at kalla til Noregs, en brjótaast heldr í Austrveg til ríkis þess, er átt höfðu hinir fyrri Svía-konungar, ok nú fyrir skömmu lagði undir sik Styrbjörn¹⁵ frændi várr, en láta Ólaf digra hafa frændleifð sína ok gera sætt við hann. Konungr sagði reiðuliga: Þat er þitt ráð, Ingigerðr, at ek láta af ríki í Noregi, en gipta þik Ólafi digra; nei, segir hann, annat skal fyrr; heldr mun hitt, at í vetr á Uppsalaþingi skal ek gera bert fyrir öllum²⁰ Svíum, at almenningr skal úti at liði, áðr en ísa taki af vötnum; skal ek fara í Noreg ok eyða þat land oddi ok eggju ok brenna alt, ok gjalda þeim svá útrúleik sinn. Varð konungr þá svá óðr ok reiðr, at honum mátti engu orði svara. Gékk hon þá í brott. Hjalti hélt vörð á ok²⁵ gékk þegar at finna hana; spyrr hann þá, hvert erendi hennar varð til konungsins. Hon segir, at svá fór, sem hon vænti, at engum orðum mátti við konunginn koma, ok hann heitaðist í mót; ok bað hon Hjalta aldri geta þessa máls fyrir konungi.³⁰

Ingigerðr ok Hjalti, er þau töluðu, ræddu optliga um Ólaf digra; sagði hann henni opt frá honum ok hans háttum, ok lofaði sem hann kunni, ok var þat sannast frá at segja. Hon lét sér þat vel skiljast. Ok enn eitt sinn er þau töluðu, þá mælti Hjalti: Hvárt skal ek, kon-³⁵ungsdóttir, mæla þat fyrir þér í orlofi, er mér býr í skapi?

Mæl þú, segir hon, svá at ek heyra ein. Þá mælti Hjalti: Hvernug mundir þú svara, ef Ólafr Noregs konungr sendi menn til þín með þeim erendum at biðja þín? Hon roðnaði ok svarar úbrátt ok þó stilliliga: Ekki hefi ek hugfest
 5 svör fyrir mér um þat, því at ek ætla, at ek muna eigi þurfa til at taka þeirra svara; en ef Ólafr er svá at sér gerr um alla hluti, sem þú segir frá honum, þá munda ek eigi kunna at óeskja minn mann á annan veg, ef eigi er þat, at þér munit heldr hóli gilt hafa í marga staði.
 10 Hjalti segir, at engan hlut hefir hann betr látit um konunginn en var. Þau ræddu þetta sín í milli mjök optliga. Ingigerðr bað Hjaltu varast at mæla þetta fyrir öðrum mönnum, fyrir þá sök at konungurinn mun verða þér reiðr, ef hann verðr þessa viss. Hjalti segir þetta skáldunum
 15 Gizuri ok Óttari. Þeir kváðu þat vera hit mesta happaráð, ef framgengt mætti verða. Óttarr var máldjarfr maðr ok höfðingjakærr; var hann brátt at þessu máli við konungsdóttur ok taldi upp fyrir henni slíkt sem Hjalti um mannkosti konungsins. Ræddu þau Hjalti opt öll
 20 saman um þetta mál; ok er þau töluðu jafnan, ok Hjalti var sannfróðr at orðinn um erendislok sín, þá sendi hann brott hina gauzku menn, er honum höfðu þannug fylgt, lét þá fara aptr til jarls með bréfum, þeim er Ingigerðr konungsdóttir ok Hjalti sendu jarli ok Ingibjörgu. Hjalti
 25 lét ok koma veðr á þau um ræður, þær er hann hafði upphafit við Ingigerði, ok svá um svör hennar. Kómu sendimenn til jarls nökkuru fyrir jól.

72. Ferð Ólafs konungs á Upplönd.

Þá er Ólafr konungr hafði sent þá Björn austr á
 30 Gautland, þá sendi hann aðra menn til Upplanda með þeim erendum at boða veizlur fyrir sér, ok ætlaði hann at fara þann vetr at veizlum yfir Upplönd; því at þat hafði verit siðr hinna fyrri konunga at fara at veizlum hinn þriðja hvern vetr yfir Upplönd. Hóf hann ferðina
 35 um haustit or Borg, fór hann fyrst á Vingulmörk; hann

háttaði svá ferðinni, at hann tók veizlur uppi í nánd mark-
bygðinni ok stefndi til sín öllum bygðarmönnum ok þeim
öllum vendiligast, er first bygðu meginheruðum. Hann
rannsakaði at um kristnihald manna, ok þar er honum
þótti ábótavant, kendi hann þeim rétta siðu, ok lagði svá⁵
mikit við, ef nökkurir væri þeir, er eigi vildi af láta
heiðninni, at suma rak hann brott or landi, suma lét hann
hamla at höndum eða fótum, eða stinga angu út, suma
lét hann hengja eða huggva, en engi lét hann úhegndan,
þann er eigi vildi guði þjóna. Fór hann svá um alt þat¹⁰
fylki. Jafnt hegndi hann ríka ok úrka. Hann fékk þeim
kennimenn, ok setti þá svá þykt í heruðum, sem hann
sá at bezt bar. Með þessum hætti fór hann um þetta
fylki. Hann hafði 300 vígra manna, þá er hann fór upp
á Raumaríki. Honum fannst þat brátt, at kristnihaldit¹⁵
var því minna, er hann sótti meir á landit upp. Hann
hélt þó hinu sama fram ok sneri öllum lýð á rétta trú,
ok veitti stórar refsingar þeim, er eigi vildu hlýða hans
orðum.

73. Svikraði Upplendinga konunga.

20

Ok er þat spurði konungr, sá er þar réð fyrir Rauma-
ríki, þá þótti honum gerast mikit vandmæli; því at hvern
dag kómu til hans margir menn, er slíkt kærðu fyrir
honum, sumir ríkir, sumir úrkir. Konungrinn tók þat ráð,
at hann fór upp á Heiðmörk á fund Hrcereks konungs;²⁵
því at hann var þeirra konunga vitrastr, er þar vóru þá.
En er konungar tóku tal sín í milli, þá kom þat ásamt
með þeim, at senda orð Guðröði konungi norðr í Dala
ok svá á Haðaland, til þess konungs er þar var, ok
biðja þá þar koma á Heiðmörk til fundar við þá Hrcerek³⁰
konung. Þeir lögðust eigi ferð undir höfuð, ok hittust
þeir 5 konungar á Heiðmörk, þar sem heitir á Hringisakri.
Hringr var þar hinn fimti konungr, bróðir Hrcereks kon-
ungs. Þeir konungarnir ganga fyrst einir saman á tal.
Tók sá fyrst til orða, er kominn var af Raumaríki, ok³⁵

sagði frá ferð Ólafs konungs digra ok þeim úfriði, er hann gerði bæði í manna aftökum ok manna meizlum; suma rak hann or landi, ok tók upp fé fyrir öllum þeim, er nökkut mæltu móti honum, en fór með her manns um

5 landit, en ekki með því fjölmenni, er lög váru til. Hann segir ok, at fyrir þeim úfriði kvezt hann hafa þangat flyt, kvað ok marga aðra ríkismenn hafa flyt óðul sín af Raumaríki. En þó at oss sé nú þetta vandræði næst, þá mun skamt til, at þér munut fyrir slíku eiga at sitja,

10 ok er fyrir því betra, at vér ráðim um allir saman, hvert ráð upp skal taka. Ok er hann lauk sinni ræðu, þá viku konungar þar til svara sem Hrœrekr var. Hann mælti: Nú er framkomit þat, er mik grunaði at vera mundi, þá er vér áttum stefnu á Haðalandi, ok þér várut

15 allir ákafir, at vér skyldim hefja Ólaf upp yfir höfuð oss, at hann mundi verða oss harðr í horn at taka, þegar er hann hefði einvald yfir landi. Nú eru tveir kostir fyrir hendi, sá annarr, at vér farim á fund hans allir ok látim hann skera ok skapa alt vár í milli, ok ætla ek oss þann

20 beztan af at taka; en sá annarr, at rísa nú í mót, meðan hann hefir eigi víðara yfir landit farit. En þótt hann hafi 300 manna eða 400, þá er oss þat ekki ofressi liðs, ef vér verðum at einu ráði allir; en optast sigrast þeim verr, er fleiri eru saman jafnríkir, heldr en hinum, er einn er

25 oddviti fyrir liðinu; ok er þat mitt ráð heldr at hætta eigi til þess at etja hamingju við Ólaf Haraldsson. En eptir þat talaði hverr þeirra konunga slíkt er sýndist; löttu sumir, en sumir fýstu, ok varð engi orskurðr ráðinn, töldu á hvárutveggja sýna andmarka. Þá tók til orða Guðrøðr

30 Dalakonungr ok mælti svá: Undarligt þykki mér, er þér veðit svá mjök orskurði um þetta mál, ok erut þér gagnhræddir við Ólaf. Vér erum hér 5 konungar, ok er engi várr verr sættborinn heldr en Ólafr. Nú veittum vér honum styrk til at berjast við Svein jarl, ok hefir hann með

35 várum afla eignazt land þetta. En ef hann vill nú fyrir-muna hverjum várum þess hins litla ríkis, er vér höfum

áðr haft, ok veita oss pyndingar ok kúgan, þá kann ek þat frá mér at segja, at ek vil færast undan þrælkan konungs, ok kalla ek þann yðarn ekki at manna vera, er æðrast í því, at vér takim hann af lífdögum, ef hann ferr í hendr oss upp hingat á Heiðmörk; fyrir því at þat⁵ er yðr at segja, at aldregi strjúkum vér frjálst höfnð, meðan Ólafr er á lífi. En eptir eggjan þessa snúa þeir allir at því ráði. Þá mælti Hrœrekr: Svá lízt mér um ráðagerð þessa, sem vér munim þurfa ramligt at gera samband vart, at engi skjöplist í einurðinni við annan.¹⁰ Nú ætlit þér, þá er Ólafr kemr hingat á Heiðmörk, at veita honum atgöngu at ákveðinni stefnu, þá vil ek eigi þenna trúnað undir yðr eiga, at þér sét þá sumir norðr í Dölum, en sumir út á Heiðmörk; vil ek, ef þetta ráð skal staðfesta með oss, at vér sém ásamt dag ok nótt,¹⁵ þar til er þetta ráð verðr framgengt. Þessu játtu konungar, ok fara þá allir samt. Þeir láta búa veizlu fyrir sér út á Hringisakri ok drekka þar hvirfing, en gera njósn frá sér út á Raumaríki; láta þegar aðra njósnarmenn út fara, er aðrir snúa aptr, svá at þeir vitu dag²⁰ ok nótt, hvat títt er um ferðir Ólafs eða um fjölmenni hans. Ólafr konungr fór at veizlum utan um Raumaríki, ok alt með þvílíkum hætti sem fyrr var sagt. En er veizlur endust eigi fyrir fjölmennis sakir, þá lét hann þar böendr til leggja at auka veizlurnar, er honum þótti nauðsyn til²⁵ bera at dveljast, en sumstaðar dvaldist hann skemr en ætlat var, ok varð hans ferð skjótari en ákveðit var upp til vatnsins. En er konungar höfðu staðfest þetta ráð sín í milli, þá senda þeir orð ok stefna til sín lendum mönnum ok ríkum bóndum or öllum þeim fylkjum; en er³⁰ þeir koma þar, þá eigu konungar stefnu við þá eina saman ok gera fyrir þeim bert þetta ráð ok kveða á stefnudag, nær sjá ætlan skal framkvæmd verða; á þat kveða þeir, at hverr þeirra konunga skyldi hafa 300 manna. Senda þeir þá aptr lenda menn, til þess at þeir³⁵ skyldu liði samna ok koma til móts við konunga, þar

sem ákveðit var. Sjá ráðagerð líkaði flestum mönnum vel; en þó var, sem mælt er, at hverr á vin með úvinum.

74. *Hamladír Upplendinga konungar.*

Á þeirri stefnu var Ketill af Ringunesi. En er hann
 5 kom heim um kveldit, þá mataðist hann at náttverði, en
 síðan klæddist hann, ok húskarlar hans, ok fór ofan til
 vatns, ok tóku karfann, er Ketill átti, er Ólafr konungr
 hafði gefit honum, settu fram skipit; var þar í naustinu
 allr reiðinn; taka þá ok skipast til ára ok róa út eptir
 10 vatni. Ketill hafði 40 manna, alla vel vápnada; þeir
 kómu um dagian snemma út til vatnsenda. Fór þá Ketill
 með 20 menn, en lét aðra 20 eptir at gæta skips. Ólafr
 konungr var þá á Eiði á ofanverðu Raumaríki. Ketill
 kom þar, þá er konungr gékk frá óttusöng; fagnaði hann
 15 Katli vel. Ketill segir, at hann vill tala við konung skjótt.
 Þeir ganga á tal tveir saman. Þá segir Ketill konungi,
 hver ráð konungarnir hafa með höndum ok alla tilætlan,
 þá er hann var viss orðinn. En er konungr varð þess
 varr, þá kallar hann menn til sín, sendir suma í byggðina,
 20 bað þá stefna til sín reiðskjótum, suma sendi hann til
 vatnsins at taka róðrarskip, þau er þeir féngi, ok hafa í
 móti sér; en hann gékk þá til kirkju ok lét syngja sér
 messu; gékk síðan þegar til borða. En þá er hann hafði
 matazt, bjóst hann sem skyndiligast ok fór upp til vatns-
 25 ins; kómu þar skip í móti honum; steig hann þá sjálfr á
 karfann, ok með honum menn svá margir, sem karfinn tók
 við; en hverr annarra tók sér þar skip sem helzt fékk.
 Ok um kveldit er á leið, létu þeir frá landi; logn var
 veðrs; þeir reru upp eptir vatninu; konunginn hafði
 30 þá nær 400 manna. Fyrr en dagaði kom hann upp til
 Hringisakrs; urðu varðmenn eigi varir fyrr við, en liðit
 kom upp til bojarins. Þeir Ketill vissu gerva, í hverjum
 herbergjum konungarnir sváfu; lét konungr taka öll þau
 herbergi ok gæta, at engi maðr kæmist í brott; biðu svá
 30 lýsingar. Konungarnir höfðu eigi liðskost til varnar, ok

váru þeir allir höndum teknir ok leiddir fyrir konung. Hrœrekr konungr var maðr forvitri ok harðráðr; þótti Ólafr konungi hann útrúligr, þótt hann gerði nökkura sætt við hann. Hann lét blinda Hrœrek báðum augum, ok hafði hann með sér; en hann lét skera tungu or Guðröði 5 Dalakonungi; en Hring ok aðra tvá lét han sverja sér eiða, at þeir skyldu fara í brott or Noregi ok koma aldri aptr; en lenda menn eða bændr, þá er sannir váru at þessum svikræðum, rak hann suma or landi, sumir váru meiddir, af sumum tók hann sættir. Frá þessu segir 10 Óttarr svarti:

Lýtandi hefir ljótu
landsráðundum branda
umstillingar allar
ífla folds um goldit.
Hafa léztu heiðska jöfra,
herskorðandi! forðum
mundangs laun, þá er meinum,
mætr gramr! við þik sættu.
Braut hafit, bódvar þreytir!
branda rjóðr! or landi,
meir fannsk þinn ea þeirra
þrekr, döglinga rekna.

Stökk, sem þjóð um þekkir,
þér hverr konungr ferri,
heptat ér en eptir
orðreyr þess er sat norðast. 15
Nú ræðr þú fyrir þeirri,
þik remmir guð miklu,
fold, er forðum héldu
fimm bragningar, gagni.
Breið eru austr til Eiða 20
ætilönd und þér, göndlar
engr sat elda þröngvir
áðr at slíku láði.

Ólafr konungr lagði þá undir sik þat ríki, er þessir konungar höfðu átt; tók þá gislar af lendum mönnum ok 25 bóndum. Hann tók veizlugjöld norðan or Dölum ok víða um Heiðmörk, ok sneri þá út aptr á Raumaríki ok þá vestr á Haðaland. Þann vetr andaðist Sigurðr sýr mágur hans. Þá sneri Ólafr konungr á Hringaríki, ok gerði Ásta móðir hans mikla veizlu í móti honum. Bar þá 30 Ólafr einn konungsnafrn í Noregi.

75. *Frá bræðrum Ólafs konungs.*

Svá er sagt, at Ólafr konungr var á veizlunni með Ástu múður sinni, at hon leiddi fram börn sín ok sýndi honum. Konungrinn setti á kné sér Guthorm bróður sinn, 35

en á annat kné Hálfðan bróður sinn. Konungurinn sá á sveinana; þá ýgldist hann ok leit reiðuliga til þeirra. Þá glúpuðu sveinarnir. Þá bar Ásta til hans hinn yngsta son sinn, er Haraldr hét; þá var hann þrevetr. Kon-
 5 ungrinn ýgldist á hann; en hann sá upp í mót honum. Þá tók konungur í hár sveininum ok kipti; sveinninn tók upp í kampinn konunginum ok hnykti. Þá mælti kon- ungrinn: Hefnisamr muntu síðar, frændi! Annan dag reikaði konungur úti um bæinn, ok Ásta móðir hans með
 10 honum. Þá géngu þau at tjörn nökkurri. Þar váru þá sveinarnir, synir Ástu, ok léku sér, Guthormr ok Hálfðan. Þar váru gervir bæir stórir ok kornblöður stórar, naut mörg ok sandir; þat var leikr þeirra. Skamt þaðan frá viðr tjörnina hjá leirvík nökkurri var Haraldr, ok hafði
 15 þar tréspánu, ok flutu þar við landit margir. Konungurinn spurði hann, hvat þat skyldi? Hann kvað þat vera herskip sín. Þá hló konungur at ok mælti: Vera kann, frændi, at þar komi, at þú ráðir fyrir skipum. Þá kallaði konungur þangat Hálfðan ok Guthorm. Þá spurði hann
 20 Guthorm: Hvat vildir þú flest eiga, frændi? Akra, segir hann. Konungur mælti: Hversu víða akra mundir þú eiga vilja? Hann svarar: Þat vilda ek, at nesit væri þetta alt saít hvert sumar, er út gengr í vatnit. En þar stóðu 10 bæir. Konungurinn svarar: Mikit korn mætti þar á standa.
 25 Þá spurði konungur Hálfðan, hvat hann vildi flest eiga. Kýr, segir hann. Konungur spurði: Hversu margar vildir þú kýr eiga? Hálfðan sagði: Þá er þær gengi til vatns, skyldu þær standa sem þykst umhverfis vatnit. Konungurinn svarar: Þú stór vilit þit eiga; þat er líkt feðr ykkrum. Þá
 30 spýrr konungur Harald: Hvat vildir þú flest eiga? Hann svarar: Húskafla, segir hann. Konungur mælti: Hve marga viltu þá eiga? Þat vilda ek, at þeir sæti at einu máli kýr Hálfðanar bróður míns. Konungur hló at ok mælti til Ástu: Hér muntu konung uppfæða, móðir! Eigi er þá
 35 getit fleiri orða þeirra.

76. *Frá landsdeild í Svíþjóð ok lögum.*

Í Svíþjóð var þat forn siðr, meðan heiðni var þar, at höfuðblót skyldi vera at Uppsölum at Góí; skyldi þá blóta til friðar ok sigrs konungi sínum, ok skyldu menn þangat sækja um alt Svíaveldi; skyldi þar þá ok vera þing allra Svía; þar var ok þá markaðr ok kaupstefna, ok stóð viku. En er kristni var í Svíþjóð, þá hélzt þar þó lögþing ok markaðr. En nú síðan er kristni var alsíða í Svíþjóð, en konungar afroektust at sitja at Uppsölum, þá var færðr markaðrinn ok hafðr kyndilmessu; hefir þat haldizt alla stund síðan, ok er nú hafðr eigi meiri en þrjá daga. Er þar þing Svía, ok sækja þeir þar til um alt land. Svíaveldi liggir í mörgum hlutum. Einn hlutr er vestra Gautland ok Vermaland ok Markir, ok þat er þar liggir til; ok er þat svá mikit ríki, at undir þeim biskupi, er þar er yfir, eru 11 hundruð kirkna. Annarr hlutr lands er eystra Gautland, þar er annarr biskupsdómr; þar fylgir nú Gotland ok Eyland; ok er þat alt saman miklu meira biskupsveldi. Í Svíþjóð sjálfri er einn hlutr lands, er heitir Suðrmannaland; þat er einn biskupsdómr. Þá heitir Vestmannaland eða Fjaðrunda-
land; þat er einn biskupsdómr. Þá heitir Tíundaland hinn þriði hlutr Svíþjóðar. Þá heitir hinn fjórði Áttunda-
land. Þá er hinn fimti Sjáland, ok þat er þar liggir til; þat liggir hit eystra með hafinu. Tíundaland er bezt ok
göfgast bygt í Svíþjóð; þangat lýtr til alt ríkit; þar eru Uppsalir, þar er konungsstóll, ok þar er erkibiskups-
stóll, ok þar er viðkendr Uppsala auðr; svá kalla Svíar eign Svíakonungs, kalla Uppsala auð. Í hverri þeirri deild landsins er sitt lögþing ok sín lög um marga hluti; yfir hverjum lögum er lögmaðr, ok ræðr hann mestu við
böendr; því at þat skulu lög vera, er hann ræðr upp at kveða. En ef konungr eða jarl eða biskupar fara yfir landit ok eigu þing við böendr, þá svarar lögmaðr af hendi bónda, en þeir fylgja honum allir, svá at varla
þora ofreflismenn at koma á alþingi þeirra, ef eigi lofa

bændr ok lögmaðr. En þar alt er lögin skilr á, þá skulu öll hallast til móts við Uppsala lög, ok aðrir lögmenn allir skulu vera undirmenn þess lögmanns, er á Tíundalandi er.

77. *Frá Þorgnýr lögmanni.*

Þá var á Tíundalandi sá lögmaðr, er Þorgnýr het; faðir hans er nefndr Þorgnýr Þorgnýsson. Þeir langfeðgar höfðu verit lögmenn á Tíundalandi um margra konunga ævi. Þorgnýr var þá gamall; hann hafði um sik mikla hirð; hann var kallaðr vitrastr maðr í Svíaveldi; hann var frændi Rögnvalds jarls ok fóstrefaðir hans.

78. *Fundr Rögnvalds jarls ok Ingigerðar konungsdóttur á Ullarakri.*

Nú er þar til máls at taka, er þeir menn kómu til Rögnvalds jarls, er Ingigerðr konungsdóttir ok þau Hjalti höfðu sent austan; báru þeir fram sín erendi fyrir Rögnvald jarl ok Ingihjörgu konu hans, ok sögðu þat, at konungsdóttir hefði opt rætt fyrir Svíakonungi um sættir milli þeirra Ólafs konungs digra, ok hon var hinn mesti vinr Ólafs konungs; en Svíakonungr varð reiðr hvert sinni er hon gat Ólafs, ok henni þótti engi ván um sættirnar at svá búnu. Jarl sagði Birni, hvat hann hafði austan spurt; en Björn sagði enn hit sama, at hann mundi eigi fyrr aptr hverfa, en hann hitti Svíakonung, ok segir at jarl hefir honum því heitit, at hann skal fylgja honum á fund Svíakonungs. Nú lifr fram vetrinum, ok þegar á bak jolum býr jarl ferð sína ok hefir 60 manna; þar var í för Björn stallari ok hans förunantar. Fór jarl austr alt í Svíþjóð; en er hann sótti upp í landit, þá sendi hann menn sína fram fyrir til Uppsala, ok sendi orð Ingigerði konungsdóttur, at hon skyldi fara út á Ullarakr á móti honum; þar átti hon bú stór. En er konungsdóttur kómu orð jarls, þá lagðist hon eigi ferðina undir höfuð, ok bjóst hon með marga menn. Hjalti réxt til farar með henni.

En áðr hann færi í brott, gékk hann fyrir Ólaf konung ok mælti: Sittu allra konunga heilastr, ok er þat satt at segja, at ek hefi hvergi þar komit, er ek hafa slíka tign sët, sem með þér; skal ek þat orð bera, hvar sem ek kem síðan; vil ek þess biðja yðr, konungr, at þú sér⁵ vinr minn. Konungr svarar: Hví lætr þú svá brautfúsliga? hvert skaltu fara? Hjalti svarar: Ek skal ríða út á Ullaragr með Ingigerði dóttur þinni. Konungr mælti: Far þú þá vel; vitr maðr ertu ok síðugr, ok kant vel at vera með tignum mönnum. Gékk þá Hjalti í brott. Ingigerðr kon-¹⁰ ungsdóttir reið til búa sinna út á Ullaragr, lét þar búa veizlu mikla í mót jarli. Þá kom jarl þar, ok var honum vel fagnat; dvaldist hann þar nökkurar nætr. Töluðu þau konungsdóttir mart, ok flest um þá Svíakonung ok Noregs konung; segir hon jarli, at henni þykkir úvænt¹⁵ horfa um sættirnar. Þá mælti jarl: Hvernug er þér gefit, frændkona, um þat, ef Ólafr Noregs konungr biðr þín? Sýnist oss þat sem helzt muni til sætta einhlítt, ef mægðir þær mætti takast milli þeirra konunga; en ek vil ekki ganga með því máli, ef ek veit, at þat er þvert frá þínum²⁰ vilja. Hon segir: Faðir minn mun sjá kost fyrir mér; en annarra minna frænda ertu sá, er ek vil helzt mín ráð undir eiga, þau er mér þykkir miklu máli skipta. Eða hve ráðligt sýnist þér þetta? Jarl fýsti hana mjök, ok taldi marga hluti upp til frama um Ólaf konung, þá er²⁵ stórvægligir váru; sagði henni inniliga frá þeim atburðum, er þá höfðu fyrir skemstu gerzt, er Ólafr konungr hafði handtekna gert⁵ konunga á einum morni, ok tekit þá alla af ríki, en lagt þeirra eignir ok ríki við sitt veldi. Mart ræddu þau um þetta mál, ok urðu á allar ræður³⁰ sátt sín á milli. Fór jarl í brott, er hann var at því búinn. Hjalti fór með honum.

79. Frá Rögnvaldi ok Þorgný lögmanni.

Rögnvaldr jarl kom einn dag at kveldi til bús Þorgnýs³⁵ lögmans; þar var bær mikill ok stórkostligr; váru þar

margir menn úti, þeir fögnuðu vel jarli ok tóku við hestum
 þeirra ok reiða. Jarl gékk inn í stofuna; var þar inni
 fjölmenni mikit; þar sat í öndugi maðr gamall; engi mann
 höfðu þeir Björn sét jafnmikinn; skeggit var svá sítt, at
 5 lá í knjám honum, ok breiddist um alla bringuna; hann
 var vænn maðr ok göfugligr. Jarl gékk fyrir hann ok
 heilsaði honum. Þorgnýr fagnar honum vel, ok bað hann
 ganga til sætis þess, er hann var vanr at sitja í. Jarl
 settist öðrum megin gegnt Þorgný. Þeir dvöldust þar
 10 nokkurar nætr, áðr jarl bar upp erendi sín; bað hað, at
 þeir Þorgnýr skyldu ganga í málstofu. Þeir Björn föru-
 nautar gengu þannug með jarli; þá tók jarl til máls, ok
 sagði frá því, at Ólafr Noregs konungr hafði senda menn
 sína austr þannug til friðgerðar; talaði ok um þat langt,
 15 hvert vandræði Vestrgantum var at því, er úfriðr var
 þaðan til Noregs; hann sagði ok frá því, at Ólafr Noregs
 konungr hafði þangat senda menn, ok þar váru þá sendi-
 menn konungs, ok hann hafði þeim því heitit at fylgja
 þeim á fund Sviakonungs; ok hann sagði, at Sviakonungr
 20 tók þessu máli svá þungliga, at hann lét engum manni
 hlýða skyldu at ganga með þessu máli. Nú er svá, föstri,
 segir jarl, at ek verð eigi einhlítr at þessu máli; hefi ek
 nú fyrir því sótt á þinn fund, ok vætti ek þar heilla ráða
 ok trausts þíns. En er jarl hætti sínu máli, þá þagði
 25 Þorgnýr um hríð; en er hann tók til máls, mælti hann:
 Undarliga skiptit þér til, girnizt at taka tignarnafn, en
 kunnit yðr engi forráð eða fyrirhyggju, þegar er þér komit
 í nökkurn vanda; hví skyldir þú eigi hyggja fyrir því,
 áðr þú hétir þeirri ferð, at þú hefir eigi ríki til þess at
 30 mæla í mót Ólafi konungi; þykki mér þat eigi úvirkiligr
 at vera í búanda tölu ok vera frjáls orða sinna, at mæla
 slíkt er hann vill, þótt konungr sé hjá. Nú mun ek koma
 til Uppsala þings ok veita þér þat lið, at þú mælir þar
 úhræddr fyrir konungi slíkt er þér líkar. Jarl þakkaði
 35 honum vel þessi heit; ok dvaldist hann með Þorgný, ok

reið með honum til Uppsala þings. Var þar allmikil fjölmenni; þar var Ólafr konungur með hirð sinni.

80. *Frá Uppsala þingi.*

Hinn fyrsta dag er þing var sett, sat Ólafr konungur á stóli, ok þar hirð hans umhverfis. En annan veg á 5 þingit sátu þeir á einum stóli Rögnvaldr jarl ok Þorgnýr, ok sat þar fyrir þeim hirð jarls ok húskarlasveit Þorgnýs; en á bak stólinum stóð bóndamúgrinn, ok alt umhverfis í hring; sumir fóru á hæðir ok hauga at heyra þaðan til. En er töluð váru erendi konungs, þau sem siðr var til 10 at mæla á þingum, ok er því var lokit, þá stóð upp Björn stallari hjá stóli jarls, ok mælti hátt: Ólafr konungur sendi mik hingat þess erendis, at hann vill bjóða Svíakonungi sætt, ok þat landaskipti, sem at fornu fari hefir verit milli Noregs ok Svíþjóðar. Hann mælti hátt, svá 15 at Svíakonungur heyrði gerva. En fyrst er Svíakonungur heyrði nefndan Ólaf konung, þá hugði hann, at sá mundi reka nökkut hans erendi; en er hann heyrði roett um sætt ok landaskipti milli Svíþjóðar ok Noregs, þá skildi hann af hverjum rifjum rísa mundi; þá hljóp hann upp ok kallaði 20 hátt, at sá maðr skyldi þegja, kvað slíkt ekki tjóa mundu. Björn sezt þá niðr. En er hljóð fékkst, þá stóð jarl upp ok mælti. Hann sagði frá orðsending Ólafs digra ok sættarboðum við Ólaf Svíakonung, ok frá því, at Vestrgautar sendu Ólafi konungi öll orð til, at sætt skyldi gera 25 við Noregs konung; taldi hann upp, hvert vandræði Vestrgautum var at því at missa þeirra hluta allra af Noregi, er þeim var árbót í, en í annan stað at sitja fyrir áhlaupum þeirra ok hernaði, ef Noregs konungur samnaði her saman ok herjaði á þá. Jarl sagði ok, at Ólafr Noregs konungur 30 hafði menn þangat sent þeirra erenda, at hann vill biðja Ingigerðar dóttur hans. En er jarl hætti at tala, þá stóð upp Ólafr Svíakonungur. Hann svarar þungliga um sættina, en veitti jarlinum átölur þungar ok stórar um dirfð þá, er hann hafði gert grið ok frið við hinn digra mann, ok 35

lagt við hann vináttu; taldi hann sannan at landráðum við sik; kvað þat makligt, at Rögnvaldr væri rekinn or ríkinu, ok sagði, at alt slíkt hlaut hann af áeggjan Ingibjargar konu sinnar, ok kvað þat verit hafa hit úsnjallasta ráð, er hann skyldi fengit hafa at girndum slíkrar konu. Hann talaði langt ok hart, ok sneri þá enn tölunni á hendr Ólafi digra. En er hann settist niðr, þá var fyrst hljótt.

81. *Tala Þorgnýs lögmanns.*

10 Þá stóð upp Þorgnýr. En er hann stóð upp, þá stóðu upp allir böendr, þeir er áðr höfðu setit, ok þustu at allir, þeir er í öðrum stöðum höfðu verit, ok vildu hlýða til, hvat Þorgnýr mælti. Var þá fyrst gnýr mikill af fjölmenni ok vápnum. En er hljóð fékkst, þá mælti Þorgnýr:
 15 Annan veg er nú skaplyndi Svíakonunga, en fyrr hefir verit. Þorgnýr föðurfaðir minn mundi Eirík Uppsalakonung Emundarson, ok sagði þat frá honum, at meðan hann var á léttasta aldri, at hann hafði hvert sumar leiðangr úti ok fór til ýmissa landa, ok lagði undir sik Finnland
 20 ok Kirjálaland, Eistland ok Kúrland, ok víða um Austrlond, ok mun enn sjá þær jarðborgir ok önnur stórvirki, þau er hann gerði; ok var hann eigi svá mikillátr, at eigi hlýddi hann mönnum, ef skylt áttu við hann at ræða. Þorgnýr faðir minn var með Birni konungi langa ævi;
 25 var honum hans siðr kunnigr; stóð um ævi Bjarnar hans ríki með styrk miklum en engum þurð, var han dæll sínum vinum. Ek má muna Eirík konung hinn sigrsæla, ok var ek með honum í mörgum herförum; jók hann ríki Svía, en varði harðfengliga; var oss gott við hann ráðum
 30 at koma. En konungr þessi, er nú er, lætr engi mann þora at mæla við sik, nema þat einu, er hann vill vera láta, ok hefir hann þar við alt kapp, en lætr skattlönd sín undan sér ganga af eljanleysi ok þrekleysi. Hann girnist þess at halda Noregs veldi undir sik, er engi Svíakonungr hefir þat fyrr ágirnzt, ok gerir þat mörgum manni

úró. Nú er þat vili várr búandanna, at þú, Ólafr konungr, gerir sætt við Ólaf digra Noregs konung ok giptir honum dóttur þína Ingigerði. En ef þú vilt vinna aptr undir þik ríki þau í Austrvegi, er frændr þínir ok foreldri hafa þar átt, þá viljum vér allir fylgja þér þar til. Með því at þú vilt eigi hafa þat, er vér mælum, munum vér veita þér atgöngu ok drepa þik, ok þola þér eigi úfrið ok úlög; hafa svá gert hinir fyrri foreldrar várir, þeir steypu 5 konungum í eina keldu á Múlaþingi, er áðr höfðu uppfylzt ofmetnaðar, sem þú við oss. Seg nú skjótt, hvern 10 kost þú vilt upptaka. Þá gerði lýðrinn þegar vápnabrak ok gný mikinn. Konungrinn stendr þá upp ok mælti, segir, at alt vill hann vera láta, sem bændr vilja; segir, at svá hafi gert allir Svíakonungar, at láta bændr ráða með sér öllu því, er þeir vildu. Staðnaði þá kurr búand- 15 anna. En þá töluðu höfðingjar, konungr ok jarl ok Þorgnýr, ok gera þá frið ok sætt af hendi Svíakonungs, eptir því sem Noregs konungr hefir áðr orð til send. Var á því þingi þat ráðit, at Ingigerðr dóttir Ólafs konungs skyldi vera gipt Ólafi konungi Haraldssyni. Seldi konungr 20 jarli í hendr festar hennar, ok fékk honum í hendr alt sitt ^u þmboð um þann ráðahag, ok skildust þeir á þinginu at svá loknum málum. En er jarl fór heim, þá hittust þau Ingigerðr konungsdóttir ok töluðu sín í milli um þetta mál. Hon sendi Ólafi konungi slæður af pelli gullsaumaðar 25 mjök ok silkiræmur. Fór jarl aptr í Gautland, ok Björn með honum. Björn dvaldist þar litla stund, ok fór hann þá aptr í Noreg með föruneysi sínu; ok er hann hitti Ólaf konung ok sagði honum erendislok, þau sem váru, þá þakkaði konungr honum vel ferðina, ok sagði sem var, 30 at Björn hafði gæfu tilborit at koma fram erendinu í úfriði þessum.

82. *Frá svikum Hræreks konungs.*

Ólafr konungr fór, er váraði, út til sævar, ok lét búa skip sín ok stefndi til sín liði, ok fór um varit alt út eptir 35

Víkinni til Liðandisness, ok alt fór hann norðr á Hörða-land; sendi þá orð lendum mönnum, ok nefndi alla hina ríkustu menn or heruðum, ok bjó þá ferð sem vegligast, er hann fór í mót festarkonu sinni. Veizla sú skyldi vera
5 um haustit austr við Elfi við landamæri. Ólafr konungr hafði með sér Hrørek konung blinda. En er hann var gróinn sára sinna, þá fékk Ólafr honum tvá menn til þjónostu við hann, ok lét hann sitja í básæti hjá sér, ok hélt hann at drykk ok at klæðum engum mun verr, en
10 hann hafði áðr haldit sik sjálfr. Hrørekr var fámálugr, ok svaraði stirt ok stutt, þá er menn ortu orða á hann. Þat var siðvenja hans, at hann lét skósvein sinn leiða sik úti um daga ok frá öðrum mönnum; þá barði hann knapann; en er hann hljóp frá honum, þá segir hann Ólafi
15 konungi, at sá sveinn vildi honum eigi þjóna. Þá skipti Ólafr konungr við hann þjónostumönnum, ok fór alt sem áðr, at engi þjónostumaðr hélzt við með Hrøreki konungi. Þá fékk Ólafr konungr til fylgðar ok til gæzlu við Hrørek þann mann, er Sveinn hét; ok var hann frændi Hrøreks
20 konungs ok hafði verit hans maðr áðr. Hrørekr hélt teknum hætti um stirðlæti ok svá um einfaraðr sínar. En er þeir Sveinn váru tveir saman staddir, þá var Hrørekr kátr ok málrættinn; hann mintist þá á marga hluti, þá er fyrr höfðu verit, ok þat er um hans daga hafði atborizt,
25 þá er hann var konungr, ok mintist á ævi sína hina fyrri, ok svá á þat, hverr því hafði brugðit, hans ríki ok sælu, en gert hann at ölmusumanni. En hitt þykki mér þó allra þyngst, segir hann, er þú eða aðrir frændr mínir, þeir er mannvænir höfðu verit, skulu nú verða svá miklir
30 ættlerar, at engrar svívirðingar skulu hefna, þeirrar er á ætt várri er ger. Þvílíkar harmtölur hafði hann opt uppi. Sveinn svarar ok segir, at þeir ætti við ofressismenn mikla at skipta, en þeir áttu þá litla kosti. Hrørekr mælti: Til hvers skulum vér lengi lifa við skömm ok meizlur?
35 nema svá beri til, at ek mætta blindr sigrast á þeim, er mik sigraði sofanda; svá heilir drepum Ólaf digra, hann

óttast nú ekki at sér; ek skal ráðit til setja, ok eigi vilda ek hendrnar til spara, ef ek mætta þær nýta, en þat má ek eigi fyrir sakir blindleiks, ok skaltu fyrir því bera vápn á hann; en þegar er Ólafr er drepinn, þá veit ek þat af forspá, at ríkit hverfr undir úvini hans. Nú kann ⁵ vera, at ek verða konungr, þá skaltu vera jarl minn. Svá kómu fortölur hans, at Sveinn jataði at fylgja þessu úráði. Svá var ætlat ráðit, at þá er konungr bjóst at ganga til aptansöngs, stoð Sveinn úti í svölunum, ok hafði brugðit sax undir yfirhöfninni. En er konungr gékk út ¹⁰ or stofunni, þá bar hann skjótara at en Svein varði, ok sá hann í andlit konunginum; þá bliknaði hann ok varð fölr sem nár, ok féllust honum hendr. Konungr fann á honum hræzlu ok mælti: Hvat er nú, Sveinn? viltu svíkja mik? Sveinn kastaði yfirhöfninni frá sér ok saxinu ok féll ¹⁵ til fóta konungi ok mælti: Alt á guðs valdi ok yðru, konungr! Konungr bað menn sína taka Svein, ok var hann í járn settr. Þá lét konungr færa sæti Hróereks á annan pall; en hann gaf grið Sveini, ok fór hann af landi í brott. Konungr fékk þá Hróreki annat herbergi at sofa ²⁰ í, en þat er hann svaf sjálfir í; svaf í því herbergi mart hirðmanna; hann fékk til tvá hirðmenn at fylgja Hróreki dag ok nótt; þeir menn höfðu lengi verit með Ólafi konungi, ok hafði hann þá reynt at trúleik við sik; eigi er þess getit, at þeir væri ættstórir menn. Hrórekr konungr ²⁵ gerði ýmist, at hann þagði marga daga, svá at engi maðr fékk orð af honum; en stundum var hann svá kátr ok glaðr, at þeim þótti at hverju orði gaman, því er hann mælti; en stundum mælti hann fátt ok ilt einu; svá var ok, at stundum drakk hann hvern af stokki, ok gerði ³⁰ alla úfæra, er nær honum váru; en optast drakk hann lítit. Ólafr konungr fékk honum vel skotsilfr. Opt gerði hann þat, þá er hann kom til herbergis, áðr hann lagðist til svefns, at hann lét taka inn mjöð, nökkurar byttur, ok gaf at drekka öllum herbergismönnum; af því varð ³⁵ hann þokkasæll.

83. *Frá Finni litla.*

Maðr er nefndr Finnr litli, upplenzkr maðr, en sumir segja, at hann væri finskr at ætt; hann var allra manna minstr ok allra manna fóthvatastr, svá at engi hestr tók
 5 hann á rás; hann kunni manna bezt við skið ok boga; hann hafði lengi verit þjónostumaðr Hróereks konungs, ok farit opt erenda hans, þeirra er trúnaðar þurfti við; hann kunni vega um öll Upplönd; hann var ok málkunnigr þar öllu stórmenni. En er Hróerekr konungr var tekinn
 10 í fangelsi, þá slóst Finnr í för þeirra, ok fór hann optast í sveit með knöpum ok þjónostumönnum; en hvert sinn er hann mátti, kom hann til þjónostu við Hróerek konung, ok opt í tal, ok vildi konungr skömmum samfast mæla við hann, ok vildi ekki gruna láta tal þeirra. En er á
 15 leið várit, ok þeir sóttu út í Víkina, þá hvarf Finnr í brott frá liðinu nökkura daga; þá kom hann enn aptr ok dvaldist um hríð. Svá fór opt fram, ok var at því engi gaumr gefinn, því at margir váru umrenningar með liðinu.

84. *Dráp hirðmanna Ólafs konungs.*

20 Ólafr konungr kom til Túnsbergs fyrir páska, ok dvaldist þar mjök lengi um várit; þar kom þá til bæjarins mart kaupskipa, bæði Saxar ok Danir ok austan or Vík ok norðan or landi; var þar allmikit fjölmenni. Þá var ár mikit ok drykkjur miklar. Þat barst at á einu kveldi,
 25 at Hróerekr konungr var kominn til herbergis, ok heldr síðla, ok hafði mjök drukkit, ok var þá allkát; þá kom þar Finnr litli með mjaðarbyttu, ok var þat grasaðr mjöðr ok hinn sterkasti. Þá lét konungrinn gefa at drekka öllum þeim, er inni váru, alt til þess, er hverr sofnaði í
 30 sínu rúmi. Finnr var þá í brott genginn; ljós brann í herberginu. Þá vakti hann upp menn þá, er vanir váru at fylgja honum, ok segir, at hann vill ganga til garðs. Þeir höfðu skriðljós með sér, en niðamykrkr var úti; mikit salerni var í garðinum ok stóð á stöfum, en rið upp at
 35 ganga til dyranna. En er þeir Hróerekr sátu í garðinum,

þá heyrðu þeir at maðr mælti: Högg þú fjándann. Þá heyrðu þeir brest ok dett, sem nökkut félli. Hrærekr konungr mælti: Fulldrukkit munu þeir hafa, er þar eigust við; farit til skjótt ok skilit þá. Þeir bjoggust skyndiliga ok hljópu út; en er þeir kómu á riðit, þá var sá höggvinn 5 fyrr, er síðar gékk, ok drepnir þó báðir. Þar váru komnir menn Hrøreks konungs, Sigurðr hlt, er verit hafði merkis- maðr hans, ok þeir 15 saman; þar var þá Finnur litli. Þeir drógu líkin upp milli húsanna, en tóku konunginn ok höfðu með sér, hljópu þá á skútu, er þeir áttu, ok 10 reru í brott. Sigvatr skáld svaf í herbergi Ólafs konungs; hann stóð upp um nóttina, ok skósveinn hans með honum, ok gengu út til hins mikla salernis; en er þeir skyldu aptr ganga ok ofan fyrir riðit, þá skriðnaði Sigvatr ok féll á kné, ok stakk niðr höndunum, ok var þar vát undir; 15 hann mælti: Þat hygg ek, at nú í kveld muni konungrinn hafa mörgum oss fengit karfafótinn, ok hló at. En er þeir kómu í herbergit, þar sem ljós brann, þá spurði skósveinninn: Hefir þú skeint þik, eða hví ertu í blóði einu allr? Hann svarar: Eigi em ek skeindr, en þó mun 20 þetta tíðindum gegna. Hann vakti þá Þórð Fólason, merkismann ok rekkjufélaga sinn, ok gengu þeir út, ok höfðu með sér skriðljós, ok fundu brátt blóðit; þá leituðu þeir, ok fundu brátt líkin ok báru á kensl; þeir sá ok, at þar lá tréstobbi mikill, ok í skýlihögg mikil, ok spurðist 25 þat síðan, at þat hafði gert verit til úlíkinda at teygja þá út, er drepnir váru.

Þeir Sigvatr mæltu sín í milli, at nauðsyn væri til, at konungr vissi þessi tíðindi sem bráðast; þeir sendu sveininn þegar til herbergis þess, er Hrærekr konungr 30 hafði verit; þar sváfu menn allir, en konungr var í brottu. Hann vakti þá menn, er þar váru inni, ok sagði tíðindin. Stóðu menn upp ok fóru þegar þannug í garðinn, sem líkin váru. En þó at nauðsyn þætti til, at konungr vissi sem fyrst þessi tíðindi, þá þorði engi at vekja hann. Þá 35 mælti Sigvatr til Þórðar: Hvárt viltu heldr, lagsmaðr,

vekja konunginn, eða segja honum tíðindin? Þórðr svarar: Fyrir engan mun þori ek at vekja hann, en segja mun ek honum tíðindin. Þá mælti Sigvatr: Mikit er enn eptir nætrinnar, ok kann vera áðr dagr sé, at Hrærekr
5 hafi fengit sér þat fylskni, at hann verði síðan eigi auðfundinn, en þeir munu enn skamt brott komnir, því at líkin váru vörm; skal oss aldregi henda sú skömm, at vér látim eigi konunginn vita þessi svik; gakk þú, Þórðr, upp í herbergit, ok bið mín þar. Þá gékk Sigvatr til
10 kirkju ok vakti klukkarann, ok bað hann hringja fyrir sál hirðmanna konungs, ok nefndi mennina, þá er vegnir váru. Klukkarinn gerir, sem hann bað. En við hringingina vaknaði konungr ok settist upp; hann spurði, hvárt þá væri óttusöngs mál. Þórðr svarar: Verri efni eru í,
15 tíðindi mikil eru orðin; Hrærekr konungr er á brott horfinn, en drepnir hirðmenn yðrir tveir. Þá spurði konungr eptir atburðum, þeim er þar höfðu orðit. Þórðr segir honum slíkt, er hann vissi. Þá stóð konungr upp ok lét blása til hirðstefnu. En er liðit kom saman, þá nefndi konungr
20 menn til at fara alla vega frá böenum at leita Hræreks á sæ ok landi. Þórir langi tók skútu ok fór með 30 manna, ok er lýsti, sjá þeir skútur tvær litlar fara fyrir þeim. En er þeir sást, reru hvarir sem mest máttu. Þar var Hrærekr konungr ok hafði 30 manna. En er saman
25 dró með þeim, þá sneru þeir Hrærekr at landi, ok hljópu þar upp á land allir, nema konungr settist upp í lyptingina. Hann mælti, bað þá vel fara ok heila hittast. Því næst reru þeir Þórir at landi. Þá skaut Finnur litli öru, ok kom sú á Þóri miðjan, ok fékk hann bana. En þeir
30 Sigurðr hljópu allir í skóginn. En menn Þóris tóku lík hans, ok svá Hrerek konung, ok fluttu út til Tünsberga. Ólafir konungr tók þá við haldi Hræreks konungs; hann lét þá vandliga gæta hans, ok galt mikinn varhuga við svikum hans, fékk til menn nótt ok dag at gæta hans.
35 Hrærekr konungr var þá hinn kátasti, ok fann engi maðr á honum, at eigi líkaði honum alt sem bezt.

85. *Frá tilræði Hræreks konungs.*

Þat barst at uppstigningardag, at Ólafr konungur gékk til hámessu; þá gékk biskup með processíu um kirkju ok leiddi konunginn, en er þeir kómu aptr í kirkju, þá leiddi biskup konung til sætis síns fyrir norðan í kórnum. En þar sat hit næsta Hrærekr konungur, sem hann var vanr; hann hafði yfirhöfnina fyrir andliti sér. En er Ólafr konungur hafði niðr sezt, þá tók Hrærekr konungur á öxl honum hendinni ok þrýsti; hann mælti þá: Pellsklæði hefir þú nú, frændi, segir hann. Ólafr konungur svarar: Nú er háttð mikil haldin í minning þess, er Jesus Kristr sté til himna af jörðu. Hrærekr konungur svarar: Ekki skil ek af, svá at mér hugfestist, þat er þér segit frá Kristi; þykki mér þat mart heldr útrúligt, er þér segit; en þó hafa mörg dæmi orðit í forneskju. En er messan var upphafin, þá stóð Ólafr konungur upp, ok hélt upp höndunum yfir höfuð sér ok laut til altaris, ok bar yfirhöfnina aptr af herðum honum. Hrærekr konungur spratt þá upp skjótt ok hart; hann lagði þá til Ólafs konungs saxkníf þeim, er rytningr er kallaðr; lagit kom í yfirhöfnina við herðarnar, er hann hafði lotit undan; skárust mjök klæðin, en konungur varð eigi sárr. En er Ólafr konungur fann þetta tilræði, þá hjóp hann fram við á gólfrit. Hrærekr konungur lagði til hans annat sinni saxinu, ok misti hans, ok mælti: Flýr þú nú, Ólafr digri, fyrir mér blindum? Konungur bað sína menn taka hann ok leiða hann út or kirkjunni, ok svá var gert. Eptir þessa atburði eggjuðu menn Ólaf konung at láta drepa Hrerek konung, ok er þat, sögðu þeir, hin mesta gæfuraun yðr, konungur, at hafa hann með yðr, ok þyrma honum, hverigar úhæfur er hann tekr til; en hann liggr um þat nótt ok dag at veita yðr líflát. En þegar er þér sendit hann á brott frá yðr, þá sjám vér eigi mann til þess, at svá fái gætt hans, at örvænt sé, at hann komist í brott. En ef hann verðr lauss, þá mun hann þegar flokk uppi hafa ok gera mart ilt. Konungur svarar: Rétt er þat mælt, at margr hefir

danða tekit fyrir minni tilgerðir en Hrórekr; en traudr
em ek at týna þeim sigri, er ek fékk á Upplendinga
konungum, er ek tók þá 5 á einum morni, ok náða ek
svá öllu ríki þeirra, at ek þurfta enskis þeirra banamaðr
5 at verða, því at þeir váru allir frændr mínir; en þó fæ
ek nú varla sét, hvárt Hrórekr mun fá mik nauðgaðan
til eða eigi at láta drepa hann. Hrórekr hafði fyrir þá
sök tekit hendinni á öxl Ólafi konungi, at hann vildi vita,
hvárt hann var í brynju.

10 86. *Ferð Hróreks konungs til Íslands.*

Maðr er nefndr Þórarinn Nefjólfsason; hann var íslenzkr
maðr, hann var kynjaðr norðan or landi; ekki var hann
settstórr, ok allra manna vitrastr ok orðspakastr; hann
var djarfmæltr við tigna menn; hann var farmaðr mikill
15 ok var löngum utanlendis. Þórarinn var manna ljótastr,
ok bar þat mest frá, hversu illa hann var limaðr; hann
hafði hendr miklar ok ljótar, en fœtrnir váru þó miklu
ljótari. Þórarinn var staddr í Tünsbergi, er þessi tðindi
urðu, er áðr var frásagt; hann var málkunnigr Ólafi kon-
20 ungi. Þórarinn bjó þá kaupskip, er hann átti, ok ætlaði
til Íslands um sumarit. Ólafr konungr hafði Þórarin í
boði sínu nökkura daga ok talaði mart við hann; svaf
Þórarinn í konungs herbergi. Þat var einn morgin snimma,
at konungrinn vakti, en aðrir menn sváfu í herberginu;
25 þá var sól farin lítt þat, ok var ljóst mjök inni. Konungr
sá, at Þórarinn hafði rétt fót annan undan klæðum; hann
sá á fótinn um hríð; þá vöknuðu menn í herberginu.
Konungr mælti til Þórarins: Vakast hefi ek um hríð, ok
hefi ek sét þá sýn, er mér þykkir mikils um vert, en
30 þat er mannsfótr sá, er ek hygg, at engi skal hér í kaup-
staðinum ljótari vera; ok bað aðra menn hyggja at,
hvárt svá sýndist. En allir er sá, þá sönnuðu, at svá
væri. Þórarinn fann, hvar til var mælt, ok svarar: Fátt
er svá einna hluta, at örvænt sé, at hitti annan slíkan,
35 ok er þat líkligað, at hér sé enn svá. Konungr mælti:

Heldr vil ek því at fulltingja, at eigi muni fäst jafaljótr fótr, ok svá þótt ek skylda veðja um. Þá mælti Þórarinn: Búinn em ek at veðja um þat við yðr, at ek mun finna í kaupstaðinum ljótara fót. Konungr segir: Þá skal sá okkarr kjósa böen af öðrum, er sannara hefir. Svá skal vera, segir Þórarinn. Hann brá þá undan klæðunum öðrum fötinum, ok var sá engum mun fegri, ok þar var af hin minsta táin. Þá mælti Þórarinn: Sé hér nú, konungr, annan fót, ok er sjá því ljótari, at hér er af ein táin; ok á ek veðféit. Konungr segir: Er hinn fótrinn 10 því úfegri, at þar eru 5 tær ferligar á þeim, en hér eru 4, ok á ek at kjósa böen at þér. Þórarinn segir: Dýrt er dróttins orð, eða hverja böen viltu af mér þiggja? Hann svarar: Þá, at þú flytir Hrørek konung til Grœnlands, ok færir hann Leifi Eiríkssyni. Þórarinn svarar: Eigi 15 hefi ek komit til Grœnlands. Konungr segir: Farmaðr slíkr sem þú ert, þá er þér nú mál at fara til Grœnlands, ef þú hefir eigi fyrr komit. Þórarinn svarar fá um þetta mál fyrst. En er konungr hélt fram þessarri málaleitan, þá veikst Þórarinn eigi með öllu af hendi, ok mælti svá: 20 Heyra skal ek yðr láta, konungr, böen þá, er ek hafða hugat at biðja, ef mér bærisk veðféit; en þat er, at ek vilda biðja yðr hirðvistar; en ef þér veitit mér þat, þá verð ek skyldari til at leggjast eigi undir höfuð, þat er þér vilit kvatt hafa. Konungr játaði þessu, ok gerðist 25 Þórarinn hirðmaðr hans. Þá bjó Þórarinn skip sitt, ok er hann var búinn, þá tók hann við Hrøreki konungi. En er þeir skildust Ólafr konungr ok Þórarinn, þá mælti Þórarinn: Nú berr svá til, konungr, sem eigi er örvænt ok opt kann verða, at vér komim eigi fram Grœnlands- 30 ferðinni, berr oss at Íslandi eða öðrum löndum, hvernug skal ek skilja við konung þenna þess, at yðr megi líka? Konungr segir: Ef þú kemr til Íslands, þá skaltu selja hann í hendr Guðmundi Eyjólfsyni eða Skapta lögsögu- manni, eða öðrum nökkurum höfðingjum, þeim er taka 35 vilja við vináttu minni ok jartegnum. En ef þik berr at

öðrum löndum, þeim er hér eru nærr, þá haga þú svá til,
 at þú vitir víst, at Hrærekr komi aldri síðan til Noregs; en
 ger þat því at einu, ef þú sér engi önnur föng á. En er
 Þórarinn var búinn ok byr gaf, þá sigldi hann alt útleið
 5 fyrir utan eyjar ok norðr frá Líðandisnesi, stefndi hann í
 haf út. Honum byrjaði eigi skjótt, en hann varaðist þat
 mest at koma við landit. Hann sigldi fyrir sunnan Ísland,
 ok hafði vita af, ok svá vestr um landit í Grœnlandshaf;
 þá fékk hann réttu stóra ok válk mikit, en er á leið sum-
 10 arit, tók hann Ísland í Breiðafirði. Þorgils Arason kom
 þá fyrst til þeirra virðingamanna. Þórarinn segir honum
 orðsending ok vináttumál ok jartegnir Ólafs konungs, er
 fylgðu viðtöku Hræreks konungs. Þorgils varð við vel,
 ok bauð til sín Hræreki konungi, ok var hann með Þor-
 15 gils Arasyni um vetrinn. Hann undi þar eigi, ok beiddi,
 at Þorgils léti fylgja honum til Guðmundar, ok segir, at
 hann þóttist þat spurt hafa, at með Guðmundi var rausn
 mest á Íslandi, ok væri hann honum til handa sendr.
 Þorgils gerði sem hann beiddi, fékk menn til ok lét fylgja
 20 honum til handa Guðmundi á Möðruvöllu. Tók Guðmundr
 vel við Hræreki fyrir sakir konungs orðsendingar, ok var
 hann með Guðmundi vetr annan; þá undi hann þar eigi
 lengr. Þá fékk Guðmundr honum vist á litlum bæ, er
 heitir á Kálfskinni, ok var þar fátt hjóna; þar var Hrærekr
 25 hinn þriðja vetr, ok sagði hann svá, at síðan er hann
 lét af konungdómi, at hann hefði þar verit svá, at honum
 hafði bezt þótt, því at þar var hann af öllum mest metinn.
 Eptir um sumarit fékk Hrærekr sótt, þá er hann leiddi
 til bana. Svá er sagt, at sá einn konungr hvílir á Íslandi.
 30 Þórarinn Nefjólfs son hafðist síðan lengi í förum, en var
 stundum með Ólafi konungi.

87. Orrosta í Úlfreksfirði.

Þat sumar er Þórarinn fór með Hrærek til Íslands,
 þá fór Hjalti Skeggjason ok til Íslands, ok leiddi Ólafr
 35 konungr hann í brott með vingjöfum, er þeir skildust.

Þat sama sumar fór Eyvindr úrarhorn í vestríking, ok kom um haustit til Írlands til Konofogor Írakonungs. Þeir hittust um haustit í Úlfreksfirði Írakonungr ok Einarr jarl or Orkneyjum, ok varð þar orrosta mikil; hafði Konofogor konungr lið miklu meira ok fékk sigr, en Einarr jarl flýði einskipa, ok kom svá um haustit aptr til Orkneyja, at hann hafði látit flest alt lið ok herfang alt, þat er þeir höfðu fengit, ok undi jarl stórilla ferð sinni, ok kendi úsigr sinn Norðmönnum, þeim er verit höfðu í orrostanni med Írakonungi.

10

88. Ólafr konungr býr sík til brúðfarar.

Nú er þar til máls at taka, er áðr var frá hórfit, at Ólafr konungr hinn digri fór brúðferð sína, ok at söekja festarkonu sína Ingigerði, dóttur Ólafs Sviakonungs. Konungr hafði lið mikit ok valit svá mjök, at honum fylgði alt stórmenni, þat er hann mátti ná, ok hverr ríkismanna hafði með sér valit lið, bæði at settum ok þat er gerviligast var. Lið þat var búit með hinum beztum föngum, bæði at skipum ok vápnum ok klæðum. Þeir héldu liði sínu austr til Konungahellu. En er þeir kómu þar, þá spurðu þeir ekki til Sviakonungs, váru þar ok engir menn komnir af hans hendi. Ólafr konungr dvaldist við Konungahellu lengi um sumarit, ok leiddi mjök at spurningum, hvat menn kynni at segja til um ferðir Sviakonungs eða ráðasetlan. En engi kunni honum þar víst af at segja. Þá gerði hann menn sína upp í Gautland til Rögnvalds jarls, ok lét spyrja eptir, ef hann vissi hvat til bar, er Sviakonungr kom eigi til stefnu, sem mælt var. Jarl segir, at hann vissi þat eigi: en ef ek verð þess varr, segir hann, þá mun ek þegar senda menn mína til Ólafs konungs, ok láta hann vita, hvert efni í er, ef þessi dvöl er fyrir nökkurs sakir annars en af fjölskyldum þeim, er opt kann til bera, at ferðir Sviakonungs dveljast meir, en hann ætlar.

89. *Frá börnum Ólafs Svíakonungs.*

Ólafur Svíakonungur Eiríksson átti fyrst friðla, er Eðla hét, dóttir jarls af Vindlandi; hon hafði verit hertekin ok var fyrir því kölluð konungs ambátt; börn þeirra váru

5 Emundur, Ástríður, Hólmfríður. Enn gátu þau (dróttning) son, ok var fœddur Jakobsvökudag; en er skíra skyldi sveininn, þá lét biskup hann heita Jakob. Þat nafn líkaði Svíum illa, ok kölluðu, at aldri hefði Svíakonungur Jakob heitit. Öll váru börn Ólafs konungs fríð sýnum ok vel

10 viti borin. Dróttningin var ríklunduð ok eigi vel til stjúp-barna sinna. Konungur sendi Emund son sinn til Vindlands, ok fœddist hann þar upp með móðurfrændum sínum, ok hélt hann eigi kristni langa hríð. Ástríður konungsdóttir fœddist upp í vestra Gautlandi at göfugs manns,

15 er Egill hét; hon var kvenna fríðust ok bezt orðum farin, glaðmælt ok lífillát, mild af fé. En er hon var fulltíða at aldri, var hon optliga með feðr sínum, ok þokkaðist hverjum manni vel. Ólafur konungur var ríklundaðr ok úþýðr í máli; honum líkaði stórilla þat, er landsherr hafði

20 gert þys at honum á Uppsalaþingi, ok heitit honum afar-kostum, ok kendi þat mest Rögnvaldi jarli. Engi tilbúnað lét hann hafa um brúðferðina, svá sem mælt hafði verit um vetrinn, at hann skyldi gipta Ingigerði dóttur sína Ólafi digra Noregs konungi, ok fara þá um sumarit til

25 landamæris. En er á leið sumarit, gerðist mörgum mönnum mikil forvitni á, hverja ætlan konungur mundi hafa, eða hvárt hann mundi halda sáttmál við Noregs konung, eða mundi hann rjúfa sættina ok svá friðinn. Margir váru um þetta hugsjúkir, en engi var svá djarfr, at þorði

30 konung at spyrja máls um þetta; en margir kærðu þetta fyrir Ingigerði konungsdóttur, ok báðu hana til at verða vísa, hvernug konungur mundi vilja. Hon svarar: Úfús em ek til ræðu við konung, at tala um skipti þeirra Ólafs digra, því at þar er hvárgi annars vin; hefir hann mér

35 þá einu sinni illa svarat, er ek flutta mál Ólafs digra. Ingigerði konungsdóttur fékk þetta mál áhyggju mikillar;

var hon hugsjúk ok úkát, ok gerðist henni forvitni mikil, hvat konungr mundi til taka; grunaði hana þat meir, at hann mundi eigi orð sín efna við Noregs konung, því at þat fannst á, at í hvert sinni varð hann reiðr, er Ólafr digri var konungr kallaðr.

5

90. *Frá veiði Svíakonungs.*

Þat var einn dag snimma, at konungr reið út með hauka sína ok hunda, ok með honum menn hans. En er þeir fleygðu haukunum, þá drap konungs haukr í einu renslí 2 orra; ok þegar eptir þat rendi hann enn fram, 10 ok drap þá 3 orra. Hundarnir hljópu undir ok tóku hvern fuglinn, er á jörð kom. Konungr hleypti eptir ok tók sjálfir veiði sína ok höldist mjök um, sagði svá: Langt mun yðr flestum til, áðr þér veiðið svá. Þeir sönnuðu þat ok sögðu, at þeir ætluðu, at engi konungr mundi svá 15 mikla gæfu til bera um veiði sína. Reið þá konungr heim ok allir þeir; var hann þá allglaðr. Ingigerðr konungsdóttir gékk þá út or herberginu; en er hon sá, at konungr reið í garðinn, snerist hon þannug ok heilsaði honum. Hann fagnaði henni hlajandi, ok bar þegar fram fuglana, 20 ok segir frá veiði sinni ok mælti: Hvar veiztu þann konung, er svá mikla veiði hafir fengit á svá lítilli stundu? Hon svarar: Góð morginveiðr er þetta, herra, er þér hafit veitt 5 orra; en meira er þat, er Ólafr Noregs konungr tók á einum morni 5 konunga, ok eignaðist alt ríki þeirra. 25 Ok er hann heyrði þetta, þá hljóp hann af hestinum, ok snerist viðr ok mælti: Vittu þat, Ingigerðr, at svá mikla ást sem þú hefir lagt við þann hinn digra mann, þá skaltu þess aldregi njóta, ok hvárki ykkat annars; skal ek þik gipta nökkurum þeim höfðingja, er mér sé eigandi vinátta 30 við; en ek má aldregi vera vinr þess manns, er ríki mitt hefir tekit at herfangi ok gert mér skaða margan í ránum ok manndrápum. Skildu þau svá sína ræðu, ok gékk sína leið hvárt þeirra.

91. *Orðsending Ingigerðar til Rögnvalds jarls.*

Ingigerðr konungsdóttir var nú vís orðin hins sanna um ætlan Ólafs konungs, ok gerði þegar menn ofan í vestra Gautland til Rögnvalds jarls, ok lét segja honum, 5 hvat þá var títt með Svíakonungi, at brugðit var öllu sáttmáli við Noregs konung, ok bað jarl við varast ok aðra Vestrgauta, at þeim mundi þá úsýnn friðr af Noregs mönnum. En er jarl spurði þessi tíðindi, sendir hann boð um alt sitt ríki, ok bað þá við varast, ef Noregs 10 menn vildu herja á þá. Jarl gerði ok sendimenn til Ólafs konungs digra, ok lét segja honum þau orð, er hann hafði spurt, ok svá þat, at hann vill halda sætt ok vináttu við Ólaf konung, ok beiddi þess með, at konungr skyldi eigi herja á ríki hans. En er þessi orðsending kom til Ólafs 15 konungs, varð hann reiðr mjök ok hugsjúkr, ok var þat nökkura daga, at engi maðr fékk orð af honum. Eptir þat átti hann húsping við lið sitt; þá stóð fyrst upp Björn stallari, hóf þar fyrst mál sitt, er hann hafði farit áðr um vetrinn austr til friðgerðar, ok segir hversu Rögnvaldr 20 jarl hafði honum vel fagnat; hann segir ok, hversu þverliga ok þungliga Svíakonungr hafði tekit í fyrstu þeim málum; en sú sátt, er ger var, sagði hann, var meir af styrk fjölmennis ok ríki Þorgnýs ok liðveizlu Rögnvalds jarls, en af góðvilja Svíakonungs; ok þykkjumst vér fyrir þá sök 25 víta, at konungr mun því valda, er sættinni er brugðit, en þat mun eigi jarli at kenna, hann reyndum vér sannan vin Ólafs konungs. Nú vill konungr víta af höfðingjum ok af öðrum liðsmönnum, hvert ráð hann skal upp taka, hvárt hann skal ganga upp á Gautland ok herja með þat 30 lið, sem nú höfum vér, eða sýnist yðr annat ráð upp at taka? Hann talaði bæði langt ok snjalt. Eptir þat töluðu ríkismenn margir, ok kom þat mjök í einn stað niðr at lyktum, at allir löttu hernaðar, ok mæltu svá: Þótt vér hafim lið mikit, þá er hér saman samnat ríkmenni ok 35 göfugmenn; en til herfara eru eigi verr fallnir ungir menn, þeir er gott þykkir at aðla sér fjár ok metnaðar. Er þat

ok hátttr ríkismanna, ef þeir skulu fara í bardaga eða orrostu, at þeir hafa með sér marga menn til forgöngu ok hlífðar sér; en eigi berjast opt verr þeir menn, er lítit eiga fé, heldr en þeir er auðgir eru uppfœddir. Ok af fortölum þeirra var þat ráð konungs at rjúfa leiðangrinn, 5 ok gaf þá hverjum leyfi heim at fara, en lýsti því, at annat sumar skyldi hann leiðangr úti hafa af öllu landi, ok halda þá til móts við Sviakonung ok hefna þessa lausmælis. Þetta líkaði öllum vel. Fór þá Ólafr konungr norðr í Víkina, ok settist um haustit í Borg, ok lét þangat 10 draga öll fœng, þau er hann þurfti til vetrvistar, ok sat þar fjölment um vetrinn.

92. *Austrferð Sigvats skálds.*

Menn mæltu allmisjafnt til Rögnvalds jarls; töldu sumir, at hann væri sannr vinr Ólafs konungs, en sumum 15 þótti þat ekki trúligt, ok kváðu hann ráða mundu því við Sviakonung, at hann héldi orð sin ok sáttmál þeirra Ólafs konungs digra. Sigvatr skáld var vinr mikill Rögnvalds jarls í orðum, ok talaði opt um þat fyrir Ólafi konungi. Hann bauð konungi at fara á fund Rögnvalds jarls, ok 20 njósna hvers hann yrði varr frá Sviakonungi, ok freista ef hann mætti nökkurri sætt við koma. Konungi líkaði þat vel, því at honum þótti gott fyrir trúnaðarmönnum sínum at tala optliga um Ingigerði konungsdóttur. Öndurðan vetr fór Sigvatr skáld ok þeir þrír saman or Borg 25 ok austr um Markir, ok svá til Gautlands. En áðr þeir skildust Ólafr konungr ok Sigvatr, þá kvað hann vísu:

Nú sittu heill, en, hallar,
hér finnumk meir, þinnar
at unz ek kem vitja,
Ólafr konungr! mála.
Skáld biðr hins at haldi
hjálmdrifu víðr lífi,
endisk leyfð, ok landi,
lýk ek vísu nú, þvísa.

Nú eru mælt, en, mála,
meir kunnum skil fleiri,
orð þau er oss um varða 30
alls mest, konungr! flestra.
Guð láti þik gæta,
geðharðr konungr! jarðar,
víst hefik þann, því at, þinnar,
þá ert til borinn, vilja. 35

Síðan fóru þeir austur til Eiða, ok fengu ilt far yfir ána, eikjukarfa einn, ok kómust nauðuliga yfir ána. Sigvatr kvað vísu:

5	Lét ek til Eiðs, því at, óðumk
aptrhvarf, dreginn karfa,
vér stiltum svá, valtan,
vátr, til gloeps á báti; | taki hlægiskip hanga
herr, sákat ek far verra,
lét ek til hafs á hrúti
hætt, fórsk betr en ek vætta. |
|---|---|---|

Síðan fóru þeir um Eiðaskóg. Sigvatr kvað vísu:

10	Vara fyst, er ek rann rastir
reiðr um skóg frá Eiðum,
maðr um veit at ek mætta
meinum, tólf ok eina; | hykk, á fót en flekkum
féll sár á il hvára,
hvast gengum þó þingat
þann dag. kónungs mannum. |
|----|---|---|

Síðan fóru þeir um Gautland, ok kómu at kveldi á þann bæ, er Hof heitir; þar var byrgð hurð, ok kómust þeir
15 eigi inn; hjónin segja, at þar var heilagt; braut hurfu
þeir þaðan. Sigvatr kvað:

20	Réð ek til Hofs at hœfa,
hurð var aptr, en spurðumk,
inn setta ek nef nenninn
niðrlútt, fyrir utan. | Orð gat ek fæst af fyrðum;
flögð bað ek, en þau sögðu,
hnektumk heiðnir rekkar,
heilagt, við þau deila. |
|----|--|--|

Þá kom hann at öðrum garði; stóð þar húsfreyja í durum,
ok bað hann eigi þar inn koma, segir, at þau ætti álfa
blót. Sigvatr kvað:

25	Gakktat þú inn, kvað ekkja,
armi drengr! en lengra;
hræðumk ek við Óðins,
erum heiðnir vér, reiði. | Rýgr kvæðk inni eiga
úþekkt, sú er mér hnekti,
álfa blót, sem úlf,
ótvín! í bæ sínum. |
|----|---|--|

Annat kveld kom hann til þriggja búanda, ok nefndist
hverr þeirra Ólvir, ok ráku hann allir út. Sigvatr kvað:

30	Nú hafa hnekt, þeir er hnakka,
heinflæts, við mér settu,
þeygi bella þollar,
þrír samnafnar, tóri; | þó sjámk hitt at hlœðir
hafskíðs muni síðan
út hverr, er Ólvir heitir,
alls mest reka gesti, |
|----|---|---|

Þá fóru þeir enn um kveldit ok hittu hinn fjórða búanda, ok var sá kallaðr beztr þegn þeirra; út rak sá hann. Sigvatr kvað:

Fór ek at finna báru,	Mista ek fyrir austan	
fríðs vætta ek mér, síðan	Eiðaskóg á leiðu	5
brjót þann er bragnar létu	ástabúðs, er ek æsta	
blika vildastan miklu.	úkristinn hal vistar.	
Grefs leit við mér gætir	Ríks fannka ek son Saxa,	
gerstr, þá er illt hinn verstí,	saðr var engr fyrir þaðra,	
lítt, reiði ek þó lýða	út var ek eitt kveld heitinn,	10
löst, ef sjá er hinn bazi.	inni, fjórum sinnum.	

En er þeir kómu til Rögnvalds jarls, þá segir jarl, at þeir hefði haft erfiða ferð. Sigvatr kvað:

Átt hafa sér þeir er sóttu	Drjúggenginn var drengjum,	
sendimenn fyrir hendi	drengr magnar lof þengils,	15
Sygna grams með sagnir	austr til jöfra þrýstis,	
siklinga lör mikla;	Eiðaskógr á leiðu.	
spörðumk fæst, en fyrða	Skyldit mér, áðr mildan	
föng eru stóir við göngur,	minn dróttin kom ek finna,	
vörðr réð nýtr því er norðan	hlunns af hilmis runnum	20
Noregs þinnig fórum.	hnekt dýrloga bekkjar.	

Rögnvaldr jarl gaf Sigvati gullhring. Ein kona mælti, at hann hafði gengit til nökkurs með þau hin svörtu augu. Sigvatr kvað:

Oss hafa augun þessi	sjá hefir, mjóðnannan! manni,	25
íslenzk, konan! vísat	mín, úkunnar þínum	
brattan stig at baugi	fótr á fornar brautir	
björtum langt hin svörtu;	fulldrengla gengit.	

Sigvatr skáld var í góðum fagnaði með jarli langa hríð. Þá spurði hann þat af ritsendingum Ingigerðar konungs- 30 dóttur, at til Ólafs Sviakonungs höfðu komit sendimenn Jarisleifs konungs austan or Hólmgarði, at biðja Ingigerðar dóttur Ólafs Sviakonungs til handa Jarisleifi konungi, ok þat með, at Ólafr konungr tók þessu allvænt. Þá kom ok til hirðar Rögnvalds jarls Ástríðr, dóttir Ólafs 35 konungs; var þar þá ger veizla mikil. Geriast Sigvatr

brátt málkunnigr konungsdóttur; kannaðist hon við hann ok kynferði hans; því at Óttarr skáld, systurson Sigvats hafði þar lengi verit í kærleikum með Ólafi Svíakonungi. Var þá mart talað; spurði Rögnvaldr jarl Sigvat, hvárt Ólafr Noregs konungr mundi fá vilja Ástríðar konungsdóttur; ok ef hann vill þat, segir hann, þá vætti ek þess, at um þetta ráð spyrir vér ekki Svíakonung eptir. Slíkt sama mælti Ástríðr konungsdóttir. Eptir þat fóru þeir Sigvatr heim, ok kóma litlu fyrir jól til Borgar á fund Ólafs konungs. En er Sigvatr kom heim til Ólafs konungs, ok hann gekk in í höllina, þá sá hann á veggina ok kvað:

15 Búa hilmis sal hjálmmum
hirðmenn, þeir er svan grænna,
hér sé ek, þens, ok brynjum,
beggia kost á veggjum;

því á ungr konungr engi,
agglaut er þat, dyggra
húsbúnaði at hrósa;
höll er dýr með öllu.

Siðan segir hann frá ferðum sínum, ok kvað vísur þessar:

20 Hugstóra bið ek heyra
hresskers jöfurs, þessar,
þolda ek vás, hve vísur.
verðung, um för gerðak.

Sendr var ek upp af öndrum
anstr, svað ek fátt, á hausti
til Svíþjóðar, síðan,
svanvangs í för langa.

En er hann talaði við konung, kvað hann:

25 Lét ek við yðr, hinn stíri
Ólafr hugat málum
rétt, er ríkan hittak
Rögnvald, konungr! haldit.
Deilda ek mál hins milda
málma vörðs í Görðum
30 harða mörg, né ek heyrða
heiðmanns töfur greiðri.

Fólk réð, við sik, fylkir!
flest, er ek kom vestan,
ætt sem áðr um hvatti
Eiríks svíka þeirra.
En því at, jarla, frænda
eins, þat er tókt af Sveini,
yðr kveð ek, jörð er náðut.
Úlf bróðurlið stóðuek.

Þik bað, sólar sökkríð!
sinn halda yel, Rímar,
hvern er þingat árnar
húskarl nefi jarla.
35 En hverr er austr vill sinna,
jafnvíst er þat, Lista
þengill þinna drengja
þar á hald und Rögnvaldi.

Spakr lét Úlf meðal ykkar
Ólafr tekit málum,
þétt féngum, svör, sátta,
sakar leggit þit, beggia;
þér lét þjófa rýrir
þær sem engar væri
riptar reknar heiptir
Rögnvaldr gefit aldar.

Brátt segir Sigvatr Ólafi konungi þau tíðindi, sem hann hafði spurt; var konungr fyrst allúkátr, er Sigvatr segir honum bóuorð Jarizleifs konungs; ok segir Ólafr konungr, at honum var illt eins ván at Svíakonungi, nær sem vér fám honum goldit með nokkurum minningum. En er frá 5 leið, spurði konungr Sigvat margra tíðinda austan af Gautlandi. Sigvatr segir honum mikit frá friðleik ok málsnild Ástríðar konungsdóttur; ok svá, at þat mæltu allir menn þar, at hon væri at engum hlut verri um sik en Ingigerðr systir hennar. Konungi féllat þat vel í eyru. 10 Sagði Sigvatr honum allar ræður þær, er þau Ástríðr höfðu mælt sín í millum, ok fannst konungi mart um þetta, ok mælti þat: Eigi mun Svíakonungr þat hyggja, at ek muna þora at fá dóttur hans fyrir utan hans vilja. En eigi var þetta mál borit fyrir fleiri menn. Ólafr kon- 15 ungr ok Sigvatr skáld töluðu opt um þetta mál. Konungr spurði Sigvat vandliga at, hvat hann kannaði af um Rögnvald jarl, hverr vinr hann er várr, segir hann. Sigvatr segir svá, at jarl væri hinn mesti vinr Ólafa konungs. Sigvatr kvað þá: 20

Fast skaltu ríkr við ríkan
Rögnvald, konungr! halda,
hann stendr þýðr af þinni
þörf nótt ok dag, sáttum.

þann veit ek, þinga kennir!
þik beztan vin miklu
á austrvega eiga
alt með grönu salti.

93. *Um ferð Rögnvalds jarls ok Ástríðar til konungs.* 25

Eptir jólin fóru þeir Þórðr skotakollr, systurson Sigvats skálds, ok annarr skósveinn Sigvats leyniliga frá hirðinni; þeir fóru austr á Gautland; þeir höfðu farit áðr um haustit austr þangat með Sigvati. En er þeir kómu til hirðar Rögnvalds jarls, þá báru þeir fram fyrir jarl 30 jartegnir, þær er þeir Sigvatr ok jarl höfðu gert með sér at skilnaði; þeir færðu ok jarli jarteguir, þær er Ólafr konungr sjálf hafði sent jarli af trúnaði. Þegar jafnskjótt býst jarl til ferðar, ok með honum Ástríðr konungsdóttir, ok höfðu nær 100 manna, ok valit lið bæði af hirðinni 35

ok af ríkum bóndasonum, ok vandaðan sem mest allan búnað, bæði vápn ok klæði ok hesta; riðu síðan norðr í Noreg til Sarpsborgar; ok kómu þar at kyndilmessu.

94. *Kvénfang Ólafs konungs.*

5 Ólafr konungur hafði þar látit við búast; var þar allskonar drykkir, er bestan mátti fá, ok öll önnur fœng váru þar hin bezta. Hann hafði þá ok til sín stefnt or heruðum mörgu stórmenni. En er jarl kom þar með sinu liði, þá fagnaði konungur honum forkunnar vel; ok váru jarli
10 fengin herbergi stór ok góð, ok búin ítarliga; ok þar með þjónostamenn, ok þeir er fyrir sá, at engan hlut skyldi skorta, þann er veizlu mátti prýða. En er sú veizla hafði staðit nokkura daga, þá var konungur ok jarl ok konungsdóttir á málstefnu; en þat kom upp af tali þeirra,
15 at sú var ráðagerð, at Rögnvaldr jarl fastnaði Ástríði, dóttur Ólafs Svíakonungs, Ólafi Noregs konungi, með þeirri heimanfylgju, sem áðr hafði skilit verit, at Ingigerðr systir hennar skyldi hafa heiman haft. Konungur skyldi ok veita Ástríði þvífka tilgjöf, sem hann skyldi hafa
20 veitt Ingigerði systur hennar. Var þá sú veizla aukin, ok var þá drukkit brullaup Ólafs konungs ok Ástríðar dróttningar með mikilli vegsemd. Eftir þat fór Rögnvaldr jarl aptr til Gætlands, ok at skilnaði veitti konungur jarli góðar gjafir ok stórar, ok skildust hinir kærstu vinir, ok
25 héldu því meðan þeir lifðu báðir.

95. *Brugðit sætt við Noregs konung.*

Eftir um varit kómu til Svíþjóðar sendimenn Jarizleifs konungs anstan or Hólmgarði, ok fóru at vísa mála þeirra, er Ólafr konungur hafði áðr um sumarit heitt, at gipta
30 Ingigerði dóttur sína Jarizleifi konungi. Ólafr konungur ræddi þetta mál við Ingigerði, ok sagði, at þetta var hans vili, at hon giptist Jarizleifi konungi. Hon svarar: Ef ek skal giptast Jarizleifi konungi, þá vil ek, segir hon, hafa í tilgjöf mína Aldeigjuborg ok jarlsríki, þat er

þar ligg til. En sendimenn hinir gerzku játuðu þessu af hendi konungs stas. Þá mælti Ingigerðr: Ef ek skal fara austr í Garðaríki, þá vil ek kjósa mann or Svíaveldi, er mér þykkir bezt tilfallinn at fara með mér; vil ek þat ok til skilja, at hann hafi austr þar eigi minni nafnbót 5 en hér, ok í engan stað verri rétt eða minna, eða metorð, en hann hefir hér. Þessu játaði konungr, ok slíkt hit sama sendimenn. Seldi konungr trú sína, ok svá sendimenn, til þessa máls. Þá spurði konungr Ingigerði, hvern sá maðr er í hans ríki, er hon vill kjósa til fylgðar við 10 sik. Hon svarar: Sá maðr er Rögnvaldr jarl Úlfsson frændi minn. Konungr svarar: Annan veg hafi ek hugat at launa Rögnvaldi jarli dróttinsvikin, þau er hann fór til Noregs með dóttur mína ok seldi hana þar til friðlu þeim hinum digra manni, ok þeim er hann vissi vár 15 úvin mestan, ok skal hann fyrir þá sök þetta sumar uppi hanga. Ingigerðr bað þá föður sinn at halda trú sína, er hann hafði selt henni. Ok kem svá af böen hennar, at konungr segir, at Rögnvaldr skyldi fara í griðum á brott or Svíaveldi, ok koma eigi í augasýn konungi ok 20 eigi til Svíþjóðar, meðan Ólafr væri konungr. Ingigerðr sendi þá menn á fund jarls, ok lét segja honum þessi tðindi, ok gerði honum stefnalag, hvar þau skyldu hittast. En jarl bjóst þegar til ferðar, ok reið upp í eystra Gautland ok fékk sér þar skip, ok hélt þá liði sínu til fundar 25 við Ingigerði konungsdóttur. Fóru þau öll saman um sumarit austr í Garðaríki. Þá giptist Ingigerðr Jarisleifi konungi. Váru þeirra synir Valdamarr, Vissivaldr, Holti hinn frækni. Ingigerðr dróttning gaf Rögnvaldi jarli Aldeigjuborg ok þat jarlaríki, er þar fylgði. Var Rögnvaldr jarl þar lengi, ok var ágætr maðr. Synir Rögnvalds jarla ok Ingiljargar váru þeir Úlfr jarl ok Eilífr jarl. 30

96. *Saga Emundar lögmanns.*

Maðr ev nefndr Emundr af Skörum; hann var þar lögmaðr í Gautlandi vestra, ok var manna víðastr ok 35

orðsnjallastr. Hann var settstórr ok frændmargr, stórauðigr. Hann var kallaðr undirhyggjumaðr ok meðallagi trúr. Hann var maðr ríkistr í vestra Gautlandi, þá er jarl var á brott farinn. Þat vár er Rögnvaldr jarl fór af Gautlandi, 5 þá áttu Gautar þing sín í milli, ok kærðu þeir meðal sín opt, hvat Svíakonungr mundi til taka. Þeir spurðu þat, at hann var þeim reiðr fyrir þat, er þeir höfðu vingast við Ólaf Noregs konung, heldr en haldit deilu við hann. Hann bar ok sakir á þá menn, er fylgt höfðu Ástríði 10 dóttur hans til Noregs. Mæktu þat sumir, at þeir skyldu leita sér trausts til Noregs konungs, ok bjóða honum sína þjónustu; sumir löttu þess, ok sögðu, at Vestrgautar höfðu eigi styrk til þess at halda deilu í móti Svíum: en Noregs konungr verðr oss fjarri, sögðu þeir, því at landsmegin 15 hans er oss fjarri, ok er sá til fyrst; at gera menn til Svíakonungs ok freista, at vér komimst í sætt við hann. En ef þat fæst eigi, þá er sá kostur, at leita sér trausts til Noregs konungs. Bæði þá bændr Emund at fara þessa sendiför; en hann kvað já við, ok fór með 30 manna, 20 ok kom fram í eystra Gautlandi. Váru þar margir frændr hans ok vinir; fékk hann þar góðar viðtekjur. Hann átti þar tal við hina vitrustu menn um þetta vandmáli, ok kom þat alt ásamt með þeim, ok þótti mönnum þat siðlausu ok löglausu, er konungr gerði við þá. Fór þá 25 Emundr upp í Svíþjóð, ok átti þar tal við marga ríkismenn, ok kom þar alt í einn stað niðr. Hann hélt þá fram ferð sinni til þess, er hann kom aptan dags til Uppsala; tóku þeir sér þar gott herbergi ok váru þar um nóttina. Eftir um daginn gékk Emundr á konungs fund, 30 þá er konungr sat á stófnu, ok fjölment um hann. Emundr gékk fyrir hann ok hneig honum, ok kvaddi hann. Konungr sá í móti honum ok heilsaði honum, ok spurði hann at tíðindum. Emundr svarar: Smá ein tíðindi eru með oss Gautum; en þat þykkir oss nýnæmi, er Atti hinn 35 dvalshá á Vermalandi fór í vetr upp á markir með skóð síu ok boga; hann kólkum vér mestan veðmæna. Hann

hafði fengit á fjalli svá mikla grávöru, at hann hafði fyllt skíðsleða sínu, svá sem mest gat hann flutt eptir sér. Þá sneri hann heim af mörkinni; hann sá einn íkorna í viðinum, ok skaut at honum ok misti; þá varð han reiðr ok lét lausan sledann, ok rendi eptir íkornanum; en 5 íkorninn fór jafnan þar, sem þröngstr var skógrinn, en stundum í viðarrostrnar, stundum í limar upp; þá sigldi hann í milli limanna í annat tré. En er Atti skaut at honum, þá fló æ fyrir ofan eða neðan; en aldri fór íkorni svá, at eigi sá Atti hann. Honum gerðist svá mikit kapp 10 á þessi veiði, at hann skreið þar eptir allan dag, en eigi at heldr gat hann veitt þann íkorna. En er myrkja tók, kastaði hann sér niðr á snæ, sem hann var vanr, ok lá þar um nóttina; en veðr var drífanda. Eptir um daginn fór Atti at leita skíðsleða síns, ok fann aldregi 15 síðan; ok fór heim við svá búit. Slík eru mín tíðindi, herra! Konungr segir: Lítil tíðindi, ef eigi er meira frá at segja. Emundr svarar: Var enn fyrir skömmu þat, er tíðindi má kalla, at Gauti Tófasen fór með 5 herskipum út eptir Gantelfi; en er hann lá í Eikreyjum, þá kómu 20 þar Danir 5 kaupskipum stórum. Þeir Gauti unnu skjótt 4 kaupskipin ok létu enga menn, en féngu of fjár; en hit 5ta skip komat á haf undan, ok kómu þeir segli við. Gauti fór eptir þeim einskipa, ok dró fyrst eptir, en þá tók veðrit at vaxa, gekk þá meira kaupskipit, sóttist þá 25 hafit, vildi þá Gauti aptr snúa; þá gerði storm veðrs, ok braut hann skipit við Hlésey, týndist fé alt, ok meiri hlutr manna; en hans förumantar skyldu bída í Eikreyjum. Þá kómu at þeim Danir 15 kaupskipum, ok drápu þá alla, en tóku alt fé, þat er þeir höfðu sör fengit. Svá gafst 30 þeim ágirnir. Konungr svarar: Þetta eru mikil tíðindi ok frásögulig; en hvert er þitt erendi þangat? Emundr svarar: Ek fer, herra, at leita onnunar um vandameli þan, er lög vár greinir ok Uppsálalög. Konungr spyrr: Hvat er þat, er þá vilt kæra? Emundr svarar: Þar væru 35 tveir menn eðli bornir, jafnir at ætt, en újafnir at eignum

ok skaplyndi; þeir deildu um jarðir, ok gerði hvárr öðrum skaða, ok sá meira, er rískari var, áðr en þeirra deila var niðrsett ok dæmt um á allsherjarþingi. Hlaut sá at gjalda, er rískari var áðr; en at fyrsta sali galt hann gagl
5 fyrir gás, grís fyrir gamalt svín; en fyrir mörk brends gulls reiddi hann hálfa mörk gulls, en aðra hálfa mörk af leiri ok móðu, ok enn umfram hét hann hinum afar-kostum, er þetta fé tók í sína skuld. Hvat dæmit þér hér um, herra? Konungr svarar: Gjaldi fullum gjöldum
10 þat, er dæmt var, en konungi sínum þrjú slík. En ef þat er eigi goldit fyrir jafnlengd, þá fari hann útlagr af allri eigu sinni, falli fé hans hálft í konungsgarð, en hálft til þess, er hann átti sök at bæta. Emundr skírskotaði þessum orskurði undir þá menn alla, er þar váru ríkastir,
15 ok skaut til þeirra laga, er géngu á Uppsalaþingi. Eptir þat heilsaði hann á konung ok gékk út síðan. En þá hófu aðrir menn sínar kærslur fyrir konungi, ok sat hann lengi dags yfir málum manna. En er konungr kom til borðs, þá spurði hann, hvar Emundr lögmaðr væri. Hon-
20 um var sagt, at hann var heima í herbergi. Þá mælti konungr: Gangit eptir honum, hann skal vera í boði mínu í dag. Því næst kómu inn sendingar, ok þar eptir fóru inn leikarar með hörpur ok gígjur ok söngrtöl, ok þar næst skenkingar. Var konungr allkáttr ok hafði marga ríka
25 menn í boði sínu, ok gáði þá ekki Emundar. Drakk konungr þann dag allan ok svaf eptir um nóttina. En at morni, er konungr vaknaði, þá hugsaði hann, hvat Emundr hafði talat um daginn. En er konungr var klæðar, lét hann kalla til sín spekinga sína. Ólafr konungr hafði
30 jafnan með sér 12 hina spökustu menn, þeir sátu yfir dómum með honum ok réðu um vandamál; en þat var eigi vandalaust, því at konungi líkaði illa, ef dómum var hallat frá réttu, en eigi hlýddi at mæla á móti honum. Á þeirri málstefnu tók konungrinn til orða ok bað þangat
35 kalla Emund lögmann. En er sendimaðr kom aptr: Herra, segir hann, Emundr lögmaðr reið í brott gærdags, þegar

er hann hafði snætt. Þá mælti konungr: Segit mér þat, góðir höfðingjar, hvat vissi sú lagafrétt, er Emundr spurði í gær? Þeir svöruðu: Herra, þér munut þat hugsat hafa, ef þat kom til annars, en hann mælti. Konungrinn mælti: Þeir 2 eðli bornir menn, er hann sagði þá frá at úsáttir 5 höfðu verit, ok þó annarr ríkari, ok gerði hvárr öðrum skaða, þar sagði hann frá okkr Ólafi digra. Svá er, herra, sögðu þeir, sem þér segit. Konungr svarar: Dómr var á váru máli á Uppsalaþingi. En hvar kom þat til, er hann sagði frá at vangoldit var, er gagl var fyrir gás, 10 en gríss fyrir gamalt svín, en leir hálf fyrir gull? Arnviðr blindi svarar: Herra, segir hann, þat er úlíkast, rautt gull ok leir, en meira skilr konung ok þræl. Þér hétut Ólafi digra dóttur yðarri Ingigerði; er hon konungborin í allar kvíslir, af Uppsvala ætt, er tignust er á Norðrlöndum, 15 því at sú ætt er komin frá goðunum sjálfum; en nú hefir Ólafr konungr fengit Ástríðar; en þó at hon sé konungs barn, þá er ambátt móðir hennar, ok þó vindversk. Mikill munr er þeirra konunga, er annarr þiggr slíkt með þökk, ok er þat með ván, at eigi megi jafnast einn Norðmaðr 20 við Uppsala konung. Gjöldum þar allir þökk fyrir, at þat haldist, því at goðin hafa lengi haft rækt mikla á ættmönnum sínum, þótt nú úræki margir þann átrúnað. Þeir váru bræðr þeir: Arnviðr blindi, hann var sýndr svá lítt, at varla var hann herfærr, ok manna snjallastr; 25 annarr var Þorviðr stami, hann fékk eigi mælt 2 orðum lengra samt; hann var þar maðr djarfastr ok einarðastr; þriðri hét Freyviðr dauði, hann heyrði illa. Þeir bræðr allir váru menn ríkir ok auðgir ok kynstórir ok forvitra, ok allir kærir konungi. Þá mælti Ólafr konungr: Hvat 30 veit þat, er Emundr sagði frá Atta dölska? Þá svarar engi, ok sá hverr til annars. Konungr mælti: Segit nú. Þá mælti Þorviðr stami: Atti atsamr, ágjarn, illgjarn, dölskr, fólskr. Þá mælti konungr: Hverr á þessa sneið? Þá svarar Freyviðr dauði: Herra, mæla munu menn berara, 35 ef þat skal vera í yðru orlofi. Konungr mælti: Tala nú,

Freyviðr, í orlofi þat, er þú vill mæla. Freyviðr tók þá til máls: Þorviðr bróðir minn, er vár er vitrastr kallaðr, kallar þann einn Atta atsam, dælskan ok fólscan, þann kallar hann svá, er leiðr er friðrinn, svá at hann keppist
5 til smára hluta, ok fær þó eigi, en lætr fyrir þá sök farsælliga hluti stóra. Nú em ek daufr, en svá hafa nú margir mælt, at ek hefi mátt skilja, at mönnum líkar illa, bæði rískum ok alþýðu, þat er þér, herra, haldit eigi orð yður við Noregs konung; en hitt enn verr, er þér rjúfit
10 dóm allsherjar, þann er gerr var á Uppsalapingi. Eigi þurfit þér at hræðast Noregs konung eða Danakonung, ok engan annan, meðan Svíaherr vill fylgja yðr; en ef landsfólkit snýst á hendr yðr með einu samþykki, þá sjám vér, vinir yðrir, eigi ráð til, þau er víst er at duga
15 muni. Konungr spyrr: Hverir gerast höfuðsmenn at því at ráða lönd undan mér? Freyviðr svarar: Allir Svíar vilja hafa forn lög ok fullan rétt sinn. Lítit nú á hitt, herra, hversu margir höfðingjar yðrir sitja hér nú yfir ráðagerðinni með yðr. Ek ætla hitt, satt at segja, at
20 vér sém hér nú 6, er þér kallit ráðgjafa yðra; en allir aðrir hygg ek at á brott sé riðnir ok farnir í herað, ok eigu þar þing við landsfólk; ok yðr satt at segja, þá er herör uppskorin ok send um land alt, ok stefnt refsíping. Allir vér bræðr höfum verit tilbeðnir at eiga hlut í þessi
25 ráðagerð, en engi várr vill eiga þat nafn at heita dróttins-sviki, því at eigi var svá várr faðir. Konungr tók þá til máls: Hvert orráð skulu vér nú hafa? vandi mikill er nú til handa borinn; gefit nú ráð til, góðir höfðingjar, at ek fá haldit konungdóminum ok föðurarf mínum; en
30 ekki vil ek deila kappi við allan Svíaher. Arnviðr blindi svarar: Herra, þat sýnist mér ráð, at þér ríðit ofan í Áros með þat lið, er yðr vill fylgja, ok takit þar skip yður, ok farit svá út í Löginn, stefnit þá til yðar fólkinu, farit nú eigi með stirðlæti, bjóðit mönnum lög ok lands-
35 rétt, drepit niðr herörinni; mun hon enn eigi víða hafa farit yfir landit, því at stund hefir skömm verit; sendit

menn yðra, þá er þér trúið, til fundar við þá menn, er þetta ráð hafa með höndum, ok freista, ef þessi kurr mætti niðrsetjast. Konungr segir, at hann vill þetta ráð þekkjast: vil ek, segir hann, at þér bræðr farit þessa ferð, því at ek trúi yðr best af mínum mönnum. Þá mælti Þorviðr stami: Ek mun eptir vera, en Jakob fari, þess þarf. Þá mælti Freyviðr: Gerum svá, herra, sem Þorviðr mælir; hann vill eigi við yðr skiljast í þessum háska; en vit Arnviðr munum fara. Þessi ráðagerð varð framgeng, at Ólafr konungr fór til skípa sinna, hélt út í 10 Löginn; ok jók honum þá brátt fjölmenni. En þeir bræðr Freyviðr ok Arnviðr riðu út á Ullarakr, ok höfðu með sér Jakob konungsson, ok drápu þó dul um hans ferð. Þeir urðu brátt varir við, at þar var fyrir samnaðr ok herhlaup, er boendr áttu þing bæði dag ok nótt. En er 15 þeir Freyviðr hittu þar fyrir frændr sína ok vini, þá sögðu þeir þat, at þeir vili ráðast í flokkinn; en því taka allir feginsamliga. Var þá þegar ráðum skotit til þeirra bræðra, ok dregst þar til fjölmennit, ok mæla þó allir eitt ok segja svá, at þeir skulu aldri lengr hafa Ólaf 20 konung yfir sér, ok eigi vilja þeir honum þola úlög ok ofdramb þat, er hann vill enskis manns máli hlýða, þótt stórhöfðingjar segi honum sannindi. En er Freyviðr fann ákafa lýðsins, þá sá hann, í hvert tefni komit var; hann átti þá stefnur við landshöfðingja ok talaði fyrir þeim ok 25 mælti svá: Svá lízt mér, ef þetta stórræði skal fram fara, at taka Ólaf Eiríksson af ríkinu, sem vér Uppsviarnir munim skulu vera fyrir; hefir hér svá jafnan verit, at þat er Uppsúa höfðingjar hafa staðfest sín í millum, þá hafa þeim ráðum hlýtt aðrir landsmenn. Eigi þurftu várir feðr 30 at þiggja ráð at Vestrgautum um sína landstjórn. Nú verðum vér eigi þeir settlarar, at Emundr þurfi oss ráð at kenna; vil ek, at vér bindim saman ráð vár, frændr ok vinir. Þessu játuðu allir, ok þótti vel mælt. Eptir þat anýst allr fjöldi lýðsins til þess sambands, er Uppsúa 35 höfðingjar tóku með sér; váru þeir þá höfðingjar fyrir

liði Freyviðr ok Arnviðr. En er þat fann Emundr, þá grunaði hann, hvárt þetta ráð mundi framgengt verða. Fór hann þá til fundar við þá bræðr, ok áttu þeir tal saman; spyr þá Freyviðr Emund: Hverja ætlan hafit þér um þat, ef Ólafr Eiríksson er af lífi tekinn, hvern konung vilit þér þá hafa? Emundr svarar: Þann er oss pykkir bezt til fallin, hvárt sem sá er af höfðingjætt eða eigi. Freyviðr svarar: Eigi viljum vér Uppsvíarnir, at konungdómr gangi or langfeðgaætt hinna fornu konunga á várum dögum, meðan svá góð füng eru til, sem nú er. Ólafr konungr á 2 sonu, ok viljum vér annanhvörn þeirra til konungs; ok er þó þeirra mikill munr, annarr er eðlí borinn ok scenskr at allri ætt, en annarr er ambáttar son ok vindverskr at hálfri ætt. At þessum orskurð varð rómur mikill, ok vilja allir Jakob til konungs. Þá mælti Emundr: Þér Uppsvíar hafit vald til at ráða þessu at sinni, en hitt segi ek yðr, sem eptir mun ganga, at þeir sumir, er nú vilja ekki annat heyra, en konungdómr í Svíþjóð gangi í langfeðgaætt, nú munu þeir sjálfir lifa ok játa, þá er konungdómr mun í aðrar ættir koma, ok mun þat betr hlýða. Eptir þat létu þeir bræðr Freyviðr ok Arnviðr leiða fram á þingit Jakob konungsson, ok létu honum þar gefa konungsnafn, ok þar með gáfu Svíar honum Önundar nafn, ok var hann svá síðan kallaðr, meðan hann lifði. Þá var hann 10 vetra eða 12. Eptir þat tók Önundr konungr sér hirð ok valdi með sér höfðingja, ok höfðu þeir allir saman lið svá mikit, sem honum þótti þurfa; en hann gaf þá heimfararleyfi öllum bóndamúgnum. Eptir þat fóru sendimenn í milli konungs anna, ok því næst kom svá, at þeir hittust sjálfir ok gerðu sætt sína; skyldi Ólafr vera konungr yfir landi, meðan hann lifði; hann skyldi ok halda frið ok sætt við Noregs konung, ok svá við þá menn alla, er í þeirri ráðagerð höfðu vafizt. Önundr skyldi ok konungr vera, ok hafa þat af landi, er semdist með þeim feðgum, en vera skyldr til þess at fylgja þá bóndum, ef Ólafr

konungr gerir nökkura þá hluti, er böendr vildi eigi þola honum.

97. *Sættarfundr konunga ok tenningakast.*

Eptir þat fóru sendimenn til Noregs á fund Ólafs konungs með þeim erendum, at hann skyldi fara í stefnu-⁵ leiðangr til Konungahellu í móti Svíakonungi, ok þat með, at Svíakonungr vill, at þeir tryggvi sættir sínar. En er Ólafr konungr heyrði þessa orðsending, þá var hann enn sem fyrr gjarn til friðarins, ok ferr hann með liði sínu, sem ákveðit var. Kom þar þá Svíakonungr; ok er þeir¹⁰ mágar hittust, þá binda þeir sætt milli sín ok frið. Var þá Ólafr Svíakonungr góðr viðmælis ok mjúklyndr. Svá segir Þorsteinn fróði, at byggð sú lá í Hísing, er ymist hafði fylgt til Noregs eða Gautlands. Þá mælti þeir konungarnir sín í milli, at þeir skyldu hluta um eign þá ok¹⁵ kasta til tenningum; skyldi sá hafa, er stœrra kastaði. Þá kastaði Svíakonungr 6 tvau, ok mælti, at Ólafr konungr þurfti þá eigi at kasta. Hann svaraði, ok hristi tenningana í hendi sér: Enn eru 6 tvau á tenningunum, ok er guði dróttni mínum enn lítit fyrir at láta þat upp²⁰ horfa. Hann kastaði, ok hafði upp 6 tvau. Þá kastaði Ólafr Svíakonungr, ok enn 6 tvau. Þá kastaði Ólafr Noregs konungr, ok var 6 á öðrum, en annarr hraut í sundr, ok váru þar þá 7. Eignaðist hann þá byggðina. Eigi höfum vér heyrt getit fleiri tíðinda á þeim fundi.²⁵ Skildust konungar sáttir.

98. *Frá Ólafi Noregs konungi.*

Eptir þessi tíðindi, er nú var frá sagt, sneri Ólafr konungr liði sínu apr í Víkina; fór þá fyrst til Túsbergs, ok dvaldist þar litla hríð, ok fór norðr í land, ok um³⁰ haustit alt norðr í Þrándheim, ok lét þar búa til vetr-vistar, ok sat þar um vetrinn. Þá var Ólafr konungr Haraldsson einvaldskonungr yfir öllu því ríki, er haft hafði Haraldr hinn hárfagri, ok því framar, at hann var

einn konungr yfir landi. Hann hafði þá fengit með friði ok sætt þann hluta lands, er áðr hafði haft Ólafr Svía-konungr; en þann hluta lands, er Danakonungr hafði haft, tók hann með valdi, ok réð fyrir þeim hluta slíkt 5 sem annarsstaðar í landi. Knútr Danakonungr réð í þann tíma bæði fyrir Englandi ok Danmörk, ok sat hann sjálf lengstum á Englandi, en setti höfðingja til landsstjórnar í Danmörk; ok veitti hann ekki tilkall í Noreg í þann tíma.

10 99. *Jarla saga.*

Svá er sagt, at á dögum Haralds hins hárfagra, Noregs konungs, bygðust Orkneyjar; en áðr var þar víkingabæli. Sigurðr hét hinn fyrsti jarl í Orkneyjum; hann var son Eysteins glumru ok bróðir Rögnvalds Mœrajarls; en eptir 15 Sigurð Guthormr son hans, einn vetr. Eptir hann tók jarldóm Torfeinarr, son Rögnvalds jarls, ok var lengi jarl ok ríkr maðr. Hálfðan hálæggr, son Haralds hárfagra, fór á hendr Torfeinari ok rak hann á brott or Orkneyjum. Einarr kom þá aptr ok drap Hálfðan í Rínansey. Eptir 20 þat fór Haraldr konungr með hér í Orkneyjar. Einarr flýði þá upp á Skotland. Haraldr konungr lét Orkneyinga sverja sér öll óðul sín. Eptir þat sættust þeir konungr ok jarl, ok gerðist jarl hans maðr ok tók lönd í lén af konungi, ok skyldi enga gjalda skatta af, því at þar var 25 herskátt mjök. Jarl galt konungi 60 marka gulls. Þá herjaði Haraldr konungr á Skotland, svá sem getit er í Glymdrápu. Eptir Torfeinar réðu fyrir löndum synir hans Arnkell, Erlendr, Þorfinnr hausakljúfr. Á þeirra dögum kom af Noregi Eiríkr blóðöx, ok váru þá jarlar honum 30 lyðskyldir. Arnkell ok Erlendr féllu í hernaði, en Þorfinnr réð löndum ok varð gamall. Synir hans váru Arnfiðr, Hávarðr, Hlödver, Ljótr, Skúli. Móðir þeirra var Grelöð, dóttir Dungaðar jarls af Katanesi; móðir hennar var Gróa, dóttir Þorsteins rauðs. Á dögum Þorfinns jarls of 35 arliga kómu af Noregi synir Blóðöxar, þá er þeir höfðu

flyt fyrir Hákon jarli. Var þá í Orkneyjum mikill yfirgangr þeirra. Þorfinnr jarl varð sótt dauður. Eftir hann réðu löndum synir hans, ok eru miklar frásagnir frá þeim. Hlödver lifði þeirra lengst, ok réð þá einn löndum; sonr hans var Sigurðr digri, er jarldóm tók eftir hann; hann var ríkr ok hermaðr mikill. Á hans dögum fór Ólafr Tryggvason or vestrvíking með liði sínu ok lagði til Orkneyja ok tók höndum Sigurð jarl í Rognvaldsey; hann lá þar fyrir einskipa. Ólafr konungr bauð þá fjörlausn jarli, at hann skyldi taka skírn ok trú rétta ok gerast hans maðr ok bjóða kristni um allar Orkneyjar. Ólafr konungr tók í gisling son hans, er hét Hundi eða Hvelpr. Þaðan fór Ólafr til Noregs, ok varð þar konungr. Hundi var með Ólafi konungi nokkura vetr, ok andaðist hann þar. En síðan veitti Sigurðr jarl enga lýðskyldu Ólafi konungi; hann gekk þá at eiga dóttur Melkólms Skotakonungs, ok var þeirra son Þorfinnr. Enn váru synir Sigurðar jarls hinir eldri: Sumarliði, Brúsi, Einarr rangmuðr. Fimm vetrum eða fjórum eftir fall Ólafs Tryggvasonar fór Sigurðr jarl til Írlands, en hann setti sonu sína hina eldri at ráða löndum. Þorfinnr sendi hann til Skotakonungs, móðurföður síns. Í þeirri ferð féll Sigurðr jarl í Brjáns orrostu. En er þat spurðist til Orkneyja, þá váru þeir bræðr til jarla teknir, Sumarliði, Brúsi, Einarr, ok skiptu löndum í þriðjunga með sér. Þorfinnr Sigurðarson var þá 5 vetra, er Sigurðr jarl féll. En er fall hans spurðist til Skotakonungs, þá gaf konungr Þorfinni frænda sínum Katanes ok Surðrland, ok jarlsnafn með, ok fékk menn til at stýra ríkinu með honum. Þorfinnr jarl var þegar í uppvexti bráðgerr at öllum þroska; hann var mikill ok sterkr, ljótr maðr; ok þegar er honum vóx aldr, var þat auðsýnt, at hann var ágjarn maðr, harðr ok grimmr ok forvitri. Þess getr Arnórr jarlaskáld:

Górr lézk grund at verja
geðfrækn ok til sökja,

œri Einars hlýra,
engr mannr und skýranni.

100. *Frá Einari jarli ok Brúsa jarli.*

Þeir bræðr Einarr ok Brúsi váru úlfkir í skaplyndi. Brúsi var hógværr ok samsmaðr mikill, vitr ok málsnjallr ok vinsæll. Einarr var stirðlyndr, fálátr ok úþýðr, ágjarn
 5 ok fégjarn ok hermaðr mikill. Sumarliði var líkr Brúsa í skaplyndi, ok var hann elztr ok lifði skemst þeirra bræðra; hann varð sótt dauðr. Eptir andlát hans taldi Þorfiðr til síns hluta í Orkneyjum. Einarr svarar því, at Þorfinnr hefði Katanes ok Suðrland, þat ríki er áðr hafði
 10 átt Sigurðr jarl faðir þeirra, ok taldi hann þat miklu meira en þriðjung Orkneyja, ok vildi hann eigi unna Þorfinni skiptis; en Brúsi lét uppi skipti fyrir sína hönd, ok vil ek, segir hann, ekki ágirnast at hafa meira af löndum en þann þriðjung, er ek á at frjálsu. Þá tók Einarr undir
 15 sik 2 hluti eyja; gerðist hann þá ríkr maðr ok fjölmeðr, var opt á sumrum í hernaði, ok hafði útboð mikil í landinu, en allmisjafnt varð til fengjar í vikingunni. Þá tók bóndum at leiðast þat starf, en jarl hélt fram með freku öllum álogum, ok lét engum manni hlýða í móti at mæla. Einarr
 20 jarl var hinn mesti ofstopamaðr. Þá gerðist í hans ríki hallæri af starfi ok fékostnaði, þeim er bæendr höfðu. En í þeim hluta lands, er Brúsi hafði, var ár mikit ok hóg-lífi bóndum; var hann vinsæll.

101. *Frá Þorkeli Ámundasyni.*

25 Maðr hét Ámundi, ríkr ok auðigr; hann bjó í Hrossey í Sandvík á Hlaupandanesi. Þorkell hét son hans, ok var hann allra manna gerviligastr í Orkneyjum. Ámundi var hinn vitrastí maðr ok einna manna mest virðr í eyjunum. Þat var eitt vár, at Einarr jarl hafði þá útboð enn, sem
 30 hann var vanr, en bæendr kurrðu illa, ok báru fyrir Ámunda, ok báðu hann mæla þeim nokkura forstöðu við jarl. Hann svarar: Jarl er úáhlyðinn; ok telr eigi stöða munu at biðja jarl né einnar bænar um þetta; er vinátta vár jarls ok góð at svá búnu; en mér þykkir við váða

búit, ef vér verðum rangsáttir, við skaplyndi hvárratveggju; mun ek mér, segir Ámundi, engu af skipta. Þá ræddu þeir þetta við Þorkel; hann var trauðr til ok hét þó um síðir við áeggjan manna. Ámunda þótti hann ofbrátt heitit hafa. En er jarl átti þing, þá mælti Þorkell af hendi bónda, ok bað jarl vægja mönnum um álögur, ok taldi upp nauðsyn manna. En jarl svarar vel, ok segir, at hann skyldi mikils virða orð Þorkels: Ek hafða nú ætlat sex skip or landi at hafa, en nú skal eigi meir hafa en 3; en þú, Þorkell, bið eigi optar slíkrar bœnar.¹⁰ Bœndr þökkðu vel Þorkeli liðveizlu sína. Fór jarl í víking ok kom aptr at hausti. En eptir um várit hafði jarl sömu boð, sem hann var vanr, ok átti þing við bœndr. Þá talaði Þorkell enn, ok bað jarl vægja bóndum. Jarl svarar þá reiðuliga, ok segir, at hlutr bónda skyldi¹⁵ þá versna við hans umræðu. Gerði hann sik þá svá reiðan ok óðan, at hann mælti, at þeir skyldu eigi annat vár báðir heilir á þinginu; ok sleit síðan því þingi. En er Ámundi varð viss, hvat þeir Þorkell ok jarl höfðu við mælt, þá bað hann Þorkel á brott fara, ok fór hann²⁰ yfir á Katanes til Þorfinns jarls. Þorkell var þar lengi síðan ok elskaði at jarli, er hann var ungr, ok var hann síðan kallaðr Þorkell fóstri, ok var hann ágætr maðr.

102. *Sætt jarlanna.*

Fleiri váru þeir ríkismenn, er flýðu or Orkneyjum²⁵ óðul sín fyrir ríki Einaris jarls; flýðu flestir yfir á Katanes til Þorfinns jarls; en sumir flýðu or Orkneyjum til Noregs, en sumir til ýmissa landa. En er Þorfinnr jarl rosnaðist, þá gerði hann boð til Einaris bróður síns, ok beiddi af honum ríkis þess, er hann þóttist eiga í Orkneyjum; en³⁰ þat var þriðjungur eyja. Einarr tók því úbrátt at minka ríki sitt. En er Þorfinnr spurði þat, þá býðr hann liði út af Katanesi, ok ferr út í eyjar. En er Einarr jarl varð þess viss, samnar hann liði ok ætlar at verja löndin. Brúsi jarl samnar ok liði ok ferr til móts við þá, ok berr³⁵

sættarorð í milli þeirra. Varð þat at sætt með þeim, at Þorfinnr skyldi hafa þriðjung landa í Orkneyjum, svá sem hann átti at réttu. En Brúsi ok Einarr lögðu saman sinn hluta, skyldi Einarr hafa einn forræði fyrir þeim; en ef misdauði þeirra yrði, þá skyldi sá þeirra lönd taka eptir annan, er lengr lifði. En sá máldagi þótti þá eigi jafnligr, því at Brúsi átti son er Rögnvaldr hét, en Einarr var sonlauss. Setti þá Þorfinnr jarl sína menn til at varðveita ríki, þat er hann átti í Orkneyjum, en hann var optast á Katanesi. Einarr jarl var optast á sumrum í hernaði um Írland ok Skotland ok Bretland.

103. *Dráp Eyvindar úrarhorns.*

Þat var eitt sumar, er Einarr jarl herjaði á Írland, at hann barðist í Úlfreksfirði við Konofogor Írakonung, svá sem fyrr var ritat, at Einarr jarl fékk þar úsigr mikinn ok mannlát. Annat sumar eptir fór Eyvindr úrarhorn vestan af Írlandi ok ætlaði til Noregs; en er veðr var hvast ok straumar úfærir, snýr Eyvindr þá til Ásmundarvágs, ok lá þar nokkura hríð veðrfastr. En er þat spurði Einarr jarl, þá hélt hann þangat liði miklu, tók þar Eyvind ok lét drepa, en gaf grið flestum mönnum hans; ok fóru þeir austr til Noregs um haustit, ok kómu á fund Ólafs konungs ok sögðu honum frá aftöku Eyvindar. Konungr svarar fá um, ok fannst þat á, at honum þótti þat mannskaði mikill, ok mjök gert í þrá sér, ok um flest var hann fámæltr; þat er honum þótti sér í móti skapi. Þorfinnr jarl sendi Þorkel fóstura út í eyjar at heimta saman skatta sína. Einarr jarl kendi Þorkeli mjök uppreist, þá er Þorfinnr hafði haft tilkall út í eyjar. Fór Þorkell skyndiliga or eyjunum ok yfir á Katanes. Hann segir Þorfinni jarli, at hann var þess viss orðinn, at Einarr jarl ætlaði honum dauða, ef eigi hefði frændr hans ok vinir honum njósn borit. Nú mun ek, segir hann, þat eiga á baugi, at láta þann verða fund okkarn jarls, er um skipti með oss; en þann kost annan, at fara lengra

á brott ok þannug, er ekki sé hans vald yfir. Jarl fýsti þess, at Þorkell skyldi fara austr til Noregs á fund Ólafs konungs: muntu, segir hann, mikils metinn, hvar sem þú kemr með tignum mönnum; en ek veit beggja ykkar skaplyndi, þitt ok jarls, at þit munut skamma stund mundast til. Þá bjóst Þorkell, ok fór um haustit til Noregs, ok síðan á fund Ólafs konungs, ok var þar um vetrinn með konungi í kærleikum miklum; hafði hann Þorkel mjök við mál sín, þótti honum, sem var, at Þorkell var vitr maðr ok skörungr mikill; fannst konungi þat í röðum hans, at hann misjafnaði mjök frásögu um jarlana ok var vinr mikill Þorfinns, en lagði þungt til Einars jarls. Ok snemmindis um vart sendir konungr skip vestr um haf á fund Þorfinns jarls, ok orðsending, at jarl skyldi koma austr á hans fund. En jarl lagðist eigi þá för undir hfuð, því at vináttumál fylgði orðsending.

104. *Dráp Einars jarls.*

Þorfinnr jarl fór austr til Noregs, ok kom á fund Ólafs konungs, ok fékk þar góðar viðtökur, ok dvaldist þar lengi um sumarit. En er hann bjóst vestr, gaf Ólafr konungr honum langskip mikit ok gott með öllum reiða. Þorkell fóstri rézt þá til ferðar með jarli, ok gaf jarl honum þat skip, er hann hafði vestan haft um sumarit. Skildust þeir konungr ok jarl með kærleikum miklum. Þorfinnr jarl kom um haustit til Orkneyja. En er Einarr jarl spurði þat, þá hafði hann fjölmént ok lá á skipum. Brúsi jarl fór þá til fundar við þá báða bræðr ok bar sætt milli þeirra; kom enn svá, at þeir sættust ok bandu þat eiðum. Þorkell fóstri skyldi vera í sætt ok vináttu við Einar jarl; ok var þat mælt, at hvárr þeirra skyldi veita öðrum veizlu, ok skyldi jarl fyrri sækja til Þorkels í Sandvík. En er jarl var þar á veizlu, þá var veitt hit kappsamligsta; var jarl eigi kátr. Þar var mikill skáli ok dyrr á báðum endum. Þann dag er jarl skyldi á brott

fara, þá skyldi Þorkell fara með honum til veizlu. Þorkell sendi menn á njósn fram á leiðina, er þeir skyldu fara um daginn; en er njósnarmenn kómu aptr, þá sögðu þeir Þorkeli, at þeir fundu þrennar sátir ok vápnada menn:

5 ok hyggjum vér, segja þeir, at svik muni vera. En er Þorkell spurði þetta, þá frestaði hann búnaðinum, ok heimti menn sína at sér. Jarl bað hann búast, ok segir, at mál var at riða. Þorkell sagði, at hann átti mart at annast; hann gékk stundum út, en stundum inn. Eldar

10 váru á gólfinu; þá gékk hann inn um aðrar dyrr, ok eptir honum maðr, er nefndr er Hallvarðr; hann var íslenzkr maðr ok austfirðskr; hann lauk aptr hurðunni. Þorkell gékk innar milli eldsins ok þess er jarl sat. Jarl spurði: Ertu eigi enn búinn? Þorkell svarar: Nú em ek

15 búinn. Þá hjó hann til jarls ok í höfuðit. Jarl steyptist á gólfít. Þá mælti Íslendingr: Hér sá ek alla versta fangaráðs, er þér dragit eigi jarl af eldinum. Hann keyrði til spörðu ok setti undir hnakkabein jarli, ok kipti honum upp at pallinum. Þorkell ok þeir báðir förunautar

20 gengu út skyndiliga aðrar dyrr, en þeir höfðu inn gengit. Stóðu þar úti menn Þorkels með alvæpni. En jarlsmenn tóku til hans, ok var hann þá dauðr, en öllum féllust hendr til hefndarinnar; var þat ok, at bráðum bar at, ok varði engan mann þessa verks af Þorkeli, því at þeir

25 hugðu allir, at svá mundi vera, sem áðr var mælt, at vinátta væri með jarli ok Þorkeli; váru menn ok flestir vápnlausir inni, en margir áðr vinir Þorkels góðir; bar þat til með auðnu þeirri, er Þorkeli var auðit lengra lífs. Þorkell hafði þá lið, er hann kom út, engu minna en

30 jarlsmenn. Fór Þorkell þá til skips síns, en jarlsmenn í brott. Þorkell sigldi þann dag þegar í brott ok austr í haf, ok var þat eptir vetrnætr, ok kom hann með heilu til Noregs, ok fór þegar sem skyndiligast á fund Ólafs konungs ok fékk þar góðar viðtökur; lét konungr yfir

35 verki þessu vel; var Þorkell með honum um vetrinn.

105. *Sætt Ólafs konungs ok Brúsa jarls.*

Eptir fall Einars jarls tók Brúsi jarl þann hluta landa, er áðr hafði haft Einarr jarl; því at þat var á margra manna vitorði, með hverjum skildaga þeir Einarr ok Brúsi bræðr höfðu félag sitt gert. En Þorfinni þótti þat réttast, 5 at hálfar eyjar hefði hvárr þeirra; en þó hafði Brúsi þann vetr 2 hluti landa. Eptir um várit kallaði Þorfinnr til þeirra landa við Brúsa, at hann vildi hafa helming við Brúsa; en Brúsi galt eigi jákvæði til þess. Attu þeir þing ok stefnur at þeim málum; gengu þá at vinir þeirra 10 at semja þetta mál, ok kom svá, at Þorfinnr lét sér ekki líka annat en hafa helming eyja, ok sagði þat með, at Brúsi þurfti eigi at hafa meir en þriðjung, með því skaplyndi sem hann hafði. Brúsi svarar: Ek unda því, segir hann, at hafa þriðjung landa, þann er ek tók í arf eptir 15 föður minn, kallaði ok engi til þess í hönd mér, en nú hefi ek tekit annan þriðjung í arf eptir bróður minn at réttum máldögum. En þó at ek sé vanføerr til at deila kappi við þik, bróðir, þá mun ek þó annars í leita en játa undan mér ríkit at svá búnu. Þeir skildu svá mál- 20 stefnu þessa. En er Brúsi sá, at hann mundi eigi hafa afla til at standa jafnføetis við Þorfinn, því at Þorfinnr hafði ríki miklu meira ok traust af Skotakonungi móður-föður sínum, þá réð Brúsi þat af at fara or landi austr á fund Ólafs konungs, ok hafði með sér Rögnvald son 25 sinn; var hann þá 10 vetra gamall. En er jarl hitti konung, þá tók hann vel við honum. En er jarl bar upp erendi sín ok sagði konungi allan málavöxt, þann er var með þeim bræðrum, ok bað konung at veita sér styrk til at halda ríki sínu, bauð þar fram í mót fullkomna 30 vináttu sína. Konungr svaraði ok tók þar fyrst til máls, er Haraldr hinn hárfagri hafði eignazt óðul öll í Orkneyjum, en jarlar höfðu haft jafnan síðan lönd þau at léni, en aldregi at eign; en þat til jartegna, segir hann, at þá er Eiríkr blóðöx ok synir hans váru í Orkneyjum, váru 35 jarlar þeim lýðskyldir; en er Ólafr Tryggvason frændi

minn kom þar, þá gerðist Sigurðr jarl, faðir þinn, hans maðr. Nú hefi ek tekit arf allan eptir Ólaf konung, vil ek gera þér þann kost, at þú gerist minn maðr, mun ek þá fá þér eyjarnar í lén; skulu vér þá freista, ef ek
 5 veiti þér minn styrk, hvárt betr skal at haldi koma, eða Þorfinni bróður þínum traust Skotakonungs. En ef þú vill eigi þenna kost, þá mun ek eptir leita þeim eignum ok óðulum, er várir frændr ok foreldrar hafa átt vestr þannug. Þessar ræður hugfesti jarl fyrir sér, ok bar
 10 fyrir vini sína, leitaði ráðs við þá, hverju hann skyldi játa, hvárt hann skyldi at þessu sættast við Ólaf konung ok gerast hans maðr: en hitt er mér úsýnna, hverr minn hluti verður at skilnaði várum, ef ek kveð nei við, því at konungr hefir bert gert þat tilkall, er hann þykkist
 15 eiga til Orkneyja; en við stórræði hans ok þat er vér erum hér komnir, þá mun honum lítit fyrir at gera þat af várum kosti, sem honum sýnist. En þó at jarli þótti á hváru-
 tveggja andmarkar, þá tók hann þann kost at leggja alt á vald konungs, bæði sik ok ríki sitt. Tók þá Ólafr
 20 konungr af jarli vald ok forráð yfir öllum erfðalöndum jarls. Gerðist jarl þá hans maðr, ok batt þat swardögum.

106. *Sætt jarlanna ok Ólafs konungs.*

Þorfinnr jarl spurði þat, at Brúsi bróðir hans var farinn austr á fund Ólafs konungs at sækja traust at
 25 honum. En fyrir því at Þorfinnr hafði verit fyrr á fund Ólafs konungs ok komit sér þar í vináttu, þá þóttist hann þar eiga vel fyrir búit, ok vissi, at þar mundu margir flutningarmenn um hans mál; en þó vænti hann, at fleiri mundu vera, ef hann kæmi sjálfr til. Gerir Þorfinnr jarl
 30 þat ráð, at hann bjóst sem skyndiligast, ok fór austr til Noregs, ok ætlaði at sem minstr skyldi verða misfari þeirra Brúsa, ok ekki skyldi hans erindi til loka komast, áðr en Þorfinnr hitti konung. En þat var annan veg en jarl hafði ætlat; því at þá er Þorfinnr jarl kom á fund
 35 Ólafs konungs, var lokit ok gert alt um sáttmál konungs

ok Brúsa jarls. Vissi ok eigi Þorfinnr jarl, at Brúsi hefði uppgefit sitt ríki, fyrr en hann var kominn til Ólafs konungs. Ok þegar er þeir hittust Þorfinnr jarl ok Ólafr konungr, þá hóf Ólafr konungr upp sama ákall til ríkis í Orkneyjum, sem hann hafði haft við Brúsa jarl, ok beiddi⁵ Þorfinn þess hins sama, at hann skyldi jata konungi þeim hluta landa, er hann átti áðr. Jarl svarar vel orðum konungs ok stilliga, ok segir svá, at honum þótti miklu máli skipta um vingan konungs, ok ef þér, herra, þykkist þurfa liðveizlu mína í mót öðrum höfðingjum, þá hafit¹⁰ þér áðr fult til þess unnit, en mér er eigi hent at veita yðr handgöngu, því at ek em áðr jarl Skotakonungs ok honum lýðskyldr. En er konungr fann undandrätt í svörum jarls um þá málaleitan, er hann hafði áðr upphafit, þá mælti konungr: Ef þú vill, jarl, eigi gerast minn maðr,¹⁵ þá er hinn kostur, at ek setja þann mann yfir Orkneyjar, er ek vil; en ek vil, at þú veitir þá svardaga at kalla eigi til landa þeirra ok láta þá í friði vera af þér, er ek set yfir löndin. En ef þú vill hvárngan þenna kost, þá mun svá þykkja þeim er löndum ræðr, sem úfriðar²⁰ muni af þér ván vera; má þér þá eigi undarligt þykkja, þótt dalr mæti hóli. Jarl svarar, ok bað konung gefa sér frest at hugsa um þetta mál. Konungr gerði svá, gaf jarli stund at ráða um þetta kúr við menn sína. Þá beiddi hann þess, at hann skyldi ljá honum fresta til²⁵ annars sumars, ok færi hann fyrst vestr um haf, því at heima var ráðuneyti hans, en hann var bernskumaðr fyrir aldrs sakir. Konungr bað hann þá kjósa. Þorkell fóstri var þá með Ólafi konungi; hann sendi mann til Þorfinns jarls leyniliga, ok bað hann eigi þat fyrir sætlast, hvatki³⁰ er honum var í hug, at skiljast svá at sinni við Ólaf konung, at þeir væri eigi sáttir, svá sem hann var þá kominn í hendr konungi. Af þvílíkum minningum þóttist jarl sjá, at einbeygðr mundi kostur at láta konung þá fyrir ráða; þótti hinn eigi kostligr, at eiga enga ván sjálfr til³⁵ sættleifðar sinnar, en veita til þess svardaga, at þeir hefði

í ró ríki þat, er þar váru ekki tilbornir. En fyrir því at honum þótti úsýnt um brottferð sína, þá kaus hann þat af at ganga til handa konungi ok gerast hans maðr, svá sem Brúsi hafði gert. Konungr fann þat, at Þorfinnr var miklu skapstærri en Brúsi ok kunni verr pynding þessi; trúði hann Þorfinni verr en Brúsa; sá konungr þat, at Þorfinnr mundi þykkjast styrks eiga ván af Skotakonungi, þótt hann brygðist í þessu sáttmáli; skildi konungr þat af vizku sinni, at Brúsi gékk tregliga at öllu sáttmáli, en mælti þat eina um, er hann ætlaði sér at halda. En þar er Þorfinnr var, þá er hann hafði ráðit, hvern hann vildi upptaka, þá gékk hann glatt at öllum skildaga, ok dró um þat engan hlut, sem konungr veitti hin fyrstu ákvæði; en þat grunaði konung, at jarl mundi ætla at gera eptir sumar sættir.

107. *Brautferð Þorfinns jarls ok sætt þeirra Þorkels.*

Þá er Ólafr konungr hafði hugsat fyrir sér alt þetta mál, lét hann blása til fjölmennrar stefnu, lét þangat kalla jarlana. Þá mælti konungr: Sáttmál vár Orkneyinga jarla vil ek nú birta fyrir alþýðu. Þeir hafa nú játat mínu eiginorði yfir Orkneyjum ok Hjaltlandi, ok gerzt báðir mínir menn, ok bundit þat alt svardögum, ok vil ek nú gefa þeim þat í lén, Brúsa þriðjung landa, Þorfinni annan þriðjung, svá sem þeir höfðu fyrr átt. En þann þriðjung, er átti Einarr rangmuðr, þann læt ek fallit hafa í minn garð, fyrir þat er hann drap Eyvind úrarhorn, hirðmann minn ok félagsmann ok kæran vin; vil ek sjá fyrir þeim hluta landa, þat er mér sýnist. Þat vil ek ok til skilja við ykk bræðr jarla mína, at ek vil, at þit takit sættir af Þorkeli Ámundasyni fyrir aftöku Einars bróður ykkars; vil ek, at sá dómr sé undir mér, ef þit vilit því játat hafa. En þat var sem annat, at jarlar játtu því öllu, er konungr mælti. Gékk þá Þorkell fram ok festi konungs dóm á þessu máli, ok sleit svá þessu þingi. Ólafr konungr dömdi bætr fyrir Einar jarl,

allkar sem fyrir þrjá lenda menn; en fyrir sakir skyldi niðr falla þriðjungur gjalda. Þorfinnr jarl bað þá konung sér brautfararleyfis; en þegar er þat fékkst, bjóst jarl sem skyndiligast. En er hann var albuinn, var þat einn dag, er jarl drakk á skipi, at þar kom fyrir hann Þorkell⁵ Ámundason váveifliga ok lagði höfuð sitt í kné jarli, ok bað hann þá gera af, slíkt er hann vildi. Jarl spurði, fyrir hví hann fœri svá: vér erum áðr menn sáttir at konungs dómi, ok statt þú upp, Þorkell. Hann gerði svá. Þorkell mælti: Sætt þeirri, er konungr gerði, mun¹⁰ ek hlíta um mál vár Brúsa, en þat er til þín kemr af, skaltu einn ráða; þótt konungr hafi mér skilit eignir eða landsvist í Orkneyjum, þá kann ek skaplyndi þitt, at mér er úfœrt í eyjar, nema ek fara í trúnaði yðrum, jarl: vil ek þat, segir hann, festa yðr at koma aldri í Orkn-¹⁵ eyjar, hvat sem konungr mælir um þat. Jarl þagnaði ok tók seint til máls; hann mælti: Viltu heldr, Þorkell, at ek dœma um okkur mál, heldr en hlíta konungs dómi, þá mun ek hafa þat upphaf at sætt okkarri, at þú skalt með mér fara í Orkneyjar, ok vera með mér ok skiljast²⁰ eigi við mik, nema mitt lof eða leyfi sé til; vera skyldr at verja land mitt ok allra verka þeirra, er ek vil gera láta, meðan vit erum báðir á lífi. Þorkell svarar: Þat skal á yðru valdi, jarl, sem alt annat, þat er ek má ráða. Gékk þá Þorkell til ok festi jarli þetta alt, sem²⁵ hann kvað á. Jarl sagði, at um fégjöld mundi hann síðar á kveða; en hann tók þá swardaga af Þorkeli. Snerist Þorkell þá þegar til ferðar með jarli; fór jarl þegar á brott, er hann var búinn; ok sást þeir Ólafr konungr aldregi síðan.³⁰

108. *Brautferð Brúsa jarls.*

Brúsi jarl dvaldist þar eptir ok bjóst meir í tómi; en áðr hann fœri í brott, þá átti Ólafr konungr stefnur við hann, ok mælti svá: Þat lízt mér, jarl, at ek muna hafa þik at trúnaðarmanni þar fyrir vestan hafit; ætla ek svá,³⁵

at þú skyllir hafa 2 hluti landa til forráða, þá sem þú hefir áðr haft; vil ek, at þú sér eigi minni maðr eða úríkari, er þú ert mér handgenginn, en áðr vartu. En ek vil festa trúnað þinn með því, at ek vil, at hér sé
 5 eptir með mér Rognvaldr sonr þinn. Sé ek þá, er þú hefir mitt traust ok 2 hluti landa, at þú mátt vel halda þínu at réttu fyrir Þorfinni bróður þínum. Brúsi tók þat með þökkum at hafa 2 hluti landa heldr en þriðjung. Dvaldist Brúsi síðan litla hríð, áðr hann fór í brott, ok
 10 kom um haustit vestr til Orkneyja. Rognvaldr son Brúsa var austr eptir með Ólafi konungi; hann var allra manna fríðastr, hárit mikit ok gult sem silki; hann var snimma mikill ok sterkr, manna var hann gerviligastr bæði fyrir vits sakir ok kurteisi. Hann var lengi síðan með Ólafi
 15 konungi. Þessa getr Óttarr svarti í drápu þeirri, er hann orti um Ólaf konung:

20 Gegn! eru þér at þegnum, þjóðskjöldunga góðra haldit hæft á veldi, Hjaltlendingar kendir;	eigi varð á jörðu ógnbráðr, áðr þér náðum, austr, sá er eyjum vestan, ynglingr, und sik þryngvi.
--	---

109. *Frá Brúsa jarli ok Þorfinni jarli.*

Þá er þeir bræðr kómu vestr til Orkneyja, Þorfinnr ok Brúsi, þá tók Brúsi 2 hluti landa til forráða, en Þorfinnr þriðjung. Hann var jafnan á Katanesi ok á Skot-
 25 landi, en setti menn sína yfir eyjar. Hafði Brúsi þá einn landvörn fyrir eyjunum; en í þann tíma var þar herskátt, því at Norðmenn ok Danir herjuðu mjök í vestrvíking, ok kómu opt við Orkneyjar, þá er þeir fóru vestr eða vestan, ok námu nesnám. Brúsi taldi at því við Þorfinn
 30 bróður sinn, er hann hafði engar útgerðir fyrir Orkneyjum eða Hjaltlandi, en hafði skatta ok skyldir alt at sínum hluta. Þá bauð Þorfinnr honum þann kost, at Brúsi skyldi hafa þriðjung landa, en Þorfinnr 2 hluti, ok hafa einn landvörn fyrir beggja þeirra hönd. En þó at þetta
 35 skipti yrði eigi þá bráðfengis, þá er þó þat sagt í Jarla-

sögunum, at þetta skipti færi fram, at Þorfinnr hefði 2 hluti, en Brúsi þriðjung, þá er Knútr hinn ríki hafði lagt undir sik Noreg, en Ólafr konungr var or landi farinn. Þorfinnr jarl Sigurðarson hefir verit gúfgastr jarl í eyjum ok haft mest ríki Orkneyinga jarla; hann eignaðist Hjalt-⁵ land ok Orkneyjar, Suðreyjar; hann hafði ok mikit ríki á Skotlandi ok Írlandi; á þat kvað Arnórr jarlaskáld:

Hringstríði varð hlýða
herr, frá Þursaskerjum,

rétt segi eð þjóð, hverr þótti
Þorfinns til Dýflinnar.

Þorfinnr var hinn mesti hermaðr; hann tók jarldóm⁵ 10 vetra gamall ok réð meir en 60 vetra ok varð sótt dauðr á ofanverðum dögum Haralds Sigurðarsonar. En Brúsi andaðist á dögum Knúts hins ríka, litlu eptir fall Ólafs konungs hins helga.

110. *Frá Háreki or Þjóttu.*

15

Nú ferr tvennum sögum fram, ok skal þar nú til taka, sem frá var horfít, er frá því var sagt, er Ólafr konungr Haraldsson hafði frið gert við Ólaf Svíakonung, ok þat at Ólafr konungr fór þat sumar norðr til Þrándheims. Hann hafði þá verit konungr 5 vetr. Þat haust²⁰ bjó hann til vetrsetu í Niðarósi ok sat þar um vetrinn. Þann vetr var með Ólafi konungi Þorkell fóstri Ámundason, sem fyrr var ritat. Ólafr konungr leiddi þá mjök at spurningum um kristnihald, hvert þá væri í landinu; ok spurðist honum svá til, sem ekki væri kristnihaldit,²⁵ þegar er norðr sótti á Hálogaland, en þó skorti mikit á, at vel væri um Naumudal ok inn um Þrándheim. Maðr er nefndr Hárekr, son Eyvindar skáldaspillis; hann bjó í ey þeirri, er Þjótta heitir, þat er á Hálogalandi. Eyvindr hafði maðr verit eigi stórauðigr, ættstórr ok skörungr³⁰ mikill. Í Þjóttu bjoggu þá smáir bændr ok eigi allfáir. Hárekr keypti þar einn bæ fyrst, ok eigi allmikinn, ok fór þar búðum til; en á fám misserum hafði hann rutt í brott öllum búðundum, þeim er þar bjoggu áðr, svá at

hann átti þá einn alla eyrna, ok gerði þar þá höfuðbœ mikinn. Hárekr varð brátt vellauðigr; hann var spekingr mikill at viti ok framkvæmdarmaðr. Hann hafði lengi haft af höfðingjum metnað mikinn; hann var í frænd-
 5 semistölu við Noregs konunga; af þeim sökum hafði Hárekr haft mikil metorð af landshöfðingjum. Gunnhildr föðurmóðir Háreks var dóttir Hálfðanar jarls ok Ingibjargar, dóttur Haralds hins hárfagra. Hárekr var þá heldr á efra aldri, þá er þetta var tíðinda. Hárekr var
 10 meistr virðingamaðr á Hálogalandi; hann hafði þá langa hríð finnkaup ok konungs sýslu á Mörkinni; hafði hann stundum einn haft, en stundum höfðu aðrir suma með honum. Eigi hafði hann komit á fund Ólafs konungs, en þó höfðu farit orð ok sendimenn millum þeirra, ok var
 15 þat alt vingjarnligt; ok þann vetr, er Ólafr konungr sat í Nidarósi, fóru enn menn milli þeirra Háreks or Þjóttu. Þá lýsti konungr yfir því, at um sumarit eptir ætlaði hann sér at fara norðr á Hálogaland, ok alt norðr til lands-
 enda; en þeir Háleygirnir hugðu allmisjafnt til þeirrar
 20 ferðar.

111. *Frá Háleygjum.*

Ólafr konungr bjóst nú um vórit með 5 skipum, ok hafði nær 300 manna. En er hann var búinn, þá byrjar hann ferð sína norðr með landi, ok er hann kom í
 25 Naumðœlafylki, stefndi hann þing við bœndr. Var hann þá til konungs tekinn á hverju þingi. Hann lét þá ok þar, sem annarstaðar, lög þau upplesa, sem hann bauð mönnum þar í landi kristni at halda, ok lagði við líf ok limar eða aleigusök hverjum manni, er eigi vildi undir
 30 ganga kristin lög. Veitti konungr þar mörgum mönnum stórar refsingar ok lét þat ganga jafnt yfir ríka sem úríka; skildist hann svá við í hverju heraði, at alt fólk játti at halda helga trú. En flestir ríkismenn ok margir stórbœndr gerðu veizlur í mót konungi; fór hann svá
 35 norðr alt á Hálogaland. Hárekr í Þjóttu veitti konungi

veizlu, ok var þar allmikit fjölmenni ok veizla hin prýðiligsta. Gerðist Hárekr þá lendr maðr Ólafs konungs, fékk konungr honum þá veizlur, svá sem hann hafði haft af hinum fyrrum landshöfðingjum.

112. *Frá Ásmundi Grankelseyni.*

5

Maðr er nefndr Grankell eða Granketill, auðigr búandi, ok var þá heldr við aldr. En þá er hann var á unga aldri, hafði hann í víkingu verit ok þá hermaðr mikill; hann var atgervimaðr mikill um flesta hluti, þá er íþróttum gegndi. Ásmundr hét son hans, ok var hann¹⁰ um alla hluti líkr feðr sínum eða nökkvi framar. Þat var margra manna mál, at fyrir sakir fríðleiks, afis ok íþróttu at hann hafi verit hinn þriði maðr bezt at sér búinn í Noregi. En fyrst hafa til verit nefndir Hákon konungr Aðalsteinsfóstri ok Ólafr Tryggvason. Grankell¹⁵ bauð Ólafi konungi til veizlu, ok var þar veizla allkappsamlig, leiddi Grankell hann stórum vingjöfum í brott. Konungr bauð Ásmundi at fara með sér ok lagði til þess mörg orð; en Ásmundr þóttist eigi kunna at drepa hendi við veg sínum, ok réðst hann til ferðar með konungi,²⁰ ok gerðist síðan hans maðr ok kom í hina mestu kærleika við konung. Ólafr konungr dvaldist mestan hluta sumars á Hálogalandi, ok fór í allar þinghár ok kristnaði þar allan lýð. Þá bjó í Bjarkey Þórir hundr, hann var ríkastaðr norðr þar; hann gerðist þá lendr maðr Ólafs konungs. Margir ríkir bóndasynir réðust þá til fylgðar við Ólaf konung af Hálogalandi. Þá er á leið sumarit, kom konungr norðan ok sneri þá inn eptir Þrándheimi til Niðaróss, ok sat þar eptir um vetrinn. Ok þann vetr kom Þorkell fóstri vestan or Orkneyjum, þá er hann hafði³⁰ drepit Einar jarl rangmunn. Þat haust var í Þrándheimi hallæri á korni, en áðr hafði lengi verit góð árferð, en hallæri var alt norðr í land, ok því meira er norðar var, en korn var gott austr í land, ok svá um Upplönd. En þess naut við í Þrándheimi, at menn áttu þar mikil forn korn.³⁵

113. *Frá blótum Þrænda.*

Þat haust váru sögð Ólafi konungi þau tíðindi innan or Þrándheimi, at bændr hefði þar haft veizlur fjölmennar at vetrnóttum; váru þar drykkjur miklar. Var konungi
 5 svá sagt, at þar væri minni öll signuð Ásum at fornum sið. Þat fylgði ok þeirri sögn, at þar væri drepinn naut ok hross ok roðnir stallar af blóði ok framit blót ok veittr sá formáli, at þat skyldi vera til árbótar. Þat fylgði því, at öllum mönnum þótti þat auðsýnt, at goðin höfðu reizt
 10 því. er Háleygir höfðu horfit til kristni. En er konungr spurði þessi tíðindi, þá sendi hann menn inn í Þrándheim ok stefndi til sín bóndum, þeim er hann réð til nefna. Maðr er nefndr. Ölvir á Eggju; hann var kendr við bæ þann, er hann bjó á; hann var ríkr maðr ok ættstórr; hann var höfuðsmaðr ferðar þessar af hendi bónda til
 15 konungs. Ok er þeir koma á konungs fund, þá bar konungr á hendr bóndum þessi kensl. En Ölvir svarar af hendi bónda ok segir, at þeir hefði engar veizlur haft þat haust, nema gildi sín eða hvirfingsdrykkjur, en sumir
 20 vinaboð. En þat, sagði hann, er yðr er sagt frá orðtökum várum Þrændanna, þá er vér drekkum, þá kunnu allir vitrir menn at varast slíkar ræður; en eigi kann ek at synja fyrir heimska menn ok ölóða, hvat þeir mæla. Ölvir var maðr málsnjallr ok máldjarfr, varði hann allar
 25 þessar sakir fyrir bændr. En at lyktum segir konungr, at Innþrændir mundu sér sjálfir bera vitni, hvernug þeir eru trúaðir. Fengu bændr þá leyfi til heimfarar, fóru þeir ok þegar er þeir váru búnir.

114. *Frá blótum Innþrænda.*

30 Síðar um vetrinn var konungi sagt, at Innþrændir höfðu fjölment á Mærinni, ok váru þar blót stór at miðjum vetri; blótuðu þeir þá til friðar ok vetrarfars góðs. En er konungr þóttist sannfróðr um þetta, þá sendir konungr menn ok orðsending inn í Þrándheim ok stefndi bóndum

út til bæjar; nefndi enn til menn, þá er honum þóttu vitrastir. Bændr áttu þá tal sitt ok ræddu sín í milli um orðsending þessa; váru þeir allir úfúsastir til ferðarinnar, er áðr höfðu farit um vetrinn. En við böen allra bónda, þá réðst Ölvir til ferðarinnar. En er hann kom út til 5 bæjar, fór hann brátt á konungs fund, ok tóku þeir tal. Bar konungr þat á hendr bóndum, at þeir hefði haft miðsvetrar blót. Ölvir svarar ok segir, at bændr váru úsannir at þeirri sök: höfðum vér, segir hann, jólaboð ok víða í herudum samdrykkjur; ætla bændr eigi svá hnept 10 til jólaveizlu sér, at eigi verði stór afhlaup, ok drukku menn þat, herra, lengi síðan; er á Mærinni mikill höfuðstaðr ok hús stór, en bygð mikil umhverfis; þykkir mönnum þar til gleði gott at drekka mörgum saman. Konungr svarar fá ok var heldr styggr, þóttist vita annat sannara 15 en þat, er þá var frá borit. Bað konungr bændr aptr fara: en ek mun þó, segir hann, verða viss hins sanna, at þér dylit ok gangit eigi í mót; en hversu sem hér til hefir verit, þá gerit slíkt eigi optar. Fóru þá bændr heim, ok sögðu sína ferð (eigi slétta), ok þat at konungr var 20 heldr reiðr.

115. *Dráp Ölvis á Eggju.*

Ólafr konungr hafði veizlu mikla um páska, ok hafði marga bæjarmenn í boði sínu, ok svá bændr. En eptir páska lét konungr setja fram skip sín ok bera til reiða 25 ok árar, lét þilja skipin ok tjalda ok búa, ok lét fljóta skipin svá búin við bryggjur. Ólafr konungr sendi menn þegar eptir páska í Veradal. Maðr er nefndr Þóraldi, ármaðr konungs; hann varðveitti konungs bú at Haugi; en konungr sendi honum orð, at hann skyldi koma til 30 hans sem skyndiligast. Þóraldi lagðist þá för eigi undir höfuð, ok fór þegar út til bæjar með sendimönnum. Konungr kallar hann á einmæli, ok spurði eptir, hvat sannindi væri á því, er mér er sagt frá síðum Innþrænda, hvárt svá er, at þeir snúast til blóta: vil ek, segir kon- 35

ungr, at þú segir mér sem er, ok þú veizt sannast; ert þú til þess skyldr, því at þú ert minn maðr. Þóraldi svarar: Herra, þat vil ek yðr fyrst segja, at ek flutta hingat til bæjar sonu mína tvá ok konu, ok lausafé alt, 5 þat er ek máttu með komast. En ef þú vill hafa sanna sögu af mér, þá skal þat vera á yðru valdi; en ef ek segi svá sem er, þá muntu sjá fyrir mínu ráði. Konungr sagði: Seg þú satt frá því, er ek spyr þik; en ek skal sjá fyrir ráði þínu, svá at þik skal ekki saka. Þóraldi 10 mælti: Þat er yðr satt at segja, konungr, ef ek skal segja sem er, at inn um Þrándheim er nálíga alt fólk alheiðit í átrúnaði, þótt sumir menn sé þar skírðir. En þat er siðr þeirra, at hafa blót á haust ok fagna þá vetri, annat at miðjum vetri, en hit þriðja at sumri, þá fagna þeir 15 sumri. Eru at þessu ráði Eynir ok Sparbyggjar, Verdælir ok Skeynir. Tólf menn eru þeir, er fyrir beitast um blót-veizlurnar; ok á nú Ölvir í vár at halda upp veizlunni, er hann nú í starfi miklu á Mærinni, ok þangat eru til flutt öll föng, þau er til þarf at hafa veizlunnar. En er 20 konungr varð hins sanna viss, þá lét hann blása saman liði sínu, ok lét segja mönnum, at til skipa skyldi ganga. Konungr nefndi menn til skipstjórnar ok svá sveitarhöfðingja, eða hvert hvergi sveit skyldi til skips. Var þá búizt skjótt; hafði konungr 5 skip ok 300 manna, ok 25 hélt inn eptir firði; var góðr byrr ok töldu snekkjurnar ekki lengi fyrir vindi; en þessa varði engan mann, at konungr mundi svá skjótt koma inn þannug. Konungr kom um nóttina inn á Mærina; var þar þegar sleginn mannhringr um hús. Þar var Ölvir höndum tekinn, ok 30 lét konungr drepa hann ok mjök marga menn aðra; en konungr tók upp veizlu þá alla ok lét flytja til skipa sinna, ok svá fé þat alt, bæði húsbúnað ok klæðnað ok gripi, er menn höfðu þangat flutt, ok lét skipta sem herfangi með mönnum sínum. Konungr lét ok veita heimferð at 35 mönnum þeim, er honum þóttu mestan hluta hafa átt at þeim ráðum; váru sumir höndum teknir ok í járn settir,

en sumir kómust á hlaupi undan, en fyrir mörgum var féit upptekit. Konungr stefndi þá þing við bæendr. En fyrir því at hann hafði þá marga ríkismenn höndum tekit, ok hafði þá í sínu valdi, þá réðu þat af frændr þeirra ok vinir at játa konungi hlýðni, ok varð engi uppreist í móti konungi ger í þat sinn í Þrándheimi. Sneri hann þar öllu fólki á rétta trú ok setti þar kennimenn, ok lét gera kirkjur ok vígja. Konungr lagði Ölvir úgildan, en kastaði sinni eigu á fé þat alt, er hann hafði átt. En um þá menn aðra, er honum þóttu mest sakbitnir, lét hann¹⁰ suma drepa, suma hamla, en suma rak hann or landi, en tók fé af sumum. Konungr fór þá aprt út til Niðaróss.

116. *Frá Árna sonum.*

Maðr er nefndr Árni Arnmóðsson; hann átti Þóru dóttur Þorsteins gálga. Þau váru börn þeirra: Kálfr,¹⁵ Finnur, Þorbergr, Amundi, Kolbjörn, Arnbjörn, Árni. Ragnhildr hét dóttir þeirra; hana átti Hárekr or Þjóttu. Árni var lendr maðr, ríkr ok ágætr, vinr mikill Ólafs konunga. Þá váru með Ólafi konungi synir hans Kálfr ok Finnur, váru þar í miklum metnaði. Kona sú, er átt hafði Ölvir²⁰ á Eggju, var ung ok fríð, ættstór ok auðig; þótti sá kostur ágæta góðr; en forráð hennar hafði þá konungr. Þau Ölvir áttu þá tvá sonu unga. Kálfr Árnason beiddist þess af konungi, at hann gipti honum konu þá, er Ölvir hafði átt; ok fyrir vináttu sakir veitti konungr honum þat, ok²⁵ þar með eignir þær allar, er Ölvir hafði átt; gerði konungr hann þá lendan mann, fékk honum þá umboð sitt inn um Þrándheim; gerðist Kálfr þá hufðingi mikill, ok var maðr forvitri.

117. *Ferð Ólafs konungs á Upplönd.*

30

Þá hafði Ólafr konungr verit 7 vetr í Noregi. Þat sumar kómu til hans jarlar af Orkneyjum, Þorfinnr ok Brúsi; eignaðist Ólafr konungr lönd þau, svá sem fyrr var ritat. Þat sumar fór Ólafr konungr um Mœri hvára-

tveggju, ok í Raumsdal um haustit; þar gékk hann af skipum sínum, ok fór þá til Upplanda, ok kom fram á Lesjar. Hann lét þar taka alla hina beztu menn, bæði á Lesjum ok á Dofrum, ok urðu þeir at taka við kristni, 5 eða dauða þola, eða undan at flyja, þeir sem því kómu við. En þeir er við kristni tóku, féngu konungi sonu sína í hendr í gislingar til trúnaðar. Konungr var þar um nóttina sem Bœar heita á Lesjum, ok setti þar fyrir presta. Síðan fór hann yfir Lorodal, ok kom niðr þar 10 sem Stafabrekka heitir; en á sú renn eptir dalnum, er Ótta heitir, ok er bygð fögr tveim megin árinna, ok er kölluð Lóar, ok mátti konungr sjá eptir endilangri bygðinni. Skaði er þat, segir konungr, at brenna skal bygð svá fagra. Ok stefndi ofan í dalinn með liði sínu, ok 15 váru á bœ þeim um nótt, er Nes heitir; ok tók konungr sér þar herbergi í lopti einu, þar sem hann svaf sjálfr í, ok þat stendr enn í dag, ok er ekki at því gert síðan. Ok var konungr þar nætr 5, ok skar upp þingboð ok stefndi til sín bæði af Vága ok af Lóm ok af Hedal, ok 20 lét þat boði fylgja, at þeir skyldu annattveggja halda bardaga við hann ok þola bruna af honum, eða taka við kristni ok fœra honum sonu sína í gisling. Síðan kómu þeir á konungs fund ok géngu til handa honum, en sumir flyðu suðr í Dala.

25

118. *Saga Dalaguðbrands.*

Dalaguðbrandr hefir maðr heitit, er svá var sem konungr væri yfir Dölnum, ok var hersir at nafni. Honum jafnaði Sigvatr skáld at ríki ok víðlendi við Erling Skjálgs-son. Sigvatr kvað svá um Erling:

30

Einn vissa ek þér annan
Jálks bríktöpuð líkan;
vitt réð gumna gætir,
Guðbrandr hét sá, landum.

Ykkr kveð ek jafna þykkja
ormláðs hati! báða;
lýgr hinn at sér lægir
linnsetrs er telsk betri.

Guðbrandr átti son einn, þann er hér sé getit. Þá er

Guðbrandr frá þessi tíðindi, at Ólafr konungr var kominn á Lóar ok nauðgaði mönnum at taka við kristni, þá skar hann upp herör ok stefndi öllum Dælum til bæjar þess, er Hundporp heitir, til fundar við sik; ok þar kómu þeir allir, ok var örgrynni liðs, fyrir því at þar liggv vatn⁵ þat nær, er Lögr heitir, ok mátti þar jafnvel fara til á skipum sem á landi; ok átti Guðbrandr þar þing við þá, ok sagði, at sá maðr var kominn á Lóar, er Ólafr heitir, ok vill bjóða oss trú aðra, en vér höfum áðr, ok brjóta goð vár öll í sundr, ok segir svá, at hann eigi miklu¹⁰ meira goð ok mátkara; ok er þat furða, er jörð brestr eigi í sundr undir honum, er hann þorir slíkt at mæla, eða goð vár láta hann lengr ganga; ok vætti ek, ef vér berum út Þór or hofi váru, er hann stendr á þeima bæ, ok oss hefir jafnan dugat, ok sér hann Ólaf ok hans menn,¹⁵ þá mun guð hans bráðna, ok sjálfr hann ok menn hans, ok at engu verða. Þá æptu þeir upp allir senn, ok mæltu, at Ólafr skyldi aldregi þaðan komast, ef hann kvæmi á fund þeirra; ok eigi mun hann þora lengra at fara suðr eptir Dölunum, segja þeir. Síðan ætluðu þeir til 700²⁰ manna at fara á njósn norðr til Breiðu; en fyrir því liði var höfðingi sonr Guðbrands, 18 vetra gamall, ok margir aðrir ágætir menn með honum, ok kómu til bæjar þess, er Hof heitir, ok váru þar þrjár nætr; ok kom þar mart lið til þeirra, þat er flýit hafði af Lesjum ok Lóm ok²⁵ Vágum, þeir er eigi vildu undir kristni ganga. En Ólafr konungr ok Sigurðr biskup setti eptir kennimenn á Lóm ok á Vága. Síðan fóru þeir yfir um Vágaröst, ok kómu niðr á Sil, ok váru þar um nóttina, ok frágu þau tíðindi, at lið var mikit fyrir þeim. Þat frágu ok bændr, er á³⁰ Breiðunni váru, ok bjoggust til bardaga móti konungi. En þá er konungr stóð upp, þá herklæddist hann ok fór suðr eptir Silvöllum ok létti eigi fyrr en á Breiðunni, ok sá þar mikinn her fyrir sér búinn til bardaga. Síðan fylkti konungr liði sínu ok reið sjálfr fyrir, ok orti orða³⁵ á bændr ok bauð þeim at taka við kristni. Þeir svöruðu:

Þú munt öðru verða við at koma í dag en gabba oss. Ok æptu heróp ok börðu vápnum á skjöldu sína. Konungs menn hljópu þá fram, skutu spjótum; en böendr sneru þá þegar á flótta, svá at fátt eitt manna stóð eptir. Var þá 5 sonr Guðbrands höndum tekinn, ok gaf Ólafr konungr honum grið ok hafði með sér. Þar var konungr fjórar nætr. Þá mælti konungr við son Guðbrands: Far þú nú aptr til föður þíns ok seg honum, at brátt mun ek þar koma. Síðan fór hann heim aptr, ok segir feðr sínum 10 hörð tíðindi, at þeir höfðu hitt konung ok hófu bardaga við hann: en lið vart flýði alt í fyrstunni þegar, en ek varð handtekinn, segir hann; gaf konungr mér grið ok bað mik fara at segja þér, at hann kemr hér brátt; nú höfum vér eigi meir hér en 200 manna af því liði öllu, 15 er vér höfðum þá til móts við hann; nú ræð ek þér þat, faðir, at berjast ekki við þenna mann. Heyra má þat, segir Guðbrandr, at or þér er barðr kjarkr allr; ok fórtu illu heilli heiman; ok mun þér sjá för lengi uppi vera, ok trúir þú nú þegar á órar þær, er sjá maðr ferr með, 20 ok þér hefir illa neisu gerva ok þínu liði. Ok um nóttina eptir dreymdi Guðbrand, at maðr kom til hans ljóss, ok stóð af honum mikil ógn, ok mælti við hann: Sonr þinn fór enga sigrför á mót Ólafi konungi, en miklu muntu hafa minni, ef þú ætlar at halda bardaga við konung, 25 ok muntu falla sjálfr ok alt lið þitt, ok munu vargar draga þik ok alla yör, ok hrafnar slíta. Hann varð hræddr mjök við ógn þessa, ok segir Þórði Istrumaga, er höfðingi var fyrir Dölum. Hann svarar: Slíkt hit sama bar fyrir mik, segir hann. Ok um morguninn létu þeir blása 30 til þings, ok sögðu, at þeim þótti þat ráð, at eiga þing við þann mann, er norðan fór með ný boðorð, ok vita með hverjum sannindum hann ferr. Síðan mælti Guðbrandr við son sinn: Þú skalt nú fara á fund konungs þess, er þér gaf grið, ok 12 menn með þér. Ok svá var 35 gert. Ok þeir kómu á fund konungs, ok segja honum sitt erindi, at böendr vildu hafa þing við hann, ok setja grið

í milli konungs ok bónda. Konungr lét sér þat vel þokkast, ok bundu þat við hann einkamálum sín í milli, meðan sú stefna væri; ok fóru þeir aptr við svá búit, ok sögðu Guðbrandi ok Þórði, at grið váru sett. Konungr fór þá til bæjar þess, er Liðsstaðir heita, ok var þar 5 nætr. Þá fór konungr á fund bónda, ok átti þing við þá; en væta var á mikil um daginn. Síðan er þingit var sett, þá stóð konungr upp ok segir, at Læsir ok á Lóm ok á Vága hafa tekit við kristni ok brotit niðr blóthús sín, ok trúa nú á sannan guð, er skóp himin ok jörð ok alla 10 hluti veit. Síðan sezt konungr niðr, en Guðbrandr svarar: Eigi vitum vér um hvern þú ræðir; kallar þú þann guð, er þú sér eigi, ok engi annarra. En vér eigum þann guð, er hvern dag má sjá, ok er því eigi úti í dag, at veðr er vátt; ok mun yðr hann ógurliqr sýnast ok mikill 15 fyrir sér; vænti ek, at yðr skjóti skelk í bringu, ef hann kemr á þingit. En með því at þú segir, at guð yðarr má svá mikit, þá láttu hann nú svá gera, at veðr sé skjýjat í morgin, en regn ekki, ok finnumst hér þá. Síðan fór konungr heim til herbergis, ok fór með honum sonr 20 Guðbrands í gisling, en konungr fékk þeim annan mann í móti. Um kveldit spyr konungr son Guðbrands, hvernug goð þeirra væri gert. Hann segir, at hann var merktr eptir Þór, ok hefir hann hamar í hendi, ok mikill vexti, ok holr innan, ok gert undir honum sem hjallr sé, ok 25 stendr hann þar á ofan, er hann er úti; eigi skortir hann gull ok silfr á sér; 4 hleifar brauðs eru honum færðir hvern dag, ok þar við slátr. Síðan fóru þeir í rekkjur. En konungr vakti þá nótt alla, ok var á bönum sínum. En er dagr var, fór konungr til messu, ok síðan til matar, 30 ok þá til þings. En veðrinu var svá farit, sem Guðbrandr hafði fyrir mælt. Þá stóð biskup upp í kantarakápu ok hafði mítr á höfði ok bagal í hendi, ok taldi trú fyrir bóndum, ok segir þeim margar jartegnrir, er guð hafði gert, ok lauk vel ræðu sinni. Þá svarar Þórðr ístrumagi: 35 Mart mælir hyrningr sjá, er staf hefir í hendi, ok uppi á

sem veðrarhorn sé hjúgt; en með því at þit, félagar, kallit guð yðarn svá margar jartegnir gera, þá mæl þú við hann á morgin fyrir sól, at hann láti vera heið ok sólskin, ok finnumst þá, ok gerum þá annathvart, at ver-
 5 um sáttir um þetta mál, eða höldum bardaga. Ok skildust þá at sinni.

119. *Skírðr Dalaguðbrandr.*

Kolbeinn sterki hét maðr, er var með Ólafi konungi. Hann var kynjaðr or Fjörðum; hann hafði þann búnað
 10 jafnan, at hann var gyrðr sverði, ok hafði ruddu mikla í hendi, er sumir menn kalla klubbu. Konungr mælti við Kolbein, at hann skyldi vera næst honum um morguninn. Síðan mælti hann við menn sína: Gangit þér þannug í nótt, sem skip bónda eru, ok borit raufar á öllum, en
 15 ríðit í brott eykjum þeirra af bæjum, þar sem þeir eru á. Ok svá var gert. En konungr var þá nótt alla á bœnum, ok bað guð þess, at hann skyldi leysa þat vandræði með sinni mildi ok miskunn. En er lokit var tíðum, ok var þat móti degi, þá fór hann til þings. En er hann kom á
 20 þing, þá váru sumir bændr komnir; þá sá þeir mikinn fjölda búanda fara til þings, ok báru í milli sín mannlskan mikit, glæst alt með gulli ok silfri. En er þat sá bændr, þeir er á þinginu váru, þá hljópu þeir allir upp ok lutu því skrimslí. Síðan var þat sett á miðjan þingvöll. Sátu
 25 öðrum megin bændr, en öðrum megin konungr ok hans lið. Síðan stóð upp Dalaguðbrandr ok mælti: Hvar er nú guð þinn, konungr? þat ætla ek nú, at hann beri heldr lágt hókuskeggit; ok svá sýnist mér, sem minna sé karp þitt nú, ok þess hyrnings, er þér kallit biskup, ok þar sitr
 30 í hjá þér, heldr en hinn fyrri dag; fyrir því at nú er guð várr komian, er öllu ræðr, ok sér á yðr með hvössum augum; ok sé ek, at þér erut nú felmasfullir, ok þorit varla augum upp at sjá. Nú fellit niðr hindrvitni yðra, ok trúit á goð várt, er alt hefir ráð yðart í hendi. Ok
 35 lauk sianí ræðu. Konungr mælti við Kolbein sterka, svá

at böendr vissu ekki til: Ef svá berr til í erendi mínu, at þeir sjá frá goði sínu, þá slá þú hann þat högg, sem þú mátt mest með ruddunni. Síðan stóð konungr upp ok mælti: Mart hefir þú mælt í morgun til vár; lætr þú kynliga yfir því, er þú mátt eigi sjá guð várn; en vér væntum, at hann mun koma brátt til vár. Þú ógnar oss goði þínu, er blint er ok dauft, ok má hvárki bjarga sér né öðrum, ok kemst engan veg or stað, nema borinn sé; ok vænti ek nú, at honum sé skamt til ills; ok lítit þér nú til ok sét í austr, þar ferr nú guð várr með ljósi miklu.¹⁰ Þá rann upp sól, ok litu böendr allir til sólarinnar. En í því bili laust Kolbeinn svá goð þeirra, at þat brast alt í sundr, ok hljópu þar út mýss, svá stórar sem kettir væri, ok eðlur ok ormar. En böendr urðu svá hræddir, at þeir flyðu, sumir til skipa; en þá er þeir hrundu út skipum sínum, þá hljóp þar vatn í ok fylði upp, ok máttu eigi á koma. En þeir er til eykja hljópu, þá fundu eigi. Síðan lét konungr kalla böendr, ok segir, at hann vill eiga tal við þá; ok hverfa böendr aptr, ok settu þing. Síðan stóð konungr upp ok talaði: Eigi veit ek, segir hann, hví sætir hark þetta ok hlaup, er þér gerit; en nú megi þér sjá, hvat goð yðart mátti, er þér bárat á gull ok silfr, mat ok vistir, ok sá þér nú, hverjar vettir þess höfðu neytt, mýss ok ormar, eðlur ok pöddur; ok hafa þeir verr, er á slíkt trúa ok eigi vilja láta af heimeku²⁵ sinni. Takit þér gull yðart ok gersimar, er hér ferr nú um völlu, ok hafit heim til kvenna yðarra, ok berit aldri síðan á stokka eða á steina. En hér eru nú kostir tveir á með oss: annattveggja at þér takit nú við kristni, eða haldit bardaga við mik nú í dag, ok beri þeir sigr af öðrum í dag; er sá guð vill, er vér trúum á. Þá stóð Dalaguðbrandr upp ok mælti: Skaða mikinn höfum vér farit nú um guð várt; ok þó með því, at hann mátti ekki oss við hjálpa, þá viljum vér nú trúa á þann guð, sem þú trúir. Ok tóku þá allir við kristni. Þá skírði biskup³⁵ Guðbrand ok son hans. Þeir Ólafr konungr ok Sigurðr

biskup settu þar eptir kennimenn; ok skildust þeir vinir, sem fyrr váru úvinir; ok lét þar Guðbrandr gera kirkju í Dölunum.

120. *Kristnuð Heiðmörk.*

5 Ólafr konungr fór síðan út á Heiðmörk, ok kristnaði þar; því at þá er hann hafði tekit konunga, treystist hann eigi at fara víða um land með lítit lið eptir slíkt stórvirki; var þá úvíða kristnat um Heiðmörk. En í þessi ferð létti konungr eigi fyrr, en Heiðmörk var alkristnuð,
 10 ok þar vígðar kirkjur ok kennimenn til. Þá fór hann út á Þótn ok Haðaland, ok rétti þar síðu manna, ok létti svá, at þar var alkristit. Þaðan fór hann á Hringaríki, ok gengu menn alt undir kristni. Síðan frágu Raumar, at Ólafr bjóst upp þannug, ok sömnuðu liði miklu saman,
 15 ok mæltu svá sín í milli, at þat er þeim eimuni sú yfirför, er Ólafr hafði þar farit fyrra sinni, ok sögðu, at hann skyldi aldri svá síðan fara. En konungr bjóst eigi at síðr. En er Ólafr konungr fór upp á Raumaríki með liði sínu, þá kom móti honum bóndasamnaðr við á þá, er
 20 Nitja heitir. Höfpu bændr her manns. En er þeir fundust, ortu bændr þegar á til bardaga. En brátt brann við hlutr þeirra, ok brukku þeir þegar undan, ok váru barðir til batnaðar; því at þeir tóku þegar við kristni. Fór konungr yfir þat fylki, ok skildist eigi fyrr við, en þar höfðu
 25 allir menn við kristni tekit. Þaðan fór hann austr í Sóleyjar, ok kristnaði þá bygd. Þar kom til hans Óttarr skáld svartí, ok beiddist at ganga til handa Ólafi konungi. Þann vetr hafði áðr andazt Ólafr Svíakonungr. Þá var Önundr Ólafsson konungr í Svíþjóð. Ólafr konungr sneri
 30 þá aprt á Raumaríki. Var þá mjök liðinn vetrinn. Þá stefndi Ólafr konungr þing fjölment í þeim stað, sem síðan hefir verit Heiðsævisþing. Setti hann þá þat í lögum, at til þess þings skyldi sækja Upplendingar, ok Heiðsævislög skyldu ganga um öll fylki á Upplöndum,
 35 ok svá víða annarsstaðar, sem síðan hafa þau gengit. En

er várar, sótti hann út til sævar, lét þá búa skip sín, ok fór um várit út til Túnshergs, ok sat þar um várit, þá er þar var fjölmennast, ok þungi var fluttr til bæjar af öðrum löndum. Var þar þá árferð góð alt um Víkina, ok til góðrar hlítar alt norðr til Staðs, en hallæri mikit⁵ alt norðr þaðan.

121. *Sætt Ólafs konungs ok Einars þambarskelfis.*

Ólafr konungr sendi boð um várit vestr um Agðir ok alt norðr um Rogaland, ok um Hörðaland, at hann vill hvárki korn né malt né mjöl þaðan í brott láta flytja né¹⁰ selja; lét þat fylgja, at hann mun þangat koma með lið sitt ok fara at veizlum, svá sem siðvenja var til. Fór þetta boð um þau fylki öll. En konungr dvaldist í Víkinni um sumarit, ok fór alt austr til landsenda. Einarr þambarskelfir hafði verit með Ólafi Svíakonungi, síðan er¹⁵ Sveinn jarl andaðist, mágr hans, ok gerzt Svíakonungs maðr, tekit þar af honum lén mikit. En er konungr var andaðr, þá fýstist Einarr at leita sér gríða til Ólafs digra, ok höfðu þar um várit farit orðsendingar milli þeirra. En er Ólafr konungr lá í Elfi, þá kom þar Einarr þambarskelfir²⁰ með nokkura menn; ræddu þeir konungr þá um sætt sína, ok samdist þat með þeim, at Einarr skyldi fara norðr til Þrándheims, ok hafa eignir sínar allar, ok svá þær jarðir, er Bergljótu höfðu heiman fylgt. Fór Einarr þá norðr leið sína. En konungr dvaldist í Víkinni, ok var lengi í²⁵ Borg um haustit ok öndurðan vetr.

122. *Sætt Ólafs konungs ok Erlings Skjálgssonar.*

Erlingr Skjálgsson hélt ríki sínu svá, at alt norðr frá Sognsæ ok austr til Líðandisness réð hann öllu við böendr, en veizlur konungs hafði hann miklu minni en³⁰ fyrr. Þá stóð þó sú ógn af honum, at engi lagði í aðra skál, en hann vildi. Konungi þótti ofgangr at ríki Erlings. Maðr er nefndr Áslákr Fitjaskalli, kynstórr ok ríkr. Skjálgr, faðir Erlings, ok Áskell, faðir Ásláks, váru bræðrasynir.

Áslákr var mikill vinr Ólafs konungs, ok setti konungr hann niðr á Sunnhörðalandi, fékk honum þar lén mikit ok veizlur stórar, ok bað konungr hann halda til fulls við Erling. En þat varð eigi þannug, þegar er konungr
5 var eigi nær; varð þá Erlingr einn at ráða, svá sem hann vildi, þeirra í milli; var hann eigi at mjúkari, at Áslákr vildi sik fram draga hjá honum. Fóru þeirra skipti svá, at Áslákr hélzt eigi við í sýslunni, fór hann á fund Ólafs konungs, ok segir honum frá viðskipti þeirra
10 Erlings. Konungr bað Áslák vera með sér, þar til er vér Erlingr finnumst. Konungr gerði orð Erlingi, at hann skyldi koma til Túnsbergs um várit á fund konungs. En er þeir finnast, þá eiga þeir stefnur, ok mælti konungr: Svá er mér sagt frá ríki þínu, Erlingr, at engi sé sá
15 maðr norðan frá Sognsæ til Liðandisness, er frelsi sínu haldi fyrir þér; eru þar margir menn, er óðalbornir þættist til vera, at hafa réttindi af jafnbornum mönnum sér. Nú er hér Áslákr, frændi yðarr, ok þykkist hann helzt kulda af kenna um yður viðskipti. Nú veit ek þat eigi, hvárt
20 heldr er, at hann hefir sakir til þess, eða skal hann hins at gjalda, er ek hefi hann þar sett yfir varnað minn. En þótt ek nefna hann til þess, þá kæra margir aðrir slíkt fyrir oss, bæði þeir er í sýslum sitja, ok svá ármenn, er bú vár varðveita ok veizlur skulu gera í móti mér ok
25 liði mínu. Erlingr segir: Því skal skjótt svara, at því skal neita, at ek gefa þær sakir Ásláki né öðrum mönnum, at í þjónostu yðarri sé; en hinu skal játa, at þat er nú, sem lengi hefir verit, at hverr várr frænda vill öðrum meiri vera; svá hinu öðru skal játa, at ek gera þat lostigr,
30 at beygja hálsinn fyrir þér, Ólafr konungr; en hitt mun mér örðigt þykkja, at lúta til Selþóris, er þrælborinn er í allar settir, þótt hann sé nú ármaðr yðarr, eða annarra þeirra, er hans makar eru at kynferð, þótt þér leggit metorð á. Þá tóku til ræðu beggja vinir, ok báðu, at
35 þeir skyldi sættast; segja svá, at konungi var at engum manni styrkr jafnmikill, sem at Erlingi, ef hann má vera

yðarr fullkominn vinr. Í annan stað mæla þeir til Erlings, at hann skyldi vægja til við konung; segja svá, ef hann hélzt í vináttu við konung, at honum mun þá alt auðvelligt at koma slíku fram, sem hann vildi, við hvern annarra. Lauk svá stefnu þeirri, at Erlingr skyldi hafa 5 sömu veizlur, sem hann hafði áður haft, ok settust niðr allar sakir, þær er konungr hafði á hendi Erlingi. Skyldi ok fara til konungs Skjálgr, son Erlings, ok vera með honum. Fór þá Áslákr aptr til búa sinna, ok váru þá sáttir at kalla. Erlingr fór ok heim til búa sinna, ok hélt 10 teknum hætti um ríki sitt.

123. *Upphaf Ásbjarnar Selsbana.*

Sigurðr hét maðr Þórisson, bróðir Þóris hunds í Bjarkey. Sigurðr átti Sigríði, dóttur Skjálgs, systur Erlings. Ásbjörn hét son þeirra; hann þótti allmannvænn í 15 uppvexti. Sigurðr bjó í Ömd á Þrándarnesi; hann var maðr stórauðigr, virðingamaðr mikill; ekki var hann konungi handgenginn, ok var Þórir fyrir þeim bræðrum at virðingu, er hann var lendr maðr konungs. En heima í búnaði, þá var Sigurðr í engan stað minni rausnarmaðr. 20 Hann var því vanr, meðan heiðni var, at hafa þrenn blót hvern vetr: eitt at vetrnóttum, en annat at miðjum vetri, þriðja at sumri. En er hann tók við kristni, þá hélt hann þó teknum hætti um veizlurnar. Hafði hann þá um haustit vinaboð mikit, en jólaboð um vetrinn, ok hauð þá enn til 25 sín mörgum mönnum; þriðju veizlu hafði hann at páskum, ok hafði þá ok fjölment. Slíku hélt hann fram, meðan hann lifði. Sigurðr varð sótt dauðr. Þá var Ásbjörn 18 vetra; tók hann þá arf eptir föður sinn; hélt hann teknum hætti, ok hafði þrjár veizlur á hverjum vetri, sem faðir 30 hans hafði haft. Var þess skamt í milli, er Ásbjörn hafði tekit við föðurarfi, ok þess, er árferð tók at versna ok sæði manna brugðust. Ásbjörn hélt hinu sama um veizlur sínar, ok naut hann þá þess við, at þar váru forn korn ok forn fõng, þau er hafa þurfti. En er þau misseri liðu 35

af ok önnur kómu, var þá korn engum mun betra en hin fyrri. Þá vildi Sigríðr, at veizlur væri afteknar, sumar eða allar. Ásbjörn vildi þat eigi; fór hann þá um haustit at hitta vini sína, ok keypti korn þar sem hann gat, en þá af sumum. Fór svá enn fram þann vetr, at hann hélt veizlum öllum. En eptir um várit féngust lítil sæði; því at engi gat frækorn at kaupa. Ræddi Sigríðr um, at fækka skyldi húskarla. Ásbjörn vildi þat eigi, ok hélt hann í öllu hinu sama. Þat sumar var korn heldr úrvænt. Þat fylgði ok þá, at svá var sagt sunnan orlandi, at Ólafr konungr bannaði korn ok malt ok mjöl at flytja sunnan ok norðr í landit. Þá þótti Ásbirni vandast um tilföngin búans; var þat þá ráð hans, at hann lét fram setja byrðing, er hann átti; þat var hæfðeranda skip at vexti. Skipit var gott, ok reiði vandaðr mjök til; þar fylgði segl stafat með vendi. Ásbjörn réðst til ferðar, ok með honum 20 menn; fóru norðan um sumarit, ok er ekki sagt frá ferð þeirra, fyrr en þeir koma á Karmtsund aptan dags, ok lögðu at vid Ögvaldsnes. Þar stendr þær mikill skampt upp á eya Körmt, er heitir á Ögvaldsnesi; þar var konungsbú, ágætr bær; þar réð fyrir Þórir selr. Var hann þar ármaðr Ólafs konungs. Þórir var maðr ættsmár, ok hafði mannazt vel, starfsmaðr góðr, snjallr í máli, áburðarmaðr mikill, framgjarn ok úvægin; hlýddi honum þat síðan, er hann fékk konungs styrk; hann var maðr skjótorðr ok örordr. Þeir Ásbjörn lágu þar um nótt. En um morgininn, er ljóst var orðit, gékk Þórir ofan til skips, ok nökkurir menn með honum. Hann spurði, hverr fyrir skipi því réði hinu vegliga. Ásbjörn segir til sín, ok nefndi föður sinn. Þórir spyr, hvert hann skyldi fara hit lengsta, eða hvat honum væri at erendum. Ásbjörn segir, at hann vill kaupa sér korn ok malt; segir hann, sem satt var, at hallæri var mikit norðr í land: en oss er sagt, at hér sé vel ært; viltu, bóndi, selja oss korn? Ek sé, at hér eru hjálmar stórir, væri oss þat orlausn, at þurfa eigi lengra at fara. Þórir svarar:

Ek skal gera þér orlaun, at þú þurfir eigi lengra at fara at kornkaupum, eða víðara um Rogaland. Ek kann þat segja þér, at þú munt hér vel mega aptr hverfa ok fara eigi lengra; því at þú munt eigi korn hér fá né í öðrum stöðum, því at konungr bannar at selja héðan korn norðr 5 í land; ok far aptr, Háleygr: sá mun þér hinn beztí. Ásbjörn svarar: Ef svá er, bóndi, sem þú segir, at vér munum ekki fá kornkaup, þá mun eigi minna verða mitt erendi, en hafa kynnisókn á Sóla ok sjá hsbýli Erlings frænda míns. Þórir segir: Hversu mikla frændsemi átt 10 þú við Erling? Hann svarar: Móðir mín er systir hans. Þórir segir: Vera kann þá, at ek hafa ekki varliga mælt, ef þú ert systurson konungsins Rygja. Þá köstuðu þeir Ásbjörn, tjöldunum af sér, ok sneru út skipinu. Þórir kallaði á þá: Farit nú vel, ok komit hér, þá er þér farit 15 aptr. Ásbjörn segir, at svá skyldi vera. Fara þeir nú leið sína ok koma at kveldi á Jadar. Fór Ásbjörn upp með 10 menn, en aðrir 10 gættu skips. En er Ásbjörn kom til bæjar, fékk hann þar góðar viðtökur, ok var Erlingr við hann hinn kátasti. Setti Erlingr hann hit 20 næsta sér, ok spurði hann margra tíðinda norðan or landi. Ásbjörn segir hit ljósasta af erendum sínum. Erlingr svarar, at þat var þá eigi vel til borit, er konungr bannaði kornsölur: veit ek, segir hann, eigi þeirra manna ván hér, at traust muni til bera at brjóta orð konungs; 25 verðr mér vandgætt til skaps konungs, því at margir eru spillendr at um vináttu vára. Ásbjörn segir: Seint er satt at spyrja; mér hefir kent verit á unga aldri, at móðir mín væri frjálsborin í allar hálfur, ok þat með, at Erlingr á Sóla væri nú göfgastr hennar frænda; en nú heyri ek 30 þik segja, at þú sér eigi svá frjáls fyrir konungs þrælum hér á Jaðri, at þú megir ráða fyrir korni þínu slíkt er þér líkar. Erlingr sá til hans, ok glotti við tönn ok mælti: Minna vitit þér af konungs ríki, Háleygir, en vér Rygir; en örordr muntu heima vera; áttu ok ekki langt til þess 35 at telja. Drekkum nú fyrst, frændi! Sjám í morgin, hvat

títt er um erendi þitt. Gerðu þeir svá, ok váru kátir um kveldit. Eptir um daginn talast þeir við Erlingr ok Ásbjörn, ok mælti Erlingr: Hugsat hefi ek nökkut fyrir um kornkaupin þín, Ásbjörn; eða hversu vandr muntu vera
5 at kaupnautum? Hann sagði, at hann hirði þat aldri, at hverjum hann keypti korn, ef honum væri heimult selt. Erlingr mælti: Þat þykki mér líkara, at þrælar mínir munu eiga korn, svá att þú munt vera fullkaupa; þeir eru ekki í lögum eða landarétt með öðrum mönnum. Ásbjörn segir, at hann vill þann kost. Þá var sagt þrælunum til um þetta kaup. Létu þeir korn fram ok malt, ok seldu Ásbirni. Hlód hann skip sitt, sem hann vildi. En er hann var í brott búinn, leiddi Erlingr hann út með vingjöfum, ok skildust þeir með kærleikum. Fékk Ásbjörn
10 byrleiði gott, ok lagði at um kveldit í Karmtsundi við Ögvaldsnes, ok váru þar um nóttina. Þórir selr hafði þegar spurn af um farar Ásbjarnar, ok svá þat, at skip hans var kafhlaðit. Þórir stefndi til sín liði um nóttina, svá at hann hafði fyrir dag 60 manna; hann fór á fund
20 Ásbjarnar, þegar er lítt var lýst. Géngu þeir þegar út á skipit. Þá váru þeir Ásbjörn klæddir, ok heilsaði Ásbjörn Þóri. Þórir spurði, hvat þunga Ásbjörn hefði á skipi. Hann segir, at korn ok malt var. Þórir segir: Þá mun Erlingr gera at vanda, at taka fyrir hégómamál
25 öll orð konungs; ok leiðist honum enn eigi þat, at vera hans móttstöðumaðr í öllu, ok er furða at, er konungr lætr honum alt hlýða. Var Þórir málóði um hríð. En er hann þagnaði, þá segir Ásbjörn, at þetta korn höfðu átt þrælar Erlings. Þórir svarar snelt, at hann hirði ekki
30 um prettu þeirra Erlings; er nú hitt til, Ásbjörn, at þér gangit á land, elligar fœrum vér yðr úthyrðis; því at vér viljum enga þröng hafa af yðr, meðan vér ryðjum skipit. Ásbjörn sá, at hann hafði eigi liðskost við Þóri; ok géngu þeir Ásbjörn á land upp, en Þórir lét flytja farminn allan
35 af skipinu. En er rutt var skipit, þá gékk Þórir eptir skipinu. Hann mælti: Furðu gott segl hafa þeir Háleyg-

irnir; taki byrðingssegl vart hit forna ok fái þeim; þat er þeim fullgott, er þeir sigla lausum kili. Svá var gert, at skipt var seglunum. Fóru þeir Ásbjörn brott leið sína við svá búit, ok stefndi hann nú norðr með landi, ok létti eigi fyrr, en hann kom heim öndverðan vetr; ok varð sjá för allfræg. Varð þá alt starf tekit af Ásbirni, at búa veizlur á þeim vetri. Þórir hundr bauð Ásbirni til jólaveizlu ok móður hans ok þeim mönnum, er þau vildu hafa með sér. Ásbjörn vildi eigi fara, ok sat heima. Þat fannst á, at Þóri þótti Ásbjörn gera óvirðiliga til boðsins, er hann vildi eigi fara. Hafði Þórir í fleymingi um farar Ásbjarnar. Bæði er, segir hann, at mikill er virðingamunr vár frænda Ásbjarnar, enda gerir hann svá, slíkt starf sem hann lagði á í sumar, at sækja kynnit til Erlings á Jaðar, en hann vill eigi hér fara í næsta hús til mín; veit ek eigi, hvárt hann hygg, at Selpórir muni í hverjum hólma fyrir vera. Slík orð spurði Ásbjörn til Þóris ok önnur þeim lík. Ásbjörn undi stórrilla ferð sinni, ok enn verr, er hann heyrði slíkt haft at hlátri ok spotti. Var hann heima um vetrinn ok fór hvergi til heimboða.

124. *Dráp Selpóris.*

Ásbjörn átti langskip; þat var snekkja tvítugsessa, stóð í nausti miklu. Eptir kyndilmessu lét Ásbjörn setja fram skipit ok bera til reiða, ok lét búa skipit. Þá stefndi hann til sín vinum sínum, ok hafði nær 9 tígum manna, ok alla vel vápnaða. En er hann var búin ok byr gaf, þá sigldi hann suðr með landi; ok fara þeir ferðar sinnar, ok byrjar heldr seint. En er þeir sækja suðr í land, þá fóru þeir útleið meir en þjóðleið, þegar er svá mátti. Ekki varð til tíðinda um ferð þeirra, fyrr en þeir komu at kveldi fimta dag páska utan at Körmt. Henni er þannug farit, at hon er mikil ey, löng ok víðast ekki breið; liggir við þjóðleið fyrir utan; þar er mikil byggð, ok er þó víða eyin úbyggð, þat er út liggir til hafsins. Þeir Ásbjörn

lendu utan at eyjunni, þar er úbyggt var. En er þeir höfðu tjaldat, þá mælti Ásbjörn: Nú skulut þér vera eptir hér ok bíða mín; en ek mun ganga upp á eyna á njósn, hvat títt er í eyjunni; því at vér höfum ekki um spurt

5 ádr. Ásbjörn hafði vandan búnað ok hött síðan, fork í hendi, gyrðr sverði undir klæðum. Hann gékk á land upp ok yfir eyna. En er hann kom á nökkura hæð, þá er hann mátti sjá til bæjar á Ögvaldsnesi, ok svá fram í Karmtsund, þá sá hann mannfara miklar bæði á sæ ok

10 á landi, ok sótti þat fólk alt til bæjar á Ögvaldsnesi. Honum þótti þat undarligt. Síðan gékk hann heim til bæjarins, ok þar til er þjónostumenn bjoggu mat. Heyrði hann þá þegar ok skildi á ræðum þeirra, at Ólafr konungr var þar kominn til veizlu, svá þat með, at konuigr var

15 þá til borða genginn. Ásbjörn sneri þá til stofunnar. En er hann kom í forstofuna, þá gékk annar maðr út, en annar inn, ok gaf engi maðr at honum gaum. Opin var stofuhurðin. Hann sá, at Þórir seldr stóð fyrir hásetis-borðinu. Þá var mjök á kveld liðit. Ásbjörn heyrði til,

20 at menn spurðu Þóri frá skiptum þeirra Ásbjarnar, ok svá þat, at Þórir sagði af langa sögu, ok þótti Ásbirni hann halla sýnt sögunni. Þá heyrði hann, at maðr mælti: Hvernug varð hann við Ásbjörn, þegar er þér ruddut skipit? Þórir segir: Bar hann sík til nökkurrar hlítar, ok

25 þó eigi vel, þá er vér ruddum skipit, en er vér tókum seglit af honum, þá grét hann. En er Ásbjörn heyrði þetta, þá brá hann sverðinu hart ok títt, ok hljóp í stofuna, hjó þegar til Þóris; kom höggit utan á hálsinn, féll höfuðit á borðit fyrir konunginn, en búkrinn á fœtr honum;

30 urðu borðdúkarnir í blóði einu bæði uppi ok niðri. Konungr mælti, bað taka hann ok leiða út; ok var svá gert, at Ásbjörn var tekinn höndum ok leiddr út or stofunni. En þá var tekinn borðbúnaðrinn, ok dúkarnir, ok í brott borinn, svá líkit Þóris var í brott borit, ok sópat alt þat

35 er blóðugt var. Konungr var allreiðr, ok stilti vel orðum sínum, svá sem hann var vanr jafnan.

125. *Frá Skjálgi Erlingssyni.*

Skjálgr Erlingsson stóð upp ok gékk fyrir konung, ok mælti svá: Nú mun, sem optar, konungr, at þar mun til umbótar at sjá, er þér erut; ek vil bjóða fé fyrir mann þenna, til þess at hann haldi lífi sínu ok limum, en þér, 5 konungr, skipit ok skerit um alt annat. Konungr segir: Er eigi þat dauðasök, Skjálgr, ef maðr brýtr páskafríð? ok sú önnur, er hann drap mann í konungs herbergi; sú hin þriðja, er ykkur föður þínum mun þykkja lítils verð, er hann hafði fötr mína fyrir höggetokkiinn. Skjálgr 10 svarar: Illa er þat, konungr, er yðr mislíkar; en elligar væri verkit hit bezta unnit. En ef verk þetta, konungr, þykkir yðr í móti skapi ok mikils vert, þá vætti ek, at ek þiggja mikit af yðr fyrir þjónustu mína; munu margir þat mæla, at yðr sé þat vel geranda. Konungr svarar: 15 Þóttu sér mikils verðr, Skjálgr, þá mun ek eigi fyrir þínar sakir brjóta lögin ok leggja konungs tign. Skjálgr snýst þá í brott, ok út or stofunni. Tólf menn höfðu þar verit með Skjálgi, ok fylgðu þeir honum allir, ok margir aðrir gengu með honum í brott. Skjálgr mælti til Þórarins 20 Nefjólssonar: Ef þú vilt hafa vináttu mína, þá legðu allan hug á, at maðrinn sé eigi drepinn fyrir sunnudag. Síðan ferr Skjálgr, ok menn hans, ok tóku róðrarskútu, er hann átti, ok róa suðr, svá sem á mátti taka, ok kómu í elding nætr á Jaðar; gengu þegar upp til bæjarins ok til lopts 25 þess, er Erlingr svaf í. Skjálgr hljóp á hurðina, svá at hon brotnaði at nöglum. Við þat vaknar Erlingr, ok aðrir sem inni váru. Hann var skjótastr á fötr, ok greip upp skjöld sinn ok sverð ok hljóp til duranna ok spurði, hverr þar færi svá ákaft. Skjálgr segir til sín, ok bað 30 upp láta hurðina. Erlingr segir: Þat var líkligast, at þú mundir vera, ef allheimsliga fór, eða fara menn nökkurir eptir yðr? Var þá látin upp hurðin. Þá mælti Skjálgr: Þat vænti ek, þótt þér þykki ek fara ákafliga, at Ásbirni frænda þínum þykki eigi of skjótt, þar er hann sitr norðr 35

á Ögvaldsnesi í fjötrum; ok er þat mannlígra at fara til ok duga honum. Síðan hafast þeir fæðgar orð við. Segir þá Skjálgr Erlingi alla atburði um víg Selþóris.

126. *Frá Þórarni Nefjölfssyni.*

5 Ólafr konungr settist í sæti sitt, þá er um var búit í stofunni, ok var hann allreiðr. Hann spurði, hvat títt var um vegandann. Honum var sagt, at hann var úti í svölum í gæzlu hafðr. Konungr segir: Hví er hann eigi drepinn? Þórarinn svarar Nefjölfsson: Herra, kallit ér
10 eigi þat morðverk, at drepa menn um nætr? Þá mælti konungr: Seti hann í fjötur, ok drepí hann í morgin. Þá var Asbjörn fjötraðr ok byrgðr einn í húsi um nóttina. Eptir um daginn hlýddi konungr morgintíðum; síðan gékk hann á stefnu, ok sat þar fram til hámessu. Síðan gékk
15 hann til messu, ok er hann gékk frá tíðum, mælti hann til Þórarins: Mun nú vera sólin svá há, at Asbjörn vinr yðarr mun mega hanga? Þórarinn svarar, ok laut kenning-
inum: Herra, þat sagði biskup hinn fyrri frjádag, at sá konungr er alls á vald, ok þoldi hann skapraunir, ok er
20 sá sæll, er heldr má eptir honum líkja en eptir hinum, er þá dæmdu manninn til dauða, eða þeim er öllu mann-
drápinu. Nú er eigi langt til morgins, ok er þá sýkn dagr. Konungr leit við honum, ok mælti: Ráða muntu þessu, at hann mun eigi í dag drepinn; skaltu nú taka
25 við honum ok varðveita hann; ok vit þat til sanns, at þar liggir líf þitt við, ef hann kemst í brott með nökkuru móti. Gékk þá konungr leið sína. En Þórarinn gékk þar til, er Asbjörn sat í jérnum. Lét Þórarinn þá af honum fjöturinn, ok fylgði honum í stofu eina lítila, ok
30 lét þá fá honum drykk ok mat, ok sagði honum, hvat konungr hefði á lagt, ef Asbjörn hlypi í brott. Asbjörn segir, at Þórarinn þurfti ekki þat at óttast. Sat Þórarinn þar hjá honum lengi um daginn, ok svá svaf hann þar um nóttina. Laugardag stóð konungr upp ok fór til morg-
35 intíða. Síðan gékk hann á stefnur, ok var þar fjölment

komit af bóndum, ok áttu þeir mart at kæra. Sat konungr þar lengi dags, ok varð heldr síð gengit til hámessu. Eptir þat gékk konungr til matar. En er hann hafði matazt, þá drakk hann um hríð, svá at borð váru uppi. Þórarinn gékk til prests þess, er kirkju varðveitti, ok gaf honum tvá aura silfrs til þess, at hann skyldi hringja til helgar, jafnskjótt sem konungs borð fóru upp. En er konungr hafði drukkit þá hríð, sem honum þótti felt, þá var borð upp tekit. Þá mælti konungr, segir at þá var ráð, at þrælar færi með vegandann ok dræpi hann. Í því bill var hringt til helgar. Þá gékk Þórarinn fyrir konung ok mælti: Grið mun sjá maðr skulu hafa um helgina, þótt hann hafi illa til gert. Konungr segir: Gættu hans, Þórarinn, svá at hann komist eigi í brott. Gékk þá konungr til kirkju ok fór til nónu; en Þórarinn sat enn um daginn hjá Ásbirni. Sunnudag gékk biskup til Ásbjarnar ok skriptaði honum, ok gaf honum lof til at hlýða hámessu. Þórarinn gékk þá til konungs, ok bað hann fá menn til at varðveita vegandann: vil ek nú, segir hann, viðr skiljast hans mál. Konungr bað hann hafa þökk fyrir þat. Fékk hann þá menn til at varðveita Ásbjörn. Var þá settr fjöturr á hann. En er til hámessu var gengit, þá var Ásbjörn leiddr til kirkju. Stóð hann úti fyrir kirkjuinni, ok þeir er hann varðveittu. Konungr ok öll alþýða stóð at messu.

25

127. Sætt Erlánga ok Ólafa konunga.

Nú er þar til máls at taka, er fyrr var frá horfit, at þeir Erlingr ok Skjálgr son hans gerðu ráð sín um þetta vandkvæði, ok staðfestist þá með áeggjan Skjáls ok annarra sona hans, at þeir samna liði ok skera upp þerör. Kom þá brátt saman lið mikit, ok réðu þeir til skipa, ok var þá skorat manntal, ok var nær 15 hundruð manna. Fóru þeir með þat lið, ok kómu sunnudaginn í Körmt á Ögvaldsnes, ok géngu upp til bæjar með öllu liðinu, ok kómu í þann tíma, er lokit var guðspjalli; 35

gengu þegar upp at kirkjunni ok tóku Ásbjörn, ok var
 brotinn fjöturr af honum. En við gny þenna ok vápnabrák,
 þá hljópu allir inn í kirkjuna, þeir er áðr váru úti; en
 þeir er í kirkju váru, þá litu allir út, nema konunginn,
 5 hann stóð ok sást eigi um. Þeir Erlingr skipuðu liði sínu
 tveim megin strætis, þess er lá frá kirkju ok til stofunnar.
 Stóð Erlingr ok synir hans næst stofunni. En er allar
 tíðir váru sungnar, þá gékk konungr þegar út or kirkju;
 gékk hann fyrst fram í kvína, en síðan hverr eptir öðrum
 10 hans manna. Þegar er hann kom heim at durunum, þá
 gékk Erlingr fyrir dyrrnar, ok laut konungi, ok heilsaði
 honum. Konungr svaraði, það guð hjálpa honum. Þá
 tók Erlingr til máls: Svá er mér sagt, at Ásbjörn frænda
 minn hafi sótt glæpska mikil, ok er þat illa, konungr,
 15 ef svá er orðit, at yðr sé misþokki at. Nú em ek því
 kominn, at bjóða fyrir hann sætt ok yfirboetr þvílkar,
 sem þér vilit sjálfir gert hafa; en þiggja þar í móti líf
 hans ok limar ok landsvist. Konungr svarar: Svá lízt
 mér, Erlingr, sem þér munit nú þykkjast hafa vald á um
 20 mál Ásbjarnar; veit ek eigi, hví þú lætr svá, sem þú
 skylir bjóða sættir fyrir hann; ætla ek þik fyrir því hafa
 dregit saman her manns, at nú ætlar þú at ráða vár í
 milli. Erlingr segir: Þér skulut ráða, konungr, ok ráða
 svá, at vér skilimst sáttir. Konungr mælti: Ætlar þú at
 25 hræða mik, Erlingr? hefir þú fyrir því lið mikit? Nei,
 segir hann. En ef annat býr í, þá mun ek nú ekki flýja.
 Erlingr svarar: Eigi þarftu at minna mik á þat,
 at þeir hafa fundir okkrir orðit hér til, er ek hefi lítinn
 liðskost haft við þér; en nú skal ekki leyna þik því, er
 30 mér býr í skapi, at ek vil, at vit-skilimst sáttir, eða mér
 er ván, at ek hætta eigi til fleiri funda varra. Erlingr
 var þá rauðr sem blóð í andliti. Þá gékk fram Sigurðr
 biskup ok mælti til konungs: Herra, ek býð yðr í hlýðni
 fyrir guðs sakir, at þér sættizt við Erling, eptir því sem
 35 hann býðr, at maðr sjá hafi lífs grið ok lima, en þér
 ráðit einir öllu sáttmáli. Konungr svarar: Þér skulut ráða.

Þá mælti biskup: Erlingr, fát þér konungi festu, þá er honum líki; síðan gangi Ásbjörn til griða ok á konungs vald. Erlingr fékk festur, en konungr tók við. Síðan gékk Ásbjörn til griða ok á konungs vald, ok kysti á hönd konungi. Sneri þá Erlingr í brott með liði sínu. 5 Varð þá ekki at kveðjum. Gékk þá konungr iun í stofuna, ok Ásbjörn með honum. Síðan lauk konungr upp sættargerðina, ok mælti svá: Þat skal upphaf sættar okkarrar, Ásbjörn, at þú skalt ganga undir landslög þau, at sá maðr er drepr þjónostumann konungs, þá skal hann taka 10 undir þá sömu þjónostu, ef konungr vill. Nú vil ek, at þú takir upp ármennung þessa, er Selþórir hefir haft, ok ráð hér fyrir þúi mínu á Ögvaldsæsi. Ásbjörn segir, at svá skyldi vera sem konungr vildi. Verð ek þó fyrst at fara heim til bús míns ok skipa þar til. Konungr lét sér 15 þat vel líka. Fór hann þaðan til annarrar veizlu, þar sem ger var í móti honum. En Ásbjörn réðst þá til fundar við föruneysi sitt. Þeir höfðu legit í leynivágum þá stund alla, er Ásbjörn var í brott. Höfðu þeir njósn af, hvat títt var um hans ráð, ok vildu eigi í brott fara, fyrr en 20 þeir vissi, hvat þar réðist af.

128. *Frá Þóri hund ok Ásbirni selsbana.*

Síðan snýst Ásbjörn til ferðar, ok léttir eigi fyrr um vart, en hann kemr norðr til bús síns. Hann var síðan 25 kallaðr Ásbjörn selsbani. En er Ásbjörn hafði heima verit eigi lengi, þá hittust þeir Þórir frændrinn ok talast við. Spyrr Þórir Ásbjörn vendiliga at um ferð hans ok alla atburði þá, sem þar höfðu orðit til tíðinda. En Ásbjörn sagði sögu þá, sem gengit hafði. Þá sagði Þórir: Þá 30 muntu pykkjast hafa rekit af hendi avívirðing þá, er þú vart ræntr á hansti? Svá er, kvað Ásbjörn; eða hversu þykki þér, frændi? Þat skal skjótt segja, kvað Þórir, at ferð sú hin fyrri, er þú fórt suðr í land, varð hin avívirðligata, ok stóð sú til nökkurrar umbótar; en þessi fór er 35 bæði þín skömm ok frænda þinna, ef þat skal framgengt

verða, at þú gerist konungs þræll ok jafningi hins versta manns, Þóris sels. Nú ger þú svá mannliga, at þú sit heldr at eignum þínum hér; skulum vér, frændr þínir, veita þér styrk til þess, at þú komir aldri síðan í slíkt öng-
 5 þveiti. Ásbirni þótti þetta vænligt; ok áðr þeir Þórir skildist, þá var þetta ráð staðfest, at Ásbjörn skyldi sitja í búi sínu, ok fara ekki síðan á konungs fund eða í hans þjónostu. Ok gerði hann svá, ok sat heima at búam sínum.

10 129. *Frá því er Ólafr konungr kristnar Vörs ok Valdres.*

Eptir þat at þeir Ólafr konungr ok Erlingr Skjálgsson höfðu hízit á Ögvaldsnesi, þá hófst með þeim af nýju sundrþykkit, ok vóx til þess, er þar af gerðist fullr fjándskapr milli þeirra. Fór Ólafr konungr at veizlum um

15 Hörðaland um várit; ok þá fór hann upp á Vörs, því at hann spurði, at fólk var þar lítt trúat. Hann átti þing við böendr, þar sem á Vangi heitir; kómu þar böendr fjölment ok með alvæpni. Bauð konungr þeim at taka við kristni. En böendr buðu bardaga í mót; ok kom svá, at

20 hvárirtveggju fylktu liði sínu. Var þá svá um böendr; at þeim skaut skelk í bringu, ok vildi engi fremstr standa; ok varð þat þá at lyktum, er þeim gegndi betr, at þeir géngu til handa konungi ok tóku við kristni. Skildist konungr eigi þaðan, fyrr en þar var alkristit orðit. Þat

25 var einn dag, at konungr reið leið sína ok söng psálma sína; en er hann kom gegnt haugunum, nam hann staðar, ok mælti: Þau skal segja orð mín maðr manni, at ek kalla ráð, at aldri síðan fari Noregs konungr í milli þessa hauga. Er þat ok sögn manna, at flestir konungar

30 hafi þat varazt síðan. Þá fór Ólafr konungr út í Östrarfjörð, kom þar til skipa sinna, fór þá norðr í Sogn, ok tók þar veizlur um sumarit. En er hausta tók, sneri hann inn í fjörðinn; fór þaðan upp á Valdres; þar var áðr heiðit. Konungr fór sem ákaflegast upp til vatnsins;

35 kom þar á úvart bóndum, ok tók þar skip þeirra; gókk

þar á sjálfr með öllu liði sínu. Síðan skar hann þingboð, ok settist þingit svá nær vatninu, at konungr átti allan kost skipa, ef hann þœttist þurfa. Bœndr sóttu þingit með her manns alvápnadan. Konungr bauð þeim kristni; en bœndr æptu í móti, ok báðu hann þegja; gerðu þegar 5 gny mikinn ok vápnabrák. En er konungr sá, at þeir vildu ekki til hlýða þess, er hann kendi þeim, ok þat annat, at þeir höfðu þann múg manns, er ekki stóðst við, þá sneri hann rœðunni, spurði þá at, ef nökkurir væri þeir menn á þinginu, er sakir þær ættist við, er þeir 10 vildi, at hann setti í milli þeirra. Þat fannst brátt í orðum búanda, at margir vǫru þar rangsáttir sín í milli, er þá höfðu samblaupa orðit at mæla móti kristninni. En þegar er bœndr tóku at kæra sín vandræði, þá aflaði hverr þeirra sér sveitar at flytja sitt mál fram. Gékk því fram 15 þann dag allan. At kveldi var slitit þinginu. Þegar er bœndr höfðu spurt, at Ólafr konungr hafði farit um Valdres, ok hann var kominn í bygd, þá höfðu þeir látit fara herör ok stefnt saman þegn ok þræl; fóru með her þann í móti konungi; en þá var víða aleyða í bygdinni. Bœndr héldu 20 samnaðinum, þá er þinginu sleit. Þess varð konungr viss. En er hann kom á skip sín, þá lét hann róa um nóttina yfir þvert vatnit; þar lét hann upp ganga í bygdina, lét þar brenna ok ræna. Eptir um daginn reru þeir nes frá nesi; lét konungr alt brenna bygdina. En þeir bœndr er 25 í samnaðinum vǫru, þá er þeir sá reyk ok loga til bæja sinna, þá urðu þeir lausir í flokkinum; stefndi þá hverr í brott ok leitaði heim, ef hann mætti finna hyski sitt. En þegar er rof kom í liðit, þá fór hverr at öðrum til þess er alt riðlaðist í smá flokka. En konungr reri yfir 30 vatnit ok brendi þá á hvárutveggja landi. Kómu þá bœndr til hans ok báðu miskunnar; buðu handgöngu sína. Gaf hann hverjum manni grið, er til hans kom ok þess krafði, ok svá fé þeirra. Mælti þá engi maðr við kristni. Lét konungr þá skíra fólkit ok tók gíslar af bóndum. Dvaldist 35 konungr þar lengi um haustit; lét draga skipin um eið á

milli vatna. Fór konungr lítt um land uppi frá vötnunum, því at hann trúði illa bóndum. Hann lét þar gera kirkjar ok vígja, ok setti kennimenn til. En er konungr þótti ván frera, þá sótti hann á land upp, kom þá fram á Þótni.
 5 Þess getr Arnórr jarlaskáld, er Ólafr konungr hafði brent á Upplöndum, þá er hann orti um Harald bróður hans:

Geogr í sett þat er yngvi	vildut öfgar aldir,
Upplendinga brendi,	áðr var stýrt til váða,
þjóð galt ræsis reiði,	grams dögum fékksk gálgi,
10 rann, þess er fremstr var manna;	gagnþryðanda hlýða.

Síðan fór Ólafr konungr norðr um Dala alt til fjalls, ok nam eigi staðar, fyrr en hann kom í Þrándheim ok alt til Niðaróss; bjó þar til vetrvistar ok sat þar um vetrið. Sá var hinn tíundi vetr konungdóms hans.

15 130. *Um Einar þambarskelfi.*

Áðr um sumarit fór Einarr þambarskelfir or landi, ok fyrst vestr til Englands; hitti þar Hákon jarl mág sinn, dvaldist þar með honum um hríð. Síðan fór Einarr á fund Knúts konungs, ok þá af honum stórar gjafir. Eptir
 20 þat fór Einarr suðr um sæ ok alt suðr til Rómaborgar, ok kom aptr annat sumar; fór þá til búa sinna; hittust þeir Ólafr konungr þá ekki.

131. *Fæddr Magnús góði.*

Álfhildr hét kona, er kölluð var konungs ambátt; 25 hon var þó af góðum ættum komin. Hon var kvenna fríðust; hon var með hirð Ólafs konungs. En þat var varð þat til tíðinda, at Álfhildr var með barni; en þat vissu trúnaðarmenn konungs, at hann mundi vera faðir barns þess. Svá bar at eina nótt, at Álfhildi stóð sótt; 30 var þar fátt manna við státt: konur nökkurar ok prestir ok Sigvatr skáld, ok fáir aðrir. Álfhildr var þunglaga haldin, ok gekk henni nær dauða. Hon fæddi sveinbarn; ok var þat um hríð, er þau vissu úglögt, hvárt líf var með barninu. En er barnit skaut öndu upp ok allumáttuliga,

þá bað prestur Sigvat fara at segja konungi. Hann svarar: Ek þori fyrir engan mun at vekja konunginn, því at hann bannar þat hverjum manni at bregða svefni fyrir honum, fyrr en hann vaknar sjálf. Prestinn svarar: Nauðsyn berr nú til, at barn þetta fái skír; mér sýnist þat allá- 5 lifligt. Sigvatr mælti: Heldr þori ek til þess at hætta, at þú skírir barnit, en ek vekja konung; ok mun ek ávitum upp halda, ok gefa nafn. Svá gerðu þeir, at sveinn sá var skírd, ok hét Magnús. Eptir um morgininn, þá er konungr var vaknaðr ok klæddr, var honum sagt alt frá 10 þessum atburðum. Þá lét konungr kalla til sín Sigvat ok mælti: Hví vartu svá djarfr, at þú lézt skíra barn mitt, fyrr en ek vissi? Sigvatr svarar: Því at ek vilda heldr gefa guði tvá menn, en einn fjandanum. Konungr mælti: Fyrir hví mundi þat við liggja? Sigvatr svarar: Barnit 15 var at komit dauða, ok mundi þat fjandans maðr, ef þat dæi heiðit; en nú var þat guðs maðr. Hitt er ok annat, at ek vissi, þótt þú værir mér reiðr, at þar mundi eigi meira við liggja en líf mitt; en ef þú vill, at ek tyna því fyrir þessa sök, þá vænti ek, at ek sjá guðs maðr. 20 Konungr mælti: Hví léztu sveininn Magnús heita? ekki er þat vart ætt nafn. Sigvatr svarar: Ek hét hann eptir Karlamagnúsi konungi, þann vissi ek mann beztan í heimi. Þá mælti konungr: Gæfumaðr ertu mikill, Sigvatr; er þat eigi undarligt, at gæfa fylgi vizku; hitt er kynligt, 25 sem stundum kann verða, at sú gæfa fylgir úvizkum mönnum, at úvitrlig ráð snúast til hamingju. Var þá konungr allglaðr. Sveinn sá fæddist upp, ok var brátt efniligr, er aldr fór yfir hann.

132. *Dráp Ásbjarnar selsbana.*

30

Þat var hit sama fékk Ólafr konungr í hönd Ásmundi Grankelssyni sýslu á Hálogalandi hálfa til móts við Hárek í Þjóttu; en hann hafði áðr haft alla, suma at veizlu, en suma at léni. Ásmundr hafði skútu, ok á nær 30 manna ok vápnada vel. En er Ásmundr kom norðr, þá hittust 35

þeir Hárekr. Segir Ásmundr honum, hvernug konungur hafði til skipat um sýsluna; lét þar fylgja jartegnir konungs. Hárekr segir svá, at konungur mundi ráða, hverr sýslu hefði: en þó gerðu ekki svá hinir fyrri höfðingjar, at

5 minka vörn rétt, er ættbornir erum til ríkis at hafa af konungum, en fá þá í hendr búandasonum, þeim er slíkt hafa fyrr ekki með höndum haft. En þótt þat fynnist á Háreki, at honum þótti þetta í móti skapi, þá lét hann Ásmundr við sýslu taka, sem konungur hafði orð til send.

10 Fór þá Ásmundr heim til föður síns; dvaldist þar litla hríð, fór þá síðan í sýslu sína norðr á Hálogaland. En er hann kom norðr í Langey, þá bjoggu þar bræðr tveir; hét annarr Gunnsteinn, en annarr Karli. Þeir váru menn auðgir ok virðingamenn miklir. Gunnsteinn var bú-sýslu-

15 maðr ok eldri þeirra bræðra. Karli var fríðr sýnum ok skartsmaðr mikill; en hvárrtveggi þeirra var íþróttamaðr um marga hluti. Ásmundr fékk þar góðar viðtökur, ok dvaldist þar um hríð; heimti þar saman or sýslunni slíkt er fékkst. Karli ræddi þat fyrir Ásmundi, at hann vildi

20 fara með honum suðr á fund Ólafs konungs ok leita sér hirðvistar. Ásmundr fýsti þess ráðs, ok hét umsýslu sinni við konung, at Karli féngi þat erendi, sem hann beiddist til. Réðst Karli þá til föruneysis með Ásmundi. Ásmundr spurði þat, at Ásbjörn selsbani hafði farit suðr í Vága-

25 stefnu, ok hafði byrðing mikinn, er hann átti, ok nær 20 menn á, ok hans var þá sunnan ván. Þeir Ásmundr fóru leið sína suðr með landi, ok höfðu andviðri ok þó vind lítinn; sigldu skip í mót þeim, þau er váru af Vágafloata. Spurðu þeir þá af hljóði at um farar Ásbjarnar.

30 Var þeim svá sagt, at hann mundi þá sunnan á leið. Þeir Ásmundr ok Karli váru rekkjufélagar, ok var þar hit kærsta. Þat var einn dag, er þeir Ásmundr reru fram eptir sundi nökkuru, þá sigldi byrðingr móti þeim. Var þat skip auðkent; þat var hlýrbirt, steint bæði hvítum

35 steini ok rauðum; þeir höfðu segl stafat með vendi. Þá mælti Karli við Ásmund: Opt ræðir þú um, at þér sé

forvitni mikil á at sjá hann Ásbjörn selsbana; eigi kann ek skip at kenna, ef eigi siglir hann þar. Ásmundr svarar: Ger svá vel, lagsmaðr, seg mér til, ef þú kennir hann. Þá rendust hjá skipin, ok mælti Karli: Þar sitr hann Selsbani við stýrit í blám kyrtli. Ásmundr svarar: 5 Ek skal fá honum rauðan kyrtli. Síðan skaut hann Ásmundr at Ásbirni selsbana spjóti, ok kom á hann miðjan; flaug í gegnum hann, svá at fast stóð fram í höfðafjölinni. Féll Ásbjörn dauðr frá stýrinu. Fóru síðan hvarirtveggju leiðar sinnar. Fluttu þeir lík Ásbjarnar 10 norðr á Prándarnes. Lét þá Sigríðr senda eptir Þóri hund til Bjarkeyjar. Kom hann til, er búit var um lík Ásbjarnar eptir sið þeirra. En er þeir fóru í brott, valdi Sigríðr vinum sínum gjafir. Hon leiddi Þóri til skips. En áðr þau skildist, mælti hon: Svá er nú, Þórir, at 15 Ásbjörn son minn hlýddi ástráðum þínum. Nú vannst honum eigi líf til at launa þat, sem vert var; nú þótt ek sjá verr til fær, en hann mundi vera, þá skal ek þó hafa vilja til. Nú er hér gjöf, er ek vil gefa þér, ok vilda ek, at þér kvæmi vel í hald. Þat var spjót. Hér er nú spjót 20 þat, er stóð í gegnum Ásbjörn son minn, ok er þar enn blóðit á; máttu þá heldr muna, at þat mun hœfast, ok sár þat, er þú sátt á Ásbirni bróðursyni þínum. Nú yrði þér þá sköruliga, ef þú létir þetta spjót svá af höndum, at þat stœði í hrjósti Ólafi digra. Nú mæli ek þat um, segir 25 hon, at þú verðir hvers manns niðingr, ef þú hefnir eigi Ásbjarnar. Sneri hon þá í brott. Þórir varð svá reiðr orðum hennar, at hann mátti engu svara, ok eigi gáði hann spjótit laust at láta, ok eigi gáði hann bryggjunnar, ok mundi hann ganga á kaf, ef eigi tœki menn til hans 30 ok styddi hann, er hann gékk út á skipit. Þat var málaspjót eigi mikit, ok gullrekinn falrinn á. Reru þeir Þórir þá í brott, ok heim til Bjarkeyjar. Ásmundr ok þeir félagar fóru leið sína, til þess er þeir kómu suðr til Prándheims ok á fund Ólafs konungs. Sagði Ásmundr 35 þá konungi, hvat til tíðinda hafði gerzt í förum hans.

Gerðist Karli hirðmaðr konungs. Héldu þeir Ásmundr vel vináttu sinni. En orðtök þau, er þeir Ásmundr ok Karli höfðu mælt við, áðr víg Áshjarnar varð, þá fór þat eigi leynt, því at þeir sjálfir sögðu konungi frá því.

5 En þar var sem mælt er, at hverr á vin með úvinum. Váru þeir þar sumir, er slíkt hugfestu, ok þaðan af kom þat til Þóris hunds.

133. *Frá Ólafi konungi.*

Ólafr konungr bjóst um várit, er á leið, ok bjó skip

10 sín. Síðan fór hann um sumarit suðr með landi, átti þing við böendr, sætti menn ok síðaði land; tók ok konungs skyldir, hvar sem hann fór. Fór konungr um sumarit alt austr til landsenda. Hafði Ólafr konungr þá kristnat land, þar sem stórhernð váru. Þá hafði hann ok

15 skipat lögum um land alt. Hann hafði þá ok lagt undir sik Orkneyjar, svá sem fyrr var sagt. Hann hafði ok haft orðsendingar ok gert sér marga vini bæði á Íslandi ok Grænlandi, ok svá í Færeyjum. Ólafr konungr hafði sent til Íslands kirkjuvið; ok var sú kirkja ger á Þing-

20 velli, þar er alþingi er. Han sendi með klukku mikla, þá er enn er þar. Þat var þá eptir, er Íslendingar höfðu fært lög sín, ok sett kristinn rétt, eptir því sem orð hafði til send Ólafr konungr. Síðan fóru af Íslandi margir metorðamenn, þeir er handgengnir gerðust Ólafi konungi.

25 Þar var Þorkell Eyjólfsson, Þorleikr Bollason, Þórðr Kolbeinsson, Þórðr Barkarson, Þorgeirr Hávarsson, Þormóðr Kolbrúnarskáld. Ólafr konungr hafði sent vingjafir mörgum höfðingjum til Íslands; en þeir sendu honum þá hluti, er þar féngust, ok þeir væntu, at honum mundi pykkja helzt

30 sending í. En í þessu vináttumarki, er konungr gerði til Íslands, bjoggu enn fleiri hlutir, þeir er síðan urðu berir.

134. *Frá orðsending Ólafs konungs til Íslands ok ráðagerð Íslendinga.*

35 Ólafr konungr sendi þetta sumar Þórarin Nefjólfsson

til Íslands með erendum sínum, ok hélt Þórarinn skipi sínu þá út or Þrándheimi, er konungr fór, ok fylgði honum suðr á Mœri. Sigldi Þórarinn þá á haf út, ok fékk svá mikit hraðbyri, at hann sigldi á átta dögum, til þess er hann tók Eyrar á Íslandi; ok fór þegar til alþingis, ok ⁵ kom þar, er menn váru at Lögbergi; gékk þegar til Lögbergs. En er menn höfðu þar mælt lögskil, þá tók Þórarinn til máls Nefjólfsen: Ek skildumst fyrir fjórum nóttum við Ólaf konung Haraldsson; sendi hann kveðju hingat til lands öllum höfðingjum ok landsstjórnarmönnum, ¹⁰ ok þar með allri alþýðu karla ok kvenna, ungum mönnum ok gömlum, sælum ok veslum, guðs ok sína, ok þat með, at hann vill vera yðarr dróttinn, ef þér vilit vera hans þegnar, en hvárir annarra vinir ok fulltingsmenn til allra góðra hluta. Menn svöruðu vel máli hans; kváðust allir ¹⁵ þat fegnir vilja, at vera vinir konungs, ef hann væri vinr hérlandsmanna. Þá tók Þórarinn til máls: Þat fylgir kveðjusending konungs, at hann vill þess beiðast í vináttu af Norðlendingum, at þeir gefi honum ey eða útsker, er liggr fyrir Eyjafirði, er menn kalla Grímsey; vill þar í ²⁰ mót leggja þau gæði af sínu landi, er menn kunna honum til at segja; en sendi orð Guðmundi á Möðruvöllum til at flytja þetta mál, því at hann hefir þat spurt, at Guðmundr ræðr þar mestu. Guðmundr svarar: Fúss em ek til vináttu Ólafs konungs, ok ætla ek mér þat til gagns miklu meira ²⁵ en útsker þat, er hann beiðist til; en þó hefir konungr þat eigi rétt spurt, at ek eiga meira vald á því en aðrir; því at þat er nú at almenning gert. Nú munum vér eiga stefnu at vár á milli, þeir menn er mest hafa gagn af eyjunni. Ganga menn síðan til búða. Eptir þat eigu ³⁰ Norðlendingar stefnu milli sín, ok ræða þetta mál. Lagði þá hverr til slíkt sem sýndist. Var Guðmundr flytjandi þessa máls, ok sneru þar margir aðrir eptir því. Þá spurðu menn, hvi Einarr bróðir hans ræddi ekki um: þykkir oss hann kunna, segja þeir, flest glögst at sjá. ³⁵ Þá svarar Einarr: Því em ek færaðinn um þetta mál, at

engi hefir mik at kvatt; en ef ek skal segja mína sötlan,
 þá hygg ek, at sá muni til vera hérlandsmönnum, at
 ganga eigi undir skattgjafir við Ólaf konung ok allar
 álögur hér þvilíkar, sem hann hefir við menn í Noregi;
 5 ok munum vér eigi þat úfrelsi gera einum oss til handa,
 heldr bæði oss ok sonum várum ok þeirra sonum, ok
 allri ætt várri, þeirri er þetta land byggir; ok mun ánaud
 sú aldri ganga eða hverfa af þessu landi; en þótt kon-
 ungr sjá sé góðr maðr, sem ek trúi vel at sé, þá mun
 10 þat fara héðan frá sem hingat til, þá er konunga skipti
 verðr, at þeir eru újafnir, sumir góðir, en sumir illir. En
 ef landsmenn vilja halda frelsi sínu, því er þeir hafa haft
 síðan er land þetta byggðist, þá mun sá til vera, at ljá
 konungi enskis fangstaðar á, hvarki um landaeign hér,
 15 né um þat at gjalda héðan ákveðnar skuldir, þær er til
 lýðskyldu megi metast; en hitt kalla ek vel fallit, at menn
 sendi konungi vingjafir, þeir er þat vilja, hauka eða hesta,
 tjöld eða segl, eða aðra hluti, er sendiligir eru; er því
 þá vel varit, ef vinátta kemr í móti. En um Grímsey er
 20 þat at ræða, ef þaðan er engi hlutr fluttr, sá er til
 matfanga er, þá má þar fœða her manns, ok ef þar er
 útlenðr herr, ok fari þeir með langskipum þaðan, þá ætla
 ek mörgum kotbóndunum munu þykkja verða þröngt fyrir
 durum. Ok þegar er Einarr hafði þetta mælt, ok int
 25 allan útveg þenna, þá var öll alþýða snúin með einu
 samþykki, at þetta skyldi eigi fást. Sá Þórarinn þá
 erendislök sín um þetta mál.

135. *Frá svörum Íslendinga.*

Þórarinn gékk annan dag til Ljögbergs, ok mælti þá
 30 enn erendi ok hóf svá: Ólafr konungr sendi orð vinum
 sínum hingat til lands, nefndi til þess Guðmund Eyjólfsson,
 Snorra goða, Þorkel Eyjólfsson, Skapta lögsögumann,
 Þorstein Hallsson. Han sendi yðr til þess orð, at þér
 skyldut fara á fund hans ok sækja þangat vináttuboð;
 35 mælti hann þat, at þér skyldut þessa ferð eigi undir

höfuð leggjast, ef yör þœtti nökkuru varða um hans vináttu. Þeir svöruðu því máli, þökkðu konungi boð sitt, kváðust þetta segja mundu Þórarni síðar um ferðir sínar, þá er þeir hefði ráðit fyrir sér ok við vini sína. En er þeir höfðingjar tóku ræður sín í milli, þá sagði 5 hverr sem sýndist um ferð þessa. Snorri goði ok Skapti löttu þess at leggja á þá hættu við Noregs menn, at allir senn færi af Íslandi ok þangat, þeir menn er mest réðu fyrir landi; sögðu þeir, at af þessi orðsending þóttu þeim heldr grunir ádregnir um þat, er Einarr hafði getit, 10 at konungr mundi ætla til pyndinga nökkurra við Íslendinga, ef hann mætti ráða. Guðmundr ok Þorkell Eyjólfsson fýstu mjök at skipast við orðsending Ólafs konungs, ok kölluðu þat sœmdarferð mikla mundu. En er þeir knjáðu þetta mál milli sín, þá staðfestist þat helzt með 15 þeim, at þeir sjálfir skyldu eigi fara, en hverr þeirra skyldi gera mann af hendi sinni, þann er þeim þœtti bezt til fallinn; ok skildust á því þingi við svá búit; ok urðu engar utanferðir á því sumri. En Þórarni fór tvívegis um sumarit, ok kom um haustit á fund Ólafs 20 konungs, ok sagði honum sitt erendi, slikt er orðit var, ok svá þat með, at höfðingjar mundu koma af Íslandi, svá sem hann hafði orð til sent, eða synir þeirra elliðgar.

136. *Frá Færeyjum.*

Þat sama sumar kom utan af Færeyjum til Noregs, 25 at orðsending Ólafs konungs, Gilli lögsögumaðr, Leifr Özurarson, Þórálfr or Dimun, ok margir aðrir bóndasynir. En Þrándr í Götum bjóst ok til ferðar, en er hann var búinn mjök, þá tók hann fellisótt, þá er hann var hvergi fœrr, ok dvaldist hann eptir. En er þeir Færeyingar 30 kómu á fund Ólafs konungs, þá kallaði hann þá á tal, ok átti stefnu við þá; lauk hann þá upp við þá erendi þau, er undir bjoggu ferðinni, ok segir þeim, at hann vill hafa skatt af Færeyjum, ok þat með, at Færeyingar skyldu hafa þau lög, sem Ólafr konungr setti þeim. En 35

á þeirri stefnu fannst þat á orðum konungs, at hann mundi taka festu til þessa máls af þeim færeyskum mönnum, er þá váru þar komnir, ef þeir vildi þat sáttmál swardögum binda; bauð þeim mönnum, er honum þóttu þar ágæztir, 5 at þeir skyldu gerast honum handgengnir ok þiggja af honum metorð ok vináttu; en þeim hinum færeyskum virðust svá orð konungs, sem grunr mundi á vera, hvernug þeirra mál mundi snúast, ef þeir vildi eigi undir þat alt ganga, sem konungr beiddi þá. En þó at til þessa máls 10 yrði fleiri stefnulög, áðr en þat lyktist, þá varð þat framgengt alt, er konungr beiddist. Géngu þeir til handa konungi ok gerðust hirðmenn hans, Leifr ok Gilli ok Þórálfr. En allir þeir förunautar veittu swardaga Ólafi konungi til þess at halda í Færeyjum þau lög ok þann 15 landsrétt, sem hann setti þeim, ok skattgildi þat, er hann kvað á. Síðan bjoggust þeir hinir færeysku til heimferðar. En at skilnaði veitti konungr þeim vingjafir, er honum höfðu handgengnir gerzt. Fara þeir ferðar sinnar, þá er þeir váru búnir. En konungr lét búa skip ok fékk manna 20 til, ok sendi þá menn til Færeyja, at taka þar við skatti þeim, er Færeyingar skyldu gjalda honum. Þeir urðu ekki snemmbúnir, ok fóru er þeir váru búnir; ok er frá ferð þeirra þat at segja, at þeir koma eigi apr, ok engi skattr á því sumri, er næst var eptir; því at þeir höfðu 25 ekki komit til Færeyja, hafði þar ok engi maðr skatt heimtan.

137. *Kvénfang Ketils ok Þórðar.*

Ólafr konungr fór um haustit inn í Vikina, ok gerði orð fyrir sér til Upplanda, ok lét bjóða veizlur, því at 30 hann ætlar sér um vetrinn at fara um Upplönd; síðan byrjar hann ferðina, ok fór til Upplanda. Dvaldist Ólafr konungr þann vetr á Upplöndum, fór þar at veizlum, ok leiðrétti þá hluti þar, er honum þótti ábóta vant; samdi þá þar enn kristnina, er honum þótti þurfa. Þat gerðist 35 til tíðinda, þá er Ólafr konungr var á Heiðmörk, at Ketill

kálfr af Hringunesi hóf upp bónorð sitt; hann bað Gunnhildar, dóttur Sigurðar sýr ok Ástu; var Gunnhildr systir Ólafs konungs; átti konungr svör ok forráð máls þess. Hann tók því vænliga; var þat fyrir þá sök, at hann vissi um Ketil, at hann var settstórr ok auðigr, vitr maðr 5 ok höfðingi mikill; hann hafði ok lengi áðr verit vinr Ólafs konungs mikill, svá sem hér er fyrr sagt. Þat alt saman bar til þess, at konungr unni ráðs þessa Katli. Var þetta framgengt, at Ketill fékk Gunnhildar. Var Ólafr konungr at þessi veizlu. Ólafr konungr fór norðr í Guð- 10 brandsdala, ok tók þar veizlur. Þar bjó sá maðr, er hét Þórðr Guthormsson, á bœ þeim er á Steig heitir. Þórðr var maðr ríkastr í hinn nörðra hlut Dala. En er þeir konungr hittust, þá hóf Þórðr upp bónorð sitt, ok bað Ísrðar Guðbrandsdóttur, móðursystur Ólafs konungs. Átti 15 þar konungr svör þessa máls. En er at þeim málum var setit, þá var þat af ráðit, at þau ráð tókust, ok fékk Þórðr Ísrðar. Gerðist hann síðan öldurvinr Ólafs konungs, ok þar með margir aðrir frændr Þórðar ok vinir, þeir er eptir honum hurfu. Fór Ólafr konungr þá aptr 20 suðr um Þótn ok Haðaland, þá á Hringarfki ok þaðan út í Víkina. Fór hann um vart til Túsbergs, ok dvaldist þar lengi, meðan þar var kaupstefna mest ok tilflutning. Lét hann þá búa skip sín, ok hafði með sér fjölmenni mikit.

138. *Frá Íslendingum.*

Sumar þetta kom af Íslandi at orðsending Ólafs konungs Steinn son Skapta lögsögumanns, Þoroddr son Snorra goða, Gellir son Þorkels Eyjólfssonar, Egill son Síðuhalls, bróðir Þorsteins. Guðmundr Eyjólfsson hafði 30 andazt áðr um vetrinn. Þeir hinir íslenzku menn fóru þegar á fund Ólafs konungs, er þeir máttu við komast. En er þeir hittu konung, féngu þeir þar góðar viðtökur, ok váru allir með honum. Þat sama sumar spurði Ólafr konungr, at skip þat hafði horfit, er hann hafði sent til 35

Færeyja eptir skatti hit fyrra sumar, ok þat hafði hvergi til landa komit, svá at spurt væri. Konungr fékk þá til skip annat, ok þar menn með, ok sendi til Færeyja eptir skatti. Fóru þeir menn ok létu í haf, en síðan spurðist ekki til þeirra heldr en til hinna fyrri, ok váru þar margar getur á, hvat af skipum þeim mundi orðit.

139. *Upphaf Knúts ríka.*

Knútr hinn ríki, er sumir kalla hinn gamla Knút, hann var konungr í þann tíð yfir Englandi ok yfir Danaveldi. Knútr ríki var son Sveins tjúguskeggs Haraldssonar. Þeir langfeðgar höfðu ráðit langa ævi fyrir Danmörku. Haraldr Gormsson, föðurfaðir Knúts, hafði eignast Noreg eptir fall Haralds Gunnhildarsonar, ok tekit af skatta, sett þar til landsgæzlu Hákon jarl hinn ríka. Sveinn Danakonungr son Haralds réð ok fyrir Noregi, ok setti yfir til landsgæzlu Eiríkr jarl Hákonarson. Réðu þeir bræðr þá landi ok Sveinn Hákonarson, til þess er Eiríkr jarl fór vestr til Englands at orðsending Knúts hins ríka mágs síns, en setti þá eptir til ríkis í Noregi. Hákon jarl son sinn ok systurson Knúts hins ríka. En síðan er Ólafr dígri kom í Noreg, þá tók hann fyrst höndum Hákon jarl ok setti hann af ríki, svá sem fyrr er ritat. Fór þá Hákon til Knúts móðurbróður síns, ok hafði verit síðan með honum alla stund, til þess er hér er komit sögunni. Knútr hinn ríki hafði unnit England með orrostum ok barizt til, ok hafði langt starf, áðr en landsfólk hefði honum hlýðit orðit. En er hann þóttist fullkominn þar til landsstjórnar, þá mintist hann, hvat hann þóttist eiga þess ríkis, er hann hafði eigi sjálfr varðveizlu yfir, en þat var í Noregi. Hann þóttist eiga at erfðum Noreg allan, en Hákon systurson hans þóttist eiga suman, ok þat með, at hann þóttist með svívirðing látit hafa. Sá var ok einn hlutr til þess, er þeir Knútr ok Hákon höfðu kyrru haldit um tilkall í Noreg, at þá fyrst er Ólafr konungr Haraldsson kom í land, hljóp upp allr múgr ok margmenni, ok

vildi ekki heyra annat, en Ólafr skyldi vera konungr yfir landi öllu; en þá síðan, er menn þóttust verða úsjálfráðir fyrir ríki hans, þá leituðu sumir í brott or landi; höfðu farit mjök margir ríkismenn á fund Knúts konungs, eða ríkra bónda synir, ok gefit sér ymist til erenda; en hverr 5 þeirra, er kom á fund Knúts konungs, ok hann vildi þýðast, þá féngu allir af honum fullar hendr fjár. Mátti þar ok sjá tign miklu meiræ en í öðrum stöðum, bæði at fjölmenni því, er þar var síðægris, ok umbúnaði þeim öðrum, er þar var í þeim herbergjum, er hann átti ok hann var 10 sjálfir í. Knútr hinn ríki tók skatt ok skyld af þeim þjóðlöndum, er auðgust váru á Norðrlöndum; en þeim mun öllum er hann átti meiri skyldir at taka en aðrir konungar, þá gaf hann ok því öllu meira en hverr konunga annarra. Í öllu ríki hans var friðr svá góðr, at engi þorði þar á 15 at ganga; en sjálfir landsmenn höfðu frið ok fornan landsrétt. Af slíku fékkst honum frægð mikil um öll lönd. En þeir, er af Noregi kómu, kærðu úfrelsi sitt margir, ok tjáðu þat fyrir Hákonu jarli, en sumir fyrir sjálfum Knúti konungi, at Noregs menn mundu þá vera búnir til at 20 hverfa aptr undir Knút konung ok jarl, ok þiggja af þeim frelsi sitt. Þessar ræður féllu jarli vel í skap, ok kærði hann þat fyrir konungi, ok bað hann leita eptir, ef Ólafr konungr vildi uppgesa ríkit fyrir þeim, eða miðla með sáttmáli nokkuru. Váru hér margir flutningsmenn með 25 jarli í sinni.

140. *Frá sendimönnum Knúts konungs.*

Knútr hinn ríki sendi menn vestan af Englandi til Noregs, ok var þeirra ferð búin allvegliga; höfðu þeir bréf ok innsigli Englakonungs. Þeir kómu á fund Ólafs Har- 30 aldssonar Noregs konungs um vórit í Tünsbergi. En er konungi var sagt, at þar váru komnir sendimenn Knúts konungs hins ríka, þá varð hann styggrr við, segir svá, at Knútr mundi enga menn þangat senda með þeim erendum, er honum eða hans mönnum mundi gagn í vera, 35

ok var þat nökkura daga, er sendimenn náðu ekki fundi konungs. En er þeir féngu lof til at mæla við hann, þá gengu þeir fyrir konung ok báru fram bréf Knúts konungs, ok sögðu erendi þau sem fylgðu, at Knútr konungr kallar 5 sína eign á Noregi öllum ok telr, at hans foreldrar hafa þat ríki haft fyrir honum; en fyrir þeim sökum, at Knútr konungr vill frið bjóða til allra landa, þá vill hann eigi herskildi fara til Noregs, ef annars er af kost; en ef Ólafr konungr Haraldsson vill vera konungr yfir Noregi, 10 þá fari hann á fund Knúts konungs, ok taki landit í lén af honum, ok gerist hans maðr, ok gjaldi honum skatta slíka, sem jarlar guldu fyrr. Síðan báru þeir bréf fram, ok sögðu þau alt slíkt hit sama. Þá svarar Ólafr konungr: Þat hefi ek heyrt sagt í fornum frásögnum, at Gormr 15 Danakonungr þótti vera gildir þjóðkonungr, ok réð hann fyrir Danmörku einni; en þessum Danakonungum, er síðar hafa verit, þykkir þat ekki einhlítt. Er nú svá komit, at Knútr ræðr fyrir Danmörku ok fyrir Englandi, ok hefir hann þó nú undir sik brotjt mikinn hluta Skotlands. Nú 20 kallar hann til ættleifðar minnar í hendr mér. Kunnna skyldi hann hóf at um síðir um ágirni sína, eða hvárt mun hann einn ætla at ráða fyrir öllum Norðrlöndum, eða mun hann einn ætla at eta kál alt á Englandi? Fyrr mun hann því aflla, en ek fœra honum höfuð mitt, eða 25 veita honum lotning né eina. Nú skulut þér segja honum þau mín orð, at ek mun verja oddi ok eggju Noreg, meðan mér endást lífdagar til, en gjalda engum manni skatt af ríki mínu. Eptir þenna orskurð bjoggust á brott sendimenn Knúts konungs, ok váru eigi erendi fegnir. 30 Sigvatr skáld hafði verit með Knúti konungi, ok gaf Knútr konungr honum gullhring, þann er stóð hálfa mörk. Þá var ok þar með Knúti konungi Bersi Skáldtorfuson, ok gaf Knútr konungr honum tvá gullhringa, ok stóð hvárr hálfa mörk, ok þar með sverð búið. Svá kvað 35 Sigvatr:

Knútr hefir okkr hinn ítri
alldæðgöfugr báðum
hendr, er hilmí fundum,
húnn! skrautliga búna;

þér gaf hann mörk eða meira,
margvitr, ok hjör bitran,
gulls, ræðr gerva öllu
guð sjálf, en mér hálfa.

Sigvatr gerði at athvarfi við sendimenn Knúts konungs, 5
ok spurði þá margra tíðinda. Þeir sögðu honum slíkt er
hann spurði af viðræðum þeirra Ólafs konungs, ok svá
frá erendislokum þeirra. Þeir segja, at konungr hefði
þungliga tekit þeirra málum: ok vitum vér eigi, segja þeir,
af hverjum hann hefir traust til slíks, at neita því at 10
gerast maðr Knúts konungs ok fara á fund hans; ok mundi
sá hans kostr beztr, því at Knútr konungr er svá mildr,
at aldri gera höfðingjar svá stórt til við hann, at eigi
gefi hann þat alt upp, þegar er þeir fara á fund hans
ok veita honum lotning; var þat nú fyrir skömmu, at til 15
hans kómu tveir konungar norðan af Skotlandi af Fífi,
ok gaf hann þeim upp reiði sína, ok lönd þau öll, er
þeir höfðu áðr átt, ok þar með stórar vingjafir. Þá kvað
Sigvatr:

Hafa allframir jófrar
út sín höfuð Knúti
færð or Fífi norðan,
friðkaup var þat, miðju;

seldi Ólafr aldri,
opt vá sigr hina digri,
haus í heimi þvísa
hann engum svá manni.

20

Sendimenn Knúts konungs fóru aptr leið sína, ok byrjaði
þeim vel um hafit. Fóru þeir síðan á fund Knúts konungs, 25
ok sögðu honum erendislok sín, ok svá þau ályktarorð,
er Ólafr konungr mælti síðarst við þá. Knútr konungr
svarar: Eigi getr Ólafr konungr rétt, ef hann ætlar, at
ek muna einn vilja eta kál alt á Englandi; ek munda
vilja heldr, at hann fynni þat, at mér býr fleira innan 30
rifja en kál eitt; því at héðan skulu honum köld ráð koma
undan hverju rífi. Þat sama sumar kómu af Noregi til
Knúts konungs Áslákr ok Skjálgr, synir Erlings af Jaðri,
ok féngu þar góðar viðtökur; því at Áslákr átti Sigríði,
dóttur Sveins jarls Hákonarsonar. Váru þau bræðrabörn 35
ok Hákon jarl Eiríksson. Fékk Knútr konungr þeim

bræðrum veizlur stórar þar með sér, ok váru mikils virðir.

141. *Samband Ólafs konungs ok Önundar Sviakonungs.*

Ólafr konungr stefndi til sín lendum mönnum sínum
 5 ok fjölmenti mjök um sumarit; því at þau fóru orð um,
 at Knútr hinn ríki mundi fara vestan af Englandi um
 sumarit. Þóttust menn þat spyrja af kaupskipum, þeim
 er vestan kómu, at Knútr mundi saman draga her mikinn
 á Englandi. En er á leið sumarit, þá sannaði annarr,
 10 en annarr synjaði, at herr mundi koma. En Ólafr konungr
 var um sumarit í Víkinni ok hafði menn á njósni, ef Knútr
 konungr kvæmi til Danmerkr. Ólafr konungr sendi menn
 um haustit austr til Svíþjóðar á fund Önundar konungs
 mágs síns, ok lét segja honum orðsendingar Knúts konungs
 15 ok tilkall, þat er hann hafði við Ólaf um Noreg, ok lét
 þat fylgja, at hann hugði, ef Knútr legði Noreg undir
 sik, at Önundr mundi litla hríð þaðan í frá hafa í friði
 Svíaveldi, ok kallaði þat ráð, at þeir Önundr byndi saman
 ráð sín ok risi í móti, ok sagði, at þá skorti eigi styrk
 20 til at halda deilu við Knút konung. Önundr konungr tók
 vel orðsending Ólafs konungs, ok sendi þau orð í mót,
 at hann vill leggja félagskap af sinni hendi við Ólaf
 konung, svá at hvárr þeirra veiti öðrum styrk af sínu ríki,
 hvárr sem fyrr þarf. Þat var ok í orðsending milli þeirra,
 25 at þeir skyldu finnast ok ætla ráð fyrir sér. Ætlaði
 Önundr konungr at fara um vetrinn eftir yfir vestra
 Gautland; en Ólafr konungr efnaði sér til vetrsetu í
 Sarpsborg.

142. *Sending Knúts ríka til Önundar konungs.*

30 Knútr hinn ríki kom þat haust til Danmerkr, ok sat
 þar um vetrinn með fjölmenni mikit. Honum var sagt,
 at menn ok orðsendingar hefði farit milli Noregs konungs
 ok Sviakonungs, ok þar mundi stórræði undir búa. Knútr
 konungr sendi menn um vetrinn til Svíþjóðar á fund

Önundar konungs, sendi honum stórar gjafir ok vinmæli; segir svá, at hann mætti vel kyrr sitja um deilur þeirra Ólafs digra: því at Önundr konungr, segir hann, ok ríki hans skal í friði vera fyrir mér. En er sendimenn kómu á fund Önundar konungs, þá báru þeir fram gjafir þær, ⁵ er Knútr konungr sendi honum, ok vináttu hans með. Önundr konungr tók þeim ræðum ekki fljótt, ok þóttust sendimenn þat á finna, at Önundr konungr mundi vera mjök snúinn til vináttu við Ólaf konung. Fóru þeir aptr, ok segja Knúti konungi erendislok sín, ok þat með, at ¹⁰ þeir báðu hann engrar vináttu vænta af Önundi konungi.

143. Bjarmalands ferð.

Vetr þenna sat Ólafr konungr í Sarpsborg ok hafði fjölmenni mikit. Þá sendi hann Karla hinn háleyska norðr í land með erendum sínum. Fór Karli fyrst til Upplanda, ¹⁵ síðan norðr um fjall; kom fram í Niðarósi, tók þar fé konungs, svá mikit sem hann hafði orð til send, ok skip gott, þat er honum þótti vel til fallit ferðar þeirrar, er konungr hafði fyrir ætlat; en þat var at fara til Bjarmalands norðr; var svá ætlat, at Karli skyldi hafa félag ²⁰ konungs ok eiga hálf fé hvárr við annan. Karli hélt skipinu norðr á Hálogaland snemma um várit. Réðst þá til ferðar með honum Gunnsteinn bróðir hans, ok hafði hann sér kaupeyri. Þeir váru nær hálfum þriðja tigi manna á skipi því. Fóru þegar um várit snemmendis ²⁵ norðr á Mörkina. Þórir hundr spurði þetta; þá gerði hann menn ok orðsending til þeirra bræðra, ok þat með, at hann ætlar at fara um sumarit til Bjarmalands; vill hann, at þeir hafi samflot ok hafi at jafnaði þat er til fengjar verðr. Þeir Karli senda þau orð at móti, at Þórir ³⁰ skuli hafa 25 menn, svá sem þeir höfðu; vilja þeir þá, at af fé því, er fæst, sé skipt at jafnaði milli skipanna, fyrir utan kaupeyri þann, er menn höfðu. En er sendimenn Þóris kómu aptr, þá hafði hann fram látit setja langskip, buzu mikla, er hann átti, ok látit búa. Hann hafði til ³⁵

skips þess húskarla sína, ok váru á skipinu nær átta
 tigum manna. Hafði Þórir einn forráð liðs þess, ok svá
 aflan þá alla, er féngist í ferðinni. En er Þórir var búinn,
 hélt hann skipi sínu norðr með landi, ok hitti þá Karla
 5 norðr í Sandverí. Síðan fóru þeir allir saman, ok byrjaði
 vel. Gunnsteinn ræddi við Karla bróður sinn, þegar er
 þeir Þórir hittust, at honum þótti Þórir vera helzti fjöl-
 meðr: ok ætla ek, segir hann, at þat væri ráðligrá, at
 vér snerim aptr ok færим ekki svá, at Þórir ætti alla
 10 kosti við oss; því at ek trúi honum illa. Karli segir:
 Eigi vil ek aptr hverfa; en þó er þat satt, ef ek hefða
 vitat, þá er vér várum heima í Langey, at Þórir hundr
 mundi koma í ferð vára með lið svá mikit, sem hann
 hefir, at vér mundum hafa haft fleiri menn með oss. Þeir
 15 bróðr ræddu þetta við Þóri; spurðu, hverju þat gegndi,
 er hann hafði menn miklu fleiri með sér, en svá sem orð
 höfðu um farit. Hann svarar svá: Vér höfum skip mikit
 ok liðskylft; þykki mér í háskaförum slíkum eigi góðum
 dreng aukit. Fóru þeir um sumarit optast þannug, sem
 20 skipin gengu til. Þá er byrlétt var, gékk meira skipit
 þeirra Karla; sigldu þeir þá undan. En þá er hvassara
 var, sóttu þeir Þórir þá eptir. Váru þeir sjaldan allir
 saman, en vissust þó til jafnan. En er þeir kómu til
 Bjarmalands, þá lögðu þeir til kaupstaðar. Tókst þar
 25 kaupstefna; féngu þeir menn allir fullræði fjár, er fé
 höfðu til at verja. Þórir fékk of grávöru, ok bjór ok
 safala. Karli hafði ok allmikit fé, þat er hann keypti
 með skinnavöru mikla. En er þar var lokit kaupstefnu,
 þá héldu þeir út eptir ánni Vínu. Var þá í sundr sagt
 30 friði við landsmenn. En er þeir koma til hafs út,
 þá eigu þeir skiparastefnu; spyrir Þórir, ef mönnum sé
 nökkurr hugr á at ganga upp á land ok fá sér fjár.
 Menn svöruðu, at þess váru fúsir, ef féföng lægi brýn
 við. Þórir sagði, at fé mundi fást, ef ferð sú tókist
 35 vel, en eigi úvænt, at mannhætta gerist í förinni. Allir
 sögðu, at til vildu ráða, ef fjárván væri. Þórir sagði, at

þannug væri þar háttat, þá er auðgir menn öndudust, at lausafé skyldi skipta með hinum dauða ok örfum hans; skyldi hann hafa hálf tæð þriðjung, en stundum minna; þat fé skyldi bera út í skóga, stundum í hauga, ok ausa við moldu; stundum váru hús at ger. Hann sagði, at 5 þeir skyldi búast til ferðarinnar at kveldi dags. Svá var mælt, at engi skyldi renna frá öðrum, engi skyldi ok eptir vera, þá er stýrimenn segði, at í brott skyldi. Þeir létu menn eptir at gæta skipa, en þeir gengu á land upp. Váru fyrst vellir sléttir, en þar næst mörk mikil. Þórir 10 gekk fyrir, en þeir bræðr Karli ok Gunnsteinn síðast. Þórir bað menn fara hljóðsamliga: ok hleypit af trjánum berki, svá at hvert tré sé frá öðru. Þeir kómu fram í rjóðr eitt mikit, en í rjóðrinu var skíðgarðr hár, hurð fyrir ok læst. Sex menn af landsmönnum skyldu vaka yfir 15 skíðgarðinum hverja nótt, sinn þriðjung hverir tveir. Þá er þeir Þórir kómu til skíðgarðsins, váru vökumenn heim gengnir, en þeir, er þar næst skýldu vaka, váru eigi komnir á vörðinn. Þórir gekk at skíðgarðinum, ok krækti upp á öxiinni, las sik upp eptir; fór svá inn um garðinn 20 öðrum megin hliðsins. Hafði Karli þá ok komizt yfir garðinn öðrum megin hliðsins. Kómu þeir Þórir ok Karli jafnsnimma til hurðarinnar, tóku þá frá slagbranda ok luku upp hurðina. Gengu menn þá inn í garðinn. Mælti Þórir: Í garði þessum er haugr, hrœrt alt saman, gull 25 ok silfr ok mold; skulu menn þar til ráða; en í garðinum stendr goð Bjarma, er heitir Jómali; verði engi svá djarfr, at hann ræni. Síðan ganga þeir á hauginn, ok tóku fé sem mest máttu þeir, ok báru í klæði sín; fylgði þar mold mikil, sem ván var. Síðan mælti Þórir, at menn skyldu 30 í brott fara; segir hann svá: Nú skulut þit bræðr, Karli ok Gunnsteinn, fyrstir fara, en ek mun síðast. Sneru þeir þá allir út til hliðsins. Þórir veik aptr til Jómala ok tók silfrbolla, er stóð í knjám honum; hann var fullr af silfrpenningum; steypti hann silfrinu í kilding sína, en 35 dró á hönd sér höddu, er yfir var bollanum; gekk þá út

til hliðsins. Þeir förunautar váru þá komnir allir út or skíðgardinum; urðu þá varir við, at Þórir hafði eptir dvalizt. Karli hvarf aptr at leita hans, ok hittust þeir fyrir innan hliðit; sá Karli, at Þórir hafði þar silfrbollann.

5 Síðan rann Karli at Jómalanum; hann sá, at digrt men var á hálsi honum. Karli reiddi til öxina, ok bjó í sundr tygilinn aptan á hálsinum, er menit var fest við. Varð högg þat svá mikit, at höfuðit hraut af Jómala; varð þá brestr svá mikill, at öllum þeim þótti undr at. Tók Karli

10 menit; fóru þeir þá í brott. En jafnskjótt sem brestrinn hafði orðit, kómu fram í rjóðrit varðmenninir, ok blésu þegar í horn sín; því næst heyrðu þeir lúðragang alla vega frá sér. Sóttu þeir þá fram at skóginum, ok í skóginn, en heyrðu til rjóðrsins aptr óp ok kall. Váru

15 þá Bjarmar komnir. Þórir hundr gékk síðast allra manna liðs síns; tveir menn gengu fyrir honum, ok báru milli sín sekk; þar var í því líkast sem aska; þar tók Þórir í hendi sinni, ok seri því eptir í slóðina; stundum kastaði hann því fram yfir liðit. Fóru svá fram or skóginum á

20 völlum. Þeir heyrðu, at herr Bjarma fór eptir þeim með kalli ok gaulun illiligri. Pustu þeir þá fram or skóginum eptir þeim, ok svá á tvær hliðar þeim; en hvergi kómu Bjarmar svá nær þeim, eða vápn þeirra, at mein yrði at; en þat könnuðu þeir af, at Bjarmar sæi þá eigi. En er

25 þeir kómu til skipanna, þá gengu þeir Karli fyrstir á skip; því at þeir váru fremstir áðr, en Þórir var lengst á landinu. Þegar er þeir Karli kómust á skip sitt, köstuðu þeir tjöldum af sér ok slógu festum; síðan drógu þeir segl sitt upp; gékk skipit brátt út á hafit. En þeim Þóri tókst

30 alt seinna; var skip þeirra úauðráðnara. En er þeir tóku til segls, þá váru þeir Karli komnir langt undan landi. Sigldu þá hvarirtveggju yfir Gandvík. Nótt var þá enn ljós; sigldu hvarirtveggju bæði nætr ok daga, alt til þess er þeir Karli lögðu aptan dags at eyjum nökkurum; lögðu

35 þar segl ok köstuðu akkerum, ok biðu þar straumfalls; því at röst mikil var fyrir þeim. Þá koma þeir Þórir

optir; leggjast þeir ok um akkeri. Síðan skutu þeir báti; gékk Þórir á, ok menn með honum, ok reru þeir þá til skips þeirra Karla; gékk Þórir upp á skipit. Þeir bræðr heilsuðu honum vel. Þórir bað Karla selja sér menit: pykkjumst ek makligastr at hafa kostgripi, þá er þar 5
 váru teknir; því at mér þóttut þér mín njóta, er undan-
 kváma var með engum mannháska; en mér þóttir þú, Karli, stýra oss til hins mesta geigs. Þá sagði Karli: Ólafr konungr á fé þat alt at helmingi, er ek afla í ferð þessi; nú sætla ek honum menit; far þú á fund hans, ef 10
 þú vill; kann þá vera, at hann fái þér menit, ef hann vill fyrir því eigi hafa, er ek tók þat af Jómalanum. Þá svarar Þórir, ok sagði, at hann vill, at þeir fari upp á eyna ok skipti fengi sínu. Gunnsteinn segir, at þá skipti straumum, ok mál væri at sigla. Síðan draga þeir upp 15
 strengi sína. En er Þórir sá þat, fór hann ofan í bátinn; reru þeir til skips síns. Þeir Karli höfðu þá dregit segl sitt, ok váru langt komnir, áðr þeir Þórir hefði upp komit sínu segli. Fóru þeir þá svá, at þeir Karli sigldu ávalt fremri, ok höfðu við hváirtveggju alt slíkt er máttu. Þeir 20
 fóru svá, til þess er þeir kómu í Geiraver; þar er bryggjulægi fyrst er norðan ferr. Þar kómu þeir hváirtveggju aptan dags, ok lögðu þar til hafnar í bryggjulægi. Lágu þeir Þórir inn í höfninni, en þeir Karli váru í utanverðri höfninni. En er þeir Þórir höfðu tjaldat, þá gékk hann 25
 á land upp, ok þeir menn mjök margir saman; fóru þeir til skips Karla. Höfðu þeir þá um búizt. Þórir kallaði út á skipit, ok bað stýrimenn á land ganga. Þeir bræðr géngu á land, ok nökkurir menn með þeim. Þá hóf Þórir hina sömu ræðu sem fyrr, at hann bað þá á land ganga 30
 ok bera fé til skiptis, er þeir höfðu tekit at herfangi. Þeir bræðr sögðu, at engi væri nauðsyn á því, fyrr en þeir kvæmi heim í bygd. Þórir segir, at þat var eigi siðvenja, at skipta herfangi eigi fyrr en heima, ok hætta svá til um einöðr manna. Þeir ræddu um þetta nökkurum orðum, 35
 ok þótti sinn veg hvarum. Þá sneri Þórir í brott. Ok er

hann var skamt genginn, þá veik hann aptr ok mælti, at förunautar hans skyldu biða þar. Hann kallar á Karla: ek vil mæla við þik einmæli, segir hann. Karli gékk í móti honum. En er þeir hittust, lagði Þórir spjóti til
5 hans á honum miðjum, svá at í gegnum stóð. Mælti þá Þórir: Kenna máttu þar, Karli, einn Bjarkeyinginn; hugða ek ok, at þú skyldir kenna spjótit Selshefni. Karli dó þegar: En þeir Þórir géngu aptr til skipsins. Þeir Gunnsteinn sá fall Karla; runnu þeir þegar til ok tóku lík
10 hans, báru til skips síns; brugðu þegar tjöldum ok bryggjum, ok heimtust út frá landi. Síðan drógu þeir segl ok fóru leið sína. Þeir Þórir sá þat. Þá reka þeir tjöld af sér ok búast sem ákafliast. En er þeir drógu seglit, þá gékk í sundr stagit; fór seglit ofan þverskipa. Varð
15 þeim Þóri þat dvöl mikil, áðr þeir hvæmi upp öðru sinni seglinu. Váru þeir Gunnsteinn þá langt komnir, er skriðr var at skipi Þóris. Gerðu þeir Þórir bæði, sigldu ok reru undir. Slíkt sama gerðu þeir Gunnsteinn. Fóru þá hváirtveggju sem ákafliast dag ok nótt. Dró seint saman
20 með þeim, því at þegar er eyjasundin tóku til, þá varð mjúkara at víkja Gunnsteinns skipi; en þó drógu þeir Þórir eptir, svá at þá er þeir Gunnsteinn kómu fyrir Lengjuvík, þá snúa þeir þar at landi, ok hljópu af skipinu ok á land upp. En litlu síðar koma þeir Þórir þar, ok
25 hlaupa upp eptir þeim ok elta þá. Kona ein gat hólpit Gunnsteini ok fólgit hann; ok er svá sagt, at sú væri fjölkunnig mjök. Ok fóru þeir Þórir aptr til skips; tóku fé þat alt, er á var skipinu Gunnsteins, en báru grjót í staðinn; fluttu skipit út á fjörðinn, hjoggu á raufar ok
30 söktu niðr. Síðan fóru þeir Þórir heim til Bjarkeyjar. Þeir Gunnsteinn fóru fyrst mjök huldu höfði; fluttust á smábátum, fóru um nætr, en lágu um daga; fóru svá, til þess er þeir kómu fram um Bjarkey, ok alt til þess er þeir kómu or sýslu Þóris. Fór Gunnsteinn fyrst heim í
35 Langey, ok dvaldist þar skamma hríð. Fór hann þá þegar suðr á leið; létti hann eigi fyrr, en hann kom

suðr í Þrándheim, ok hitti þar Ólaf konung, ok segir honum tíðindi slík sem orðin váru í Bjarmalandsferðinni. Konungr lét illa yfir þeirra ferð, en bauð Gunnsteini með sér at vera, ok segir, at hann skyldi leiðrétta mál Gunnsteins, er hann mætti við komast. Gunnsteinn þektist 5 þetta boð; ok dvaldist hann með Ólafi konungi.

144. *Fundr konunganna Ólafs ok Önundar.*

Svá er sagt fyrr, at Ólafr konungr var þann vetr austr í Sarpsborg, er Knútr hinn ríki sat í Danmörk. Önundr Sviakonungr reið þann vetr yfir vestra Gautland, 10 ok hafði meir en 30 hundruð manna. Fóru þá menn ok orðsendingar milli þeirra Ólafs konungs. Gerðu þeir sín í milli stefnulað, at þeir skyldu hittast um várit við Konungahellu. Frestuðu þeir fundinum fyrir þá sök, at þeir vildu vita, áðr þeir fynnist, hverjar tiltekjur Knútr kon- 15 ungr hefði. En er á leið várit, bjóst Knútr konungr með liði sínu at fara vestr til Englands. Hann setti eptir í Danmörk Hörðaknútr son sinn, ok þar með honum Úlfr jarl, son Þorgils sprakalegga. Úlfr átti Ástriði, dóttur Sveins konungs, en systur Knúts hins ríka. Þeirra son 20 var Sveinn, er síðan var konungr í Danmörk. Úlfr jarl var hinn mesti merkismaðr. Knútr ríki fór vestr til Englands. En er þat spurðu konungar Ólafr ok Önundr, þá fóru þeir til stefnunnar ok hittust í Elfi við Konungahellu. Varð þar fagnafundr ok vináttumál mikil, svá at þat var 25 bert fyrir alþýðu. En þó ræddu þeir marga hluti sín í milli, þá er þeir tveir vissu, ok varð þat sumt síðar framgengt ok öllum augljóst. En at skilnaði konunga skiptust þeir gjöfum við, ok skildust vinir. Fór þá Önundr konungr upp á Gautland, en Ólafr konungr fór þá norðr 30 í Víkina, ok síðan út á Agðir, ok þaðan norðr með landi, ok lá hann mjök lengi í Eikundasundi ok beið byrjar. Hann spurði, at Erlingr Skjálgasson ok Jaðarbyggjar með honum lágu í samnaði ok höfðu her mikinn. Þat var eian dag, at menn konungs ræddu sín í milli um veðr, hvárt 35

væri sunnan eða útsynningr, eða hvárt þat veðr væri segltækt eða eigi fyrir Jaðar. Töldu þat flestir, at úsiglanda væri. Þá svarar Halldórr Brýnjólfsson: Þat munda ek ætla, segir hann, at siglanda mundi þykkja þetta veðr
 5 fyrir Jaðar, ef Erlingr Skjálgsson hefði veizlu búið fyrir oss á Sóla. Þá mælti Ólafr konungr, at af skyldi láta tjöldin ok leggja út skipunum. Var svá gert. Sigldu þeir þann dag fyrir Jaðar, ok dugði veðr hit bezta; lögðu at um kveldit í Hvítungsey. Fór konungr þá norðr á Hörða-
 10 land, ok fór þar at veizlum.

145. *Dráp Þórálfs.*

Vár þat hafði farit skip af Noregi út til Færeyja; á því skipi fóru orðsendingar Ólafs konungs til þess, at koma skyldi utan af Færeyjum einnhverr þeirra hirðmanna
 15 hans, Leifr Özurarson, eða Gilli lögsögumaðr, eða Þórálfr or Dímun. En er þessi orðsending kom til Færeyja, ok þeim var sagt sjálfum, þá ræða þeir sín á milli, hvat undir mun búa orðsendingunni; ok kom þat á samt með þeim, at þeir hugðu, at konungr mundi vilja spyrja eptir
 20 um þau tíðindi, er sumir menn höfðu fyrir satt, at þar mundi gerzt hafa í eyjunum um misfarar sendimanna konungs, þeirra tveggja skipsagna, er engi maðr hafði af komizt. Þeir réðu þat af, at Þórálfr skyldi fara. Réðst hann til ferðar ok bjó byrðing, er hann átti, ok aflaði
 25 þar til manna. Váru þeir á skipi 10 eða 12. En er þeir váru búnir ok biðu byrjar, þá var þat tíðinda í Austrey í Gøtu at Þrándar, at einn góðan veðrdag gékk Þrándr í stofu, en þeir lágu í pöllum bróðursynir hans tveir, Sigurðr ok Þórðr; þeir váru Þorláks synir; hinn þriði hét Gautr
 30 hinn rauði, hann var enn frændi þeirra. Allir váru þeir fósttrar Þrándar gerviligir menn; var Sigurðr elztr þeirra ok fyrir þeim mest í öllu. Þórðr átti kenningarnafn: var hann kallaðr Þórðr hinn lági; hann var þó manna hæstr, ok var hitt þó meir, at hann var þrekligr ok ramr at afi.
 35 Þá mælti Þrándr: Mart skipast á manns sævi; útítt var þá

þat, er vér várum ungir, at menn skyldu sitja eða liggja veðrdaga góða, þeir er ungir váru ok til alls vel færir; mundi þat eigi þykkja líkligt hinum fyrrum mönnum, at Þórálfr or Dímun mundi vera þroskamaðr meiri en þér; en byrðingr sá, er ek hefi átt, ok hér stendr í nausti, 5 ætla ek at nú gerist svá forn, at fúni undir bráðinu; er hér hús hvert fult af ullu, ok verðr ekki til verðs haldit; mundi eigi svá, ef ek væra nökkurum vetrum yngri. Sigurðr hljóp upp, ok hét á þá Gaut ok Þórð; kvaðst eigi þola frýju Þrándar. Ganga þeir út ok þar til, er 10 húskarlar váru. Ganga þeir til, ok setja fram byrðinginn; létu þeir þá flytja til farm, ok hlóðu skipit; skorti þar eigi heima farm til, svá reiði allr með skipi; bjoggu þeir þat á fám dögum; váru þeir ok menn 10 eða 12 á skipi. Tóku þeir Þórálfr út eitt veðr allir; vissust til jafnan í 15 hafinu. Þeir kómu at landi í Hernu aptan dags; lögðu þeir Sigurðr utar við ströndina, ok var þó skamt milli þeirra. Þat varð til tíðinda um aptaninn, er myrkt var, ok þeir Þórálfr ætluðu til rekna búast, þá gékk Þórálfr á land upp, ok annarr maðr með honum; leituðu þeir sér 20 staðar. Ok er þeir váru búnir ofan at ganga, þá segir sá svá, er honum fylgði, at kastat var klæði yfir höfnð honum; var hann tekinn upp af jörðu; ok í því bili heyrði hann brest; síðan var farit með hann, ok reiddr til falls; en þar var undir sær, ok var hann keyrðr á kaf; en er 25 hann komst á land, fór hann þar til, er þeir Þórálfr höfðu skilizt; hitti hann Þórálfr, ok var hann klofinn í herðar niðr, ok var hann þá dauðr. Ok er þeir skipverjar urðu þessa varir, þá báru þeir lík hans út á skip, ok náttsettú. Þá var Ólafr konungr á veizlu í Lygru; váru þangat orð 30 ger. Var þá stefnt örvarþingi, ok var konungr á þingi. Hann hafði þangat stefna látit þeim Færeyingum af báðum skipum, ok váru þeir til þings komnir. En er þing var sett, þá stóð konungr upp ok mælti: Þau tíðindi eru hér orðin, er því er betr at slík eru sjaldgæt; hér er af lífi 35 tekinn góðr drengr, ok hyggju vér, at saklauss sé; eða

er nökkurr sá maðr á þingi, er þat kunni at segja, hverr valdi er verks þessa? En þar gékk engi við. Þá mælti konungr: Ekki er því at leyna, hverr minn áhugi er um verk þetta, at ek hygg á hendr þeim Færeyingum; þykki
5 mér þannug helst at unnit, sem Sigurðr Þorláksson mundi hafa vegit manninn, en Þórðr hinn lági mundi hinn hafa fært á kaf; en þat fylgir, at ek munda þess til geta, at þat mundi til saka vera funnit, at þeir mundi eigi vilja, at Þórálfr segði eptir þeim údádír þær, er hann muni vitat
10 hafa, at satt er, en oss hefir verit grunr á, um morð þau ok illvirki, at sendimenn mínir hafi þar verit myrðir. En er konungr hætti ræðu sinni, þá stóð upp Sigurðr Þorláksson; hann mælti: Ekki hefi ek talat fyrr á þingum; ætla ek mik munu þykkja ekki orðfíman, en þó ætla ek
15 ærna nauðsyn til vera at svara nökkuru; vil ek þess til geta, at ræða þessi, er konungr hefir uppi haft, muni vera komin undan tungurótum þeirra manna, er miklu eru úvitrari en hann ok verri; en þat er ekki leynt, at þeir munu fullkomliga vilja vera várir úvinir; er þat
20 úlíkliga mælt, at ek munda vera vilja skaðamaðr Þórálfs, því at hann var fóstbróðir minn ok góðr vinr; en ef þar væri nökkur önnur efni í, ok væri sakir milli okkar Þórálfs, þá em ek svá viti borinn, at ek munda heldr til þessa verks hætta heima í Færeyjum en hér undir handarjaðri
25 yðrum, konungr! Nú vil ek þessa máls synja fyrir mik ok fyrir oss alla skipverja; vil ek þar bjóða fyrir eiða, svá sem lög yður standa til. En ef yðr þykkir hitt í nökkuru fullara, þá vil ek flytja járnburð; vil ek, at þér sést sjálfir við skírsluna. En er Sigurðr hætti ræðu sinni,
30 þá urðu margir til flutningar, ok báðu konung, at Sigurðr skyldi ná undanfærslu; þótti Sigurðr vel hafa talat, ok kváðu hann úsannan mundu at vera því, er honum var kent. Konungr segir: Um þenna mann mun stórum skipa; ok ef hann er loginn þessu máli, þá mun hann vera góðr
35 maðr; en at öðrum kosti þá mun hann vera nökkuru djarfari, en dæmi munu til vera; ok er þat eigi miðr mitt

hugboð; en get ek, at hann beri sér sjálfr vitni um. En við þæn manna þá tók konungr festu af Sigurði til járnburðar; skyldi hann koma eptir um daginn til Lygru, ok skyldi biskup þar gera honum skírslu; ok sleit svá þinginu. Fór konungr aptr til Lygru, en Sigurðr ok þeir förunautar 5 til skips síns. Tók þá brátt at myrkva af nótt. Þá mælti Sigurðr við þá förunauta: Þat er þó satt at segja, at vér höfum komit í mikit vandkvæði ok orðit fyrir álygi mikilli, ok er konungr sjá brögðóttir ok vélráðr; ok mun auðsær várr kostur, ef hann skal ráða; því at hann lét fyrst drepa 10 Þórálf, en hann vill nú gera oss at úbótamönnum; er honum lítit fyrir at villa járnburð þenna; nú ætla ek þann verr hafa, er til þess hættir við hann; nú leggst ok innan eptir sundinu fjallagol nökkut; ræð ek þat, at vér vindim segl vart ok siglim út á haf; fari Þrándr annat sumar 15 með ull sína, ef hann vill selja láta; en ef ek komumst í brott, þá þykki mér þess ván, at ek koma aldregi síðan til Noregs. Þeim förunautum þótti þetta snjallræði; taka þeir at setja upp segl sitt, ok láta ganga um nóttina í haf út, sem mest megu þeir. Þeir létta eigi fyrr, en þeir 20 koma í Færeyjar ok heim í Gøtu. Lét Þrándr illa yfir ferð þeirra. Þeir svöruðu eigi vel, ok váru þó heima með Þrándi. Brátt spurði Ólafr konungr þat, er þeir Sigurðr váru í brott farnir, ok lagðist þá þungr orðrómr á um þeirra mál; váru þeir margir, at þá kölluðu þess ván, at 25 þeir Sigurðr mundu sönnu sagðir, er áðr höfðu synjat fyrir hann ok mælt í móti. Ólafr konungr var fáræðinn um þetta mál, en hann þóttist vita þá sannindi á því, er hann hafði áðr grunat. Fór konungr þá ferðar sinnar, ok tók veizlur, þar er fyrir váru gervar. 30

146. *Frá Íslendingum.*

Ólafr konungr heimti til máls við sik þá menn, er komit höfðu af Íslandi, Þórodd Snorrason, Gelli Þorkelson, Stein Skaptason, Egil Hallsson. Þá tók konungr til máls: Þér hafit í sumar vakit við mik þat mál, at þér 35

vildut búast til Íslandsferðar, en ek hefi eigi veitt orslit
 hingat til um þat mál; nú vil ek segja yðr, hvernug ek
 ætla fyrir. Gellir! þér ætla ek at fara til Íslands, ef þú
 vilt bera þannug erendi mín; en aðrir islenzkir menn,
 5 þeir er nú eru hér, þá munu engir til Íslands fara, fyrr
 en ek spyr, hvernug þeim málum er tekit, er þú, Gellir,
 skalt þannug bera. En er konungr hafði þetta upp borit,
 þá þótti þeim, er fúsir váru fararinnar ok bannat var,
 súrskapr mikill haför við sik, ok þótti seta sín ill ok
 10 úfrelsi. En Gellir bjóst nú til ferðar, ok fór um sumarit
 til Íslands, ok hafði með sér orðsendingar þær þangat,
 er hann flutti fram annat sumar á þingi. En sú var orð-
 sending konungs, at hann beiddi þess Íslendinga, at þeir
 skyldu taka við þeim lögum, sem hann hafði sett í Noregi,
 15 en veita honum af landinu þegngildi ok nefgildi, penning
 fyrir nef hvert, þann er 10 væri fyrir alin váðmáls. Þat
 fylgði því, at hann hét mönnum vináttu sinni, ef þessu
 vildi játa, en elligar afarkostum, þá sem hann mætti við
 komast. Yfir þessu tali sátu menn lengi ok réðu um sín
 20 í milli, ok kom þat á samt at lyktum, með allra samþykki,
 at neita skattgjöfum ok öllum álögum, þeim er kraft var.
 Ok fór Gellir þat sumar utan ok á fund Ólafs konungs,
 ok hitti hann þat haust í Vík austr, þá er hann var
 kominn af Gautlandi ofan, svá sem ek vænti, at enn skal
 25 sagt verða síðar í sögu Ólafs konungs. Þá er á leið
 haustit, sótti Ólafr konungr norðr í Þrándheim, ok hélt
 liði sínu til Niðaróss; lét þar búa til vetrsetu sér. Sat
 Ólafr konungr þann vetr eptir í kaupangi. Sá var hinn
 prettandi vetr konungdóms hans.

30

147. *Frá Jömtum.*

Ketill jamti hét maðr, son Öundur jarls or Sparabúi
 í Þrándheimi. Hann flyði fyrir Eysteini konungi illráða
 austr um Kjöl. Hann ruddi markir, ok bygði þar sem
 nú heitir Jamtaland. Austr þangat flyði ok fjöldi manna
 35 or Þrándheimi fyrir þeim úfriði; því at Eysteinn konungr

skattgildi Þrændi, ok setti þar til konungs hund sinn, er Saurr hét. Sonarson Ketils var Þórir helsingr; við hann er kent Helsingjaland; þar bygði hann. En er Haraldr hinn hárfagri ruddi ríki fyrir sér, þá stukku enn fyrir honum fjöldi manna or landi, Þrændir ok Naumdælir, ok 5 gerðust þá enn bygðir austr um Jamtaland, ok fóru sumir alt í Helsingjaland austan frá hafinu, ok vǫru þeir lýðskyldir undir Svíakonung. En er Hákon Aðalsteinsfóstri var yfir Noregi, þá settist friðr ok kaupferðir or Þrándheimi til Jamtlands; en fyrir sakir vinsælda konungs þá 10 sóttu Jamtr austan á fund hans, ok játuðu honum hlýðni sinni, ok guldu honum skatt; setti hann þeim lög ok landsrétt; vildu þeir heldr þýðast undir hans konungdóm en undir Svíakonung, því at þeir vǫru af Norðmanna sett komnir; ok svá gerðu Helsingjar þeir allir, er æzkaðir 15 vǫru norðan um Kjöl, ok hélzt þat lengi síðan, alt til þess er Ólafr digri ok Ólafr scenski Svíakonungr deildu um landaskipti; þá hurfu Jamtr ok Helsingjar undir Svíakonung, ok réð þá landaskipti austan Eiðaskógr, en þá Kilir alt norðr til Finnmerkr; tók Svíakonungr þá skatta 20 af Helsingjalandi, ok svá af Jamtalandi. En Ólafi Noregs konungi þótti þat hafa komit í sáttmál með þeim Svíakonungi, at annan veg skyldi fara skattr af Jamtalandi, en at fornu hafði verit; en þó hafði þat langa stund svá staðit, at Jamtr höfðu Svíakonungi skatt goldit, ok þaðan 25 höfðu verit sýslumenn yfir landinu; vildu þá ok Svíar ekki heyra annat, en undir Svíakonung hyrfi alt land, þat er lá fyrir austan Kjölu. Var þat svá, sem opt eru dæmi, þó at mágsemdir ok vinátta væri með konungum, at þó vildi hvárrtveggi hafa ríki þat alt, er hann þóttist 30 nökkura tiltölu eiga. Hafði Ólafr konungr látit fara orð um til Jamtlands, at þat var hans vili, at Jamtr veitti honum lýðskyldu, en heitit þeim afarkostum elligar. En Jamtr höfðu gert ráð sitt, at þeir vildu hlýðni veita Svíakonungi.

148. *Saga Steins.*

Þóroddr Snorrason ok Steinn Skaptason undu illa, er þeir fóru eigi í sjálfræði. Steinn Skaptason var manna fríðastr ok bezt at sér gerr um ípróttir, skáld gott ok 5 skartsmáðr mikill ok metnaðarfullr. Skapti faðir hans hafði ort drápu um Ólaf konung ok hafði kent Steini; var svá ætlat, at hann skyldi færa kvæðit konungi. Steinn bazt eigi orða ok ámælis við konung, bæði sundrlausum orðum ok samföstum. Báðir váru þeir Þóroddr úvarmæltir, 10 segja svá, at konungr vildi verr hafa en þeir, er sonu sína höfðu sent honum til trúnaðar, en konungr lagði þá í úfrelsi. Konungr reiddist. Þat var einn dag, er Steinn Skaptason var fyrir konungi, ok spurði konung máls, ef hann vildi hlýða drápu þeirri, er Skapti faðir hans hafði 15 ort um konung. Hann svarar: Hitt mun fyrst til, Steinn, at þú kveðir þat, er þú hefir ort um mik. Steinn segir, at þat er ekki, er hann hefir ort: em ek ekki skáld, konungr, segir hann; en þótt ek kynna yrkja, þá mundi yðr þykkja þat, sem annat um mik, heldr lífúlvægligt. 20 Gékk Steinn þá í brott, ok þóttist finna, hvar til hann mælti. Þorgeirr hét ármaðr konungs, er réð fyrir búi hans í Orkadal; hann var þá með konungi ok heyrði á ræður þeirra Steins. Fór Þorgeirr heim litlu síðar. Þat var á einnihverri nótt, at Steinn hljóp í brott or bönum, ok 25 skósveinn hans með honum; fóru þeir upp á Gaularás, svá út til þess er þeir kómu í Orkadal. En at kveldi kómu þeir til konungabús þess, er Þorgeirr réð fyrir; bauð Þorgeirr Steini þar at vera um nóttina, ok spurði, hverju gegndi um farar hans. Steinn bað hann fá sér hest ok 30 sleða með; sá hann, at þar var heim ekit korni. Þorgeirr segir: Eigi veit ek, hvernug af stendst um för þína, hvárt þú ferr nökkut í konungs leyfi; þótti mér fyrra dags ekki mjúkt fara orð milli ykkar konunga. Steinn mælti: Þótt ek sjá at engu sjálfráðr fyrir konungi, þá skal ek ekki 35 svá fyrir þrælum hans. Brá hann sverði, ok drap hann

síðan ármanninn. En hann tók hestinn, ok bað sveininn hlaupa á bak, en Steinn settist í sleðann; fóru þá veginn, öku nóttina alla; fóru þeir ferðar sinnar, til þess er þeir kómu ofan á Mœri í Súrnadal. Síðan fá þeir sér flutningar yfir fjörðu. Fór hann sem ákaflegast. Ekki sögðu þeir⁵ mönnum víg þetta, þar sem þeir kómu, en kölluðust vera konungsmenn. Féngu þeir forbeina góðan, hvar sem þeir kómu. Þeir kómu at kveldi eins dags í Gizka til bús Þorbergs Árnasonar. Var hann eigi heima, en kona hans var heima Ragnhildr, dóttir Erlings Skjálgssonar. Fékk¹⁰ Steinn þar allgóðar viðtekjur, því at þar vǫru áðr kunnleikar miklir með þeim. Sá atburðr hafði áðr orðit, þá er Steinn hafði farit af Íslandi, átti hann þá sjálfr skip þat, er hann kom af hafi utan at Gizka, ok lágu þar við eyrna, þá lá Ragnhildr ok skyldi léttari verða ok var¹⁵ allþungt haldin, en prestur var engi í eyjunni ok engi nær. Var þá komit til kaupskipsins ok spurt at, ef þar væri prestur nokkurr; þar var einn prestur á skipi, er Bárðr hét, vestfirzkr maðr, ungr ok lærðr heldr litt. Sendimenn báðu prest fara með sér til húss. Honum þótti sem þat mundi²⁰ vera vandi mikill, en vissi fákunnandi sína ok vildi eigi fara. Þá lagði Steinn orð til við prest ok bað hann fara. Prestur svarar: Fara mun ek, ef þú ferr með mér; þykki mér traust at því til umráða. Steinn segir, at hann vill víst þat til leggja. Síðan fara þeir til bæjarins ok þar²⁵ til, er Ragnhildr var. Litlu síðar fœddi hon barn; þat var mæ, ok þótti heldr úmáttuligt. Þá skírði prestur barnit, en Steinn hélt meyjunni undir skírn; ok hét sú mæ Þóra. Steinn gaf meyjunni fingurgull. Ragnhildr hét Steini vináttu sinni fullkominni, ok hann skyldi þangat koma á hennar³⁰ fund, ef hann þœttist hennar liðsemdar þurfa. Steinn segir svá, at hann mundi eigi fleirum meybörnum undir skírn halda; ok skildust þau at svá búnu. En nú var þar komit, er Steinn heimti þessi vilmæli at Ragnhildi, ok segir, hvat hann hefir hent, ok svá þat, at hann mun³⁵ hafa orðit fyrir reiði konungs. Hon segir svá, at mátt

skal at magni um liðveizlu hennar, bað hann þaðan bíða Þorbergs, skipaði honum hit næsta Eysteini orra syni sínum. Hann var þá 12 vetra gamall. Steinn gaf gjafir þeim Ragnhildi ok Eysteini. Þorbergr hafði spurt alt um
5 farar Steins, fyrr en hann kvæmi heim, ok var hann heldr úfrýnn. Ragnhildr gékk til máls við hann, ok segir honum um farar Steins, ok bað hann taka við Steini ok sjá á mál hans. Þorbergr svarar: Ek hefi spurt, segir hann, at konungr hefir eiga látit örvarþing eptir Þorgeir, ok
10 Steinn er útlagr gerr; svá þat, at konungr er hinn reiðasti; ok kann ek mér meiri svinnu, en at takast á hendr einn útlendan mann ok hafa þar fyrir reiði konungs; láttu Steinn fara í brott héðan sem skjótast. Ragnhildr svarar, segir at þau mundu bæði í brott fara, eða bæði þar vera.
15 Þorbergr bað hana fara, hvert er hon vildi: vænti ek þess, segir hann, þótt þú farir, at þú komir skjótt aptr, því at hér munu vera metorð þín mest. Þá gékk fram Eysteinn orri sonr þeirra; hann mælti, ok segir svá, at hann mun eigi eptir vera, ef Ragnhildr færi í brott. Þorbergr segir,
20 at þau lýstu mikla þrágirni ok ákaflyndi í þessu: ok er þat nú vænst, segir hann, at þit ráðit þessu, er þó þykkir ykkir allmiklu skipta; en ofmjök er þér ættgengt, Ragnhildr, at virða lítils orð Ólafs konungs. Ragnhildr mælti: Ef þér vex allmjök fyrir augum at halda Stein, þá far
25 þú sjálfr með honum á fund Erlings föður mins, eða fá honum þat föruneysi, er hann komist þangat í friði. Þorbergr segir, at hann mun ekki Stein þangat senda; ok mun Erlingi þó ærit mart til handa bera, þat er konungi sé misþokki á. Var Steinn þar um vetriunn. En
30 eptir jól kómu til Þorbergs sendimenn konungs með þeim orðum, at Þorbergr skal koma á fund hans fyrir miðja föstu; ok er lagt ríkt við þessa orðsending. Þorbergr bar þat fyrir vini sína, ok leitaði ráðs, hvárt hann skyldi á þá hættu leggja, at fara á fund konungs at svá förnu
35 máli; en fleiri löttu, ok kölluðu þat ráð, at láta fyrr Stein af höndum en fara á vald konungs. Þorbergr var hins

fúsari, at leggjast eigi ferð undir höfuð. Nökkuru síðar
 fór Þorbergr til fundar við Finn bróður sinn, ok bar þetta
 mál fyrir hann, ok bað hann til farar með sér. Finnur
 svarar, at honum þótti ilt ofkvæni slíkt, at þora eigi fyrir
 konu sinni at halda einörð við lánardröttin sinn. Kost 5
 muntu eiga, segir Þorbergr, at fara eigi; en þóætla ek,
 at þú letist meir fyrir hræzlu sakir en hollostu við kon-
 ung. Skildust þeir reiðir. Síðan fór Þorbergr á fund
 Árna Arnasonar bróður síns, ok segir honum þetta mál
 svá búit, ok bað hann fara með sér til konungs. Árni 10
 segir: Undarligt þykki mér um þik, svá vitran mann ok
 fyrirleitinn, er þú skalt rasat hafa í svá mikla úhamingju,
 ok hafa fengit konungs reiði, þar er engi bar nauðsyn
 til; þat væri nökkur várkunn, at þú héldir frænda þinn
 eða fóstbróður, en þetta alls engi, at hafa tekizt á hendr 15
 mann íslenzkan, ok halda útlaga konungs, ok hafa nú
 þik í veði ok alla frændr þína. Þorbergr segir: Svá er
 sem mælt er, einn er aukvisi settar hverrar; sú úhamingja
 föður míns er mér auðsæst, hversu honum glapnaði sona
 eign, er hann skyldi fá þann síðast, er engi líkindi hefir 20
 várrar settar, ok dáðlauss er; mundi þat sannast, ef mér
 þótti eigi við móður mína skömm mælt, at ek munda
 þik aldrigi kalla várn bróður. Sneri þá Þorbergr í brott
 ok fór heim, ok var heldr úkátr. Síðan sendi hann orð
 norðr til Þrándheims á fund Kálfs bróður síns, ok bað 25
 hann koma til Agðaness móti sér. Ok er sendimenn hittu
 Kálf, þá hét hann ferðinni, ok hafði engi orð fyrir.
 Ragnhildr sendi menn austr á Jaðar til Erlings föður síns,
 ok bað hann senda sér lið. Þaðan fóru synir Erlings,
 Sigurðr ok Þórir, ok hafði hvárr þeirra tvítugsessu, ok 30
 á 9 tigi manna. En er þeir kómu norðr til Þorbergs, þá
 tok hann við þeim sem bezst ok feginsamligast. Bjóst
 hann þá til farar, ok hafði Þorbergr tvítugsessu. Fóru
 þeir þá norðr leið sína. Ok er þeir kómu (við Þránd-
 heims mynni), þá lágu þar fyrir Finnur ok Árni, bræðr 35
 Þorbergs, með tvær tvítugsessur. Fagnaði Þorbergr vel

bræðrum sínum, ok segir, at þá hefði þeir tekit brýningunni. Finnur kvað þess sjaldan hafa þurft við sik. Síðan fóru þeir með liði því öllu norðr til Þrándheims, ok var þar Steinn í för með þeim. Ok er þeir kómu til Agðaness, 5 þá var þar fyrir Kálfr Árnason, ok hafði hann tvítugssessu vel skipaða. Fóru þeir með því liði inn til Niðarhólms, ok lágu þar um nóttina. Eptir um morgininn áttu þeir tal sitt. Vildi Kálfr ok synir Erlings, at þeir færi öllu liðinu inn til bójarins, ok léti þá skeika at sköpuðu. En 10 Þorbergr vildi, at fyrst væri með vægð farit, ok láta boð bjóða. Samþykktist Finnur því ok Árni. Var þá þat afráðit, at þeir Finnur ok Árni fóru fyrst til fundar við Ólaf konung, fáir menn saman. Konungr hafði þá spurt áðr um fjölmenni þat, er þeir höfðu, ok var hann heldr styggr í 15 ræðunni þeirra. Finnur bauð boð fyrir Þorberg, ok svá fyrir Stein; bauð hann, at konungr skyldi fé gera svá mikit sem hann vildi, en Þorbergr hafa landsvist ok veizlur sínar, Steinn lífs grið ok lima. Konungr svarar: Svá lízt mér sem þessi för muni vera heiman ger, at þér 20 munit nú þykkjast hafa hálf ráð við mik eða meir; en þess mun mik sízt vara af yðr bræðrum, at þér mundut með her fara móti mér; kenni ek ráð þessi, er þeir Jadarbyggjar munu hafa upphafit; en ekki þarf mér fé bjóða. Þá segir Finnur: Ekki höfum vér bræðr fyrir þá 25 sök haft liðsamnað, at vér munim úfrið bjóða yðr, konungr; heldr herra hitt til, at vér viljum yðr, konungr, fyrst bjóða vára þjónostu; en ef þér neitit, ok ætlit Þorbergi nökkura afarkosti, þá munu vér fara allir með lið þat, er vér höfum, á fund Knúts hins ríka. Þá leit kon- 30 ungrinn við honum ok mælti: Ef þér bræðr vilit veita mér svardaga til þess, at fylgja mér innanlands ok utanlands ok skiljast eigi við mik, nema mitt lof ok leyfi sé til, eigi skulut þér leyna mik, ef þér vitut mér ráðin svikræði, þá vil ek taka sætt af yðr bræðrum. Síðan fór Finnur 35 aptr til liðs síns, ok sagði þessa kosti, er konungr hafði gert þeim. Bera þeir nú saman ráð sín; segir Þorbergr,

at hann vill þenna kost fyrir sína bönd: em ek úfúss, segir hann, at flyja af eignum mínum ok sækja til útlendra höfðingja; ætla ek mér munu ávalt at sœmd at fylgja Ólafi konungi ok vera þar sem hann er. Þá segir Kálfr: Enga eida mun ek vinna konungi, en vera þá eina hrið 5 með konungi, er ek held veizlum mínum ok öðrum met-ordum, ok konungr vill vera vinr minn; ok er þat minn vili, at svá gerim vér allir. Finnur svarar: Til þess mun ek ráða, at láta Ólaf konung einn ráða skildögum milli okkar. Árni Arnason segir svá: Ef ek em ráðinn til at 10 fylgja þér, Þorbergr bróðir, þóttu vilir berjast við konung, þá skal ek eigi við þik skiljast, ef þú tekur betra ráð; ok mun ek fylgja ykkur Finni ok taka þann kost, sem þit sét ykkur til handa. Géngu þeir þá þrír bræðr á eitt skip, Þorbergr, Finnur ok Árni, ok reru inn til bæjar, ok 15 síðan géngu þeir á konungs fund. Fór þá fram þetta sáttmál, at þeir bræðr svördu konungi eida. Þá leitaði Þorbergr Steini sættar við konung. En konungr svarar, at Steinn skyldi fara í friði fyrir honum, hvert er hann vildi: en eigi mun hann með mér vera síðan, segir hann. 20 Þá fóru þeir Þorbergr út til liðsins. Fór þá Kálfr inn á Eggju, en Finnur fór til konungs, en Þorbergr ok annat lið þeirra fór heim suðr. Steinn fór suðr með sonum Erlings. En um vart snemma fór hann vestr til Englands, en síðan til handa Knúti hinum ríka, ok var með honum 25 lengi í góðu yfirlæti.

149. *Ferd Finns Arnasonar á Hálogaland.*

Þá er Finnur Arnason hafði litla hrið dvalizt með Ólafi konungi, var þat einnhvern dag, at konungr kallar Finn til máls við sik, ok enn fleiri menn, þá er hann var 30 vanr at hafa við ráðagerðir sínar. Þá tók konungr til máls, ok segir svá: Sú ráðagerð staðfestist í skapi mér, at ek ætla í vár at bjóða út leiðangri af landi öllu, bæði at liði ok at skipum, ok fara síðan með her þann allan, er ek má til fá, í mót Knúti hinum ríka; því at ek veit 35

um tilkall þat, er hann hefir upphafit til ríkis í hendr mér, at hann mun eigi ætla at hafa þat fyrir hégómamál. Nú er þér þat at segja, Finnur Arnason, at ek vil, at þú farir sendiferð mína norðr á Hálogaland, ok hafir þar
5 útboð, ok bjóðir út almenningi at liði ok at skipum, ok stefnir því liði til móts við mik til Agðaness. Síðan nefndi konungr aðra menn til, ok sendi suma inn í Þrándheim, en suma suðr í land, svá at hann lét þetta boð fara um alt land. Þat er at segja frá för Finns, at hann
10 hafði skátu, ok á nær 30 manna. En er hann var búinn, fór hann ferðar sinnar, til þess er hann kom á Hálogaland. Þá stefndi hann þing við böendr; bar þá upp erendi sitt, ok krafði leiðangrs. Böendr áttu í heraði skip stór leiðangrsför; skipuðust þeir við orðsending konungs ok
15 bjoggu skip sín. En er Finnur sótti norðr á Hálogaland, þá átti hann þing, en sendi menn sína nökkura at krefja útboðsins, þar er honum sýndist. Finnur sendi menn í Bjarkey til Þóris hunds, lét þar krefja leiðangrs, sem annarsstaðar. En er Þóri kómu boð konungs, þá bjóst
20 hann til ferðar, ok skipaði af húskörlum sínum skip þat, er hann hafði haft áðr um sumarit til Bjarmalands; bjó þat með sínum eins kostnaði. Finnur stefndi saman Háleygjum í Vágum, öllum þeim er norðr váru þaðan. Kom þar saman um varit lið mikit, ok biðu allir til þess, er
25 Finnur kom norðan. Var þar þá ok kominn Þórir hundr. En er Finnur kom, þá lét hann þegar blása til húspings leiðangrsliði öllu. En á þingi því sýndu menn vápn sín; svá var þá ok rannsakat útboðit í hverri skipreiðu. En er þat var greitt, þá mælti Finnur: Þik vil ek at þessu
30 kveðja, Þórir hundr, hver boð viltu bjóða Ólafi konungi fyrir aftöku Karla hirðmanns hans, eða fyrir ráð þat, er þú tókt fé konungs norðr í Lengjuvík? Nú hefi ek umboð konungs til þessa máls; en ek vil nú vita svör þín. Þórir litadist um, ok sá til hvárrartveggju handar sér standa
35 margi menn alvápnaða; kendi þar Gunnstein ok fjölda annarra frænda Karla. Þá mælti Þórir: Skjót eru boð

mín, Finnur, at ek vil mál alt festa á konungs vald, þat
 er honum þykkir at við mik. Finnur svarar: Hitt er nú
 vænst, at þér sé minni virðingar af unt; því at nú mun
 verða at festa minn dóm á, ef sættast skal. Þórir segir:
 Þá sætla ek enn allvel komit mínu máli, ok skal þat ekki 5
 undan draga. Gékk þá Þórir fram til festu, ok skildi
 Finnur þat mál fyrir alt. Síðan segir Finnur upp sættina,
 at Þórir skyldi gjalda konungi 10 merkr gulls, en Gunn-
 steini ok þeim frændum aðrar 10 merkr, en fyrir rán ok
 féskaða hinar þriðju 10 merkr, en gjalda upp nú þegar, 10
 segir hann. Þórir segir: Þetta er mikit fégjald. Hinn er
 annarr kostur, at lokit sé sætt allri, segir Finnur. Þórir
 segir, at Finnur mundi ljá honum þeirra fresta; at hann
 leitaði lána af sveitungum sínum. Finnur bað hann gjalda
 þar í stað, ok þó umfram, at Þórir skyldi fram selja 15
 menit þat hit mikla, er hann tók af Karla dauðum. Þórir
 kvaðst ekki men hafa tekit. Þá gékk fram Gunnsteinn
 ok sagði, at Karli hafði men á hálsi, þá er þeir skildust:
 en þá var í brott, er vér tókum lík hans. Þórir segir,
 at hann hefði ekki huga leitt um men þat: en þótt vér 20
 hefðim nökkut men, þá mun þat heima liggja í Bjarkey.
 Þá setti Finnur spjótsoddinn fyrir brjóst Þóri, ok segir, at
 hann skyldi þá fram selja menit. Þórir tók þá menit af
 hálsi sér ok seldi Finni. Síðan sneri Þórir í brott ok
 gékk út á skip sitt. Finnur gékk eftir honum út á skipit, 25
 ok mart manna með honum. Gékk Finnur eftir skipinu,
 ok tóku þeir upp rúmin. En við siglu sá þeir undir
 þiljum niðri tunnur tvær miklar, svá at þeim þótti mikil
 furða at. Finnur spurði, hvat í tunnum þeim var. Þórir
 segir, at þar lá í drykkir hans. Finnur mælti: Hví gefst 30
 þú oss eigi at drekka, félagsmaðr, svá mikiinn drykk sem
 þér hafist? Þórir mælti við mann sinn, at renna skyldi or
 tunnunni í bolla. Síðan var þeim Finni gefit at drekka,
 ok var þat hinn bezti drykkir. Þá bað Finnur Þóri reida
 féit. Þórir gékk eftir skipinu fram ok aprtr, ok talaði við 35
 menn ymsa. Finnur kallaði, bað hann bera fram féit.

Þórir bað hann ganga upp á land, ok kvaðst þar munda greiða. Þá gékk Finnur á land upp ok hans menn. Þá kom þar Þórir ok greiddi silfr; var þar reitt or einum sjóð 10 merkr vegnar. Þá lét hann fram knýtiskauta 5 marga; var í sumum mörk vegin, sumum hálf, eða aurar nökkurir. Þá mælti Þórir: Þetta er lánfé, er ymsir menn hafa lét mér; því at uppi ætla ek skotsilfr mjök, þat er ek á. Síðan gékk Þórir á skip út, en er hann kom aptr, reiddi hann silfr smám ok smám. Þá leið á daginn. En 10 þegar er þinginu sleit, þá géngu menn til skipa einna ok hjoggust til brottlögu; tóku þá menn at sigla, þegar er búinir váru; kom þá svá, at flestir menn höfðu siglt. Sá Finnur þá, at þyntist liðit um hann; kölluðu menn þá á hann ok báðu hann verða búinn. Var þá enn eigi 15 greiddr einn þriðjungur fjárins. Þá mælti Finnur: Seint gengr nú, Þórir, greizlan; sé ek, at þér þykkir mikit fyrir at greiða féit; skal nú ok kyrt láta vera fyrst; skaltu nú gjalda konungi þat er eptir er. Stóð þá Finnur upp ok sneri brott. Þórir segir: Vel þykki mér þat, Finnur, 20 at vit skilim; en vilja skal ek til hafa at gjalda þessa skyld svá, at konungi þykki eigi vargoldit, ok báðum ykkur. Þá gékk Finnur til skips síns, ok sigldi fram eptir liði sínu. Þórir verðr seint búinn or höfninni. En er segl þeirra kom upp, þá héldu þeir út um Vestfjörð ok síðan 25 á haf út; ok svá suðr með landi, at sær var í miðjum hlíðum eða stundum vatnaði land; lét svá ganga suðr, alt þar til er hann sigldi í Englandshaf ok kom fram á Englandi; fór síðan á fund Knúts konungs; ok tók hann vel við honum. Kom þá þat upp, at Þórir hafði þar of 30 lausafjár, hafði þar þat fé alt, er þeir höfðu tekit á Bjarmalandi hvárirtveggju ok Karli; en í tunnum þeim hinum miklum þá var þar botn skamt frá hinum botni, ok var þar í miðum drykkur; en tunnan sjálf hvártveggi var full af grám skinum ok bjór ok safala. Var Þórir þá með 35 Knúti konungi. Finnur Arnason fór með liði því til Ólafs konungs, segir honum alt frá ferð sinni, ok svá þat, at

hann kvaðst hyggja, at Þórir var or landi farinn ok vestr til Englands á fund Knúts hins ríka: ok ætla ek hann munu vera oss allúparfan. Konungr segir: Trúi ek því, at Þórir mun vera oss úvinr, ok þykki mér hann ávalt betri firr mér en nærr.

5

150. *Deila Háreks ok Ásmundar Grankelssonar.*

Ásmundr Grankelsson hafði verit þann vetr á Hálogalandi í sýslu sinni, ok var heima með feðr sínum Grankeli. Þar liggja til hafs út ver, er bæði var sela at veiða ok fugla, eggver ok fiskver, ok þat hafði legit at fornu fari til bæjar þess, er Grankell átti. En Hárekr or Þjóttu veitti þar tilkall; var þá svá komit, at hann hafði haft af verinu öll gögn nökkur misseri. En þá þóttist Ásmundr ok þeir feðgar hafa traust konungs til allra rétttra mála. Fóru þeir feðgar þá báðir um vart á fund Háreks, ok segja honum orð ok jartegnir Ólafs konungs, at Hárekr skyldi láta af tilkalli um verit. Hárekr svarar því þungliga, segir, at Ásmundr fór til konungs með slíku rógi ok öðru; hefi ek öll sannindi til míns máls; skyldir þú, Ásmundr, kunna at ætla þér hóf, þótt þú þykkist nú mikill fyrir þér, er þú hefir konungs traust; er svá ok, ef þér skal hlýða at drepa suma höfðingja ok gera at úbótamönnum, en ræna oss, er enn þóttumst fyrrmeir kunna at halda til fulls, þó at oss væri jafnbornir menn; en nú er þat allsfjarri, at þér sést jafn aðarmenn mínir fyrir settar sakir. Ásmundr svarar: Þess kenna margir af þér, Hárekr, at þú ert frændstórr ok ofreflismaðr; sitja margir um skörðum blut fyrir þér; en þó er þat nú líkligast, at þú, Hárekr, verðir í annan stað til at leita at hafa fram újafnað þinn en við oss, eða taka svá mjök aflaga, sem þetta er. Skildust þeir síðan. Hárekr sendi húskarla sína 10 eða 12 með róðrarferju nökkura mikla. Þeir fóru í verit, tóku þar allskonar veiðifang ok blóðu ferjuna. En er þeir váru brottbúnir, þá kom þar at þeim Ásmundr Grankelsson með 30 manna,

35

ok bað þá laust láta fang þat alt. Húskarlar Háreks svörðu um þat heldr úbrátt. Síðan veittu þeir Ásmundr þeim atgöngu. Kendi þá liðsmunar; váru húskarlar Háreks sumir barðir, sumir særðir, sumir á kaf færðir, ok fengr
 5 allr í brott borinn af skipi þeirra, ok höfðu þeir Ásmundr þat með sér. Kómu húskarlar Háreks heim við svá búit, ok sögðu Háreki frá ferð sinni. Hann svarar: Tíðindi þykkja nýnæmi öll; þetta hefir eigi fyrr gert verit, at berja menn mína. Var þat mál kyrt, ok lagði Hárekr
 10 eigi orð í ok var hinn kátasti. Hárekr lét búa um varit snekkju tvítugsessu, ok skipaði húskörlum sínum; ok var þat skip allvel búit bæði at mönnum ok öllum reiða. Fór Hárekr um varit í leiðangr. En er hann fann Ólaf konung, þá var ok þar fyrir Ásmundr Grankelsson. Þá kom
 15 konungr á stefnalagi með Háreki ok Ásmundi, ok sætti hann þá; var festr á konungs dómr. Síðan lét Ásmundr fram flytja vitni til þess, at Grankell hafði átt verit. Dæmdi konungr eptir því. Váru þá skökk málaefni; urðu bótalausir húskarlar Háreks, en dæmt verit til handa
 20 Grankeli. Hárekr segir, at honum var skammlaust at hlíta konungs dómi, hvernug er mál þat skipaðist síðan.

151. *Saga Þórodda.*

Þóroddr Snorrason hafði dvalirt í Noregi at ráði Ólafs konungs, þá er Gellir Þorkelsson fékk leyfi at fara
 25 til Íslands, svá sem fyrr var ritat, ok var hann þá með Ólafi konungi, ok undi illa úfrelsi því, er hann skyldi eigi fara ferða sinna, þannug er hann vildi. Öndurðan vetr, þann er Ólafr konungr sat í Niðarósi, lýsti konungr því, at hann vill menn senda til Jamtlands at heimta skatt.
 30 En til farar þeirrar váru menn úfúsir; því at af lífi váru teknir sendimenn Ólafs konungs, þeir er hann hafði fyrr sent, Þrándr hvíti ok þeir 12 saman, svá sem fyrr var ritat, ok höfðu Jamtr síðan haldið í lýðskyldu við Svíakonung. Þóroddr Snorrason bauðst til þeirrar farar, því
 35 at hann birði þá allkætt, hvat yfir hann gékk, ef hann færi

sjálfráði. Þat þektist konungr, ok fóru þeir Þóroddr 12 saman. Þeir kómu fram austr á Jamtalandi, ok sóttu heim þann mann, er Þórrar er nefndr. Hann var þar lögmaðr ok metorðamaðr mestr. Þeir féngu þar góðar viðtökur. En er þeir höfðu þar dvalizt litla hríð, þá báru 5 þeir upp erendi sín fyrir Þórar. Hann segir, at fyrir þeim svörum réðu engum mun miðr en hann aðrir landsmenn ok höfðingjar, ok kvað þings skyldu til kveðja. Var svá gert, at þingboð var uppskorit ok stefnt þing fjölment. Fór Þórrar til þings, en sendimenn dvöldust meðan at 10 hans. Þórrar bar upp mál þetta fyrir alþýðu; en þat kom á samt með öllum, at þeir vildu engan skatt gjalda Noregs konungi; en sendimennina vildu sumir hengja láta, en sumir láta þá hafa til blóts. En hitt var afraðit, at þeim skyldi halda þar, til þess er sýslumenn Svíakonungs 15 kœmi þar; skyldu þeir þá stafa fyrir þeim slíkt er þeir vildi með ráði landsmanna, en gera hitt yfirbragð á, at sendimenn væri vel haldnir, ok þeir væri fyrir því dvaldir, at þeir skyldi skattsins biða, ok skyldi skipta þeim á vistir tveim ok tveim saman. Þóroddr var með annan 20 mann at Þórar. Þar var jólaveizla mikil ok samburðaröl. Margir váru boendr þar í þorpinu, ok drukku þeir allir samt um jólin. Annat þorp var þaðan skamt; þar bjó mágr Þórar, ríkr ok auðigr; hann átti sér son rosinn. Þeir mágar skyldu drekka hálf jól at hvárs þeirra, ok 25 fyrr at Þórar. Þeir mágar drukkust á, en Þóroddr ok bóndason, ok var kappdrykkja, ok um kveldit kappmæli ok mannjafnaðr með Norðmönnum ok Svíum, ok því næst um konunga þeirra, bæði þá, er fyrr höfðu verit, ok þessa, er nú váru, ok svá þau skipti, er verit höfðu 30 landa í milli í manndrápum ok ránum, þeim er verit höfðu milli landa. Þá mælti búandason: Ef várir konungar hafa fleiri menn látit, þá munu sýslumenn Svíakonungs jafna þat með 12 manna fjörvi, þá er þeir koma sunnan eftir jólin; ok vitut þér úgerla, veslir menn, til hvers þér erut 35 dvaldir. Þóroddr hugsaði sitt mál, ok margir drógu glott

at ok fundu þeim hneyxliyrði, ok svá konungi þeirra. Fór þat þá úleynt, er ölit mælti með þeim Jamtum, er Þóroddr hafði áðr ekki grunat. Eptir um daginn tóku þeir Þóroddr öll klæði sín ok vápn, ok lögðu sér til
5 handargagns. Eptir um nóttina, er menn váru sofnaðir, hljópu þeir brant til skógar. Um morguninn eptir, er menn urðu varir við brauthlaup þeirra, fóru menn eptir þeim með sporhunda, ok hittu þá í skógi, þar er þeir höfðu fólgt, ok höfðu þá heim ok í skemmu. Þar var
10 gröf djúp; váru þeir þar í látnir, ok hurð læst fyrir; höfðu þeir lítinn mat ok engi klæði nema sín. Ok er kómu mið jöl, fór Þórarr ok allir frelsingjar með honum til mágs hans; skyldi hann þar drekka hinn efra blut jólanna. Þrælur Þórars skyldu gæta grafarinnar. En þeim
15 var þá ætlaðr guógr drykkur, en þeir stíftu lítt drykkjunn, ok gerðu sik ölóða þegar um kveldit. En er þeir þóttust fulldruknir, þá mæltu þeir sín í milli, er mat skyldu færa grafarmönnum, at þá skyldi ekki skorta. Þóroddr kvæð kvæði ok skemti þeim þrælunum; er þeir kváðu hann
20 mundu vera virktamann, ok gáfu honum kerti mjök mikit ok log á. Þá kómu þeir þrælarnir út, er áðr váru inni, ok kölluðu ákaflega, at hinir skyldu inn fara. En þeir váru hvárirtveggju ölóðir, svá at þeir luku hvárki aptr gröfina né skemmuna. Þá ristur þeir Þóroddr í sundr í
25 strengi feldi sína ok knýttu saman ok gerðu hnóða af endanum ok köstuðu upp á skemmugólfít. Þat vafðist um örkuft einn ok varð fast. Þeir leituðu þá til upp at fara; lypti Þóroddr förunaut sínum upp, til þess er hann stóð á öxlum honum; síðan las hann sik upp í gegnum glugginn.
30 Þá skorti eigi reip í skemmunni, ok lét hann ofan síga móti Þóroddi. En er hann skyldi draga Þórodd upp, þá fékk hann hvergi komit honum. Þá mælti Þóroddr, at hann skyldi kasta reipinu yfir bita þann, er var í húsinu, en gera lykkju á endanum, bera þar í viðu ok grjót, svá
35 at þat væri meir en jafnvægi hans. Hann gerði svá. Fóru þá sigin ofan í gröfina, en Þóroddr upp. Þeir tóku sér

klæði í skemmumni, sem þeir þurftu. Þar váru inni hreinstökur nökkurar, ok skáru þeir af fitjarnar ok bundu öfgar undir föstr sér. En áðr þeir færi brott, þá lögðu þeir eld í kornhlöðu mikla, er þar var, ok hljópu síðan í brott í niðamyrkri. Hlaðan brann, ok mart annarra 5 húsa í þorpinu. Þeir Þóroddr fóru alla nótt á eyðimörk, ok fálust at degi. Um morgininn var saknat þeirra. Var þá farit með sporhunda at leita þeirra á alla vega frá böenum; en hundarnir röktu sporin aptr til bæjarins, því at þeir kendu af hreinsfitjunum ok röktu þangat sporit, 10 sem klaufirnar höfðu vitat af hreinsfitjunum; ok varð ekki leitit þeirra. Þeir Þóroddr fóru lengi á eyðimörkum, ok kómu eitt kveld at litlum húsabæ ok gengu þar inn. Þar sat inni karlmaðr ok kona við eld; nefndist hann Þórir, ok sagði, at sú var kona hans, er þar sat, ok svá, at 15 þau áttu húsakot þat. Bauð bóndi þeim þar at vera, en þeir þágu þat. Hann sagði þeim, at því var hann þar kominn, at hann hafði flýit or bygdinni fyrir víga sakir. Var þeim Þóroddi unninn góðr beini; mætuðust þau öll við eldinn. Síðan var búit um þá Þórodd þar í seti, ok 20 lögðust þeir til svefns. En þá var enn logi á eldinum. Þá sá Þóroddr, at þar gékk fram maðr or öðru húsi, ok hafði hann engan mann sét jafnmikinn. Sá maðr hafði skarlatsklæði, búin gullhlöðum, ok var hinn vegligsti sýnum. Þóroddr heyrði, at hann ávitaði þau um þat, er 25 þau tóku við gestum, en höfðu varla sér matbjörg. Hús-freyja svarar: Ver þú eigi reiðr, bróðir; sjaldan hefir þetta at móti borit; veittu þeim heldr nökkura gagnsmuni, því at þú ert betr til föerr en vit. Þóroddr heyrði þann mikla mann nefndan Arnljót gellina, ok svá, at húsfreyja 30 var systir hans. Þóroddr hafði heyrt getit Arnljóts, ok þat með, at hann var hinn mesti stigamaðr ok illvirki. Sváfu þeir Þóroddr um nóttina, því at þeir váru moðdir áðr af göngu. En er lifa mundi þriðjungr nætr, þá kom þar Arnljótr, bað þá upp standa ok búast ferðar sinnar. 35 Þeir Þóroddr stóðu þegar upp ok klæddust; var þeim

gefinn dagverðr. Síðan fékk Þórir skíð hvárumtveggja þeirra. Arnljótr réðst til ferðar með þeim; steig hann á skíð; þau váru bæði breið ok löng. En þegar er Arnljótr laust við geislinum, þá var hann hvar fjarri þeim. Þá
5 beið hann ok mælti, at þeir mundu hvergi komast at svá búnu; það þá stíga á skíðin með sér. Þeir gerðu svá. Fór Þóroddr nærri honum, ok hélt sér undir belti Arnljóta, en förunautr Þórodds hélt honum. Skreið Arnljótr þá svá hart, sem hann færi lauss. Þeir kómu til sálubúss nökkurs,
10 er þriðjungr var af nótt, drápu sér þar eld ok bjoggu til matar. En er þeir mëtudust, þá mælti Arnljótr, það þá engu niðr kasta af matnum, hvárki beinum né mola. Arnljótr tók or serk sínum silfrdisk einn ok mataðist þar af. En er þeir váru mettir, þá hirði Arnljótr leifar þeirra.
15 Síðan bjoggust þeir til rekna. Í annan enda hússins var lopt uppi á þvertrjám; fóru þeir Arnljótr upp á loptit ok lögðust þar til svefns. Arnljótr hafði höggspjót mikit, ok var gullrékinn falrinn, en skaptit svá hátt, at tók hendi til falsins, en hann var sverði gyrðr. Þeir höfðu bæði
20 vörn sín ok klæði uppi á loptinu hjá sér. Arnljótr það þá vera hljóðsama. Hann lá fremstr á loptinu. Litlu síðar kómu þar til hússins menn 12; þat váru kaupmenn, er fóru til Jamtlands með varning sinn. En er þeir kómu í húsit, gerðu þeir um sik glaum mikinn ok váru kátir;
25 gerðu fyrir sér elda stóra. En er þeir mëtudust, þá köstuðu þeir út beinum öllum. Síðan bjoggust þeir til rekna, ok lögðust niðr í seti þar við eldinn. En er þeir höfðu litla hrið sofit, þá kom þar til hússins tröllkona mikil. En er hon kom inn, sópaðist hon um fast, tók
30 beinin ok alt þat, er henni þótti sett, ok sló í munn sér; síðan greip hon mann, þann er næst henni var, reif ok sleit allan í sundr ok kastaði á eldinn. Þá vöknudu þeir aðrir ok við illan draum ok hljópu upp. En hon færði til heljar hvern at öðrum, svá at einn var eptir á lífi.
35 Hljóp sá innar undir lopt ok kallaði til hjálpar sér, ef nökkut væri þess í loptinu, er honum mundi daga. Arnljótr

seildist til hans ok tók í herðar honum ok kipti honum upp í loptit. Þá slóst hon fram at eldinum ok tók at eta mennina, þá er steiktir váru. Þá stóð Arnljótr upp ok greip huggspjót sitt ok setti milli herða henni, svá at út hljóp oddrinn um brjóstit. Hon brá við hart ok kvað við 5 illiliga ok hljóp út. Arnljóti varð laust spjótit, ok hafði hon þat með sér á brott. Arnljótr gékk til ok ruddi út hræum manna, setti fyrir skálann hurð ok gætti; því at hon hafði þat alt frá brotit, er hon gékk út. Sráfu þeir þá þat er eptir var nætrinnar. En er lýsti, stóðu þeir 10 upp, ok átu þá fyrst dagverð sinn. En er þeir höfðu matazt, mælti Arnljótr: Nú munu vér hér skiljast; skulut þér nú fara eptir akbraut þessi, er þeir fóru í gær hingat kaupmenninir; en ek vil leita spjóts míns; mun ek hafa at verkkaupi þat, er mér þykkir fénýtt af fé því, er þessir 15 menn hafa átt; skaltu, Þóroddr, bera Ólafi konungi kveðju mína, ok seg honum þat, at hann er svá maðr, at mér er mest forvitni at hitta; en kveðja mín mun honum þykkja enskis verð. Tók hann upp silfrdiskinn ok strauk með dúknum, ok mælti: Færðu konungi disk þenna, seg, 20 at þat er kveðja mín. Síðan bjoggust þeir til ferðar hváirtveggju, ok skildust þeir at svá búnu. Fór Þóroddr ok þeir förunautar, ok svá sá maðr, er undan hafði komizt af þeim förunautum kaupmönnum. Fór Þóroddr til þess, er hann fann Ólaf konung í kaupangi, ok sagði 25 honum alt frá ferðum sínum, bar honum kveðju Arnljóts ok færði honum silfrdiskinn. Konungr segir, at þat var illa, er Arnljótr hafði eigi farið á konungs fund: ok er skaði mikill, er svá ilt skyldi leggjast fyrir svá góðan dreng ok merkiligan mann. Þóroddr var síðan með Ólafi 30 konungi þat er eptir var vetrar, ok fékk þá leyfi af honum at fara til Íslands um sumarit eptir. Skildust þeir Ólafr konungr þá með vináttu.

152. *Útboð Ólafs konungs.*

Ólafr konungr bjóst um várit or Niðarósi; ok dróst 35

lið at honum mikit, bæði þar or Þrándheimi ok svá
nordan or landi. En er hann var búinn ferðar sinnar, þá
fór hann með liðinu fyrst suðr á Mœri ok heimti þar
saman leiðangrslíð, ok svá or Raumsdal. Síðan fór hann
5 á Sunnmœri. Hann lá lengi í Hereyjum ok beið liðs
síns; átti þá optliga húsping. Kom þar mart til eyrna
honum, þat er honum þótti umráða þurfa. Þat var á einu
húspingi, er hann átti, at hann hafði þat mál í munni,
sagði frá mannskaða, þeim er hann hafði látit af Færeyjum:
10 en skattr, sá er þeir hafa mér heitit, þá kemr ekki fram.
Nú ætla ek enn þangat menn at senda eptir skattinum.
Veik konungr þessu máli nökkut til ymissa manna, at til
þeirrar ferðar skyldu ráðast. En þar komu þau svör í
mót, at allir menn töldust undan förrinni. Þá stóð upp
15 maðr á þinginu mikill ok allvörpuligr; sá hafði rauðan
kyrtíl, hjálm á höfði, gyrðr sverði, huggspjót mikit í
hendi. Hann tók til máls: Þat er satt at segja, kvað
hann, at hér er mikill munr manna; þér hafit konung
góðan, en hann drengi illa, er neikvæðit sendiför eina,
20 er hann býðr yðr, en hafit þegit áðr af honum vingjafir
ok marga sœmiliga hluti; en ek hefi verit hér til engi
vinr konungs þessa, hefir hann ok verit úvinr minn; telr
hann, at sakar sé til þess. Nú vil ek bjóða þér, konungr,
at fara för þessa, ef ekki eru vildari föng á. Konungr
25 svarar: Hverr er þessi maðr hinn drengiligi, er svarar
máli mínu? Gerir þú mikinn mun öðrum mönnum, þeim
er hér eru, er þú býðst til farar, en þeir töldust undan,
er ek hugða, at vel myndi hafa við skipazt. En ek kann
á þér engi deili, ok eigi veit ek nafn þitt. Hann svarar
30 svá, at nafn mitt er ekki vant, konungr; þess er mér
ván, at þú munir heyrt hafa mik nefndan; ek em kallaðr
Karl mœrski. Konungr svarar: Svá er þat, Karl; heyrt
hefi ek þik nefndan fyrr, ok er þat satt at segja, at verit
hafa þær stundir, ef fundi okkra hefði at borit, er þú
35 mundir ekki kunna segja frá tíðindum; en nú vil ek eigi
verr hafa en þú, er þú býðr mér liðsæmd þína, at leggja

eigi þar at móti þökk ok auðusu. Skaltu, Karl, koma til mín ok vera í boði mínu í dag; skulu vit þá ræða þetta mál. Karl segir, at svá skyldi vera.

153. *Saga Karls hins mærska.*

Karl hinn mærski hafði verit víkingr ok hinn mesti 5 ránsmaðr, ok hafði konungr mjök opt gerva menn til hans ok vildi hann af lífi taka. En Karl var maðr settstórr ok mikill athafnamaðr, spróttamaðr ok atgervimaðr um marga hluti. En er Karl var ráðinn til ferðar þessar, þá tók konungr hann í sætt ok því næst í kærleik, lét búa ferð 10 hans sem bezt. Váru þeir á skipi nær 20 menn. Konungr gerði orðsendingar til vina sinna í Færeyjar, sendi Karl til halds ok trausts, þar er var Leifr Özurarson ok Gilli lögsögumaðr, sendi til þess jartegnir sínar. Fór Karl þegar er hann var búinn; byrjaði þeim vel, ok kómu 15 til Færeyja ok lögðu í Þórahöfn í Straumey. Síðan var þar þing stefnt, ok kom þar fjölmént. Þar kom Þrándr or Götu með flokk mikinn; þar kom ok Leifr ok Gilli, höfðu þeir ok fjölmenni mikit. En er þeir höfðu tjaldat ok um búizt, þá géngu þeir til fundar við Karl mærska. 20 Váru þar kveðjur góðar. Síðan bar Karl orð ok jartegnir Ólafs konungs ok vinmæli til þeirra Gilla ok Leifs. Þeir tóku því vel, ok buðu Karli til sín ok at flytja erendi hans ok veita honum slíkt traust, sem þeir hefði füng á. Hann tók því þakksamliga. Litlu síðar kom þar Þrándr 25 ok fagnaði vel Karli: em ek, segir hann, feginn orðinn, er slíkr drengr hefir komit hingat til lands várs með erendi konunga várs, er vér erum allir skyldir undir at standa; vil ek ekki annat, Karl, en þú farir til mín til vetrvistar, ok þat með þér alt þíns liðs, er þinn vegr 30 væri þá meiri en áðr. Karl svarar, at hann var áðr ráðinn at fara til Leifs: en ek munda elligar, segir hann, fúsliga þiggja þetta boð. Þrándr segir: Þá mun Leifur auðit vegsmuna af þessu; en eru nökkurir þá áðrir hlutir þeir, er ek mega þá svá gera, at yðr sé liðsemd at? 35

Karl svarar, at honum þótti mikit í veitt, at Þrándr drægi saman skattinn um Austrey ok svá um allar Norðreyjar. Þrándr segir, at þat var skylt ok heimilt, at hann veitti þann beina at erendi konungs. Gengr Þrándr þá aptr til 5 búðar sinnar. Varð á því þingi ekki fleira til tíðinda. Fór Karl til vistar með Leifi Özurarsyni, ok var hann þar um vetrinn eptir. Heimti Leifr skatt saman um Straumey ok um allar eyjar suðr þaðan. Um várit eptir fékk Þrándr or Götum vanheilsu, hafði augnaþunga ok þó 10 enn kramar aðrar; en þó bjóst hann at fara til þings, sem vandi hans var. En er hann kom á þingit ok búð hans var tjölduð, þá lét hann tjalda undir svörtum tjöldum innan af, til þess at þá væri síðr skírdræpt. En er dagar nökkurir váru liðnir af þinginu, þá ganga þeir Leifr ok 15 Karl til búðar Þrándar, ok váru fjölmennir. En er þeir kómu at búðinni, þá stóðu þar úti nökkurir menn. Leifr spurði, hvárt Þrándr væri inni í búðinni. Þeir segja, at hann var þar. Leifr mælti, at þeir skyldu biðja Þránd út ganga: eigu vit Karl erendi við hann, segir hann. En 20 er þeir menn kómu aptr, þá segja þeir, at Þrándr hafði þann augnaverk, at hann mátti eigi út koma: ok bað hann, Leifr, at þú skyldir inn ganga. Leifr mælti við förunauta sína, at þeir skyldu fara varliga, er þeir kæmi í búðina, þröngvast eigi: gangi sá fyrstr út, er síðarast 25 gengr inn. Leifr gékk fyrst inn, en þar næst Karl, þá hans förunautar, ok fóru með alvæpni, sem þá at þeir skyldi til bardaga búast. Leifr gékk innar at hinum svörtum tjöldunum, spurði þá, hvar Þrándr væri. Þrándr svaraði ok heilsaði Leifi. Leifr tók kveðju hans; spurði 30 síðan, hvárt hann hefði nökkut skatt heimt um Norðreyjar, eða hverr greiði þá mundi á vera um silfrit. Þrándr svarar ok segir, at eigi hefði honum þat or hug horfit, er þeir Karl höfðu rætt, ok svá, at greiði mundi á verða um skattinn: er hér sjóðr, Leifr, er þú skalt við taka, 35 ok er fullr af silfri. Leifr sást um, ok sá fátt manna í búðinni, lágu menn í pöllum, en fáir sátu upp. Síðan

gékk Leifr til Prándar ok tók við sjóðnum, ok bar utar í búðina, þar er ljóst var, ok steypiti silfrinu ofan á skjöld sinn, rótaði í hendi sinni ok mælti, at Karl skyldi sjá silfrit. Þeir litu á um stund. Þá spurði Karl, hvernug Leifi sýndist silfrit. Hann mælti: Þat hygg ek, at hverr⁵ sá penningr, er illr er í Norðreyjum, at hér muni kominn. Pránder heyrði þetta, ok mælti: Sýnist þér eigi vel silfrit, Leifr? Svá er, segir hann. Pránder mælti: Eigi eru þeir þó meðalmanunnðingar frændr várir, er þeim má til enskis trúá; ek hefi sent þá í vár at heimta skatt norðr í eyjar,¹⁰ er ek var at engu fœrr í vár; en þeir hafa tekit mútur af búðnum at taka fals slíkt, er eigi þykkir gjaldgengt; ok er hitt vænst, Leifr, at sjá þetta silfr, er goldizt hefir í landskuldir mínar. Bar Leifr þá aptr silfrit, en tók við sjóð öðrum ok bar þann til Karls. Rannsökuðu þeir þat¹⁵ fé. Spurði Karl, hversu Leifi sýndist þetta fé. Hann sagði, at honum þótti þetta fé vánt, ok eigi svá, at um þær skuldir, er úvandliga var fyrir mælt, at eigi yrði slíkt þá tekit: en eigi vil ek þetta fé konungi til handa taka. Maðr einn, sá er lá í pallinum, kastaði feldi af²⁰ höfði sér ok mælti: Satt er hit fornkveðna: svá ergist hverr sem eldist; svá er þér ok, Pránder, lætr Karl hinn moerska reka fé fyrir þér í allan dag. Þar var Gautr hinn rauði. Pránder hljóp upp við orð Gauts ok varð málóði, veitti þeim stórar átölur frændum sínum. En at²⁵ lyktum mælti hann, at Leifr skyldi selja honum þat silfr: en tak hér við sjóð, er landbúar mínir hafa fœrt, mér heim í vár; en þótt ek sjá úskygn, þá er þó sjálf hönd hollust. Maðr reis upp við ölboga, er lá í pallinum; þar var Þórðr hinn lági. Hann mælti: Eigi hljótum vér meðalorðaskak³⁰ af honum Mærakarli; ok væri hann launa fyrir verðr. Leifr tók við sjóðnum ok bar enn fyrir Karl. Sá þeir þat fé. Mælti Leifr: Ekki þarf lengi at sjá á þetta silfr, hér er hverr penningr öðrum betri, ok viljum vér þetta fé hafa; fá þú til, Pránder, mann at sjá reizlur. Pránder³⁵ segir, at honum þótti bezt til fengit, at Leifr sæi fyrir

hans hönd. Géngu þeir Leifr þá út ok skamt frá búðinni; settust þeir þá niðr ok reiddu silfrit. Karl tók hjálm af höfði sér ok holti þar í silfri, þá er vegit var. Þeir sá mann ganga hjá sér, ok hafði refði í hendi ok hött síðan 5 á höfði ok heklum græna, herfœttr, knýtt línbrókum at beini. Hann setti niðr refðit í völlu ok gékk frá ok mælti: Sé þú við, Mœrakarl, at þér verði eigi mein at refði mínu. Litlu síðar kom þar maðr hlaupandi ok kallaði ákaflega á Leif Özurarson, bað hann fara sem skjótast til búðar 10 Gilla lögsögumanns: þar hljóp inn um tjaldskarar Sigurðr Þorláksson, ok hefir særðan búðarmann Gilla til úlfis. Leifr stóð þegar upp ok gékk á brott til fundar við Gilla; gékk með honum alt búðarlið hans. En Karl sat eptir, þeir Austmenninir stóðu í hring um hann. Gautr rauði 15 hljóp at ok hjó með handöxi yfir herðar mönnum, ok kom högg þat í höfuð Karli, ok varð sár þat ekki mikit. Þórðr lági greip upp refðit, er stóð í vellinum, ok lýstr á ofan öxarhamarinn, svá at öxin stóð í heilanum. Þusti þá fjöldi manna út or búð Þrándar. Karl var þaðan 20 dauðr borinn. Þrándr lét illa yfir verki þessu, ok bauð þó fé til sátta fyrir frændr sína. Leifr ok Gilli géngu at eptirmáli, ok kom þar eigi fébótum fyrir. Varð Sigurðr átlagr fyrir áverka þann, er hann veitti búðunaut Gilla, en Þórðr ok Gautr fyrir víg Karls. Austmenn bjoggu 25 skip þat, er Karl hafði haft þangat, ok fóru austr á fund Ólafs konungs. En þess var eigi auðit, at Ólafr konungr hefndi þessa við Þránd eða frændr hans, fyrir þeim úfriði, er þá hafði gerzt í Noregi, ok enn mun verða frá sagt. Ok er nú lokit at segja frá þeim tíðindum, er urðu af 30 því, er Ólafr konungr heimti skatt af Færeyjum. En þó gerðust deilur síðan í Færeyjum eptir víg Karls mœrka, ok áttust þá við frændr Þrándar or Götum ok Leifr Özurarson, ok eru frá því stórar frásagnir.

154. *Leidangr Ólafs konungs.*

85 En nú er frá því at segja, er fyrr var upphafit, er Heimskringla, II

Ólafr konungr fór með liði sínu ok hafði leiðangr úti fyrir öllu landi; fylgðu honum þá allir lendir menn norðan or landi, nema Einarr þambarskelfir; hann hafði um kyrt setit heima at búum sínum, síðan er hann kom í land, ok þjónaði ekki konungi. Átti Einarr stórmiklar eignir, 5 ok hélt sik þó vegsamliga, at hann hefði engar konungs veizlur. Ólafr konungr hélt liði sínu suðr um Stað; dróst þar enn til hans lið mikit or heröðum. Þá hafði Ólafr konungr skip þat, er hann hafði gera látit áðr um vetrinn, er Vísundr var kallaðr, allra skipa mest; var á framstafni 10 vísundarhöfuð gulli búit. Þess getr Sigvatr skáld:

Lyngs bar fiskr til fengjar
flugetyggs sonar Tryggva
gjólnar gulli mölnu,
Goð vildi svá, roðnar.

Annan lét á unnir
Ólafr búinn hála,
lögr þó drjúgt, hinn digri,
dýrshorn, Vísund sporna.

15

Fór konungr þá suðr á Hörðaland. Hann spurði þau tíðindi, at Erlingr Skjálgsson var or landi farinn, ok hafði haft lið mikit, skip 4 eða 5. Hann hafði sjálf skeið efna mikla, en synir hans 3 tvítugsessur, ok höfðu siglt vestr til Englands á fund Knúts hins ríka. Fór þá Ólafr kon- 20 ungr austr með landi ok hafði allmikit lið. Hann leiddi at spurningum, ef menn vissi nökkut til ferðar Knúts hins ríka; en þat kunnu allir at segja, at hann var á Eng- landi; en þat var ok sagt með, at hann hafði leiðangr úti ok ætlaði til Noregs. En fyrir þá sök, er Ólafr kon- 25 ungr hafði lið mikit, ok hann fékk eigi hit sanna spurt, hvert hann skyldi stefna til fundar við Knút, en mönnum þótti sér illa gegna dvöl í einum stað með her svá mikinn, þá réð hann þat af, at sigla með herinn suðr til Dan- merkr, ok hafði þat lið alt með sér, er honum þótti víg- 30 ligast ok bezt var búit, en gaf hinum heimleyfi; svá sem kveðit er:

Ólafr knýr und árum
orðsnjallr Vísund norðan;

brýtr annarr gramr úti
unnheim dreka sunnan.

Nú fór þat lið heim, er honum þótti minni fylgd í. Hafði 35 Ólafr konungr þar mikit lið ok frítt; váru þar flestir lendir

menn or Noregi, nema þeir, er áðr var sagt, at or landi væri farnir, eða eftir höfðu sezt heima.

155. *Frá Ólafi konungi ok Önundi konungi.*

Þá er Ólafr konungr sigldi til Danmerkr, hélt hann
5 til Sjólands. En er hann kom þar, tók hann at herja,
veitti uppgöngur; var þá bæði landsfólkit rænt ok sumt
drepit, sumt var handtekit ok bundit, flutt svá til skipa,
en alt flýði, þat er því kom við, ok varð engi viðstaða;
gerði Ólafr konungr þar hit mesta hervirki. En er Ólafr
10 konungr var á Sjólandi, þá spurði hann þau tíðindi, at
Önundr konungr Ólafsson hafði úti leiðangr, ok fór með
her mikinn austan fyrir Skáni, ok herjaði hann þar. Varð
þá bert um ráðagerð þá, er Ólafr konungr ok Önundr
konungr höfðu haft í Elfinni, þá er þeir gerðu samband
15 sitt ok vináttu, at þeir skyldu báðir veita mótstöðu Knúti
konungi. Fór Önundr konungr til þess, er hann fann Ólaf
konung mág sinn. En er þeir hittust, þá gera þeir þat
bert, bæði fyrir sínu liði ok landsfólkinu, at þeir ætla
undir sik at leggja Danmörk, ok beiða sér viðrtöku af
20 landsmönnum. En þat var, sem víða finnst dæmi til,
at þá er landsfólkit verðr fyrir hernaði ok fær eigi styrk
til viðrtöku, þá játa flestir öllum þeim álögum, er sér
kaupa frið í. Varð þá svá, at margir menn ganga til
handa þeim konungum, ok játuðu þeim hlýðni; lögðu þeir
25 víða landit undir sik, þar er þeir fóru, en herjuðu at
öðrum kosti. Sigvatr skáld getr þessa hernaðar í drápu
þeirri, er hann orti um Knút konung hinn ríka:

Knútr var und hinnum —

Hygg ek ætt at frétt

30 Haralds í her
hug vel duga.

Lét lýrgötu

lið suðr or Nið

Ólafr jöfurr

35 ársæll fara.

Þurðu norðan,

namsk þat, með gram

til sléttis svalir

Silunds kilir.

En með annan

Önundr Dönum

á hendr at há

her scenskan ferr.

156. *Frá Knúti konungi hinum ríka.*

Knútr konungur hafði spurt vestr til Englands, at Ólafr Noregs konungur hafði leiðangr úti, svá ok þat, at hann fór með liði því til Danmerkr, ok þar var úfriðr í ríki hans. Tók þá Knútr liði at samna. Dróst þar brátt 5 saman herr mikill ok fjöldi skipa. Var Hákon jarl annarr höfuðsmaðr fyrir því liði. Sigvatr skáld kom þat sumar til Englands vestan or Rúðu af Vallandi, ok sá maðr með honum, er Bergr hét. Þeir höfðu þangat farit kaupferð hit fyrra sumar. Sigvatr orti flokk þann, er kallaðr var 10 Vestrfararvísur, ok er þetta upphaf:

Bergr! höfum minzk, hve margan
morgun Rúðuborgar

börð lét ek í för fyrða
fest við arm hinn vestra.

En er Sigvatr kom til Englands, þá fór hann þegar til fundar við Knút konung, ok vildi beiða sér orlofs at fara 15 til Noregs. Knútr konungur hafði sett bann fyrir kaupskip öll, fyrr en hann hefði búit her sinn. En er Sigvatr kom til hans, þá gékk hann til herbergis þess, er konungur var inni. Þá var herbergit læst, ok stóð hann lengi úti. En er hann hitti konung, þá fékk hann lof, sem hann beiddi. 20 Þá kvað hann:

Utan varð ek áðr en Jóta
andspilli fékk stillis,
meld sá ek hér fyrir höldi
húsdýrr, fyrir spyrkask.

En erendi óru
áttungr í sal knátti
Gorms, ber ek opt á armi
járnstúkur, vel lúka.

25

En er Sigvatr varð þess varr, at Knútr konungur býr herferð á hendr Ólafi konungi, ok hann vissi, hversu mikinn styrk Knútr konungur hafði, þá kvað Sigvatr:

Örr tegask Ólaf gerva,
alt hefir sá er, fjörvaltun,
konungs dauða mun ek kvíða,
Knútr ok Hákon, úti.

Haldisk vörðr, þó at vildit
varla Knútr ok jarlar;
dælla er fyrst á fjalli
fundi, ef hann sjálfr kemsk undan.

30

Enn orti Sigvatr fleiri vísur um ferð þeirra Knúts ok Hákonar; þá hvað hann enn:

<p>Átti jarl at sætta
allframr búendr gamla</p> <p>5 ok, þeir er optast tóku
Ólaf, af því máli.</p> | <p>Þeir hafa fyrr af fári,
framt er Eiríks kyn, meira
höfðum keypt en heiptir
Hákon saman bændit.</p> |
|---|---|

157. *Frá dreka Knúts konungs.*

- Knútr hinn ríki hafði búit her sinn or landi, hafði hann of liðs ok skip furðuliga stór; hann sjálf hafði
- 10 dreka þann, er svá var mikill, at sextögr var at rúmatali; váru þar á höfuð gullbúin. Hákon jarl hafði annan dreka; var sá fertögr at rúmatali; váru þar ok gylt höfuð á, en seglin bæði váru stöfuð öll með blá ok rauðu ok grœnu. Öll váru skipin steind fyrir ofan sæ, allr búnaðr skipanna
- 15 var hinn glæsiligsti. Mörg önnur skip höfðu þeir, stór ok búin vel. Þess getr Sigvatr skáld í Knútsdrápu:

<p><i>Knútr var und hinnum —</i></p> <p>Hér austan ferr
fríðr fylkis niðr
fráneygr Dana.</p> <p>20 Skreioð vestan viðr,
var glæstr sá er bar
út andskota
Aðalráðs þaðan.</p> | <p>Ok báru í byr
blá segl við rá,
dýr var döglinga fôr,
drekar landreka.
En þeir er kómu
kilir vestan til
um leið liðu
Límafjarðar brim.</p> |
|--|--|

- 25 Svá er sagt, at Knútr konungr hélt her þeim hinum mikla vestan af Englandi, ok kom heilu öllu liði sínu til Danmarkar, ok lagði til Límafjarðar; var þar fyrir samnaðr mikill landsmanna.

158. *Hörðaknútr til konungs tekinn.*

- 30 Úlfr jarl Sprakaleggsson hafði settr verit til landvarnar í Danmörk, þá er Knútr konungr fór til Englands. Hafði hann selt í hendr Úlfi jarli son sinn, þann er kallaðr var Hörðaknútr. Var þat hit fyrra sumar, sem áðr er ritat. En jarl segir þegar, at Knútr konungr hafði
- 35 boðit honum þat erendi at skilnaði þeirra, at hann vildi,

at Danir tæki til konungs yfir Danaveldi Hörðaknútt, son Knúts konungs: fékk hann fyrir þá sök hann oss í hendr; hefi ek, segir hann, ok margir aðrir hérlandsmenn ok höfðingjar kært optliga þat fyrir Knúti konungi, at mönnum pykkir þat hér í landi vandi mikil at sitja hér kon-⁵ unglaust, er binum fyrrum konungum Dana þótti þat fullræði at hafa konungdóm yfir Danaveldi einu saman; en þá er hin fyrri ævi var, réðu þessu ríki margir konungar; en þó gerist þat nú miklu meira vandmæli, en fyrr hefir verit; því at vér höfum hér til nát í friði at sitja¹⁰ fyrir útlendum höfðingjum, en nú spyrjum vér hitt, at Noregs konungr ætli at herja á hendr oss, ok er mönnum þó grunr á, at Svíakonungr muni ok til þeirrar ferðar ráðast; en Knútr konungr er nú á Englandi. Síðan bar jarl fram bréf ok innsigli Knúts konungs, þau er sönnuð¹⁵ alt þetta, er jarl bar upp. Þetta erendi studdu margir aðrir höfðingjar. Ok af þeirra fortölum allra saman réð landsfólkit þat af, at taka Hörðaknútt til konungs, ok var þat gert á því sama þingi. En í þessi ráðagerð hafði verit upphafsmaðr Emma dróttning; hafði hon látit gera²⁰ bréf þessi ok látit innsigla, hafði hon með brögðum nát innsigli konungs; en hann sjálf var leyndr þessu öllu. En er þeir Hörðaknútr ok Úlfr jarl urðu þess varir, at Ólafr konungr var kominn norðan or Noregi með her mikinn, þá fóru þeir til Jótlands, því at þar er mest²⁵ megin Danaveldis; skáru þeir þá upp herör ok stefndu saman her miklum. En er þeir spurðu, at Svíakonungr var ok þar kominn með her sinn, þá þóttust þeir eigi styrk til hafa at leggja til bardaga við þá báða. Þó héldu þeir samnaðinum á Jótlandi, ok sætluðu at verja³⁰ þat land fyrir konungum; en skipaherinn drógu þeir allan saman í Limafirði, ok biðu svá Knúts konungs. En er þeir spurðu, at Knútr konungr var vestan kominn til Limafjarðar, þá gerðu þeir sendimenn til hans ok til dróttningar Emmu, ok báðu, at hon skyldi verða vís,³⁵ hvárt konungr var þeim reiðr eða eigi, ok láta þá þess

verða vara. Dróttning ræddi þetta mál við konung, ok segir, at Hörðaknútr son þeirra vildi bæta öllu því, sem konungr vildi, ef hann hefði þat gert, er konungi þótti í móti skapi. Hann svarar, segir, at Hörðaknútr hafði ekki 5 sínum ráðum fram farit: hefir þat svá tekizt, kvað hann, sem ván var at, er hann var barn ok úviti, er hann vildi konungr heita, ok vanda nökkurn bar til handa honum, at land þetta alt mundi hérskildi farit ok leggjast undir átlenda höfðingja, ef eigi kvæmi várr styrkr til; nú, ef 10 hann vill nökkura sætt við mik gera, þá fari hann á fund minn ok leggi niðr hégómanafn þat, er hann hefir sik konung látit kalla. Sendi síðan dróttning þessi sömu orð til Hörðaknúts, ok þat með at hon bað, at hann skyldi eigi þessa ferð undir höfuð leggjast; sagði, sem 15 var, at hann mundi engi styrk til þess fá, at standa í mót feðr sínum. En er þessi orðsending kom til Hörðaknúts, þá leitaði hann ráðs við jarl ok við aðra höfðingja, þá er með honum váru. En þat fannst brátt, þegar er landsfólkit spurði, at Knútr hinn gamli var 20 kominn, þá dreif til hans allr múgr landsins, ok þótti þar traust sitt alt. Sá Úlfr jarl ok aðrir félagar hans, at tveir váru kostir fyrir höndum, annathvart at fara á fund konungs ok leggja alt á hans vald, eða stefna af landi brott elligar. En allir fýstu Hörðaknútt at fara á fund 25 föður sins. Gerði hann svá. En er þeir hittust, þá féll hann til fóta feðr sínum, ok lagði innsiglit í kné honum, þat er konungsnafn fylgði. Knútr konungr tók í hönd Hörðaknúti, ok setti hann í sæti svá hátt, sem fyrr hafði hann setit. Úlfr jarl sendi Svein son sinn á fund Knúts 30 konungs. Sveinn var systurson Knúts konungs. Hann leitaði griða feðr sínum ok sættar af konungi, ok bauð at setjast í gisling af hendi jarls. Þeir Sveinn ok Hörðaknútr váru jafnaldrar. Knútr konungr bað þau orð segja jarli, at hann samnaði her ok skipum, ok færi svá 35 til fundar við konung, en ræddi síðan um sættir sínar. Jarl gerði svá.

159. *Hernaðr á Skáney.*

En er Ólafr konungur ok Önundr konungur spurðu, at Knútr konungur var vestan kominn, ok þat, at hann hafði þá útflyjanda her, þá sigla þeir austr fyrir Skáni, taka þá at herja ok brenna herðð, sækja svá austr fyrir landit 5 til móts við ríki Svíakonungs. En þegar er landsfólkit spurði, at Knútr konungur var vestan kominn, þá varð ekki af handgöngu við konunga. Þessa getr Sigvatr skáld:

Gátut dróttnar
Danmörk spanit
und sik sökum
snarir herfarar.

Þá lét skarpla
Skáney Dana
hlöðr herjaða.
— *höfuðfremstr jöfurr.*

10

Þá sóttu konungar austr fyrir landit, ok lögðu at þar er heitir áin Helga, ok dvöldust þar um hríð. Þá spyrra 15 þeir, at Knútr konungur fór með her sinn eptir þeim. Þá bera þeir ráð saman, ok tóku þat til, at Ólafr konungur með liði sínu sumu gékk á land upp, ok alt á markir til vatns þess, er áin Helga fellr or. Gerðu þar í árósinum stíflu með viðum ok torfi, ok stemdu svá uppi vatnit; ok 20 svá skáru þeir díki stór ok hleyptu saman fleirum vötnum, ok gerðust þar víðir flóar. En í árveginn hjoggu þeir stórviðu. Þeir váru í þessu starfi marga daga, ok hafði Ólafr konungur alt tilstilli um brögð þessi, en Önundr konungur hafði þá stjórn yfir skipahernum. Knútr konungur 25 spurði til ferða þeirra konunga, ok svá skaða þann allan, er þeir höfðu gert á ríki hans; heldr þá til móts við þá, þar er þeir lágu í ánni Helgu, ok hafði her mikinn, ok hálfu meira en þeir báðir. Þessa getr Sigvatr:

Létat af jöfurr,
sett manna fannsk,
Jótlands etask
flendr, at því.

Vildi foldar
fæst rán Dana
hlífakjöldr hafa.
— *höfuðfremstr jöfurr.*

30

160. *Orrosta fyrir dnni Helgu.*

Þat var einn dag at kveldi, at njósarmenn Önundar konungs sá sigling Knúts konungs, ok átti hann þá pangat eigi langt. Þá lét Önundr konungr blása her-
5 blástr. Ráku menn þá tjöld af sér ok herklæddust, reru út or höfninni ok austr fyrir landit, lögðu þá saman skip sín ok tengdu, ok bjoggust til bardaga. Önundr konungr kleypti njósarmönnum á land upp. Fóru þeir á fund Ólafs konungs ok sögðu honum þessi tíðindi. Þá lét
10 Ólafr konungr brjóta stíflurnar ok hleypa ánni í veg sinn; en hann fór um nóttina ofan til skipa sinna. Knútr konungr kom fyrir höfnina; þá sá hann, hvar lá herr konunga búinn til bardaga. Þótti honum sem þá mundi vera síð dags at leggja til orrostu, um þat er herr hans væri
15 allr búinn; því at floti hans þurfti rúm mikit á sænum til at sigla; var langt í milli hins fyrsta skips ok hins síðarsta, svá þess er utarst fór eða hins er næst fór landi. Veðr var lítit. En er Knútr konungr sá, at Svíar ok Norðmenn höfðu rýmda höfnina, þá lagði hann inn til
20 hafnar, ok svá skipin sem rúm höfðu; en þó lá meginherrinn út á hafinu. Um morgininn er mjök var ljóst, þá var lið þeirra mart á landi uppi, sumt á tali, en sumt at skemtan sinni. Þá finna þeir eigi fyrr, en þar geysast vötn at þeim með forsfalli; þar fylgðu víðir stórir, er rak
25 at skipum þeirra; meiddust skipin þar fyrir, en vötnin flutu um völlumuna alla; týndist þat fólkit, er á landi var, ok mart þat, er á skipum var. En allir þeir, er því kómu við, hjoggu festar sínar ok leystust út, ok rak skipin mjök sundrlaus. Dreka hinn mikla, er sjálfr kon-
30 ungr var á, rak út fyrir straumi; varð honum ekki auðsnúit með árum; rak hann út at flota þeirra Önundar konungs. En er þeir kendu skipit, þá lögðu þeir þegar at umhverfis. En fyrir þá sök at skipit var borðmikit, svá sem borg væri, en fjöldi manns á, ok valit hit bezta
35 lið, vápnat ok sem öruggligast, þá varð skipit ekki

auðsótt; var ok stundin skömm, áðr Úlfr jarl lagði at með sínu liði, ok hófst þá orrosta. Því næst dróst at herr Knúts konungs öllum megin. Þá sá konungar Ólafr ok Önundr, at þeir mundu unnit hafa þá at sinni þann sigr, sem auðit var; létu þá síga skip sín á hömlu, ok 5 leystust í brott or her Knúts konungs, ok skildu flotana. En fyrir þá sök at atлага þessi hafði ekki þannug tekizt, sem Knútr konungr hafði tilskipat, þá varð ekki af atróðrinum; tóku þeir þá at skipa liðinu ok búast um. En er þeir höfðu skilizt, ok sér fór hvárr flotinn, þá 10 könnuðu þeir konungarnir lið sitt, ok fundu, at þeir höfðu ekki mannsPELL fengit; þat sá þeir ok, ef þeir biði þess, at Knútr konungr hefði búit her þann hinn mikla allan, er hann hafði, ok legði síðan at þeim, at liðsmunr var svá mikill, at lítil ván var, at þeir myndi sigrast. Nú 15 var þat ráð tekit, at róa öllu liðinu austr með landi. En er þeir sá, at Knútr konungr hélt ekki eptir þeim, þá reistu þeir við ok settu upp segl sín. Svá segir Óttarr svarti í drápu þeirri, er hann orti um Knút hinn ríka:

Svím hnektir þú, sökkva
siklingr örr! en mikla
ylgr, þars áin Helga,
úlfs beitu fékk, heitir.

Héltu þar er hrafn né svalta, 20
hvatráðr ertu, láði,
ógvarstafr! fyrir jöfrum,
ýgr, tveim við kyn beima.

Svá kvað Þórðr Sjáreksson í erfíðrápu Ólafs konungs:

Átti Egða dróttinn
Ólafr þrimu stála
við ágætán Jóta
öðling, þann er klauf hringa.

Skaut nær skarpt at móti 25
Skánunga gramr hánun;
Sveins vara sonr at reyna
slær, þaut úlfr um hrævi.

161. *Ráðagerð Ólafs konungs ok Önundar konungs.*

Ólafr konungr ok Önundr konungr sigldu austr fyrir 30 veldi Svíakonungs, ok at aptni dags lögðu þeir at landi, þar er heitir Barvík; lágu konungar þar um nóttina. En þat fannst á um Svía, at þeir váru heimfúsir; því at meginherrinn allr sigldi austr með landi um nóttina, ok létu ekki fyrr ferðinni, en hverr kom heim til sinna 35

heimkynna. En er Önundr konungr varð þessa varr, lét hann blása til húspings. Önundr konungr tók þá til máls: Svá er, segir hann, Ólafr konungr, sem þér vitut, at vér höfum farit í sumar allir saman ok herjat víða um
5 Danmörk; höfum vér fengit mikit af fé en ekki af löndum; ek hefi haft í sumar hálft fjórða hundrað skipa, en nú er eigi meir eptir en hundrað; nú lízt mér svá sem vér munim vinna lítit til frama með eigi meira lið, en nú höfum vér, þó at þér hafit sextigu skipa, sem þér hafit
10 í sumar haft; nú þykki mér þat sýniligast at fara aptr í ríki mitt, ok er gott heilum vagni heim at aka; vér höfum aflat nökkurs, en ekki látit. Nú vil ek, Ólafr mágr, bjóða, at þú farir með mér, ok verum í vetr allir samt; takit slíkt af mínu, sem þér vilit ok þér fáit vel haldit
15 yör ok lið þitt; en ef þér vilit heldr þann kost at hafa land vart til yfirferðar, þá skal þat heimilt, ok vilit þér fara landveg í Noreg. Ólafr konungr þakkaði Önundi konungi vinsamlig boð: En ef ek skal ráða, þá mun annat af ráðit, ok munum vér halda saman liðinu, því
20 er nú er eptir; höfum vér valit lið ok skipakost góðan; megum vér vel liggja á skipum í allan vetr, sem siðr herkonunga er til; en Knútr mun ekki lengi liggja í ánni Helgu, því at þar er engi höfn slíkkum fjölda skipa, sem hann hefir; veit ek ok, at þar mun engum mun siðr
25 heimfúst liðit en hér; vænti ek, at vér hafim svá um búit í sumar, at þorparinn mun vita, hvat gera skal, bæði á Skáni ok um Halland; mun herr Knúts brátt dreifast víðs vegar; veit þá enn eigi, hvárum sigrs er auðit; höfum á njósnir fyrst, hvert ráð hann tekr. Lauk Ólafr konungr
30 svá sínu máli, at menn gerðu góðan róm at, ok var þat ráðs tekit, sem hann vildi. Váru þá njósnir gervar í her Knúts konungs. En þeir lágu þar báðir Önundr konungr ok Ólafr konungr.

162. *Frá Knúti konungi ok Úlfi jarli.*

35 Knútr konungr sá þat, at Noregs konungr ok Svía-

konungr héldu liði sínu austr með landi. Þá lét hann menn sína ríða hit efra dag ok nótt, svá sem konungar sigldu hit ytra. Hafði Knútr konungr æ njósnir í her þeirra, ok þá er hann spurði, at mikill hluti liðs var sigldr frá þeim konungunum, þá hélt hann sínum her aptr 5 til Sjólands, ok lagðist í Eyrarsund með allan herinn; lá sumt lið við Skáney, en sumt við Sjóland. Knútr konungr reið upp til Róiskeldu dag hinn næsta fyrir Mikjálsmessu með mikla sveit manna. Úlfr jarl, mágr hans, hafði búið veizlu í mót honum; veitti jarl allkappsamliga, en kon- 10 ungr var úkátr ok úfrýnn. Jarl orti marga vega á hann til gleði, en konungr var stuttmaeltr ok fátalaðr. Jarl bauð honum at leika at skáktafi, ok því játaði hann. Tóku þeir þá skáktafi ok léku. Úlfr jarl var maðr skjótorðr ok úvægin um alla hluti. Hann var ríkastr 15 maðr í Danmörk, þegar Knútr konung leið. Systir Úlfs jarls var Gyða, er átti Guðini jarl Úlfnaðrsson, ok váru synir þeirra Haraldr konungr ok Tosti jarl, Valþjófr jarl, Mörukári jarl, Sveinn jarl; Gyða hét dóttir þeirra, er átti Jatvarðr hinn góði Englakonungr. 20

163. *Víg Úlfs jarls.*

Ok er þeir höfðu leikit um stund at skáktafinu, þá skákaði jarl af konunginum einn riddara. Konungr bar aptr tafit ok bað hann annat leika. Jarl reiddist, ok skaut niðr tafiborðinu ok gékk í brott. Konungr mælti: 25 Rennr þú nú, Úlfr hinn ragi? Jarl sneri aptr við dyrrin ok mælti: Lengra mundir þú renna í ánni Helgu, ef þú kœmir því við; kallaðir þú þá ekki Úlf hinn raga, er ek lagða til at hjálpa þér, er Svíar börðu yðr sem hunda. Gékk þá jarl út ok fór til svefns. Litlu síðar gékk kon- 30 ungr at sofa. Eptir um morgininn, er konungr klæddist, mælti hann við skósvein sinn: Gakk þú, segir hann, til Úlfs jarls, ok drep hann. Sveinninn gékk, ok var í brott um hrið, ok kom aptr. Konungr mælti: Draptu jarlinn? Eigi drap ek hann, því at hann var genginn til 35

Luciuskirkju. Maðr hét Ívarr hvíti, norrœnn at kyni. Konungr mælti til Ívars: Gakktu ok drep jarl. Ívarr gékk til kirkju ok innar í kórinn, ok lagði sverði í gegnum jarl. Lét Úlfr jarl þegar líf sitt. Ívarr gékk þá
 5 til konungs ok hafði blóðugt sverð. Konungr mælti: Draptu jarlinn? Drap ek hann, segir hann. Konungr mælti: Vel gerðir þú þá. En eptir þat er jarl var drepinn, létu munkar læsa kirkjuna. Konungr sendi menn til munkanna, ok bað þá upp lúka kirkjuna ok syngja tíðir.
 10 Þeir gerðu sem konungr bauð. En er konungr kom til kirkjunnar, þá skeytti hann jarðir miklar til kirkjunnar, svá at þat var mikit herað, ok hófst sá staðr mikit síðan. Knútr konungr reið ofan til skipa sinna, ok lá þar lengi um haustit með allmikinn her.

15 164. *Frá Ólafi konungi ok Svíum.*

Þá er Ólafr konungr ok Önundr konungr spurðu, at Knútr konungr hafði haldið til Eyrarsunds, áttu konungar húsping, ok töluðu mart um ráðagerðir sínar; vildi Ólafr konungr, at þeir lægi þar með allan herinn ok biði, hvat
 20 Knútr konungr tœki ráða. En Svíar kváðu þat úráð at biða þar frera; ok var þat af ráðit, at Önundr konungr fór heim með allan her sinn, en Ólafr konungr lá eptir.

165. *Frá Aqli ok Tófa.*

Þat var einhverja nótt, at þeir áttu at halda vörð á
 25 konungsskipi Egill Hallsson ok Tófi Valgautsson. Ok er þeir sátu á verðinum, heyrðu þeir grát mikinn ok gaulun til liðs þess, er hertekit var; þat var bundit um nætr á landi uppi. Tófi segir, at honum þótti ilt at heyra á gaulun þeirra, ok bað Egil fara til með sér at leysa
 30 fólkit. Þetta bragð tóku þeir, skáru böndin ok bleyptu í brott fólkinu; var þat verk allúvinsælt af liðsmönnum. En konungr var svá reiðr, at hélt við váða sjálfan; ok síðan er Egill var sjúkr, vildi konungr lengi ekki sjá hann, fyrr en margir menn báðu fyrir honum. Iðraðist Egill

þá mjök, ok bað konung fyrirgefa sér. Gaf konungr þá upp Agli reiði sína, ok lagði hendr sínar yfir síðu honum, þar er verkrinn lá undir, ok söng yfir, ok jafnskjótt batnaði Agli. Tófi kom sér í sætt, svá sem sagt er, at hann skyldi þat til vinna at koma á konungs fund Val-⁵ gauti feðr sínum. Hann var maðr hundheidiðinn, ok fékk hann kristni af orðum konungs, ok andaðist þegar.

166. *Svikræði við Ólaf konung.*

Knútr konungr hafði ávalt njósarmenn í her Ólafs konungs, ok kómu sér í tal við marga menn, höfðu fram¹⁰ féboð ok vináttumál Knúts konungs; létu þar margir eptir leiðast, ok seldu þar til trú sína, at þeir skyldu halda landi honum til handa, ef hann kæmi í Noreg; urðu margir at þessu berir síðar, þótt þat færi þá leynt fyrst. Sumir tóku þá þegar við fégjöfum, en sumum var heitit¹⁵ fé síðar; en hinir váru allmargir, er áðr höfðu þegit af honum vingjafir stórar, fyrir því at þat var satt at segja frá Knúti konungi, at hverr, er á hans fund kom, þeirra manna, er honum þótti nökkut mannsmót at, ok vildi hann þýðast, þá fékk hverr af honum fullar hendr fjár;²⁰ varð hann af því stórliga vinsæll. Ok var mest at um örleik hans við útlenda menn, ok þá mest, er lengst váru atkomnir.

167. *Rádagerð Ólafs konungs.*

Ólafr konungr átti opt tal ok stefnur við menn sína,²⁵ ok spurði at ráðagerðum. En er hann fann, at sitt lagði hverr til, þá grunaði hann, at þeir váru sumir, er annat mundu um mæla, en sýnast mundi ráðligast, ok mundi þá eigi ráðit, hvárt allir mundu honum rétta skuld gjalda um trygdina. Þess eggjuðu margir, at þeir skyldu taka³⁰ byr ok sigla til Eyrarsunds, ok svá norðr til Noregs; sögðu þeir, at Danir mundu ekki þora at þeim at leggja, þótt þeir lægi fyrir með lið mikit. En konungr var maðr svá vitr, at hann sá, at slíkt var úfæra; vissi hann ok,

at annan veg hafði tekizt Ólafi Tryggvasyni, þá er hann var faliðr, er hann lagði til orrostu, þar er herr mikill var fyrir, en Danir þörði þá eigi at berjast. Vissi konungr ok, at í her Knúts konungs var fjöldi Norðmanna; 5 grunaði konung, at þeir, er slíkt réðu honum, mundu vera hollari Knúti konungi en honum. Veitti Ólafr konungr þá orskurð, sagði svá, at menn skulu búast, þeir er honum vilja fylgja, ok fara landveg hit efra um Gautland, ok svá til Noregs: en skip vár, segir hann, ok 10 allan þunga, þann er vér megum eigi eptir oss flytja, vil ek senda austr í veldi Svíakonungs, ok láta þar varðveita oss til handa.

168. *Um ferð Háreks or Þjóttu.*

Hárekr or Þjóttu svarar máli Ólafs konungs svá: 15 Þat er auðsætt, at eigi má ek fara fœti til Noregs; ek em maðr gamall ok þungr ok vanr lítt göngu; sætla ek trauðr at skiljast við skip mitt; hefi ek lagt þá stund á um skip þat ok búnað þess, at mér mun leitt at ljá úvinum mínum fangs á skipi því. Konungr svarar: Far 20 þú með oss, Hárekr; vér skulum bera þik eptir oss, ef þú mátt eigi ganga. Hárekr kvað þá vísu:

Ráðit hefi ek at ríða,	þótt leggþjóturs liggi
rínleygs, héðan mínum,	lundr í Eyrarsundi,
láo! dynmari leiðar	kann þjóð kerski minni,
25 löngum heldr en ganga,	Knútr herskipum úti.

Þá lét Ólafr konungr búa ferð sína; höfðu menn íganga-klæði sín ok vápn, ok þat sem fékkst af reiðskjótum þá var klyfjat af klæðum ok lausafé. En hann sendi menn, ok lét flytja skip sín austr í Kalmarnir; létu þeir þar 30 upp setja skipin ok flytja reiða allan ok annan varnað til varðveizlu. Hárekr gerði sem hann hafði sagt, at hann beið byrjar, ok sigldi síðan vestr fyrir Skáni, til þess er hann kom austan at Hólunum, ok var þat aptan dags, en byrr var á blásandi. Þá lét hann ofan leggja seglit 35 ok svá við, taka ofan veðrvitann ok sveipa skipit alt

fyrir ofan sjá með grám tjöldum, ok lét róa í nökkurum rúmum fram ok aptr, en lét flesta menn sitja lágt í skipinu; ok sá varðmenn Knúts konungs skipit, ok ræddu um sín í milli, hvat skip þat mundi vera, ok gátu þess, at vera mundi flutt salt eða sild, er þeir sá fá mennina 5 en lítinn róðrinn, en skipit sýndist þeim grátt ok bráðlaust, ok sem skipit mundi skinit af sólu, ok sá þeir, at skipit var sett mjök. En er Hárekr kom fram í sundit ok um herinn, þá lét hann reisa viðuna ok draga seglit, lét setja upp gylta veðrvita; var seglit hvítt sem dript, ok 10 stafat rauðu ok blá með vendi. Þá sá menn Knúts konungs siglingina, ok segja konungi, at meiri ván, at Ólafr konungr hefði þar um siglt. En Knútr konungr segir svá, at Ólafr konungr væri svá vitr maðr, at hann hefði eigi farit einskipa í gegnum her Knúts konungs, ok lézt 15 líkklgra þykkja, at þar mundi verit hafa Hárekr or Þjóttu eða hans maki. Þat hafa menn fyrir satt, at Knútr konungr hafi vitat um ferð Háreks, ok hann mundi eigi svá farit hafa, ef eigi hefði áðr farit vináttumál milli þeirra Knúts konungs; ok þótti þat birtast eptir, þá er vináttu 20 þeirra Knúts konungs ok Háreks gerðist alkunna. Hárekr orti vísu þessa, þá er hann sigldi norðr um Veðrey:

Lætka ek Lundar ekkjur,
læbangs, at því hlæja,
skjótum eik fyrir utan
ey, né danskar meyjar,

jörð! at ek eigi þörða,
ifla flausta, á hausti
á flatslóðir Fróða
fura aptr vali krapta.

25

Fór Hárekr þá ferðar sinnar, ok létti eigi fyrr, en hann kom norðr á Hálogaland ok til bús síns í Þjóttu.

169. *Ferð Ólafs konungs or Svíþjóð.*

Ólafr konungr byrjar ferð sína; fór fyrst upp um 30 Smálönd, ok kom fram í vestra Gantland; fór spakliga ok friðsamliga, en landsmenn veittu þeim góðan forbeina. Fór konungr, til þess er hann kom ofan í Víkina, ok svá norðr eptir Víkinni, til þess er hann kom í Sarpesborg. Dvaldist hann þá þar, ok lét þá þar búa til vetrsetu. 35

Gaf konungr þá heimleyfi mestum hluta liðsins, en hafði með sér þat af lendum mönnum, er honum sýndist. Þar váru með honum allir synir Arna Arnmóðssonar; váru þeir mest virðir af konungi. Þá kom til Ólafs konungs 5 Gellir Þorkelsson, ok hafði komit áðr um sumarit af Íslandi, svá sem fyrr var ritat.

170. *Frá Sigvati skáldi.*

• Sigvatr skáld hafði verit lengi með Ólafi konungi, svá sem hér er ritat, ok hafði konungr gert hann stallara 10 sinn. Sigvatr var ekki hraðmæltr maðr í sundrlausum orðum, en skáldskapr var honum svá tiltœkr, at hann kvað af tungu fram, svá sem hann mælti annat mál. Hann hafði verit í kaupferðum til Vallands, ok í þeirri ferð hafði hann komit til Englands ok hitt Knút hinn ríka 15 ok fengit af honum leyfi at fara til Noregs, svá sem fyrr var ritat. En er hann kom í Noreg, þá fór hann þegar til fundar við Ólaf konung ok hitt hann í Borg, gékk fyrir konung, þá er hann sat yfir borðum. Sigvatr kvaddi hann. Konungr leit við honum ok þagði. Sigvatr kvað:

20	Heim erum hingat komnir, hygg þú at, jöfurr skatna! menn nemi mál, sem ek inni, mín, stallarar þúir.	Segðu, hvar sess hafir hugðan, seims, þjóðkonungr! beinum allr er þekkr með þollum þinn skáli, mér innan.
----	---	--

Þá sannaðist þat, er fornkveðit mál er, at mörg eru 25 konungs eyru. Ólafr konungr hafði spurt alt um farar Sigvats, at hann hafði hitt Knút konung. Ólafr konungr mælti til Sigvats: Eigi veit ek, hvárt þú ætlar nú at vera minn stallari, eða hefir þú nú gerzt maðr Knúts konungs. Sigvatr kvað:

30	Knútr spurði mik, mætra mildr, ef ek honum vilda hendilangr sem, hringa, hugreifum Óleifi.	Einn kvað ek senn, en sönnu svara þóttumk ek, dróttin, gör eru gumna hverjum góð dæmi, mér sœma.
----	---	---

Þá mælti Ólafr konungr, at Sigvatr skyldi ganga til sætis
Heimskringla, II.

þess, er hann var vanr at hafa fyrr. Kom Sigvatr sér þá enn brátt í kærleika hina sömu, sem áður hafði hann haft.

171. *Frá Erlingi Skjálgssyni ok sonum hans.*

Erlingr Skjálgsson ok synir hans allir höfðu verit um 5
sumarit í her Knúts konungs ok í sveit með Hákonu jarli;
þar var þá ok Þórir hundr, ok hafði metorð mikil. En er
Knútr konungr spurði, at Ólafr konungr hafði landveg
farit til Noregs, þá leysti Knútr konungr leiðangrinn, ok
gaf leyfi öllum mönnum at búa sér til vetrvistar; var þá 10
í Danmörk herr mikill útlendra manna, bæði enskra
manna ok Norðmanna, ok af fleirum löndum, er lið hafði
komit til hersins um sumarit. Erlingr Skjálgsson fór um
haustit til Noregs með liði sínu, ok þá af Knúti konungi
stórar gjafir at skilnaði þeirra. Þórir hundr var eptir 15
með Knúti konungi. Með Erlingi fóru norðr í Noreg sendi-
menn Knúts konungs, ok höfðu með sér of lausafjár;
fóru þeir um vetrinn víða um land, reiddu þá af hendi
fé þau, er Knútr konungr hafði heitit mönnum um haustit
til liðs sér, en gáfu hinum mörgum, er þeir féngu með fé 20
keypt vináttu Knúti konungi; en þeir höfðu traust Erlings
til yfirferðar. Gerðist þá svá, at fjöldi manna snerist til
vináttu við Knút konung, ok hétu honum þjónostu sinni,
ok því með, at veita Ólafr konungi mótstöðu; gerðu þat
sumir berliga, en hinir váru miklu fleiri, er leyndust at 25
fyrir alþýðu. Ólafr konungr spurði þessi tíðindi; kunnu
margir honum at segja frá þessum tíðindum, ok var þat
fært mjök í fjölmæli þar í hirðinni. Sigvatr skáld kvað
þetta:

Fjándr ganga þar þengils,
þjóð býr opt, með sjóða,
höfgan málum fyrir hilmis
haus úfalan, lausa.

Sik veit hvern, ef harra
hollan selr við golli,
vert er slíks, í svörtu,
sinn, helvíti innan.

30

Ok enn kvað Sigvatr þetta:

Kaup varð daprt þars djúpan
dróttinrækt um sóttu

þeir er heim á himnum
hás elds svikum belda.

35

Opt var sú umræða þar í munni höfð, hversu illa þat samdi Hákon jarli at færa her á hendr Ólafi konungi, er hann hafði honum líf gefit, þá er jarl hafði á hans vald komit. En Sigvatr var hinn mesti vinr jarls, ok þá enn,
5 er Sigvatr heyrði jarlinum ámælt, kvað hann:

Gerðust hilmis Hörða
húskarlar þar jarli
er við Ólafs fjörvi
ofvægir fé þægi.

Hirð era hans at verða
hálikt fyrir því máli;
dælla er oss, ef allir
eru vér um svik skírir.

10 172. *Frá jólagjöfum Ólafs konungs.*

Ólafr konungr hafði jólaboð mikit, ok var þá komit til hans mart stórmenni. Þat var hinn sjaunda dag jóla, at konungr gékk, ok fáir menn með honum. Sigvatr fylgði konungi dag ok nótt; hann var þá með honum.
15 Þeir géngu í hús eitt; þar váru hirðir í dýrgripir konungs. Hann hafði þá hafðan viðrbúnað mikinn, sem vandi var til, heimt saman dýrgripi sína, til þess at gefa vingjafir hit átta kveld jóla. Þar stóðu í húsinu sverð eigi allfá gullbúin. Þá kvað Sigvatr:

20 Sverð standa þar, sunða
sárs leyfum vér árar,
herstillis verðr hylli
hollust, búin gulli.

Við tækja ek, víka
var ek endr með þér sendir
elds, ef þá eitthvert vildir,
allvaldrf gefa skáldi.

Konungr tók eitthvert sverðit ok gaf honum, var gulli
25 vafðr meðalkaffinn ok gullbúin hjólt; var sá gripr allgóðr. En gjöfin var eigi öfundlaus, ok heyrði þat síðan. Þegar eptir jólin byrjaði. Ólafr konungr ferð sína til Upplanda, því at hann hafði fjölmenni mikit, en tekjur norðan or landi höfðu engar til hans komit þá um haustit, því at
30 leiðangr hafði úti verit um sumarit, ok hafði þar konungr allan kostnað til lagt, þann er fōng var á. Þá váru ok engi skip at fara með lið sitt norðr í land. Hann spurði ok þat einu norðan, er honum þótti ekki friðsamligt; ef hann færi eigi með liði miklu. Réð konungr fyrir þá sök
35 þat af, at fara yfir Upplönd. En eigi var þá svá langt

liðit, síðan er hann hafði þar farit at veizlum, sem lög stóðu til, eða vandi konunga hafði verit. En er konungur sótti upp á land, þá buðu honum heim lendir menn ok ríkir bæendr, ok létu svá hans kostnaði.

173. *Frá Birni ármanni.*

5

Björn er maðr nefndr, gauzkr at kyni. Hann var vinr ok kunningi Ástríðar dróttningar, ok nökkut skyldr at frændsemi, ok hafði hon fengit honum ármanning ok sýslu á ofanverðri Heiðmörk; hafði hann ok yfirsókn í Eystridali. Ekki var Björn konungi kær, ok ekki var hann maðr þokkasæll af bóndum. Þat hafði ok at borizt í bygd þeirri, er Björn réð fyrir, at þar urðu hvörf stór á nautum ok á svínum. Lét Björn þar kveðja þings til, ok leitaði þar eptir hvörfum. Hann kallaði þá menn líkligsta til slíkra hluta ok illbragða, er sátu í mark-¹⁵ bygðum fjarri öðrum mönnum; veik hann því máli til þeirra, er bygðu Eystridali. Sú bygd var mjök sundrlaus, byggt við vötn eða rjóðr í skógum, en fástaðar stórbygðir saman.

174. *Frá sonum Rauðs.*

20

Rauðr hét maðr, er þar bygði í Eystridölum. Ragnhildr var nefnd kona hans, Dagr ok Sigurðr synir; þeir váru hinir efniligstu menn. Þeir váru staddir á þingi því, ok héldu svörum upp af hendi þeirra Døla ok báru þá undan sökum. Birni þóttu þeir láta stórliga ok vera²⁵ drambsmenn miklir at vápnum ok klæðum. Björn sneri ræðunni á hendr þeim bræðrum, ok taldi þá eigi úlíkliga til at hafa slíkt gert. Þeir synjuðu fyrir sik, ok sleit svá því þingi. Litlu síðar kom til Bjarnar ármanns Ólafr konungr með liði sínu, ok tók þar veizlu. Var þá kært³⁰ fyrir konungi þat mál, er fyrr var uppi haft á þingi; sagði Björn, at honum þóttu Rauðs synir líkligstir til at valda slíkum útila. Þá var sent eptir sonum Rauðs. En er þeir hittu konung, þá taldi hann þá úþjófliga menn,

ok bar þá undan kenstum þessum. Þeir buðu konungi til föður síns, at taka þar þriggja nóttu veizlu með öllu liði sínu. Björn latti ferðarinnar; konungr fór eigi at síðr. At Rauðs var hin þryðiligsta veizla. Þá spurði konungr, 5 hvat manna Rauðr væri eða kona hans. Rauðr sagði, at hann var maðr sænskr, auðigr ok kynstórr: en ek hljópumst þaðan í brott, segir hann, með konu þessa, er ek hefi átta síðan; hon er systir Hrings konungs Dagssonar. Þá vaknaði konungr við sætt þeirra beggja. 10 Fann hann þat, at þeir feðgar váru menn forvitrir, ok spurði þá eptir íspróttum sínum. Sigurðr segir, at hann kann drauma at skilja, ok at deila dæggrafar, þótt engi sæi himintungl. Konungr reyndi þessa ísprótt, ok var þat sem Sigurðr hafði sagt. Dagr fann þat til íspróttá sér, 15 at hann mundi sjá kost ok löst á manni hverjum, er honum bar fyrir augu, ef hann vildi hug á leggja ok at hyggja. Konungr bað hann segja skaplöst hans, þann er hann sæi. Dagr fann þat til, er konungi þótti rétt. Þá spurði konungr um Björn ármann, hvern skaplöst 20 hann hefði. Dagr sagði, at Björn var þjófr, ok þat með, at hann sagði, hvar Björn hafði fólgt á bæ sínum bæði bein ok horn ok húðir af nautum þeim, er hann hafði stólit þá um haustit: er hann valdi, segir hann, allra þeirra stulda, er í haust hafa orðit, ok hann hefir öðrum 25 mönnum kent. Sagði Dagr konungi öll merki til, hvar konungr skyldi leita láta. En er konungr fór í brott frá Rauðs, þá var hann leiddr út með stórum vingjöfum; vára með konungi synir Rauðs. Fór konungr fyrst til Bjarnar, ok reyndist honum alt svá, sem Dagr hafði sagt. 30 Síðan lét konungr Björn fara í brott or landi, ok naut hann dróttningar at því, er hann hélt lífi ok limum.

175. *Dráp Þóris.*

Þórir, son Ólvis á Eggju, stjúpson Kálfs Arnasonar ok systurson Þóris hunds, var manna fríðastr, mikill 35 maðr ok sterkr; hann var þá 18 vetra gamall. Hann

hafði fengit gott kvánfang á Heiðmörk ok auð fjár með.
 Var hann hinn vinsælti maðr, ok þótti vænn til höfðingja.
 Hann bauð konungi heim til veizlu með lið sitt. Konungr
 þekktist boð þat ok fór til Þóris; fékk þar allgóðar viðtökur.
 Var þar veizla hin virðuligsta, var veitt allkappsamliga, ⁵
 en öll váru föng hin beztu. Konungr ok menn hans
 ræddu þat sín í milli, at þeim þótti þat mjök hæfast við,
 ok vissu eigi, hvat þeim þótti framast, húsakynni Þóris
 eða húsbúnaðr, borðbúnaðr eða drykkur, eða maðr sá er
 veitti. Dagr lét sér fátt um finnast. Ólafr konungr var ¹⁰
 vanr at hafa opt ræður við Dag, ok spurði hann ymissa
 hluta. Reyndist konungi alt þat með sannindum, er Dagr
 sagði, hvárt sem þat var liðit eða úkomit fram; festi þá
 konungrinn trúnað mikinn á ræðum hans. Þá kallaði
 konungr Dag á einmæli, ok ræddi þá mjök marga hluti ¹⁵
 fyrir honum. Þar kom niðr ræða konungs, at hann tjáði
 þat fyrir Dag, hve sköruligr maðr Þórir var, er þeim
 gerði þá veizlu virðuliga. Dagr lét sér fátt um finnast,
 ok lét þat alt satt, er konungr sagði. Þá spurði konungr
 Dag, hverja skaps andmarka hann sæi Þóris. Dagr kvaðst ²⁰
 hyggja, at Þórir mundi vel skapi farinn, ef honum væri
 þat svá gefit, sem hitt er alþýða mátti sjá. Konungr
 bað hann segja sér þat, er hann spurði, segir, at hann
 var þess skyldr. Dagr svarar: Þá muntu, konungr,
 vilja veita mér, at ek ráða hefndinni, ef ek skal finna ²⁵
 löstinn. Konungr segir, at hann vill ekki dómum
 sínum skjóta undir aðra menn, en bað Dag segja sér
 þat, er hann spurði. Dagr svarar: Dýrt er dróttins
 orð; þat mun ek til skaplastar Þóri finna, sem margan
 kann henda: hann er maðr of fégjarn. Konungr svarar: ³⁰
 Er hann þjófr eða ránsmaðr? Dagr svarar: Eigi er
 þat, segir hann. Hvát er þá? segir konungr. Dagr
 svarar: Hann vann þat til fjár, at hann gerðist drótt-
 inssviki; hann hefir tekit fé af Knúti hinum ríka til
 höfuðs þér. Konungr svarar: Hvernug gerir þú þat ³⁵
 satt? Dagr mælti: Hann hefir á hinni hægri hendi

fyrir ofan ölboga digran gullhring, er Knútr konungr
 hefir gefit honum, ok lætr engan mann sjá. Eptir þat
 slitu þeir konungr tali sínu, ok var konungr reiðr mjök.
 Þá er konungr sat yfir borðum sínum, ok menn höfðu
 5 drukkitt um hríð ok váru allkátir, en Þórir gékk um beina,
 þá lét konungr kalla Þóri til sín. Hann gékk framan at
 borðinu ok tók höndum upp á borðit. Konungr spurði:
 Hversu gamall maðr ertu, Þórir? Ek em 18 vetra gamall,
 segir hann. Konungr mælti: Mikill maðr ertu, Þórir,
 10 jafngamall, ok gerviligr. Tók þá konungr um hönd hina
 hægri ok strauk upp um ölboga. Þórir mælti: Tak þú
 kyrt þar á, ek hefi sull á hendi. Konungr hélt kyrt
 hendinni ok kendi, at þar var hart undir. Konungr
 mælti: Hefir þú eigi spurt þat, at ek em læknir? ok láttu
 15 mik sjá sullinn. Þórir sá, at þá mundi ekki tjóa at leyna,
 tók þá hringinn ok lét fram. Konungr spurði, hvárt þat
 var Knúts konungs gjöf. Þórir sagði, at ekki var þá
 því at leyna. Konungr lét Þóri taka höndum ok setja í
 járn. Þá gékk Kálfr at, ok bað Þóri friðar, ok bauð
 20 fyrir hann fé. Margir menn studdu þat mál ok buðu sitt
 fé fram. Konungr var svá reiðr, at ekki mátti orðum við
 hann koma; sagði hann, at Þórir skyldi hafa slíkan dóm,
 sem hann hafði honum hugðan. Síðan lét konungr drepa
 Þóri. En verk þat varð at hinni mestu öfund, bæði þar
 25 um Upplönd ok engum mun síðr norðr um Prándheim,
 þar sem ætt Þóris var flest. Kálfi þótti ok mikils verð
 aftaka þessa manns, því at Þórir hafði verit fósterson
 hans í æsku.

176. *Fall Grjótgarðs.*

30 Grjótgarðr, son Ölvis ok bróðir Þóris, hann var eldri
 þeirra bræðra; var hann ok hinn gerviligsti maðr ok
 hafði sveit manna um sik. Hann var þá ok staddr á
 Heiðmörk. En er hann spurði aftöku Þóris, þá veitti
 hann árásir þar sem fyrir váru menn konungs eða fé
 35 hans, en at öðru hverju hafðist hann við á skógum eða

í öðrum fylsknum. En er konungr spurði úfrið þann, þá lét hann njósnum til halda um ferðir Grjótgarðs. Verðr konungr varr við ferðir hans. Hafði Grjótgarðr tekit nóttstað eigi langt frá því er konungr var. Ólafr konungr fór þegar um nóttina; kom þar er dagaði; slógu mannhring 5 um stofuna, þar er þeir Grjótgarðr vóru inni. Þeir Grjótgarðr vöknudu við mannagný ok vápnabrák; hljópu þeir þá þegar til vápna; hljóp Grjótgarðr út í forstofuna. Grjótgarðr spurði, hvern fyrir liði því réði. Honum var sagt, at þar var kominn Ólafr konungr. Grjótgarðr 10 spurði, ef konungr mætti nema orð hans. Konungr stóð fyrir durunum. Hann segir, at Grjótgarðr mátti mæla slíkt, er hann vildi: heyri ek orð þín, segir konungr. Grjótgarðr mælti: Ekki mun ek griða biðja. Þá hljóp Grjótgarðr út, hafði skjöld yfir höfði sér, en sverð brugðit 15 í hendi; lítt var lýst, ok sá hann úgerla. Hann lagði sverði til konungs. En þar varð fyrir Arnbjörn Arnason; kom lagit undir brynjuna ok rendi upp í kviðinn, fékk Arnbjörn þar bana. Grjótgarðr var ok þegar drepinn, ok flest alt lið hans. Eptir þessa atburði sneri konungr 20 ferðinni aptr suðr til Vikrinnar.

177. *Frá sendimönnum Ólafs konungs.*

Nú er Ólafr konungr kom til Túnsbergs, þá gerði hann frá sér menn í allar sýslur, ok krafði konungr sér liðs ok leiðangrs. Skipakostr hans var þá lítill. Varu 25 þá engi skip nema búanda för, en lið dróst vel til hans þar or herðum, en fátt kom um langan veg, ok fannst þat brátt, at landsfólkit mundi þá vera snúit frá einörðinni við konung. Ólafr konungr gerði lið sitt austr á Gautland, sendi þá eptir skipum sínum ok þeim varnaði, er 30 þeir létu eptir um haustit. En ferð þeirra manna varð sein, því at þá varð eigi betra en um haustit at fara í gegnum Danmörk, því at Knútr konungr hafði her úti um vartit um alt Danaveldi, ok hafði eigi færa en tólf hundruð skipa.

178. *Ráðagerð Ólafs konungs.*

Þau tíðindi spurðust í Noreg, at Knútr hinn ríki dró saman her úvígjan í Danmörku, ok þat með, at hann ætlaði at halda liði því öllu til Noregs ok leggja þar land undir sik. En er slíkt spurðist, þá urðu menninir Ólafi konungi því verri tiltaks, ok fékk hann síðan lítið lið af bóndum. Hans menn töluðu optliga um þetta sín í milli. Þá kvað Sigvatr þetta:

10	Út býr allvaldr sveitum Eðglands, en vér féngum, lítt sé ek loðung óttask, lið færa ok skip smæri.	Ráð eru ljót, ef láta landsmenn konung þenna, lætr einörð fé firða ferð, liðþota verða.
----	---	--

Konungr átti hirðstefnur en stundum húsping við lið sitt alt, ok spyrr menn ráðs, hvat þá sýnist tiltækilíkast: þurfum vér ekki í at dyljast, segir hann, at Knútr konungr mun koma at vitja vár í sumar, ok hefir hann her mikinn, sem þér munut spurt hafa, en vér höfum lið lítið at svá búnu til móts við her hans, en landsfólk er oss nú ekki trúligt. En ræðu konungs svöruðu menn misjafnt, þeir er hann orti orða á. En hér er frá því sagt, er Sigvatr svaraði.

25	Flœja getr, en frýju, fjáendr, leggr oss til handa, verð ek fyrir æðru orði, allvalda en fé gjalda.	Hverr skal þegn, þó at þverri, þengils vina, gengi; upp hválfa svik, sjálfan sik lengst hafa miklu.
----	--	--

179. *Brenna Granketils.*

Þat sama vár gerðust þau tíðindi á Hálogalandi, at Hárekr or Þjóttu mintist þess, er Ásmundr Grankelsson hafði rænta ok barða húskarla hans. Skip þat er Hárekr átti, tvítugsessa, flaut fyrir bæ hans tjölduð ok þilið. Gerði hann þat orð á, at hann ætlaði at fara suðr til Þrándheims. Eitthvert kveld gékk Hárekr til skips með húskarlalið sitt, ok hafði nær 80 manna. Reru þeir um nóttina ok kómu, er mornaði, til bæjar Grankels, slógu

þar hring um hús; veittu þar síðan atgöngu, lögðu síðan eld í hús; brann þar Grankell inni, ok heimamenn hans með honum, en sumir váru úti drepnir. Létust þar alls 30 manna. Fór Hárekr heim eptir verk þetta, ok sat í búi sínu. Ásmundr var með Ólafi konungi. Var þar 5 bæði um þá menn, er á Hálogalandi váru, at engi beiddi Hárek bóta fyrir verk þat, enda bauð hann eigi.

180. *Ferð Knúts konungs í Noreg.*

Knútr hinn ríki dró saman her sinn ok hélt til Limafjarðar. En er hann var búinn, þá sigldi hann 10 þaðan öllu liði til Noregs, fór skyndiliga, ok lá ekki við land austanfjarðar; sigldi þá yfir Foldina ok lagði at á Ögðum, kvaddi þar þinga; kómu bæendr ofan ok héldu þing við Knút konung. Var þar Knútr til konungs tekinn um land alt; setti hann þar þá menn í sýslur, en tók 15 gislar af bóndum; mælti engi maðr í móti honum. Ólafr konungr var þá í Tünsbergi, er herr Knúts fór hit ytra um Foldina. Knútr konungr fór norðr með landi. Kómu þar til hans menn, or heruðum, ok játuðu honum þá allir hlýðni. Knútr konungr lá í Eikundasundi nökkura hríð. 20 Kom þar til hans Erlingr Skjálgsson með lið mikit. Þá bundu þeir Knútr konungr vináttu sína enn at nýju. Var þat í heitum við Erling af hendi Knúts konungs, at hann skyldi hafa land alt til forráða milli Staðar ok Ryggjarbits. Síðan fór Knútr konungr norðr leiðar sinnar, ok er þat 25 skjótast frá ferð hans at segja, at hann létti eigi fyrr, en hann kom norðr í Þrandheim, ok hélt til Niðaróss. Stefndi hann þá í Þrandheimi 8 fylkna þing; var á því þingi Knútr til konungs tekinn um allan Noreg. Þórir hundr hafði farit or Danmörku með Knúti konungi, ok 30 var hann þar. Hárekr or Þjóttu var ok þá þar kominn. Gerðust þeir Þórir lendir menn Knúts konungs þá, ok bundu þat svardögum. Knútr konungr gaf þeim veizlur stórar ok fékk þeim Finnferð; gaf þeim gjafir stórar á þat ofan. Alla lenda menn, þá er til hans vildu snúast, 35

gæddi hann bæði at veizlum ok at lausafé; lét þá alla hafa meira ríki, en þeir höfðu áðr haft.

181. *Frá Knúti konungi.*

Knútr konungr hafði þá lagt land alt undir sik í
5 Noregi. Þá átti hann þing fjölment bæði af sínu liði ok
landsmönnum. Þá lýsti Knútr konungr yfir því, at hann
vill gefa Hákon jarli frænda sínum at yfirsókn land þat
alt, er hann hafði unnit í ferð þeirri; þat fylgði því, at
hann leiddi í hásæti hjá sér Hörðaknút son sinn, ok gaf
10 honum konungsnafn, ok þar með Danaveldi. Knútr kon-
ungr tók gislár af öllum lendum mönnum ok stórbóndum,
tók sonu þeirra eða bræðr, eða aðra náfrændr, eða þá
menn, er þeim váru kærstir ok honum þóttu bezt til
fallnir. Festi konungr svá trúnað manna við sik, sem
15 nú er sagt. Þegar er Hákon jarl hafði tekit við ríki í
Noregi, þá réðst til lags við hann Einarr þambarskelfir
mágr hans; tók hann þá upp veizlur allar, þær sem hann
hafði fyrr haft, þá er jarlar réðu landi. Knútr konungr
gaf Einari stórar gjafir ok batt hann í kærleikum miklum
20 við sik; hét því, at Einarr skyldi vera mestr ok göfgastr
útiginna manna í Noregi, meðan hans vald stæði yfir
landi; en þat lét hann fylgja, at honum þótti Einarr bezt
fallinn til at bera tignarnafn í Noregi, ef eigi væri jarls
við kostr, eða sonr hans Endriði, fyrir settar sakir hans.
25 Þau heit virðust Einari mikils, ok hét þar í mót trúnaði
sínum. Hófst þá af nýju höfðingskapr Einars.

182. *Frá Þórarni loftungu.*

Þórarinn loftunga var maðr kallaðr. Hann var íslenzkr
maðr at kyni, skáld mikit, ok hafði verit mjök með kon-
30 ungum eða öðrum höfðingjum. Hann var með Knúti
konungi hinum ríka, ok hafði ort um hann flokk. En er
konungr vissi, at Þórarinn hafði ort flokk um hann; þá
varð hann reiðr ok bað hann færa sér drápu um daginn
eptir, þá er konungr sæti yfir borðum. En ef hann gerði

eigi svá, þá segir konungr, at Þórarinn mundi uppi hanga fyrir dirfð þá, er hann hafði ort dræpling um Knút konung. Þórarinn orti þá stef ok setti í kvæðit, ok jók nökkurum vísum. Þetta er stefit:

*Knútr verr grund, sem gætir
Griklands himinræki.*

5

Knútr konungr launaði kvæðit 50 marka silfrs. Sú drápa er kölluð Höfuðlausn. Þórarinn orti aðra drápu um Knút konung, er kölluð er Tögdrápa. Í þeirri drápu er sagt frá þessum ferðum Knúts konungs, er hann fór or Danmörku sunnan til Noregs; ok er þetta einn stefjabálkr:

Knútr er und sólar —

Síðnæmr með lið
fór mjök mikit
minn vinr þinnig.

Færði or firði
fímr gramr Lima
út ólftinn
otrheims flota.

Ugðu Egðir
örbeiðis för
svans sigrlana
sökrammir mjök.
Alt var gulli
grams skip framit,
várum sjón sögu
slíks ríkari.

Ok fyrir Lista
liðu fram viðir
háðýrs um haf
hart kolsvartir.
Bygt var innan
alt brimgaltar
suðr sæskíðum
sund Eikunda.

Ok fyrir fornan
friðmenn liðu
haug Hjörnagla
hvast griðfastir;
þar er stóð fyrir Stað
stafnklífs drifu,
vara eyðilig
örbeiðis för.

Knáttu súðir
svangs mjök langar
byrrömm bera
brimdyr fyrir Stím.
Svá liðu sunnan
svalheims valar,
at kom norðr í Nið
nýtr herfiytir.

Þá gaf sínum
snjallr gervallan
Noreg nefa
njótr veg Jóta;
sá gaf sínum,
segi ek þat, megi
dals dökksalar
Danmörk svana.

15

20

25

30

35

Hér getr þess, at þeim var sjón sögu ríkri um ferð Knúts konungs, er þetta kvað; því at Þórarinn brósar því, at hann var þá í för með Knúti konungi, er hann kom í Noreg.

183. *Frá sendimönnum Ólafs konungs.*

Menn þeir er Ólafr konungr hafði sent austr á Gautland eptir skipum sínum, þá fóru þeir með þau skip, er þeim þóttu beztr, en hin brendu þeir; höfðu með sér 5 reiða ok annan varnað, þann er konungr átti ok menn hans. Þeir sigldu austan, þá er þeir spurðu, at Knútr konungr var farinn norðr í Noreg, sigldu þá austan um Eyrarsund, svá norðr til Víkrinnar á fund Ólafs konungs, færðu honum skip sín; var hann þá í Túsbergi. En er 10 Ólafr konungr spurði, at Knútr konungr fór liði sínu norðr fyrir land, þá hélt Ólafr konungr liði sínu inn í Oslóarfjörð ok upp í vatn, þat er Drafn heitir, ok hafðist hann þar við, til þess er herra Knúts konungs var farinn um suðr. En í ferð þeirri, er Knútr konungr fór norðr 15 með landi, átti hann þing í hverju fylki; en á hverju þingi var honum land svarit ok gefnir gislar. Fór hann austr yfir Foldina til Borgar ok átti þar þing; var honum þar land svarit sem annarsstaðar. Síðan fór Knútr konungr til Danmarkar suðr, ok hafði hann Noreg eignazt 20 orrostulaust; réð hann þá fyrir þrim þjóðlöndum. Svá segir Hallvarðr Háreksblei, er hann orti um Knút konung:

25	Englandi ræðr yngvi einn, hefsk friðr at beinni, bóðrakkir bænar nökkva barkrjóðr ok Danmörku.	Ok hefir odda leiknar jálmfreyr und sik, málma hjaldrórr haukum þverrir hungur, Noregi þrungit.
----	---	--

184. *Frá Ólafi konungi ok ferð hans.*

Ólafr konungr hélt skipum sínum út til Túsbergs, þegar er hann spurði, at Knútr konungr var farinn suðr 30 til Danmarkar. Síðan bjó hann ferð sína með lið þat, er honum vildi fylgja, ok hafði hann þá 13 skip. Síðan hélt hann út eptir Víkinni, ok fékk hann lítit af fé, ok svá af mönnum, nema þeir fylgðu honum, er eyjar byggðu eða útnes. Gékk konungr þá ekki á land upp, hafði

slíkt af fé eða mönnum, sem á leið hans varð. Hann fann þat, at landit var þá svíkit undan honum. Fór hann þá svá sem byrjaði. Var þat öndurðan vetr. Þeim byrjaði heldr seint; lágu þeir í Seleyjum mjök lengi ok spurðu þar tíðindi af kaupmönnum norðan or landi. Var konungi 5 þá sagt, at Erlingr Skjálgsson hafði liðsamnað mikinn á Jaðri. Skeið hans lá fyrir landi albúin, ok fjöldi annarra skipa, er böendr áttu; váru þat skútur ok lagnarskip ok róðrarferjur stórar. Konungrinn hélt þá austan liðinu, ok lá um hríð í Eikundasundi. Spurðu þá hvárir til annarra. 10 Fjölmenti Erlingr sem mest þá.

185. *Frá sigling Ólafs konungs.*

Túasmessu fyrir jól þegar í dagan tók konungr út or höfninni. Var þá allgóðr byrr ok heldr hvass. Sigldu þeir þá norðr fyrir Jaðar. Var veðr vátt, ok mjörkvaflaug 15 nökkur. Þegar fór njónn hit efra um Jaðar, er konungr sigldi hit ytra. En er Erlingr varð þess varr, at konungr sigldi austan, þá lét hann blása liði sínu öllu til skipanna. Dreif þá fólk alt á skipin ok bjóst til bardaga. En skip konungs bar skjótt at norðr um Jaðar. Þá stefndi hann 20 innleið; ætlaði svá ferð sína, at fara í fjörðu inn ok fá sér þar lið ok fé. Erlingr Skjálgsson sigldi eptir honum ok hafði her manns ok fjölda skipa. Váru skip þeirra örskreið, er þeir höfðu ekki á nema menn ok vápn; gékk þá skeiðin Erlings miklu meira en önnur skipin. Þá lét 25 hann hefja seglit ok beið liðs síns. Þá sá Ólafr konungr, at þeir Erlingr sóttu eptir mjök, því at skip konungs váru sett mjök ok sollin, er þau höfðu flotit á sæ alt sumarit, ok um haustit ok vetrinn þar til. Hann sá, at liðsmunr mundi mikill vera, ef þeir möetti öllu í senn 30 liði Erlings. Þá lét hann kalla skip frá skipi, at menn skyldi síga láta seglin, ok heldr seint, en svipta af handrifi; ok var svá gert. Þeir Erlingr funnu þat. Þá kallaði Erlingr ok hét á lið sitt, bað þá sigla meira: sé þér, segir hann, at nú lægir seglin þeirra, ok draga þeir 35

undan oss. Lét hann þá hleypa or heflunum segli á skeiðinni; gékk hon þá brátt fram undan öðrum skipunum.

186. *Fall Erlings Skjöldssonar.*

Ólafr konungr stefndi fyrir innan Bókn; fal þá sýn
5 milli þeirra. Síðan bað konungr leggja seglin ok róa
fram í sund þröngt, er þar var. Lögðu þeir þar þá
saman skipunum; gékk kleppurnes fyrir utan þá. Menn
váru þá allir herklæddir. Erlingr sigldi þá at sundinu;
ok funnu þeir eigi fyrr, at herr lá fyrir þeim, en þeir
10 sá, at konungsmenn reru öllum skipunum senn at þeim.
Þeir Erlingr hleyptu ofan seglinu ok gripu til vápna; en
kontungsherrinn lagði öllum megin at skipinu. Tókst þar
orrosta, ok var hin snarpasta. Þá sneri mannfallinu brátt
í lið Erlings. Erlingr stóð í lyptingu á skipi sínu; hann
15 hafði hjálm á höfði ok skjöld fyrir sér, sverð í hendi.
Sigvatr skáld hafði verit eptir í Víkinni, ok spurði hann
þar þessi tíðindi; en Sigvatr var hinn mesti vinr Erlings
ok hafði þegit gjafir af honum ok verit með honum.
Sigvatr orti flokk um fall Erlings, ok er þessi vísa þar í:

20	Út réð Erlingr skjóta	Skeið hans lá svá síðan
	eik, sá er rauð hinn bleika,	siklings í her miklum,
	íflaust er þat, jöfri,	snarir börðusk þar sverðum,
	arnarfót, at móti.	síbyrð við skip, fyrðar.

Þá tók at falla lið Erlings, ok þegar er á ortist ok upp-
25 ganga varð greidd á skeiðina, þá féll hverr í sínu rúmi.
Konungr sjálfr gékk hart fram. Svá segir Sigvatr:

30	Rakkr þengill hjó rekka,	Bragningr rauð fyrir breiðan
	reiðr gékk hann um skeiðar,	borðvöll Jaðar norðan,
	valr lá þröngt á þiljum,	blóð kom varmt í víðan,
	þung var sókn fyrir Tungum.	vá frægr konungr, ægi.

Svá féll vandliga lið Erlings, at engi maðr stóð upp á
skeiðinni nema hann einn. Var þar bæði, at menn beiddu
lítt gríða, fékk ok engi, þótt beiddi, mátti ok ekki á
flótta snúast, því at skip lágu umhverfis skeiðina. Er svá

sagt sannliga, at engi maðr leitaði at flýja. Enn segir Sigvatr:

Öll var Erlings fallin,
ungr fyrir norðan Tungur
skeið vann skjöldungur auða,
skipsókn við þröm Bóknar.

Einn stóð sonr á sínu
snarr Skjálgs vinum fjarri
í lyptingu lengi
lætrauðr skipi auðu.

5

Þá var Erlingi veitt atsókn bæði or fyrirrúminu ok at öðrum skipum. Rúm mikit var í lyptingunni, ok bar þat hátt mjök upp frá öðrum skipum, ok mátti engu við koma nema skotum ok nökkut spjótalögum, ok hjó hann þat 10 alt af sér. Erlingr varðist svá þrúðliga, at engi maðr vissi dæmi, at einn maðr hefði staðit svá lengi fyrir jafnmargra manna atsókn, en aldri leitaði hann undankvámu eða griða at biðja. Svá segir Sigvatr:

Réð eigi grið, gýgjar,
geðstírðr, konungs firða
skers þó at skúrir þyrrit
Skjálgs hefnir sér nefna.

En varðkers, virðir!
viðbotn né kemr síðan
glyggs á gjálfri lögðan,
geirs, ofrþugi meiri.

15

Ólafr konungr sótti þá aptr í fyrirrúmit ok sá, hvat Erlingr hafðist at. Konungr orti þá orða á hann ok 20 mælti svá: Öndurðr horfir þú við í dag, Erlingr. Hann svarar: Öndurðir skulu ernir klóast. Þessa orða getr Sigvatr:

Öndurða bað, jarðar,
Erlingr, sá er vel lengi
geymdi, hann lystr, né lamdisk
landvörn, klóask örnú,

þá er hann at sig sönnnum,
sá var áðr búinn ráða
ats, við Útstein hízig
Ólaf um tók málum.

25

Þá mælti konungr: Viltu á hönd ganga, Erlingr? Þat vil ek, segir hann. Þá tók hann hjálminn af höfði sér, ok lagði niðr sverðit ok skjöldinn, ok gékk fram í fyrirrúmit. 30 Konungr stakk við honum öxarhyrnunni í kinn honum, ok mælti: Merkja skal dróttinssvikann. Þá hljóp at Áslákr Fitjaskalli ok hjó með öxi í höfuð Erlingi, svá at stóð í heila niðri; var þat þegar banasár; lét Erlingr þar líf sitt. Þá mælti Ólafr konungr við Áslák: Högg þú allra 35 manna armastr! nú hjóttu Noreg or hendi mér. Áslákr

svaraði: Illa er þá, konungr, ef þér er mein at höggvi; ek þóttumst nú Noreg í hönd þér höggva; en ef ek hefi þér mein gert, konungr, ok kantu mér úþökk fyrir þetta verk, þá mun mér kostlaust vera; því at hafa mun ek
 5 svá margra manna úþökk ok fjandskap fyrir þetta verk, at ek munda heldr þurfa at hafa yðart traust ok vináttu. Konungr segir, at svá skyldi vera. Síðan bað konungr hvern mann ganga á sitt skip ok búast ferðar sinnar sem hvatligast: munu vér, segir hann, ekki ræna val þenna;
 10 munu nú hafa hvárir, sem fengit hafa. Géngu menn þá aptr á skipin ok bjoggust sem hvatligast. En er þeir váru búnir, þá rendu skipin í sundit sunnan búandalíðit. Var þá, sem opt eru raunir, þótt líð mikit komi saman, er menn fá slög stór ok láta höfðingja sína, at menn
 15 verða eigi góðir tilræðis, ok sé þá höfðingjalausir. Synir Erlings váru engir þar; varð ekki af atlögu búanda, ok sigldi konungr norðr leið sína. En böendr tóku lík Erlings ok bjoggu um ok fluttu heim á Sóla; svá val þann allan, er þar hafði fallit. Ok var Erlingr hit mesta harmaðr,
 20 ok hefir þat verit mál manna, at Erlingr Skjálgsson hafi verit maðr gøfgastr ok ríkastr í Noregi, þeirra er eigi bæri tignarnafn meira. Sigvatr skáld orti enn þetta:

25	Erlingr féll, en olli allríkr skipan slíkri, bíðrat betri dauða bragna konr, með gagni.	Mann veit ek engi annan allbrátt at fjörláti, en sá, er allan kunni aldr fullara at halda.
----	--	---

Þá segir ok, at Áslákr hefði frændvíg upp hafit, ok mjök úsynju:

30	Áslákr hefir aukit, er vörðr drepinn Hörða, fáir, skyldu svá, foldar, frændsekju, styr vekja;	ættvígi má hann eigi, á líti þeir, níta, frændr skyli bræði bindask bornir, mál hin fornu.
----	--	---

187. *Herhlaup Egða.*

Synir Erlings váru sumir norðr í Þrándheimi með
 35 Hákonu jarli, en sumir norðr á Hörðalandi, sumir inn í Heimskringla, II.

fjörðum, ok váru þeir þar í liðsamnaði. En er spurðist fall Erlings, þá fylgði þeirri sögu útboð austan um Agðir ok um Rogaland och Hörðaland. Var þar her boðit út, ok var þat hit mesta fjölmenni; ok fór herra sá með sonum Erlings norðr eptir Ólafi konungi. Þá er Ólafr konungr 5 fór frá bardaga þeirra Erlings, sigldi hann norðr um sund, ok var þá dagr mjök liðinn. Svá segja menn, at hann orti þá vísu þessa:

Lítt mun halr hinn hvíti,
hrafn etr af ná getnum,
vér unnum gný Gunnar,
glaðr í nótt á Jaðri.

Svá hefir öllungis illa,
ek gékk reiðr um skeiðar, 10
jörð veldr manna morði,
mitt rán gefizk hánun.

Fór konungr síðan norðr með landi með lið sitt. Hann spurði alt hit sanna um búandasamnað. Þar váru þá með Ólafi konungi margir lendir menn; þar váru þeir allir 15 Árnasynir. Þess getr Bjarni gullbráðrskáld í kvæði því, er hann orti um Kálf Árnason:

Vastu þar er vígs bað kosta
vápnðjarfr Haralds arfi,
kynnisk kapp þitt mönnum,
Kálfr! við Bókn austr sjálfa.
Gátut gríðar sóta
gólig fong til jóla,
kendr vartu fyrstr á fundi
flettugrjóts ok spjóta.

Öld fékk ilt or deildum,
Erlingr var þar finginn, 20
óðu blökk í blóði
borð fyrir Útstein norðan.
Ljós er raun, at ræsir
ráðinn varð frá láði,
lagðisk land und Egða;
lið þeirra frá ek meira. 25

Fór Ólafr konungr, til þess er hann kom norðr um Stað, ok lagði til Hereyja, ok spurði þar þau tíðindi, at Hákon jarl hafði lið mikit í Þrándheimi. Síðan leitaði konungr ráðs við lið sitt. Kálfr Árnason eggjaði mjök at sækja til Þrándheims ok berjast við Hákon jarl, þótt liðsmunr 30 væri mikill. Því ráði fylgðu margir aðrir, en sumir löttu; var þá skotit til orskurðar konungs.

188. *Dráp Ásláks Fitjaskalla.*

Síðan hélt Ólafr konungr inn til Steinavágs ok lá þar um nótt. En Áslákr Fitjaskalli hélt skipi sínu inn 35

til Borgundar; dvaldist hann þar um nóttina. Þar var fyrir Vígcleikr Arnason. En um morguninn, er Áslákr vildi ganga til skips síns, þá veitti Vígcleikr honum atgöngu ok vildi hefna Erlings. Þar féll Áslákr. Þá kómu
5 menn til konungs, hirðinenn hans, norðan or Frekeyjar-sundi, þeir er heima höfðu setit um sumarit, ok sögðu konungi þau tíðindi, at Hákon jarl ok margir lendir menn með honum váru komnir um kveldit í Frekeyjarsund með miklu fjölmenni: ok vilja þeir þik taka af lífi, konungr,
10 ok þitt lið, ef þeir eigu vald á. En konungr gerði menn sína upp á fjall, þat er þar er. En þá er þeir koma upp á fjallit, þá sá þeir norðr til Bjarneyjar, at norðan fór lið mikit ok mörg skip; ok fóru ofan aptr, ok segja konungi, at herrinn fór norðan. En konungr lá þar fyrir
15 12 skipum. Síðan lét hans blása, ok fóru tjöld af skipum hans, ok tóku þeir til ára. En þá er þeir váru albúnir, ok þeir lögðu or höfninni, þá fór herr bónda norðan fyrir Þjótanda, ok höfðu hálfan þriðja tög skipa. Þá stefndi konungr fyrir innan Nyrfi ok inn um Hundsver.
20 En þá er Ólafr konungr kom jafnfram Borgund, þá fór ok skip móti honum, er Áslákr hafði átt. En er þeir hittu Ólaf konung, þá sögðu þeir sín tíðindi, at Vígcleikr Arnason hafði tekit af lífi Áslák Fitjaskalla, fyrir þat er hann hafði drepit Erling Skjálgsson. Konungr lét illa
25 yfir þessum tíðindum, ok mátti þó eigi dvelja ferð sína fyrir úfriði, ok fór þá inn um Veggund ok um Skot. Þá skildist lið við hann. Fór frá honum Kálfr Arnason ok margir aðrir lendir menn ok skipstjórnarmenn, ok héldu þeir til móts við jarl. En Ólafr konungr hélt fram sinni
30 ferð, ok létti eigi fyrr, en hann kom í Toðarfjörð inn, ok lagði at í Valldali, ok gékk þar af skipum sínum, ok hafði þar 5 skip, ok setti þau upp, ok fékk þar til hirzlu segl ok reiða. Síðan setti hann þar landtjald sitt á eyrinni, sem Sult heitir, ok eru þar fagrir vellir, ok reisti
35 kross þar hjá á eyrinni. En bóndi sá bjó á Mærinni, er Brúsi hét, ok var hann höfðingi yfir dalnum. Síðan kom

Brúsi ofan, ok margir aðrir bændr, á fund Ólafs konungs, ok fögnuðu honum vel, sem vert var. En hann gerði sik blíðan í móti fagnaði þeirra. Þá spurði konungr, ef fært væri þar á land upp or dalinum ok á Lesjar. Brúsi sagði honum, at urð sú var í dalnum, er Skerfsurð heitir, 5 ok er þar hvárki fært mönnum né hrossum. Ólafr konungr svarar honum: Til mun nú hætta verða, búandi; tekst sem guð vill; ok komit hér nú í morgin með eyki yðra ok sjálfa yðr, ok sjám síðan, hverr vöxtr á sé, þá er vér komum til urðarinnar, hvárt vér megum þar nökkur 10 brögð sjá at komast yfir með hrossum eða mönnum.

189. *Frá urðarbroti.*

En er dagr kom, þá fóru bændr ofan með eyki sína, svá sem konungr hafði mælt við þá. Flytja þeir þá með eykjunum varnað sinn ok klæði, en alt lið gékk, ok kon- 15 ungr sjálf. En hann gékk þar til, er Krossbrekka heitir, ok hvíldist, er hann kom á brekkuna, ok sat þar um hríð, ok sá ofan í fjörðinn ok mælti: Erfða ferð hafa þeir fengit mér í hendr lendir menn mínir, er nú hafa skipt um trúnaðinn, er um hríð váru vinir mínir ok 20 fulltrúar. Þar standa nú krossar tveir eptir á brekkunni, er konungr sat. Konungr steig þá á bak hesti einum ok reið upp eptir dalnum, ok létti eigi fyrr, en þeir kómu til urðarinnar. Þá spurði konungr Brúsa eptir, ef nökkur sel væri þar, þau er þeir mætti í búa. Hann kvað vera. 25 En konungr setti landtjald sitt ok var þar um nóttina. En um morgininn þá bað konungr þá fara til urðarinnar ok freista, ef þeir mætti koma vögnum yfir urðina. Þá fóru þeir til, en konungr sat heima í landtjaldi. En at kveldi kómu þeir heim hirðmenn konungs ok bændr, ok 30 kvaðust hafa haft mikit erfði ok ekki á leið komit, ok sögðu, at þar mundi aldri vegr yfir leggjast; ok váru þar aðra nótt, ok var konungr á bænum sínum alla nótt. Ok þegar er konungr fann, at dagaði, þá bað hann menn fara til urðar, ok freista enn, ef þeir gæti vögnum 35

yfir komit. Þeir fóru ok váru trauðir; þeir sögðu, at þeir mundu ekki geta at unnit. En þá er þeir váru brott farnir, þá kom sá maðr til konungs, er réð fyrir vistum, ok sagði, at eigi var vist meiri en tvau nautföll slátrs: 5 en þú hefir 400 þíns liðs ok 100 búanda. Þá mælti konungr, at hann skyldi láta upp katla alla, ok í hvern ketil láta nökkut af slátri. Ok svá var gert. En konungr gékk til ok gerði yfir krossmark, ok bað þá búa mat. En konungr fór til Skerfsurðar, þar sem þeir skyldu 10 veginn ryðja. En þá er konungr kom þar, þá sátu þeir allir ok váru móðir orðnir af erfiði. Þá mælti Brúsi: Ek sagða yðr, konungr, ok vildut þér eigi trúa mér, at ekki mátti vinna at urð þessarri. Síðan lagði konungr niðr skikkju sína ok mælti, at þeir skyldu til fara allir ok 15 freista enn; ok svá var gert, ok færðu þá steina 20 menn, þannug sem þeir vildu, er engan veg gátu áðr hrært 100 manna, ok var vegrinn ruddr at miðjum degi, svá at fært var bæði mönnum ok hrossum með klyfjum, eigi verr en á sléttum velli. Síðan fór konungr ofan apr, 20 þangat sem vistin var, ok nú heitir Ólafshellir. Kelda er ok þar nær hellinum, ok þó konungr sér í. En ef búfé manna verðr sjúkt í dalnum, ok drekkur þar af vatni því, þá batnar því sóttu. Síðan fór konungr til matar ok allir þeir. Ok þá er konungr var mettr, þá spurði hann eptir, 25 ef setr nökkur væri í dalnum upp frá urðinni ok nær fjallinu, er þeir mætti búa í um nóttina. En Brúsi segir: Eru setr, er heita Groeningar, ok má þar engi maðr vera um nætr fyrir tröllagangs sakir ok meinvetta, er þar eru hjá setrinu. Síðan mælti konungr, at þeir skyldu búa 30 ferð sína, ok segir, at hann vildi þar vera um nóttina á setrinu. Þá kom sá maðr til hans, er fyrir vistum réð, ok segir, at þar er örgrynni vista: ok veit ek eigi, hvaðan komnar eru. Þakkar konungr guði sending sína, ok lét hann gera byrðar matar bóndum, þeim er ofan 35 fóru eptir dalnum, en var á setri um nóttina. En at miðri nótt, er menn váru í svefni, þá lét á stöðli úti

afskræmiliga, ok mælti: Svá brenna mik nú bœnir Ólafs konungs, segir sú vettr, at eigi má ek nú vera at hífylum mínum, ok verð ek nú flýja, ok koma aldri á þenna stöðul síðan. En um morgininn, er menn vöknudu, þá fór konungr til fjalls, ok mælti við Brúsa: Hér skal nú 5 gera bœ, ok mun sá bóndi æ hafa sér framdrátt, er hér býr, ok aldri skal hér korn frjósa, þó at bæði frjósi fyrir ofan bœ ok neðan. Þá fór Ólafr konungr yfir fjall, ok kom fram í Einbúa, ok var þar um nótt. Ólafr konungr hafði þá verit konungr í Noregi 15 vetr, með þeim vetri, 10 er þeir Sveinn jarl váru báðir í landi, ok þessum, er nú um hríð hefir verit frá sagt, ok þá var liðinn um jól fram, er hann lét skip sín ok gékk á land upp, sem fyrr var sagt. Þessa grein konungdóms hans ritaði fyrst Ari prestur Þorgilsson hinn fróði, er bæði var sannsögull, 15 minnigr, ok svá gamall maðr, at hann mundi þá menn ok hafði sögur af haft, er þeir váru svá gamlir, at fyrir aldrs sakir máttu muna þessi tíðindi, svá sem hann hefir sjálfr sagt í sínum bókum, ok nefnda þá menn til, er hann hafði frœði af numit. En hitt er alþýðu sögn, at 20 Ólafr væri 15 vetr konungr yfir Noregi, áðr hann féll; en þeir er svá segja, þá telja þeir Sveini jarli til ríkis þann vetr, er hann var síðarst í landi; því at Ólafr var síðan 15 vetr konungr, svá at hann lifði.

190. *Spásögn Ólafs konungs.*

25

Síðan er Ólafr konungr hafði verit um nótt á Lesjum, þá fór hann með liði sínu dag eptir dag, fyrst til Guðbrandsdala, en þaðan út á Heiðmörk. Sýndist þá, hverir vinir hans váru, því at þeir fylgðu þá honum; en hinir skildust þá við hann, er með minna trúleik höfðu þjónat 30 honum, en sumir snerust til úvináttu ok fulls fjandskapar, svá sem bert varð. Kendi þess mjök á um marga Upplendinga, at illa hafði líkat aftaka Þóris, svá sem fyrr var getit. Ólafr konungr gaf heimleyfi mörgum mönnum sínum, þeim er bú áttu ok börn fyrir at hyggja; því at 35

þeim mönnum þótti úsýnt, hverr friðr gefinn væri varnaði þeirra manna, er af landi brott fœri með konungi. Gerði konungr þá bert fyrir vinum sínum, at sú var ætlan hans, at fara þá or landi í brott, fyrst austr í Sviaveldi, ok 5 gera þá ráð sitt, hvert hann sneri þaðan af; en bað svá vini sína til ætla, at hann mundi enn ætla til landsins at leita ok aptr til ríkis síns, ef guð léði honum langlífis; sagði, at þat var hugboð hans, at alt fólk í Noregi mundi enn verða þjónostubundit við hann. En ek munda ætla, 10 segir hann, at Hákon jarl mundi litla stund hafa vald yfir Noregi; ok mun mörgum mönnum þat eigi þykkja undarligt, því at Hákon jarl hefir fyrr skort við mik hamingju; en hinu munu fáir menn trúa, þótt ek segja þat, er mér boðar fyrir, er kemr til Knúts hins ríka, at 15 hann muni á fára vetra fresti vera dauðr, ok farit alt ríki hans, ok mun engi verða uppreist hans kynslóðar, ef svá ferr, sem mín orð horfa til. En er konungr hætti rœðu sinni, þá hjoggu menn ferð sína. Sneri konungr þá með þat lið, er honum fylgði, austr til Eiðaskógs. 20 Þar var þá með honum Ástríðr dróttning, Úlfhildr dóttir þeirra, Magnús son Ólafs konungs, Rögnvaldr Brúsason, þeir Arnasynir Þorbergr, Finnur, Árni, ok enn fleiri lendir menn. Hafði hann gott mannval. Björn stallari fékk heimleyfi. Fór hann aptr ok heim til bús síns, ok margir 25 aðrir vinir konungs fóru aptr til búa sinna í leyfi hans. Bað konungr þess, at þeir skyldu hann vita láta, ef þau tíðindi gerðist í landinu, er honum bæri nauðsyn til at vita. Snýr konungr þá leið sína.

191. *Ferð Ólafs konungs í Hólmgarð.*

30 Þat er at segja frá ferð Ólafs konungs, at hann fór fyrst or Noregi austr um Eiðaskóg til Vermalands, ok þá út í Vatnsbú, ok þaðan yfir skóg þann, sem leið liggir, ok kom fram á Næríki. Þar var fyrir ríkr maðr ok auðigr, er hét Sigtryggr. Ívarr hét son hans, er 35 síðan varð göfugr maðr. Þar dvaldist Ólafr konungr um

várit með Sigtryggvi. En er sumraði, þá bjó konungr ferð sína ok fékk sér skip. Fór hann um sumarit, ok létti eigi fyrr, en hann kom austr í Garðaríki á fund Jarisleifs konungs ok þeirra Ingigerðar dróttningar. Ástríðr dróttning ok Úlfhildr konungsdóttir váru eptir í Svíþjóð. En konungr hafði austr með sér Magnús son sinn. Jarisleifr konungr fagnaði vel Ólafi konungi, ok bauð honum með sér at vera, ok hafa þar land til slíks kostnaðar, sem hann þurfti at halda lið sitt með. Þat þektist Ólafr konungr ok dvaldist þar. Svá er sagt, at 10 Ólafr konungr var siðlátr ok bænroekinn til guðs alla stund ævi sinnar. En síðan er hann fann, at ríki hans þvarr, en mótstöðumenn efdust, þá lagði hann allan hug á þat, at gera guðs þjónustu; dvaldi hann þá ekki frá aðrar áhyggjur eða þat starf, sem hann hafði áðr með 15 höndum haft; því at hann hafði alla þá stund, er hann sat í konungdóminum, starfat þat, er honum þótti mest nytsemd at vera, fyrst at friða ok frelsa landit af áþján útlendra höfðingja, en síðan at snúa landsfólkinu á rétta trú, ok þar með at setja lög ok landsrétt; ok þann blut gerði 20 hann fyrir réttðæmis sakir, at hegna þá er rangt vildu.

192. *Upphaf til uppreistar móti Ólafi konungi.*

Þat hafði mikill siðr verit í Noregi, at lendra manna synir eða ríkra búanda fóru á herskip ok öfluðu sér svá fjár, at þeir herjuðu bæði utanlands ok innanlands. En 25 síðan er Ólafr tók konungdóm, þá friðaði hann svá land sitt, at hann tók af rán öll þar í landi; þótt ríkra manna synir gerði friðbrot, eða þat er konungi þótti vera aflaga, ok mætti refsingum við þá koma, þá lét hann engu öðru við koma, en þeir létu líf eða limar; hvárki tyði bæn 30 manna þar fyrir né féboð. Svá segir Sigvatr skáld:

Gull buðu opt þeir er ollu
úthlaupum gram kaupask
rautt, en ræsir neitti,
ríklunduðum undan.

Skör bað hann með hjörvi,
herland skal svá verja,
ráns biðu rekkar sýna
refsing, síram efsa.

Ok enn kvað hann svá:

Fœddi mest sá er meiddi
margdýrr konungr varga
hvinna sett ok hlenna,
5 hann stýfði svá þýfðir.
Þýðr lét þermlask bæði
þjóf hvern konungr ernan,
friðr bættisk svá, fóta,
fylkis lands, ok handa.

Vissi helzt þat, er hvõesum
hundmörgum lét grundar
vörðr með vápnnum skerða
víkingum skör, ríkis.
Míldr lét mörgu valdit
Magnúss faðir gagni,
fremð Ólafs kveð ek frömdu
flestan sigr hins digra.

10 Hann lét jafna refsing hafa ríkan ok úríkan; en þat þótti
landsmönnum ofrausn, ok fyldust þar fjandskapar upp í
mót, er þeir létu frændr sína at réttum konungs dómi,
þótt sannar sakir væri. Var þat upphaf til þeirrar upp-
reistar, er landsmenn gerðu í móti Ólafi konungi, at þeir
15 þoldu honum eigi réttindi; en hann vildi heldr láta af
tigninni en af réttðöminu. En eigi var sú sök við hann
réttfundin, at hann væri hnöggr fjár við sína menn;
hann var hinn mildasti við vini sína; en þat bar til, er
menn reistu úfrið í móti honum, at mönnum þótti hann
20 harðr ok refsingasamr; en Knútr konungr bauð fram
ofrfé; en þó urðu stórhöfðingjarnir at hinu blektir, er
hann hét hverjum þeirra tign ok ríki, ok þat með, at
menn váru fúsir í Noregi at taka við Hákonu jarli, því
at hann var hinn vinsælsti maðr af landsfólki þá fyrr, er
25 hann réð fyrir landi.

193. *Frá Jökli Bárðarsyni.*

Hákon jarl hafði haldit liði sínu or Þrándheimi ok
farit í mót Ólafi konungi suðr á Mœri, sem fyrr var
ritat. En er konungr hélt inn í fjörðu, þá sótti jarl
30 eptir þannug. Kom þá til móts við hann Kálfr Árnason
ok fleiri þeir menn, er skilizt höfðu við Ólaf konung.
Var Kálfi þar vel fagnat. Síðan hélt jarl inn þannug,
sem konungr hafði upp sett skip sín, í Toðarfjörð í
Valldal. Tók jarl þar skip þau, er konungr átti; lét
35 jarl setja út skipin ok búa; váru þá menn hlutaðir til
skipstjórnar. Sá maðr var með jarlinum, er nefndr var

Jökull, íslenzkr maðr, son Bárðar Jökulssonar or Vatnsdal. Jökull hlaut at stýra Vísundinum, er Ólafr konungr hafði haft. Jökull orti vísu þessa:

Hlaut ek frá Sult, en sæta
síð fregn at ek kvíða,
væn erumk hreggs at hreini
hlýrvangs, skipi stýra,

því er, ystéttar, átti
Óleifr, funa kleifar!
gramr var sjálfr á sumri
sigri rænt, hinn dígri.

5

Þat er hér skjótast af at segja, er síðar varð mjök miklu, er Jökull varð fyrir liði Ólafs konungs á Gotlandi ok varð handtekinn, ok lét konungr hann til höggs leiða, 10 ok var vöndr snúinn í hár honum, ok hélt á maðr. Settist Jökull niðr á bakka nökkurn. Þá réð maðr til at höggva hann. En er hann heyrði hvininn, réttist hann upp, ok kom höggit í höfuð honum, ok varð mikit sár. Sá konungr, at þat var banasár. Bað konungr þá hætta 15 við hann. Jökull sat upp ok orti þá vísu:

Svíða sár af mœði,
setit hefi ek opt við betra,
und er á oss, sú er sprændi
útrauð legi rauðum.

Byss mér blóð or þessu
beni, té ek við þrek venjaak;
verpr hjálmgófugr hilmir
heiðsær á mik reiði.

20

Síðan dó Jökull.

194. *Frá Kálfi Árnasyni.*

Kálfr Árnason fór með Hákonu jarli norðr til Þrándheims, ok bauð jarl honum til sín ok gerast sér handgenginn. Kálfr segir, at hann mundi fara fyrst inn á 25 Eggju til bús síns ok láta síðan gerast ráð. Kálfr gerði svá. En er hann kom heim, þá fannst honum þat brátt í, at Sigríðr kona hans var heldr skapstór, ok taldi upp harma sína, þá er hon kallaðist fengit hafa af Ólafi konungi, þat fyrst, er hann lét drepa bónda hennar Ölvi: 30 en nú síðan, segir hon, sonu mína tvá; ok vartu, Kálfr, at þeirra aftöku, ok mundi mik þess sízt af þér vara. Kálfr segir, at þat var mjök at hans úvilja, er Þórir var af lífi tekinn: bauð ek, segir hann, fé fyrir hann; en þá er Grjótagarðr var feldr, lét ek Arnbjörn bróður minn. 35

Hon segir: Vel er þat, er þú hlauzt slíkt af konungi, því at vera má, at þú vilir hefna hans, þóttu vilir eigi hefna minna harma; sattu, þá er Þórir var drepinn, föstrson þinn, hversu mikils konungr virði þik þá.

5 Þvílíkar harmtölur hafði hon jafnan uppi fyrir Kálfi. Kálfr svarar opt styggliga, en þó varð hitt at lyktum, at hann leiddist eptir fortölum hennar, ok hét þá því at gerast jarli handgenginn, ef jarl vildi auka veizlur hans. Sigríðr sendi orð jarlinum, ok lét segja, hvar þá var

10 komit um mál Kálfs. En þegar er jarl varð þess viss, þá sendi hann orð Kálfi þau, at hann skyldi koma út til bæjar á fund jarls. Kálfr lagðist þá ferð eigi undir höfuð, ok fór litlu síðar út til Niðaróss ok fann þar Hákon jarl, fékk þar góðar viðtökur, ok áttu þeir jarl tal

15 sitt; kom þar alt á samt með þeim, ok réðu þeir þat, at Kálfr gerðist handgenginn jarli ok tók af honum veizlur stórar. Síðan fór Kálfr heim til bús síns; hafði hann þá mest yfirsókn alt inn í Þrándheim. En þegar er váraði, bjó Kálfr skip sitt, er hann átti; ok þegar er hann var

20 búinn, þá sigldi hann á haf, ok hélt skipi því vestr til Englands; því at hann spurði þat til Knúts konungs, at hann sigldi snemma um várit or Danmörku vestr til Englands. Þá hafði Knútr konungr gefit jarldóm í Danmörku Haraldi, syni Þorkels háva. Kálfr Árnason fór á

25 fund Knúts konungs, þegar er hann kom til Englands. Svá segir Bjarni gullbráðrskáld:

	Austr réð allvaldr rísta	Enn, um iðnir manna
	útála haf stáli,	emka ek tamr at samna
	varð at vitja Garða	skrökvi, at skilnað ykkarn
30	vígmóðr Haralds bróðir.	skjótt léztu Knút um sóttan.

En er Kálfr kom á fund Knúts konungs, þá fagnaði konungr honum forkunnar vel, ok hafði á tali við sik. Varð þat í ræðum þeirra Knúts konungs, at hann beiddi Kálf þess at bindast fyrir at gera uppreist í móti Ólafi

35 hinum digra, ef hann leitaði aptr í landit: en ek, segir konungr, mun gefa þér þá jarldóm ok láta þik þá ráða

Noregi; en Hákon, frændi minn, skal fara til mín, ok er honum þat bezt fallit, því at hann er sá heilhugi, at ek ætla hann eigi munu einu skapti skjóta móti Ólafi konungi, þótt þeir finnist. Kálfr hlýddi á þat, er Knútr konungr mælti, ok gerðist hann fúss til tignarinnar. 5 Staðfestist sjá ráðagerð með þeim Knúti konungi ok Kálfi. Bjóst þá Kálfr til heimferðar. En at skilnaði gaf Knútr konungr honum gjafir vegsamligar. Þess getr Bjarni skáld:

Áttu Engla dróttni,
ógnrakkr, gjafar þakka,
jarls niðr! komtu yðru
útála vel máli.

Þér lét fold áðr færir,
frest urðu þess, vestan,
líf þitt era lítit,
Lundúna gramr fundna.

10

Síðan fór Kálfr aptr til Noregs, ok kom heim til bús síns.

195. *Dauði Hákonar jarls.*

15

Hákon jarl fór þat sumar or landi ok vestr til Englands. En er hann kom þar, þá fagnar Knútr konungr honum vel. Jarl átti festarmey þar á Englandi, ok fór hann þess ráðs at vitja, ok ætlaði brullaup sitt at gera í Noregi, en aflaði til á Englandi þeirra fanga, er honum 20 þóttu torfengst í Noregi. Bjóst jarl um haustit til heimferðar, ok varð heldr síðbúinn. Sigldi hann í haf, þá er hann var búinn. En frá ferð hans er þat at segja, at skip þat týndist, ok kom engi maðr af. En þat er sumra manna sögn, at skipit hafi sét verit norðr fyrir Katanesi 25 at aptni dags í stormi miklum, ok stóð veðrit út á Petlandsfjörð. Segja þeir svá, er slíku vilja fylgja, at skipit muni hafa rekit í svelginn. En hitt vita menn með sannindum, at Hákon jarl týndist í hafi, ok ekki kom til landa, þat er á skipi því var. Þat sama haust sögðu 30 kaupmenn þar tíðindi svá borin um land, at menn hugðu, at jarl væri týndr. En hitt vissu menn allir, at hann kom eigi á því hausti til Noregs. Ok land var þá höfðingjalaust.

196. *Frá Birni stallara.*

Björn stallari sat heima at búi sínu, síðan er hann hafði skilizt við Ólaf konung. Björn var frægr, ok spurðist þat brátt víða, at hann hafði sezt um kyrt.
 5 Spurði þat Hákon jarl ok aðrir landráðamenn. Síðan gerðu þeir menn ok orðsendingar til Bjarnar. En er sendimenn kómu fram ferð þeirri, þá tók Björn vel við þeim. Síðan kallar Björn til tals við sik sendimenn, ok spurði þá eptir erendum sínum. En sá er fyrir þeim
 10 var mælti, bar kveðju Knúts konungs ok Hákonar jarls Birni, ok enn fleiri höfðingja: ok þat með, segir hann, at Knútr konungr hefir spurn mikla af þér, ok svá um þat, at þú hefir lengi fylgt Ólafi digra, en verit úvinr mikill Knúts konungs; ok þykkir honum þat illa, því at
 15 hann vill vera vinr þinn, sem allra annarra dögandi manna, þegar er þú vilt af hverfa at vera hans úvinr; ok er þér nú sá einn til, at snúast þangat til trausts ok vináttu, sem gnægst er at leita, ok nú láta allir menn sér sóma í norðrhálfu heimsins; megut þér þat líta, er
 20 fylgt hafit Ólafi, hvernug hann hefir nú við yðr skilit: þér erut allir traustlausir fyrir Knúti konungi ok hans mönnum, en herjuðut land hans hit fyrra sumar ok dráput vini hans; þá er þetta með þökkum at taka, er konungr byðr sína vináttu, ok væri hitt makligra, at þú bæðir
 25 eða byðir fé til. En er hann hafði lokit ræðu sinni, þá svarar Björn ok segir svá: Ek vil nú sitja um kyrt heima at búi mínu ok þjóna ekki höfðingjum. Sendimaðr svarar: Slíkt eru konungsmenn, sem þú ert; kann ek þér þat at segja, at þú átt tvá kosti fyrir höndum: sá annarr,
 30 at fara útlagr af eignum þínum, svá sem nú ferr Ólaf, félagsmaðr yðarr; hinn er annarr kost, er sýniligri má þykkja, at taka við vináttu Knúts konungs ok Hákonar jarls ok gerast þeirra maðr, ok selja til þess trú þína, ok taka hér mála þinn. Steypti fram ensku silfri or sjóð
 35 miklum. Björn var maðr fégjarn, ok var hann hugsjúkr

mjök ok þagnaði, er hann sá silfrit, hugði þá at fyrir sér, hvat af skyldi ráða; þótti mikit at láta eigur sínar, en þótti úsýn uppreist Ólafs konungs at verða mundi í Noregi. En er sendimaðr fann, at Birni gékkst hugr við féit, þá kastaði hann fram gullhringum tveim digrum 5 ok mælti: Tak þú nú féit, Björn, ok sver eiðinn; ek heit þér því, at lítils er þetta fé vert hjá hinu, er þú munt þiggja, ef þú sækir heim Knút konung. En af mikilleik fjárins ok heitum fögrum ok stórum fégjöfum, þá varð hann snúinn til fégirni, tók upp féit, ok gékk 10 síðan til handgöngu ok eiða til trúnaðar við Knút konung ok Hákon jarl. Fóru þá sendimenn í brott.

197. *Ferð Bjarnar stallara.*

Björn stallari spurði tíðindi þau, er sagt var, at Hákon jarl væri týndr. Þá snerist skaplyndi hans, 15 iðraðist hann mjök þess, er hann hafði brugðit trú sinni við Ólaf konung; þóttist hann þá lauss vera þeirra einkamála, er hann hafði veitt til hlýðni við Hákon jarl. Þótti Birni þá gerast nökkur ván til uppreistar um ríki Ólafs konungs, ef hann kvæmi til Noregs, at þá væri þar 20 höfðingjalaust fyrir. Björn býr þá ferð sína skyndiliga, ok hafði nökkura menn með sér; fór síðan dag ok nótt ferðar sinnar, þat á hestum, er svá mátti, þat á skipum, er þat bar til; létti eigi ferð þeirri, fyrr en hann kom um vetrinn at jólum austr í Garðaríki til Ólafs konungs; 25 ok varð konungr allfeginn, er Björn hitti hann. Spurði þá konungr margra tíðinda norðan or Noregi. Björn segir, at jarl var týndr ok land var þá höfðingjalaust. Þeim tíðindum urðu menn fegnir, þeir er Ólafi konungi höfðu fylgt or Noregi, ok þar höfðu átt eigur ok frændr 30 ok vini, ok léku miklir landmunir til heimferðar. Mörg önnur tíðindi sagði Björn konungi or Noregi, þau er honum var mikil forvitni á at vita. Þá spurði konungr eptir vinum sínum, hvernug þeir héldi trúnaði við hann. Björn segir, at þat var almisjófnt. Þá stóð Björn upp 35

ok féll til fóta konungi, ok tók um fót honum ok mælti:
 Alt á guðs valdi ok yðru, konungr; ek hefi tekit fé af
 Knúts mönnum ok svarit þeim trúnaðareiða; en nú vil
 ek þér fylgja ok eigi við þik skiljast, meðan vit lifum
 5 báðir. Konungr svarar: Stattu upp skjótt, Björn; sáttir
 skaltu vera við mik; boettu þetta við guð; vita má ek
 þat, at fáir munu nú vera í Noregi, þeir er einörð sinni
 haldi nú við mik, er slíkir bregðast, sem þú ert; er þat
 ok satt, at menn sitja þar í miklu vandkvæði, er ek em
 10 fjarri, en sitja fyrir úfriði fjandmanna minna. Björn
 segir konungi frá því, hverir mest bundust fyrir at reisa
 fjandskap upp í móti konungi ok hans mönnum; nefndi
 hann til þess sonu Erlings á Jaðri ok aðra frændr
 þeirra, Einar þambarskelfi, Kálf Arnason, Þóri hund,
 15 Hárek or Þjóttu.

198. *Frá Ólafi konungi.*

Síðan er Ólafr konungr var kominn í Garðaríki,
 hafði hann stórar ábyggjur, ok hugsaði, hvat ráð hann
 skyldi upp taka. Jarizleifr konungr ok Ingigerðr drótt-
 20 ing buðu Ólafi konungi at dveljast með sér, ok taka
 upp ríki þat, er heitir Vulfaria; ok er þat einn hlutr af
 Garðaríki, ok var þar fólk heiðit í því landi. Ólafr
 konungr hugsaði fyrir sér um þetta boð. En er hann
 bar þat fyrir menn sína, þá lötta allir at staðfestast þar,
 25 ok eggjuðu konung at ráða norðr til Noregs til ríkis
 síns. Konungr hafði þat enn í ráðagerð sinni at leggja
 niðr konungstign ok fara út í heim til Jórsala, eða í
 aðra helga staði, ok ganga undir reglu. Þat taldist
 lengstum í huginn at hugsa, ef nokkur öng mundi til
 30 verða, at hann næði ríki sínu í Noregi. En er hann
 hafði þar á huginn, þá mintist hann þess, at hina fyrstu
 10 vetr konungdóms hans váru höfum allir hlutir hag-
 feldir ok farsælligir, en síðan váru honum öll ráð sín
 þunghræð ok ofsótt, en gagnstaðligar allar hamingju-
 35 raunirnar. Nú efaði hann um fyrir þá sök, hvárt þat

mundi vera vitrligt ráð at treysta svá mjök hamingjuna, at fara með lítinn styrk í hendr fjandmönnum sínum, er allr landsmúgr hafði til slegizt at veita Ólafi konungi mótgöngu. Slíkar áhyggjur bar hann optliga, ok skaut til guðs sínu máli, ok bað hann láta þat upp koma, er hann sæi at best gegndi. Válkaði hann þat í hugnum, ok vissi eigi, hvat hann skyldi upp taka, því at honum sýndust mein auðsýn á því, sem hann taldi þá fyrir sér.

199. *Draumr Ólafs konungs.*

Þat var á einni nótt, at Ólafr konungr lá í rekkju 10 sinni ok vakti lengi um nóttina, ok hugði at ráðagerðum sínum, ok hafði stórar áhyggjur í skapi sínu. En er hugrinn mœddist mjök, þá seig á hann svefn, ok þó svá lauss, at hann þóttist vaka ok sjá öll tíðindi í húsinu. Hann sá mann standa fyrir rekkjunni mikinn 15 ok vegligan, ok hafði klæðnað dýrligan; bauð konungi þat helzt í hug, at þar mundi vera kominn Ólafr Tryggvason. Sá maðr mælti til hans: Ertu mjök hugsjúkr um ráðaætlan þína, hvert ráð þú skalt upp taka? þat þykki mér undarligt, er þú velkir þat fyrir þér, svá þat, er 20 þú ætlast þat fyrir at leggja niðr konungatign, þá er guð hefir gefit þér; slíkt hit sama sú ætlan, at vera hér ok þiggja ríki af útlendum konungum ok þér úkunnum; farðu heldr aptr til ríkis þíns, er þú hefir at erfðum tekit ok ráðit lengi fyrir með þeim styrk, er guð gaf þér, 25 ok lát eigi undírmenn þína hræða þik; þat er konungs frami, at sigrast á úvinum sínum, en vegligr dauði, at falla í orrostu með liði sínu; eða efar þú nákkut um þat, at þú hafir rétt at mæla í yðarri deilu? eigi skaltu þat gera at dylja sjálfan þik sanninda; fyrir því máttu 30 djarfliga sækja til landsins, at guð mun þér bera vitni, at þat er þín eiga. En er konungr yaknaði, þá þóttist hann sjá svip mannsins, er brött gekk. En þaðan í frá herði hann huginn, ok einstrengdi þá ætlan fyrir sér, at fara aptr til Noregs, svá sem hann hafði áðr verit 35

fúsastr til, ok hann fann, at allir hans menn vildu helzt vera láta; taldi hann þat þá í huginn, at landit mundi vera auðsótt, er höfðingjalaust var, svá sem þá hafði hann spurt; ætlaði hann, ef hann kvæmi sjálf til, at 5 margir mundu þá enn honum liðsinnadir. En er konungur birti þessa ráðagerð fyrir mönnum sínum, þá tóku allir því þakksamliga.

200. *Af lækniolist Ólafs konungs.*

Svá er sagt, at sá atburðr varð í Garðaríki, þá er 10 Ólafr konungur var þar, at sonr einnar göfugrar ekkju fékk kverkasull, ok sótti svá mjök, at sveinninn mátti engum mat niðr koma, ok þótti hann banvænn. Móðir sveinsins gekk til Ingigerðar dróttningar, því at hon var kunnkona hennar, ok sýndi henni sveininn. Dróttning 15 segir, at hon kunni engar lækningar til at leggja: gakk þú, segir hon, til Ólafs konungs, hann er hér lækni beztr, ok bið hann fara höndum um mein sveinsins, ok ber til orð mín, ef hann vill eigi elligar. Hon gerði svá sem dróttning mælti. En er hon fann konung, þá segir 20 hon honum, at sonr hennar var banvænn af kverkasulli, ok bað hann fara höndum um sullinn. Konungur segir henni, at hann var engi lækni; bað hana þangat fara, sem læknað væru. Hon segir, at dróttning hafði henni þangat vísat: ok hon bað mik sín orð til bera, at þér 25 legðið lækning til, sem þér kynnit, ok sagði hon mér, at þú værir beztr lækni hér í staðinum. Þá tók konungur til, ok fór höndum um kverkr sveininum, ok þuklaði sullinum mjök lengi, til þess er sveinninn hrærdi munninn. Þá tók konungur brauð, ok braut ok lagði í kross í lófa 30 sér, síðan lagði hann þat í munn sveininum, en hann svalg niðr. En þaðan af tók verk allan or kverkunum; var hann á fám dögum alheill. Móðir hans varð fegin mjök, ok aðrir frændr ok kunnmenn sveinsins. Var þá fyrst á þannuga vort, sem Ólafr konungur hefði svá miklar 35 læknishendr, sem mælt er um þá menn, sem mjök er sú

íþrótt lögð, at þeir hafi hendr góðar. En síðan er jartegnagerð hans varð alkunnig, þá var þat tekit fyrir sanna jartegn.

201. Ólafr konungr brendi spánu.

Sá atburðr varð á einum sunnudegi, at Ólafr kon-⁵ ungr sat í háseti sínu yfir borðum, ok hafði svá fasta áhyggju, at hann gáði eigi stundanna. Hann hafði í hendi kníf ok hélt á tannara, ok rendi þar af spánu nökkura. Skutilsveinn stóð fyrir honum ok hélt borðkeri. Hann sá, hvat konungr gerði, ok skildi þat, at hann ¹⁰ sjálfr hugði at öðru. Hann mælti: Mánadagr er á morgin, herra. Konungr leit til hans, er hann heyrði þetta, ok kom þá í hug, hvat hann hafði gert. Síðan bað konungr færa sér kertisljós. Hann sópaði spánunum öllum í hönd sér, þeim er hann hafði telgt, þá brá hann þar í loginu, ¹⁵ ok lét brenna spánuna í lófa sér; ok mátti þaðan af marka, at hann mundi fast halda lög ok boðorð, ok vilja eigi yfir ganga þat, er hann vissi réttast.

202. Frá Ólafi konungi.

Síðan er Ólafr konungr hafði ráðit fyrir sér, at hann ²⁰ vildi snúast til heimferðar, þá bar hann þat upp fyrir Jarisleif konung ok Ingigerði dróttningu. Þau löttu hann þeirrar ferðar, sögðu þat, at hann skyldi hafa í þeirra ríki þat veldi, er honum þœtti sér sœmiligt, en báðu hann eigi fara á vald fjandmanna sinna með svá lítinn ²⁵ liðskost, sem hann hafði þar. Þá segir Ólafr konungr þeim drauma sína, ok þat með, at hann kvaðst hyggja, at þat væri guðs forsjá. En er þau funnu, at konungr hafði ráðit fyrir sér at fara áptr til Noregs, þá bjóða þau honum allan þann fararþeina, er hann vildi af þeim ³⁰ þiggja. Konungr þakkar þeim fögrum orðum sinn góðvilja, segir, at hann vill fúslega þiggja af þeim þat, er hann þarf til ferðar sinnar.

203. *Austanferð Ólafs or Garðaríki.*

Pegar á bak jólum hélt Ólafr konungur á búnaði. Hann hafði nær 200 sinna manna; fékk Jarizleifr konungur öllum þeim eyki ok þar reiða með, svá sem þurfti. En 5 er hann var búinn, þá fór hann. Leiddi Jarizleifr konungur hann ok Ingigerðr dróttning veggamliga af hendi. En Magnús son sinn lét hann þar eptir með konungi. Þá fór Ólafr konungur austan, fyrst at frerum alt til hafsins. En er váraði ok ísa leysti, þá bjoggu þeir skip 10 sín. En er þeir váru búnir ok byrr kom, þá sigla þeir, ok greiddist ferð sú vel. Kom Ólafr konungur skipum sínum við Gotland; spurði þar tíðindi bæði af Svíaveldi ok Danmörku ok alt or Noregi; var þá spurt til sanns, at Hákon jarl var týndr, en land í Noregi var höfðingja- 15 laust; þótti konungi ok hans mönnum þá vænt um sína ferð; sigldu þaðan, þá er byr gaf, ok héldu til Svíþjóðar. Lagði konungur liði sínu inn í Löginn ok hélt upp í land til Áróss, gerði síðan menn á fund Önundar Svíakonungs ok lagði stefnu við hann. Önundr konungur varð vel við 20 orðsending mágs síns, ok fór til fundar við Ólaf konung, svá sem hann hafði orð til send. Kom ok til Ólafs konungs Ástriðr dróttning með þá menn, er henni höfðu fylgt. Var þar fagnafundur með öllum þeim; fagnar Svíakonungur vel Ólafi konungi mági sínum, er þeir hittust.

25 204. *Frá lendum mönnum.*

Nú skal segja, hvat þeir höfðust at í Noregi um þessar hríðir. Þórir hundr hafði Finnferð haft þessa tvá vetr, ok hafði hann verit hvarntveggja vetr lengi á fjalli ok fengit of fjár. Hann átti margskonar kaup við Finna. 30 Hann lét þar gera sér 12 hreinbjálfa með svá mikilli fjölkyngi, at ekki vápn festi á, ok síðr miklu en á hringabrynju. En hit síðara vár bjó Þórir langskip, er hann átti, ok skipaði húskörlum sínum. Hann stefndi saman bóndum ok krafði leiðangrs alt um hina nörztu

þinghá, dró þar saman mikit fjölmenni, fór norðan um várit með liði því. Hárekr or Þjóttu hafði mikinn liðsamnað ok fékk mikit lið. Urðu til þeirrar farar miklu fleiri virðingamenn, þó at þessir sé ágætastir. Lýstu þeir yfir því, at liðsamnaðr sá skyldi fara móti Ólafi 5 konungi ok verja honum land, ef hann kvæmi austan.

205. *Frá Einari þambarskelfi.*

Einarr þambarskelfir hafði mest forráð út um Þrándheim, síðan er fráfali Hákonar jarls spurðist. Þótti honum þeir Eindriði feðgar vera best komnir til eigna 10 þeirra, er jarl hafði átt, ok lausafjár. Mintist Einarr þá heita þeirra ok vinmæla, er Knútr konungr hafði veitt honum at skilnaði. Lét þá Einarr búa skip gott, er hann átti, gékk þar á sjálfir með mikit fúruneyti. En er hann var búinn, hélt hann suðr með landi, ok síðan vestr um 15 haf, ok létti eigi ferð sinni, fyrr en hann kom til Englands; fór þá þegar á fund Knúts konunga. Fagnaði konungr honum vel. Síðan bar Einarr upp erendi sín fyrir konung, segir svá, at hann var þá kominn at vitja heita þeirra, er konungr hafði mælt, at Einarr skyldi 20 bera tignarnafn yfir Noregi, ef Hákonar jarls væri eigi við kostr. Knútr konungr segir, at þat mál vissi alt annan veg við: hefi ek nú, segir hann, sent menn ok jartegnir mínar til Danmerkr til Sveins sonar míns, ok þat með, at ek hefi honum heitit ríki í Noregi; en ek 25 vil halda við þik vináttu, skaltu hafa þvílíkar nafnbætr af mér, sem þú hefir burði til, ok vera lendr maðr, en hafa veizlur miklar, ok vera því framar en aðrir lendir menn, sem þú ert meiri framkvæmdarmaðr en aðrir lendir menn. Sá Einarr þá um hlut sinn, hvert hans 30 erendi mundi verða; býst hann þá til heimferðar. En er hann vissi fyrirætlan konungsins, ok svá þat, at mikil ván var, ef Ólafr konungr kvæmi austan, at ekki mundi friðsamligt í landi, kom Einari þat í hug, at ekki mundi undir at hrapa ferðinni meir, en svá sem hófligast væri, 35

ef þeir skyldi berjast við Ólaf konung, en hafa ekki til framflutningar ríkis síns þá heldr en áðr. Sigldi Einarr þá í haf, er hann var at því búinn, ok kom svá til Noregs, at áðr váru fram kominn þau tíðindi, er þar 5 gerðust mest á því sumri.

206. *Frá höfðingjum í Noregi.*

Höfðingjar í Noregi héldu njósnum austr til Svíþjóðar ok suðr til Danmerkr, ef Ólafr konungr kvæmi austan or Gardaríki; féngu þeir þegar spurt, svá sem menn féngu 10 skjótast farit, er Ólafr konungr var kominn til Svíþjóðar. En þegar er þat var sannspurt, þá fór herboð um land alt; var stefnt út almenning at liði; kom þá herr saman. En þeir lendir menn, er váru af Ögðum ok Rogalandi ok Hörðalandi, þá skiptust þeir við; sneru sumir norðr, 15 en sumir austr, ok þótti hvártveggja lið fyrir þurfa. Sneru austr synir Erlings af Jaðri með alt lið, þat er austr var frá þeim, ok váru þeir höfðingjar fyrir því liði. En norðr snerist Áslákr af Finneyju ok Erlendr or Gerði, ok þeir lendir menn, er norðr váru frá þeim. 20 Þessir, er nú eru nefndir, váru allir eiðsvarar Knúts konungs til þess at taka Ólaf konung af lífi, ef þeim gæfi færi á því.

207. *Ferð Haralds Sigurðarsonar.*

En er þat spurðist í Noreg, at Ólafr konungr var 25 austan kominn til Svíþjóðar, þá sömnudust saman vinir hans, þeir er honum vildu lið veita. Var í þeim flokki tignastr maðr Haraldr Sigurðarson, bróðir Ólafs konungs. Hann var þá 15 vetra gamall, mikill maðr vexti ok roskinmannligr. Mart var þar annarra gúfugra manna. 30 Þeir féngu alls 6 hundruð manna, þá er þeir fóru af Upplöndum, ok stefndu með lið þat austr um Eiðaskóg til Vermalands. Síðan stefndu þeir austr um markir til Svíþjóðar; spurðust þá fyrir um ferðir Ólafs konungs.

208. *Ferð Ólafs konungs or Svíþjóð.*

Ólafr konungr var í Svíþjóð um várit, ok hafði þaðan njósnir norðr í Noreg, ok fékk þaðan þá eina spurn, at úfriðsamligt mundi þangat at fara, ok þeir menn, er norðan kómu, löttu hann mjök at fara í landit. ⁵ Hann hafði þá einráðit fyrir sér at fara slíkt sem áðr. Ólafr konungr spurði máls Önund konung, hvern styrk hann mundi veita honum at sækja land sitt. Önundr konungr svarar svá, segir, at Svíum var lítit um at fara í Noreg herför: vitum vér, segir hann, at Norðmenn eru ¹⁰ harðir ok orrostumenn miklir, ok illir heim at sækja með úfriði; skal þat eigi seint at segja þér, hvat ek vil til leggja; ek mun fá þér 400 manna, ok velit af hirðsveitum mínum góða hermenn ok vel búna til bardaga; síðan vil ek gefa þér lof til, at þú farir yfir land mitt ok fáir ¹⁵ þér lið alt, þat er þú mátt ok þér vill fylgja. Ólafr konungr tók þenna kost; bjóst síðan ferðar sinnar. Ástríðr dróttning var eptir í Svíþjóð, ok Úlfrhildr konungsdóttir.

209. *Ferð Ólafs konungs til Járnberalands.* 20

En er konungr hóf ferð sína, þá kom til hans lið þat, er Svíakonungr fékk honum, ok váru þat 400 manna. Ferr konungr þær leiðir, er Svíar kunnu fyrir. Stefndu þeir upp á land til marka ok kómu þar fram, er kallat er Járnberaland. Þar kom í móti konungi lið ²⁵ þat, er farit hafði af Noregi til móts við hann, sem hér er fyrr frá sagt. Hitti hann þar Harald bróður sinn, ok marga aðra frændr sína ok vini; varð þat hinn mesti fagnaðarfundr. Höfðu þeir þá allir saman 12 hundruð manna. 30

210. *Frá Dag Hringsyni.*

Dagr er maðr nefndr, er svá segir, at hann var son Hrings konungs, þess er land hafði flýit fyrir Ólafi

konungi. En menn segja, at Hringr væri son Dags Hringssonar, Haraldssonar hins hárfagra. Dagr var frændi Ólafs konungs; þeir feðgar Hringr ok Dagr höfðu staðfestz í Svíaveldi, ok höfðu þar fengit ríki til forráðs.

5 Um várit, er Ólafr konungr var kominn austan til Svíþjóðar, sendi hann orð Dag frænda sínum þau, at Dagr skyldi ráðast til ferðar með honum með þann styrk allan, sem hann hefir til; en ef þeir fá land eignazt í Noregi, þá skyldi Dagr hafa ríki þar eigi minna en

10 foreldri hans hafði haft. En er þessi orðsending kom til Dags, þá féll honum þat vel í skap; lék honum landmunr mjök á at fara í Noreg ok taka þar við ríki því, sem frændr hans höfðu fyrr haft. Svarar hann skjótt þessu máli, ok hét ferð sinni. Dagr var maðr

15 skjótorðr ok skjótráðr, ákáfamaðr mikill ok breystimaðr, en engi spekingr at viti. Síðan samnaði hann sér liði, ok fékk nær 12 hundruð manna; fór hann með þat lið til fundar við Ólaf konung.

211. *Ferð Ólafs konungs.*

20 Ólafr gerði orð frá sér í bygðir ok sendi orð þeim mönnum, er þat vildi hafa til fefangs sér, at afla hlutskiptis ok hafa upptektir þær, er úvinir konungs sæti yfir, þá skyldu þeir til hans koma ok honum fylgja. Ólafr konungr flutti þá her sinn ok fór um markbygðir,

25 en sumt um eyðimerkr, ok optliga um vötn stór. Þeir drógu eða báru skipin eptir sér milli vatnanna. Fjöldi dreif liðs til konungs markamanna, ok sumt stigamenn; er þar víða síðan kallat Ólafsbúðir, sem hann hafði náttstaði. Hann létti eigi ferðinni, fyrr en hann kom fram

30 á Jamtaland; fór þá síðan norðr til Kjalar. Skiptist lið hans í bygðirnar ok fór mjök sundrlaust, meðan þeir vissu ekki úfriðar vánir. En jafnan er þeir skiptu liði sínu, þá fylgði konungi Norðmanna lið, en Dagr fór þá í annan stað með lið sitt, en Svíar í þriðja stað

35 með sínu liði.

212. *Frá stigamönnum.*

Menn þeir eru nefndir, er annarr hét Gaukapórir en annarr Afrafasti; þeir vǫru stigamenn ok hinir mestu ránsmenn, höfðu með sér 30 manna, sinna maka. Þeir bræðr vǫru meiri ok sterkari en aðrir menn; eigi skorti⁵ þá áræði ok hug. Þeir spurðu til hers þess, er þar fór yfir land, ok mæltu sín á milli, at þat mundi vera snjallræði at fara til konungs ok fylgja honum til lands síns ok ganga þar í fólkorrostu með honum ok reyna sik svá; því at þeir höfðu ekki fyrr í bardögum verit,¹⁰ þeim er liði væri fylkt til. Var þeim þat forvitni mikil at sjá konungs fylking. Þetta ráð líkaði vel förunautum þeirra; gerðu þá ferð sína til fundar við konung. En er þeir koma þar, þá ganga þeir með sveit sína fyrir konung, ok höfðu þeir förunantar alvæpni sitt. Þeir¹⁵ kvöddu hann. Hann spurði, hvat mönnum þeir sé. Þeir nefndu sik ok sögðu, at þeir vǫru þar landsmenn. Þá bera þeir upp erendi sín, ok buðu konungi at fara með honum. Konungr segir, at honum leizt svá sem í slíkum mönnum muni vera góð fylgð: ek em fúss, segir hann,²⁰ við slíkum mönnum at taka; eða hvárt erut þér kristnir menn? segir hann. Gaukapórir svarar, segir, at hann var hvárki kristinn né heiðinn: höfum vér félagar engan annan átrúnað, en trúm á orku ok afl okkat ok sigrsæli, ok vinnst okkr þat at gnógu. Konungr svarar: Skaði²⁵ mikill, er menn svá liðmannligir skulu eigi á Krist trúa, skapara sinn. Þórir svarar: Er nökkurr sá í þínu föruneyti, konungr, kristmaðrinn, er meira hafi á degi vaxit en vit bræðr? Konungr bað þá skírast láta ok taka trú rétta þar með: ok fylgit mér síðan; skal ek þá³⁰ gera ykkir virðingamenn mikla; en ef þit vilit þat eigi, þá farit aptr til iðnar ykkarrar. Afrafasti svarar, segir, at hann vildi ekki við kristni taka. Snúa þeir síðan í brott. Þá mælti Gaukapórir: Þetta er skömm mikil, er konungr þessi gerir oss liðrækja; þar kom ek aldri fyrr, ss

er ek væra eigi hlutgengr við aðra menn; skal ek aldri aptr hverfa at svá geru. Síðan slógust þeir í sveit með markamönnum öðrum ok fylgðu flokkinum. Sækir þá Ólafr konungr vestr til Kjalar.

5 213. *Sýn Ólafs konungs.*

En er Ólafr konungr fór austan um Kjöl, ok sótti þá vestr af fjallinu, svá at land lægði þaðan vestr at sjá, ok sá þannug landit. Mart lið fór fyrr en konungr, ok mart síðar; reið hann þar, er rúmt var um hann; 10 var hann hljóðr, mælti ekki við menn; reið hann svá langa hríð dags, at hann sást lítt um. Þá reið biskup at honum ok mælti, spurði, hvat hann hugsaði, er hann var svá hljóðr; því at konungr var jafnan glaðr ok margmálugr við menn sína í ferðinni, ok gladdi svá 15 alla þá, er nær honum váru. Þá svarar konungr með áhyggju mikilli: Undarlíga hluti hefir borit fyrir mik um hríð; ek sá nú yfir Noreg, er ek leit vestr af fjallinu; kom mér þá í hug, at ek hafða margan dag glaðr verit í því landi; mér gaf þá sýn, at ek sá um allan Þránd- 20 heim, ok því næst um allan Noreg; ok svá lengi sem sú sýn hafði verit fyrir augum mér, þá sá ek æ því víðara, alt þar til er ek sá um alla veröld, bæði lönd ok sæ; ek kenda gerla þá staði, er ek hafða fyrr komit ok sét; jafngreiniliga sá ek þá staði, er ek hefi eigi 25 fyrr sét, suma þá, er ek hefi haft spurn af, en jafnvel hina, er ek hefi eigi fyrr heyrt getit, bæði bygða ok úbygða, svá vítt sem veröldin er. Biskup segir, at sú sýn var heilaglig ok stórmerkilig.

214. *Jartegn um akr.*

30 Síðan er konungr sótti ofan af fjallinu, þá var boer sá fyrir þeim, er á Súlu heitir, í ofanverðri bygðinni í Verðelafylki. En er þeir sóttu ofan at böenum, þá lágu akrar við veginn. Konungr bað menn fara spakliga ok spilla eigi eign fyrir bónda. Gerðu menn þat vel, meðan

konungr var við; en þær sveitir, er síðar fóru, þá gáfu ekki þessu gaum, ok hljópu menn svá um akrinn, at hann var allr lagðr at jörðu. Sá búandi, er þar bjó, er nefndr Þorgeirr flekk. Hann átti tvá sonu vel frumvaxta. Þorgeirr fagnaði vel konungi ok hans mönnum, ok bauð 5 honum allan þann forbeina, er hann hafði fengi á. Konungr tók því vel, ok spurði þá Þorgeir at tíðindum, hvat títt væri þar í landi, eða hvárt samnaðr nökkurr mundi þar vera gerr í móti honum. Þorgeirr segir, at lið mikit var saman dregit þar í Þrándheimi, ok þar 10 váru komnir lendir menn bæði sunnan or landi ok norðan af Hálogalandi: en eigi veit ek, segir hann, hvárt þeir ætla því liði at stefna yðr í mót eða í annan stað. Síðan kærði hann fyrir konungi skaða sinn ok úspekt konungsmanna, er þeir höfðu niðr brotit ok tróðit akra 15 hans alla. Konungr segir, at þat var illa orðit, at honum var mein gert. Síðan reið konungrinn til, þar sem akrinn hafði staðit, ok sá at akrinn var allr at jörðu lagðr. Hann reið umhverfis, ok mælti síðan: Þess vænti ek, búandi, at guð mun leiðrétta skaða þinn, ok mun 20 akr þessi betri á viku fresti. Ok varð þat hinn bezti akr, sem konungr sagði. Konungr dvaldist þar um nótt; en at morni bjó hann ferð sína. Hann segir, at Þorgeirr bóndi skyldi fara með honum; en hann bauð til ferðar tvá sonu sína. Þá segir konungr, at þeir skulu eigi fara 25 með honum; en sveinarnir vildu þó fara. Konungr hað þá eptir vera. En er þeir vildu eigi letjast, þá vildu hirðmenn konungs binda þá. Konungr mælti, er hann sá þat: Fari þeir, aptr munu þeir koma. Svá fór, sem konungr sagði, um sveinana.

30

215. *Skírðir markamenn.*

Þá flytja þeir her sinn út til Stafs. En er konungr kom á Stafamýrar, þá átti hann dvöl. Þá spurði hann til sanns, at boendr fóru með her móti honum, ok þat, at þá mundi hann orrostu eiga brátt. Þá kannaði konungr 35

lið sitt, ok var skorat manntal; þá fundust í hernum 9
 hundruð heiðinna manna. En er konungr vissi þat, þá
 bað hann þá skírast láta, sagði svá, at hann vill eigi
 heiðna menn hafa í orrostu með sér: munu vér, segir
 5 hann, ekki mega treystast liðsfjölda; guði skulu vér
 treystast, því at með (hans) krapti ok miskunn munu
 vér sigr fá; en eigi vil ek blanda heiðnu fólki við menn
 mína. En er þat heyrðu heiðingjar, þá báru þeir saman
 ráð sín, ok at lyktum létu skírast 400 manna, en 500
 10 neittu kristni; ok sneri þat lið aptr til síns lands. Þá
 ganga þar fram þeir bræðr með sitt lið, Gaukapórir ok
 Afrafasti, ok bjóða konungi enn gengi sitt. Hann spyr,
 ef þeir hefði þá skírn tekit. Gaukapórir segir, at þat
 var eigi. Konungr bað þá taka skírn ok trú rétta, en
 15 fara á brott at öðrum kosti. Þeir sneru þá frá í brott,
 ok tóku tal sín í milli ok réðu um, hvert ráð upp skyldi
 taka. Þá mælti Afrafasti: Svá er at segja frá mínu
 skapi, at ek vil ekki aptr hverfa; mun ek fara til orrostu
 ok veita lið öðrum hvárum; en eigi pykki mér skipta, í
 20 hvárum flokki ek em. Þá svarar Gaukapórir: Ef ek
 skal til orrostu fara, þá vil ek konungi lið veita, því at
 honum er liðspörf meiri; en ef ek skal á guð nökkut
 trúa, hvat er mér verra, at trúa á Hvítakrist en á annat
 guð? Nú er þat mitt ráð, at vér látim skírast, ef kon-
 25 ungi pykkir þat miklu máli skipta; förum þá síðan til
 orrustu með honum. Þessu játa þeir allir; ganga síðan
 til konungs ok segja, at þeir vilja þá skírn taka. Váru
 þeir þá skírðir af kennimönnum, ok váru biskupaðir.
 Konungr tók þá í hirðlög með sér ok sagði, at þeir
 30 skyldu vera undir merki hans í orrostu.

216. *Tala Ólafs konungs.*

Ólafr konungr hafði þá til sanns spurt, at skamt
 mundi vera til þess, er hann mundi orrostu eiga við
 böendr. En síðan er hann hafði kannat lið sitt, ok
 35 skorat var manntal, ok hafði hann þá meir en 30 hundruð

manns, ok þótti þat þá vera mikill herra á einum velli. Síðan talaði konungr fyrir liðinu ok mælti svá: Vér höfum mikinn her ok frítt lið. Nú vil ek segja mönnum, hverja skipan ek vil hafa á liði váru. Ek mun láta fara merki mitt fram í miðju liði, ok skal þar fylgja hirð⁵ mín ok gestir, ok þar með þat lið, er til vár kom af Upplöndum, ok svá þat lið, er hér kom til vár í Þrándheimi. En til hægri handar frá mínu merki skal vera Dagr Hringsson, ok með honum þat lið alt, er hann hafði til föruneytis við oss; skal hann hafa annat merki.¹⁰ En til vinstri handar frá minni fylking skal vera þat lið, er Sviakonungr fékk oss, ok alt þat lið, er til vár kom í Sviaveldi; skulu þeir hafa hit þriðja merki. Vil ek, at menn skiptist í sveitir, ok heimtist saman frændr ok kunnmenn, því at þá mun hverr annars bezt gæta ok¹⁵ hverr annan kenna. Vér skulum marka lið várt alt, gera herkumbl á hjálum várum ok skjöldum, draga þar með bleikju á krossinn helga. En ef vér komum í orrostu, þá skulu vér hafa allir eitt orðtak: fram, fram, kristmenn, krossmenn, konungsmenn! Vér munum hljóta þunnar²⁰ fylkingar, ef vér höfum lið færa, því at ek vil, at þeir kringi eigi um oss sínu liði. Skiptist menn nú í sveitir; en síðan skal sveitum skipa í fylkingar, ok viti þá hverr sína stöðu ok gefi gaum at, hvert hann er frá merki því, er hann er undir skipaðr. Vér munum nú halda²⁵ várri fylkingu, ok skulu menn hafa alvæpni dag ok nótt, þar til er vér vitum, hvar fundr várr mun verða ok búanda. Síðan er konungr hafði talat, þá fylktu þeir liði sínu ok skipuðu eptir því sem konungr hafði fyrir mælt.

30

217. Málstefna Ólafs konungs.

Eptir þat átti konungr stefnu við sveitarhöfðingja. Váru þá komnir þeir menn, er konungr hafði sent í heraðit at krefja böendr liðs. Þeir kunnu þau tíðindi orbygðinni at segja, þar sem þeir höfðu farit, at víða var³⁵

aleyða at vígjum mönnum; ok var þat fólk farit í bóndasamnað; en þar sem þeir hittu menn, þá vildu fáir þeim fylgja, en flestir svöruðu því, at fyrir þá sök sátu heima, at þeir vildu hvárigum fylgja, vildu eigi berjast móti konungi, ok eigi móti frændum sínum; höfðu þeir fátt lið fengit. Þá spurði konungr menn ráðs, hvat sýndist tiltækiligast. Finnur Árnason svarar máli konungs: Segja mun ek, segir hann, hvernug gert mundi, ef ek skylda ráða; þá mundu vér fara herskildi um allar bygðir, ræna fé öllu, en brenna svá vendiliga bygð alla, at aldri stæði kot eptir, gjalda svá bóndum dróttinssvikin. Hygg ek, at margr mundi þá lauss vera við flokkinn, ef hann sér heim reykt eða loga til húsa sinna, en veit úgerla, hvat títt er um börn eða konur eða gamalmenni, fedr þeirra eða mæðr, eða annat frændlið. Vænti ek, segir hann, ef nökkurir ráða til at rjúfa samnaðinn, at þá muni brátt þynnast fylkingar þeirra; því at svá er bóndum gefit, at þat ráð, er þá er nýjast, þat er þá öllum kærst. En er Finnur lauk máli sínu, þá gerðu menn þar at góðan róm; líkaði mörgum vel at ráða til fefanga, en öllum þóttu bæendr makligir til skaða, en líkligt þat er Finnur sagði, at bæendr mundu vera margir lausir við samnaðinn. Þormóðr Kolbrúnarskáld kvað þá vísu:

25	Brennum öll fyrir innan Inney þau er vér finnum, land tegask herr með hjörvi, hverbjörg, fyrir gram verja.	Ys, hafi allir húsa Innþrændir kol sinna, angr skal kveykt í klungri, köld, ef ek má valda.
----	---	--

En er Ólafr konungr heyrði ákafa lýðsins, þá krafði hann sér hljóðs ok mælti síðan: Hafa bæendr verðleik til þess, at svá væri gert, sem þér vilit; þat vita þeir ok, at ek hefi gert þat at brenna innin fyrir þeim, ok veitt þeim aðrar stórar refsingar. Gerða ek þá þat at brenna fyrir þeim, er þeir höfðu áðr gengit af trú sinni ok tekit upp blót, en vildu ekki láta at orðum mínum; áttu vér þá guðs réttar at reka. Nú eru þessi dróttinssvik miklu

minna verð, þótt þeir haldi eigi trú sína við mik, ok munu þó þessi eigi þykkja vel sama þeim, er manndómsmenn vilja vera. Nú á ek hér nökkuru heimilla at veita nökkura frían, er þeir misgera við mik, en þá er þeir hötuðust við guð. Nú vil ek, at menn fari spakliga⁵ ok geri engi hervirki. Vil ek fara fyrst til fundar við böendr; ok sættumst vér, þá er vel. En ef þeir halda bardaga í móti oss, þá eru þar tveir kostir fyrir höndum, ok ef vér föllum í orrostu, þá er því vel ráðit at fara þangat eigi með ránfé; en ef vér sigrumst, þá skulu¹⁰ þér vera arftökumenn þeirra, er nú berjast móti oss, því at þeir munu þar sumir falla, en sumir flýja, ok hafa hvártveggju fyrirgert allri eigu sinni; en þá er gott at ganga til búa stórra, en bæir vegligir; en þess nýtr engi maðr, er brent er; svá ránfé ferr at spjöllum miklu meiri¹⁵ hluti, en þat er nýtt verðr af. Skulu vér nú fara dreift út eptir bygðinni ok hafa með oss alla vígja menn, þá er vér fám; skulu menn ok höggva bú, eða taka aðra vist, sem menn þurfu til at fœða sik; en menn geri ekki annat spellvirki. Vel þykki mér, at drepnir sé²⁰ njósarmenn bónda, ef þér takit þá. Skal Dagr fara ok hans lið hit nörðra ofan eptir dalnum. En ek mun fara út þjóðveginn, ok hittumst at kveldi; höfum allir eitt náttból.

218. *Frá skáldum Ólafs konungs.*

25

Svá er sagt, at þá er Ólafr konungr fylkti liði sínu, þá skipaði hann mönnum í skjaldborg, er halda skyldi fyrir honum í bardaga, ok valdi þar til þá menn, er sterkastir váru ok snarpastir. Þá kallaði konungr til sín skáld sín, ok bað þá ganga í skjaldborgina: skulut þér,³⁰ segir hann, hér vera ok sjá þau tíðindi, er hér gerast; er yðr þá eigi segjandi saga til; því at þér skulut frá segja ok yrkja um síðan. Þar var þá Þormóðr Kolbrúnarskáld, ok Gizurr gullbrá, fóstri Hofgarðarefs, ok hinn þriði Þorfinnr munnr. Þá mælti Þormóðr til³⁵

Gizurar: Stöndum eigi svá þröngt, lagsmaðr, at eigi nái
 Sigvatr skáld rúmi sínu, þá er hann kemr; hann mun
 vera vilja fyrir konungi, ok ekki mun konungi annat
 líka. Konungr heyrði þetta ok svaraði: Ekki þarf Sigvat
 5 at sneiða, þótt hann sé eigi hér; opt hefir hann mér vel
 fylgt; hann mun nú biðja fyrir oss, ok mun þess enn
 allmjök þurfa. Þormóðr segir: Vera má þat, konungr;
 at þér sé nú böena mest þörf; en þunt mundi vera um
 merkistöngina, ef allir hirðmenn þínir væri nú á Rúma-
 10 vegi; var þat ok satt, at vér töldum þá at því, er engi
 fékk rúm fyrir Sigvati, þótt mæla vildi við þik. Þá
 mæltu þeir skáldin sín á milli, sögðu at þat væri vel
 fallit, at yrkja áminningarvísur nökkurar um þau tíðindi,
 er þá mundu brátt at höndum berast. Þá kvað Gizurr:

15	Skala úglaðan iva, orð fregni þat, borða búumk við þröng á þingi, þegns dóttir mik fregna,	þótt sigrunnar svinnir segi ván Heðins kvánar; verum í ála éli austr bragningi at trausti.
----	---	---

Þá kvað Þorfinnr munnr aðra vísu:

20	Rökkr at regni miklu randar garðs ens harða, vill við vísi snjallan Verðela lið berjask.	Verjum allvald örvan, ölum teitan má sveita, fellum Þrændr í Þundar, þess eggjumk vér, hreggi.
----	---	---

Þá kvað Þormóðr:

25	Ála þryngr at éli, örstiklandil miklu; skyldu eigi skelknir höldar, skálmöld vex nú, fálma.	Búumk við sókn, en slækni seggr skyli orð um forðask, er at geirþingi göngum, gunnreifr, með Óleifi.
----	--	---

Vísur þessar námu menn þá þegar.

30 219. *Sálugjöf Ólafs konungs.*

Síðan bjó konungr ferð sína ok sótti út eptir
 dalnum; hann tók sér náttból, ok kom þar þá saman alt
 lið hans, ok lágu um nóttina úti undir skjöldum sínum.
 En þegar er lýsti, bjó konungr herinn. Fluttust þá enn
 35 út eptir dalnum, er þeir váru at því búnir. Þá kómu til

konungs böendr mjök margir, ok géngu flestir í lið með honum, ok kunnu allir eitt at segja, at lendir menn höfðu saman dregit her úvígjan, ok þeir ætluðu bardaga at halda við konung. Þá tók konungr margar merkr silfrs ok fékk í hendr einum búanda, ok mælti síðan: 5 Fé þetta skaltu varðveita, ok skipta síðan, leggja sumt til kirkna, en sumt gefa kennimönnum, sumt ölmusu-mönnum, ok gefa fyrir líf ok sál þeirra manna, er falla í orrostu ok berjast í móti oss. Bóndi svarar: Skal fé þetta gefa til sálubótar yðrum mönnum, konungr? Þá 10 svarar konungr: Þetta fé skal gefa fyrir sál þeirra manna, er með bóndum eru í orrostu ok falla fyrir vápnum várra manna; en þeir menn, er oss fylgja í orrostu ok þar falla, þá munu vér bjargast at allir saman.

15

220. *Frá Þormóði Kolbrúnarskáldi.*

Þá nótt, er Ólafr konungr lá í samnaðinum, ok áðr er frá sagt, vakti hann löngum, ok bað til guðs fyrir sér ok liði sínu, ok sofnaði lítt; rann á hann höfgi móti deginum; en er hann vaknaði, þá rann dagr upp. Kon- 20 ungi þótti heldr snemt at vekja herinn. Þá spurði hann, hvar Þormóðr skáld væri. Hann var þar nær ok svarar, spurði, hvat konungr vildi honum. Konungr segir: Tel þú oss kvæði nökkut. Þormóðr settist upp ok kvað hátt mjök, svá at heyrði um allan herinn. Hann kvað 25 Bjarkamál hin fornu, ok er þetta upphaf:

Dagr er upp kominn,
dynja hana fjaðrar,
mál er vílmögum
at vinna erfði.
Vaki ok æ vaki
vina höfuð,
allir hinir æztu
Aðils um sinnar.

Hár hinn harðgreipi,
Hrólfur skjótandi,
ættumgóðir menn,
þeir er ekki flýja.
Vekka ek yör at víni,
né at vífs rúnun,
heldr vek ek yör at hörðum
Hildar leiki.

30

Þá vaknaði liðið. En er lokit var kvæðinu, þá þökkðu 35

menn honum kvæðit, ok fannst mönnum mikit um ok þótti vel til fundit, ok kölluðu kvæðit húskarahvöt. Konungr þakkaði honum skemtan sína. Síðan tók konungr gullhring, er stóð hálfa mörk, ok gaf Þormóði.

5 Þormóðr þakkaði konungi gjöf sína ok mælti: Góðan eigum vér konung, en vant er nú at sjá, hversu langlífir konungr verðr; sú er bæn mín, konungr, at þú látir okkr hvárki skiljast lífs né dauða. Konungr svarar: Allir munu vér saman fara, meðan ek ræð fyrir, ef þér

10 vilit eigi við mik skiljast. Þormóðr mælti: Þess vætti ek, konungr, hvárt sem friðr er betri eða verri, at ek sjá nær yðr staddr, meðan ek á þess kost, hvat sem vér spyrjum til, hvar Sigvatr ferr með gullinhjaltann. Síðan kvað Þormóðr:

<p>15 Þér mun ek enn, unz öðrum, allvaldr, náir skáldum, — nær vættir þú þeirra? — þingdjarfr, um kné hvarfa.</p>	<p>Braut komumk vér, þó at veitim valtafn frekum hrafni, vizk eigi þat, vága viggruðr! eða hér liggjum.</p>
---	---

221. *Ólafr konungr kemr á Stiklastaði.*

20 Ólafr konungr flutti herinn út eptir dalnum. Fór þá enn Dagr með sínu liði aðra leið. Konungr létti eigi ferð sinni, áðr hann kom út á Stiklastaði. Þá sá þeir hér bónda, ok fór þat lið dreift mjök, ok var svá mikill fjöldi, at af hverjum stig dreif liðit, en víða þat er

25 stórflokkar fóru saman. Þeir sá, hvar sveit manna fór ofan or Veradal, ok höfðu þeir á njósn verit, ok fór nær því, sem lið konungs var, ok fundu eigi fyrr, en svá skamt var í milli þeirra, at menn máttu kennast. Þar var Hrútr af Viggju með 30 manna. Síðan mælti konungr,

30 at gestir skyldu fara at móti Hrúti ok taka hann af lífi. Váru menn þess verks fljótir. Þá mælti konungr til þeirra Íslendinga: Svá er mér sagt, at þat sé siðr á Íslandi, at böendr sé skyldir á haustum at gefa húskörlum sínum slagasauð; nú vil ek þar gefa yðr hrút til slátr.

35 Þeir hinir íslenzku váru þess verks auðeggjaðir, ok fóru

þegar at Hrúti með öðrum mönnum; var Hrútr drepinn, ok öll sveit sú er honum fylgði. Konungr nam staðar ok stöðvaði her sinn, er hann kom á Stiklastaði. Bað konungr menn stíga af hestum ok búast þar um. Menn gerðu sem konungr mælti. Síðan var skotit á fylking, 5 ok sett upp merkin. Dagr var þá enn eigi kominn með sitt lið, ok misti þess fylkingararmsins. Þá mælti konungr, at þeir Upplendingar skyldu þar fram ganga ok taka upp merkin: þykki mér þat ráð, segir konungr, at Haraldr bróðir minn sé eigi í orrostu, því at hann er 10 barn at aldri. Haraldr svarar: Ek skal vera at vísu í orrostu; en ef ek em svá ústerkr, at ek má eigi valda sverðinu, þá kann ek þar gott ráð til, at binda skal höndina við meðalkaflann; engi skal vera viljaðr betr en ek at vera úparfr þeim bóndunum; vil ek fylgja 15 sveitungum mínum. Svá segja menn, at Haraldr kvað þá vísu þessa:

Þora mun ek þann arm verja,
þat er ekkju munr nekkvat,
rjóðum vér af reiði
rúnd, er ek í hlýt standa.

Gengrat greppr hinn ungi
gunnblíðr, þar er slög riða,
herða menn at morði
mót, á hæl fyrir spjótum.

20

Haraldr réð því, at hann var í orrostu.

222. *Frá Þorgílsi Hálmusyni.*

Þorgíls Hálmuson er maðr nefndr, bondi sá er þá bjó á Stiklastöðum, faðir Gríms góða. Þorgíls bauð 25 konungi liðsemd sína ok at vera í bardaga með honum. Konungr bað hann hafa þökk fyrir boð sitt: en ek vil, segir konungr, at þú, búandi, sér eigi í bardaga; veit oss heldr hitt, at bjarga mönnum várum eptir bardaga, þeim er sárir eru, en veit hinum umbúnað, er falla í 30 orrostu; svá, ef þeir atburðir verða, búandi, at ek fell í bardaga þessum, veit þá þjónostu líki mínu, sem nauðsyn berr til, ef þér er þat eigi bannat. Þorgíls hét þessu konungi, sem hann beiddi.

223. *Tala Ólafs konungs.*

En er Ólafr konungr hafði fylkt liði sínu, þá talaði hann fyrir þeim, mælti svá, at menn skyldu herða hugi sína ok ganga djarfliga fram, ef orrosta verðr, segir
 5 hann: Höfum vér lið gott ok mikit, en þótt bændr hafi lið meira nökkuru, þá mun auðna ráða sigri. Er því fyrir yðr at lýsa, at ek mun eigi flýja or orrostu þessi; skal ek annathvært sigrast á bóndum, eða falla hér elligar. Vil ek þess biðja, at sá hlutr komi upp, er guð
 10 sér at mér gegnir bezt. Skulum vér því treystast, at vér höfum réttara at mæla en bændr, ok því þar með, at guð muni oss frelsa eigur várar eptir orrostu þessa, en elligar veita oss miklu meiri laun fyrir þat lát, er vér fám hér, en vér kunnim sjálfir at æskja oss. En ef
 15 ek hlýt um at mæla eptir orrostu, þá skal ek gæða yðr hvern eptir sínum verðleikum, ok því, hvernug hverr gengr fram í orrostu; mun þá, ef vér höfum sigr, vera gnógt bæði lönd ok lausir aurar at skipta því með yðr, er nú fara með áðr úvinir várir. Veitum sem harðasta
 20 atgöngu hina fyrstu, því at skjótt mun um skipta, ef liðsmunr er mikill, eigum vér sigrs ván af skjótum atburðum; en hitt mun oss þungt falla, ef vér berjumst til mæði, svá at menn verði fyrir því úvígir; munu vér eiga minna deildarlið en þeir, er ymsir ganga fram, en
 25 sumir hlífast ok hvílast. En ef vér gerum svá harða hríðina, at þeir snúa undan, er fremstir eru, þá mun hverr falla yfir annan, ok verða þeirra úfarar þess at meiri, er þeir eru fleiri saman. En er konungr hætti ræðunni, þá gerðu menn mikinn róm at máli hans, ok
 30 eggjaði hverr annan.

224. *Frá Þórði Fólasyni.*

Þórðr Fólason bar merki Ólafs konungs. Svá segir Sigvatr skáld í erfíðrápu þeirri, er hann orti um Ólaf konung ok stælti eptir Uppreistarsögu:

Þórð frá ek þat sinn herða,
þreifsk sókn, með Óleifi,
góð fóru þar, geirum
gört víg, saman hjörtu.

Stöng bar hátt fyrir Hringa
hjaldrmóðum gram bróðir,
fult vann, sagrla gylta,
framlundaðr, Ögmundar.

225. *Frá búnaði Ólafs konungs.*

5

Ólafr konungr var svá búinn, at hann hafði hjálm gyltan á höfði, en hvítan skjöld, ok lagðr á með gulli kross hinn helgi; í annarri hendi hafði hann kesju, þá er nú stendr í Kristskirkju við altara. Hann var gyrðr sverði því, er Hneitir var kallað, hit bitrasta sverð, ok 10 gulli vafiðr meðalkafinn. Hann hafði hringabrynju. Þess getr Sigvatr skáld:

Öld vann Ólafr felda,
öfgan sigr, hinn digri,
gékki sóknþorinn sökja
sinjor fram í brynju.

En þeir er austan nenna,
óx hildir með gram mildum,
mart segi ek bert, í hjarta
blóðröðr Svíar óðu.

15

226. *Draumr Ólafs konungs.*

En er Ólafr konungr hafði fylkt liði sínu, þá váru bændr enn hvergi nær komnir. Þá mælti konungr, at liðit skyldi niðr setjast ok hvíla sik. Settist konungr 20 þá sjálfr niðr, ok alt lið hans, ok sátu rúmt. Hann hallaðist ok lagði höfuðit í kné Finni Arnasyni. Þá rann á hann svefn, ok var þat um hríð. Þá sá þeir her bónda, ok sótti þá liðit til móts við þá, ok höfðu upp sett merki sín, ok var þat hinn mesti múgr manns. Þá 25 vakti Finnur konung ok sagði honum, at bændr sóttu þá til þeirra. En er konungr vaknaði, mælti hann: Hví vaktir þú mik, Finnur, ok lézt mik eigi njóta draums míns? Finnur svarar: Ekki mundi þik þat dreyma, at eigi mundi skyldra at vaka ok búast við hernum, er at oss 30 ferr; eða sér þú eigi, hvar nú er kominn bóndamúgrinn? Konungr svarar: Ekki eru þeir enn svá nær oss, at eigi væri betr, at ek hefða sofit. Þá mælti Finnur: Hvatt dreymdi þik, konungr, þess er þér þykkir svá mikil missa í, er þú vaknaðir eigi sjálfr? Þá segir konungr 35

draum sinn, at hann þóttist sjá stiga hávan, ok ganga þar eptir í lopt upp svá langt, at hann þóttist sjá at himininn opnaði, ok þangat var stigin til. Var ek þá, segir hann, kominn í hit efsta stig, er þú vaktir mik.

5 Finnur svarar: Ekki þykkir mér draumr sjá svá góðr, sem þér mun þykkja; ætla ek þetta munu vera fyrir feigð þinni, ef þat er nökkut annat en svefnórar einar, er fyrir þik bar.

227. *Skírðr Arnljótr gellini.*

10 Enn varð sá atburðr, þá er Ólafr konungr var kominn á Stiklastaði, at maðr einn kom til hans. En þat var eigi af því undarligt, at margir menn kómu til konungs þar or heruðum, en því þótti þat nýnæmi, at þessi maðr var ekki öðrum líkr, þeim er þá höfðu til

15 konungs komit. Hann var maðr svá hár, at engi annarra tók betr en í öxl honum; hann var allfríðr maðr sýnum ok fagrhárr. Hann var vel vápnaðr, hafði hjálm allfríðan ok bringabrynju, skjöld rauðan, ok gyrdr með sverði búnu, hafði í hendi gullrekit spjót mikit, ok svá digrt

20 skaptit, at handfyllr var í. Sá maðr gékk fyrir konung ok kvaddi hann, ok spurði, ef konungr vildi þiggja lið at honum. Konungr spurði, hvert nafn hans væri eða kynferð, eða hvar hann var landsmaðr. Hann svarar: Ek á kyn á Jämtalandi ok Helsingjalandi; ek em kallaðr

25 Arnljótr gellini; kann ek yðr þat helzt frá at segja, at ek veitta forbeina mönnum þínum, þeim er þér sendut til Jämtalands at heimta þar skatt; fékk ek, þeim í hendr silfrdisk, er ek senda yðr til jartegna, at ek vilda vera vinr yðarr. Þá spurði konungr, hvárt Arnljótr væri

30 kristinn maðr eða eigi. Han segir þat frá átrúnaði sínum, at hann trúði á mátt sinn ok megin; hefir mér sá átrúnaðr unnizt at gnógu hér til; en nú ætla ek heldr at trúa á þik, konungr. Konungr svarar: Ef þú vill á mik trúa, þá skaltu því trúa, er ek kenni þér; því

35 skaltu trúa, at Jesus Krístr hefir skapat himin ok jörð

ok menn alla, ok til hans skulu fara eptir dauða allir menn, þeir er góðir eru ok rétttrúaðir. Arnljótr svarar: Heyrt hefi ek getit Hvítakrista, en ekki er mér kunnigt um athöfn hans, eða hvar hann ræðr fyrir; nú vil ek trúða því öllu, er þú segir mér; vil ek fela á hendi þér 5 alt mitt ráð. Síðan var Arnljótr skírðr; kendi konungr honum þat af trúnni, er honum þótti skyldast vera, ok skipaði honum í öndverða fylking ok fyrir merki sínu. Þar var ok Gaukapórir ok Afrafasti ok sveitungar þeirra.

228. *Frá samnaði í Noregi.*

10

Frá því er nú at segja, er áðr var frá horfit, at lendir menn ok bændr höfðu saman dregit her úvígjan, þegar er þeir spurðu, at konungr var austan farinn or Gardarfki, ok hann var kominn til Svíþjóðar. En er þeir spurðu, at hann var austan kominn til Jamtlands, 15 ok hann ætlaði at fara austan um Kjöl til Veradals, þá stefndu þeir herinum inn í Þrándheim, ok sömnuðu þá saman þar allri alþýðu, þegn ok þræl, ok fóru svá inn til Veradals, ok höfðu þar svá mikit lið, at engi maðr var sá þar, er í Noregi hefði sét jafnmikinn her saman 20 koma. Var þar, sem jafnan kann verða í miklum her, at lið var þar allmisjafnt; þar var mart lendra manna ok mikill fjöldi ríkra búanda, en þó var hitt allr múgr, er váru þorparar ok verkmen; ok var þat allr meginherrinn, er þar hafði saman samnast í Þrándheimi; var 25 þat lið allmjök geyst til fjandskapar við konung.

229. *Frá Sigurði biskupi.*

Knútr konungr hinn ríki hafði lagt undir sik land alt í Noregi, sem fyrr var ritat, ok þat með, at hann setti þar til ríkis Hákon jarl. Hann fékk jarli hirðbiskup, 30 þann er Sigurðr er nefndr; var hann danskr at kyni ok hafði lengi verit með Knúti konungi. Var biskup sá ákafamaðr í skapi ok sundrgerðamaðr í orðum sínum; veitti hann Knúti konungi orðafullting alt, þat er hann

kunni, en var hinn mesti úvinr Ólafs konungs. Sá biskup var í her þessum ok talaði optliga fyrir búandalíði ok eggjaði mjök uppreistar móti Ólafi konungi.

280. *Tala Sigurðar biskups.*

5 Sigurðr biskup talaði á einu húspingi, þar sem þá var mikit fjölmenni. Hann tók svá til orða: Hér er nú saman komit mikit fjölmenni, svá at í þessu fátækja landi mun eigi kostur at sjá meira her innlenzkan; skyldi yðr nú vel í hald koma þessi styrkr fjölmennis,
 10 því at nú er ærin nauðsyn til, ef Ólafr þessi ætlar enn eigi af at láta at herja á yðr. Vandist hann því þegar á unga aldri at ræna ok drepa menn, ok fór til þess víða um lönd; en at lyktum sneri hann hingat til lands, ok hóf svá upp, at hann úvingaðist mest þeim, er beztir
 15 menn váru ok ríkastir, Knúti konungi, er allir eru skyldastir at þjóna, sem kunnu, ok settist hann í skattland hans. Slíkt sama veitti hann Ólafi Sviakonungi, en jarlana Svein ok Hákon rak hann á brott af ættleifðum sínum; en sjálfs síns frændum var hann þó grimmastr, er
 20 hann rak konunga alla á brott af Upplöndum; ok var þat þó vel sums kostar, því at þeir höfðu áðr brugðit trú sinni ok sverdögum við Knút konung, en fylgt þessum Ólafi at hverju úráði, er hann tók upp. Nú sleit þeirra vináttu makliga; hann veitti þeim meizlur,
 25 en tók undir sik ríki þeirra, eyddi svá í landinu öllum tignum mönnum. En síðan munut þér vita, hvernug hann hefir búið við lenda menn: drepnir eru hinir agæztu, en margir orðnir landflótta fyrir honum. Hann hefir ok víða farit um land þetta með ránsflokkum, brent heruðin,
 30 en drepit ok rænt fólkit; eða hverr er sá hér ríkismanna, er eigi muni honum eiga at hefna stórsaka? Nú ferr hann með útlendan her, ok er þat flest markamenn ok stigamenn, eða aðrir ránsmenn; ætlit þér hann nú munu yðr linan, er hann ferr með þetta illþýði, er hann gerði
 35 þá slík hervirki, er allir löttu hann, þeir er honum

fylgðu? Kalla ek hitt ráð, at þér minnizt nú orða Knúts konungs, hvat hann réð yðr, ef Ólafr leitaði aptr til lands, hvernug þér skyldut halda frelsi yðru, því er Knútr konungr hét yðr. Hann bað yðr standa í mót ok rekast af höndum úaldarflokka slíka. Er nú sá til, at 5 fara móti þeim, ok drepa niðr illþýði þetta fyrir örn ok úlf, ok láta þar liggja hvern, sem höggvinn er, nema þér vilit heldr draga hræ þeirra í holt ok hreysi; verði engi svá djarfr, at þá flyti til kirkna, því at þat eru alt vskingar ok illgerðamenn. En er hann hætti tölu þessi, 10 þá gerðu menn at róm mikinn, ok guldu allir jákvæði til, at gera sem hann mælti.

231. *Frá lendum mönnum.*

Lendir menn, þeir er þar vóru saman komnir, áttu stefnu ok tal sitt ok ræðu, ok skipuðu þá til, hversu 15 fylkja skyldi, eða hverr höfðingi skyldi vera fyrir liðinu. Þá mælti Kálfr Árnason, at Hárekr or Þjóttu væri bezt til feldr at gerast höfuðsmaðr fyrir her þessum: því at hann er kominn af ætt Haralds hins hárfagra; hefir konungr á honum allþungan hug fyrir sakir vígs Grankels, 20 ok mun hann sitja fyrir hinum mestum afarkostum, ef Ólafr kemst enn til ríkis; er Hárekr reyndr mjök í orrostum ok maðr metnaðargjarn. Hárekr svarar, at þeir menn væri til þess betr fallnir, er þá vóru á léttasta aldri: en ek em nú, segir hann, maðr gamall ok hrumr 25 ok ekkj vel til orrostu færr; er ok frændsemi með okkr Ólafi konungi; en þótt hann virði lítils þat við mik, þá samir mér þó eigi at ganga framár í þenna úfrið móti honum en einnhverr annarra í várum flokki; ertu, Þórir, vel til fallinn at vera höfuðsmaðr at halda bardaga við 30 Ólaf konung; eru þar ok ærnar sakir til; bæði áttu honum at hefna frændaláts, ok þess er hann rak þik útlaga af eignum þínum öllum; hefir þú ok því heitit Knúti konungi, ok svá frændum þínum, at hefna Ásbjarnar; eða sætlar þú, at betra færi muni gefast við 35

Ólaf, en svá sem nú er, at hefna þeirrar svívirðingar allrar saman? Þórir svarar máli hans: Ekki ber ek traust til, at reisa merki í móti Ólafi konungi, eða gerast höfðingi fyrir liði þessu. Hafa Frændir hér mannmúg mestan; 5 kann ek stórlæti þeirra, at þeir munu ekki mér vilja hlýða eða öðrum háleyskum manni. En ekki mun þurfa at minna mik á sakir þær, er ek á at gjalda Ólafi; man ek þat mannlát, er Ólafr hefir af lífi tekit fjóra menn, ok alla göfga at metorðum ok kynferðum, Ásbjörn 10 bróðurson minn, Þóri ok Grjótgarð systursonu mína, ok föður þeirra Ölvi, ok em ek hvers þeirra skyldr at hefna. Nú er þat frá mér at segja, at ek hefi valit til af húskörlum mínum menn ellifu, þá er snarpastir eru, ok ætla ek þat, at vér skylim ekki við aðra meta at 15 skipta höggum við Ólaf konung, ef vér komumst í færi um þat.

232. *Tala Kálfs Árnasonar.*

Kálfr Árnason tók þá til máls: Þess munum vér þurfa um ráð þat, er vér höfum upp tekit, at gera þat 20 eigi at hégómamáli, er herrinn er saman kominn. Munu vér annars þurfa, ef vér skulum halda orrostu við Ólaf konung, en þess, at hverr færi sik undan at taka upp vandann; því at svá megum vér til ætla, þó at Ólafr konungr hafi eigi lið mikit hjá her þeim, er vér höfum, 25 þá er þar öruggur oddvitinn, ok mun alt lið hans vera honum trygt til orrostu ok fylgðar. En ef vér erum nú nökkut skelfir, er helzt skulum vera forstjórar liðs várs, ok viljum vér eigi treysta herinn ok eggja ok veita fyrirgöngu, þá mun þegar fjöldi hersins þat er stall 30 mun hjarta drepa, ok því næst hverr sér ráðs leita. En þótt hér sé herr mikill saman kominn, þá munu vér þó koma í þá raun, ef vér hittumst ok Ólafr konungr með her sinn, at oss er úsigrinn viss, nema vér sém skeleggir sjálfir ráðamenninir, en múgrinn geysist fram með einu 35 samþykki. En ef eigi verðr svá, þá er oss betra at

hætta eigi til bardaga, ok mun þá sá kostr auðsær pykkja, at hætta til miskunnar Ólafs, ef hann þótti þá harðr, er minni váru sakir til, en nú mun honum pykkja. En þó veit ek, at svá er mönnum skipat í liði hans, at mér mun þar gríða kostr, ef ek vil þess leita. Nú ef 5 þér vilit sem ek, þá skaltu, Þórir mágr, ok þú, Hárekr, ganga undir merki þat, er vér skulum allir upp reisa ok fylgja síðan. Gerumst vér allir snarpir ok skeleggir í þessum ráðum, er vér höfum upp tekit, ok höldum svá fram bóndaherinum, at þeir megi eigi finna á oss æðru; 10 ok mun þat alþýðuna fram eggja, ef vér göngum glaðir til at fylkja ok eggja liðit. En er Kálfr hafði lokit at tala erendi sitt, þá vikust allir vel undir ræðu hans, ok sögðu, at þeir vildu þat alt hafa, sem Kálfr sæi ráð fyrir þeim. Vildu þat þá allir, at Kálfr væri höfðingi 15 fyrir liðinu, ok skipaði þar hverjum í sveit, sem hann vildi.

233. *Frá merkisburði lendra manna.*

Kálfr setti upp merki, ok skipaði þar húskörlum sínum undir merkit, ok þar með Háreki or Þjóttu ok 20 hans liði. Þórir hundr með sína sveit var í öndurðu brjósti fylkingar fyrir merkjum. Þar var ok valit lið af bóndum á tvær hliðar Þóri, þat sem snarpast var ok bezt vápnat. Var sú fylking ger bæði löng ok þykk, ok váru þar í fylkingu Þrændir ok Háleygir. En hian 25 hœgra vög frá fylkingunni var sett önnur fylking; en til vinstri handar frá aðalfylkingu höfðu þeir fylking Rygir ok Hörðar, Sygnir, Firðir, ok höfðu þar hit þriðja merki.

234. *Frá Þorsteini knarrarsmið.*

Þorsteinn knarrarsmiðr er maðr nefndr; hann var 30 kaupmaðr ok smiðr mikill, maðr mikill ok sterkr, kappsmaðr mikill um alla hluti, vígamaðr mikill. Hann hafði orðit úsáttir við konung, ok hafði konungr tekit af honum kaupskip nýtt ok mikit, er Þorsteinn hafði gert.

Var þat fyrir úspektir Þorsteins ok þegngildi, er konungr átti. Þorsteinn var þar í hernum. Hann gékk fyrir framan fylking ok þar til, er stóð Þórir hundr. Hann mælti svá: Hér vil ek í sveit vera, Þórir, með yðr, því
 5 at ek ætla, ef vit Ólafr hittumst, at bera fyrstr vápn á hann, ef ek má svá nær verða staddr, at gjalda honum skiptökuna, er hann rænti mik skipi því, er eitt er bezt haft í kaupferðum. Þeir Þórir tóku við Þorsteini, ok gékk hann í sveit með þeim.

10 235. *Frá liðskipan bónda.*

En er skipat var til um fylkingar bónda, þá töluðu lendir menn ok báðu liðsmenn gefa gaum at um stöður sínar, hvar hverjum var skipat, eða undir hverju merki þá skyldi hverr vera, eða hversu nær honum var skipat
 15 merkinu, eða hvert frá merkinu. Báðu þeir menn vera þá vakra ok skjóta at ganga í fylking, er lúðrar kvæði við ok herblástr kvæmi upp, ok ganga þá fram í fylking, því at þeir áttu þá enn leið mjök langa at flytja herinn, ok var þess ván, at fylkingar mundu bregðast í her-
 20 göngunni. Síðan eggjuðu þeir liðit; mælti Kálfr, at allir þeir menn, er harma ok heiptir áttu at gjalda Ólafi konungi, skyldu þá fram ganga undir þau merki, er fara skyldu í móti merki Ólafs, vera þá minnigir þeirra meingerða, er hann hafði þeim veitt, segir, at þeir
 25 mundu eigi komast í betra færi at hefna harma sinna ok frelsa sik svá frá þeirri ánauð ok þrældóm, er hann hafði þá undir lagt. Er nú sá, segir hann, bleyðimaðr, er eigi berst nú sem djarfligast, því at eigi er saklaust við þá, er í móti yðr eru, munu þeir eigi yðr spara, ef
 30 þeir komast í færi. At máli hans varð allmikill rómr. Varð þá kall mikit ok eggjan um allan herinn.

236. *Frá her konungs ok bónda.*

Síðan fluttu bæendr her sinn til Stiklastaða. Þar var Ólafr konungr fyrir með sínu liði. Fóru í öndurðu

liðinu Kálfr ok Hárekr fram með merkinu. En er þeir mœttust, þá tókst eigi allskjótt árásin, því at böendr frestuðu atgöngu, fyrir þá sök at lið þeirra fór hvergi nær alt jafnfram, ok biðu þeir þess liðs, er síðar fór. Þórir hundr hafði farit síðarst með sína sveit, því at ⁵ hann skyldi til gæta, at ekki slægist aptr liðit, þá er herópit kvæmi upp, eða liðit sæist, ok biðu þeir Kálfr Þóris. Böendr höfðu þat orðtak í her sínum, at eggja lið sitt í orrostu: fram, fram, búandmenn! Ólafr konungr gerði eigi atgönguna, fyrir því at hann beið Dags ok ¹⁰ þess liðs, er honum fylgði. Sá þeir konungr þá lið Dags, hvar þat fór. Svá er sagt, at böendr hefði eigi minna lið en hundrað hundraða. En Sigvatr segir svá:

Ólmr erumk harmr sá, er hilmir
hafði, gulli vafðan
jöfurr kreisti sá, austan
aflfátt, meðalkafla.

Gagn féngu því, þegnar,
þeir, at hálfu fleiri,
hvötuð tældi þat hildar
hvárungi. frá ek váru.

15

237. Fundr konungs ok bónda.

Þá er liðit hvárttveggja stóð, ok kendust menn, þá mælti konungr: Hví ertu þar, Kálfr, því at vér skildumst ²⁰ vinir suðr á Mœri? illa samir þér at berjast í móti oss eða skjóta geigurskot í lið vart, því at hér eru fjórir bræðr þínir. Kálfr svarar: Mart ferr nú annan veg, konungr, en beztt mundi sama; skilduzt þér svá, við oss, at nauðsyn bar til at friðast við þá, er eptir váru; verðr ²⁵ nú hvern at vera þar, sem staddir er; en sættast mundu vit enn, ef ek skylda ráða. Þá svarar Finn: Þat er mark á um Kálf, ef hann mælir vel, at þá er hann ráðinn til at gera illa. Konungr mælti: Vera kann þat, Kálfr, at þú vilir nú sættast; en ekki friðliga þykki mér ³⁰ þér láta böendrnir. Þá svarar Þorgeirr af Kviststöðum: Þér skulut nú hafa slíkan frið, sem margir hafa áðr af yðr haft, ok munut þér nú þess gjalda. Konungr svarar: Eigi þarftu at fýsast svá mjök til várs fundar, því at

eigi mun þér sigrs auðit í dag á oss, því at ek hefi hafit þik til ríkis af litlum manni.

238. *Upphaf Stiklastaða orrostu.*

Þórir hundr kom þá með sveit sína ok gékk fram fyrir merkit ok kallaði: Fram, fram, búandmenn! Lustu þá búandmenn upp herópi ok skutu bæði örum ok spjótum. Konungsmenn æptu þá heróp. En er því var lókit, þá eggjuðust þeir svá, sem þeim var áðr kent, mæltu svá: Fram, fram, kristmenn, krossmenn, konungsmenn! En er þetta heyrðu bændr, þeir er út stóðu í arminn, þá mæltu þeir slíkt sama, sem þeir heyrðu þá mæla. En er aðrir bændr heyrðu þat, þá hugðu þeir þat vera konungsmenn ok báru vápn á þá, ok börðust þeir þá sjálfir, ok féll mart, áðr þeir kannaðist við. Veðr var fagrt, ok skein sól í heiði. En er orrosta hófst, þá laust roða á himininn, ok svá á sólna, ok áðr en létti, gerði myrkt sem um nótt. Ólafr konungr hafði fylkt þar, er hæð nökkur var, ok steiptust þeir ofan á lið bónda ok veittu svá hart athlaupit, at fylking bónda bognaði fyrir, svá at þar stóð þá brjóstir konungs fylkingar, sem áðr höfðu staðit þeir, er efstir váru í búandaliði; ok var þá bóndaliðið mart búit at flýja, en lendir menn ok lendra manna húskarlar stóðu fast, ok varð þá allsnörp orrosta. Svá segir Sigvatr:

25	Vítt var fold und fótum, friðbann var þar mönnum, þá réð í böð bráða brynjat fólk, at dynja,	þá er árliga ærir álms með hjarta hjálma, mikill varð á stað Stikla stálgustr, ofan þustu.
----	---	---

Lendir menn eggjuðu lið sitt ok knúðust til framgöngu. Þess getr Sigvatr:

Fór í fylking þeirra fram, iðrask nú, miðri,	snarir fundusk þar, Þrænda, þess verks bændr, merki.
---	---

Þá sótti lið búanda at öllum megin. Hjoggu þeir, er fremstir stóðu, en þeir, er þar váru næst, lögðu spjótum,

en allir þeir, er síðar gengu, skutu spjótum eða örum, eða köstuðu grjóti eða handöxum eða skeptiflettum. Gerðist þá brátt bardagi mannskæðr, ok féll mart af hvarumtveggjum. Í fyrstu hríð féllu þeir Arnliótr gellini, Gaukapórir ok Afrafasti, ok þeirra sveit öll, ok hafði 5 hverr þeirra mann fyrir sik eða tvá, eða sumir fleiri. Þá pyntist skipanin fyrir framan merki konungs. Bað konungur þá Þórð bera fram merkit, en konungur fylgði sjálfr merkinu, ok sú sveit manna, er hann hafði valit til at vera sér nær í orrostu. Váru þeir menn í hans 10 liði einna vápndjarfastir ok bezt búnir. Þess getr Sigvatr:

Mest frá ek merkjum næstan
minn dróttin fram sínum,

stöng óð fyrir gram, gengu,
gnógr styrr var þar, fyrri.

Þá er Ólafr konungur gekk fram or skjaldborginni ok í öndurða fylking, ok bæendr sá í andlit honum, þá 15 hræddust þeir ok féllust þeim hendr. Þess getr Sigvatr:

Geirs hygg ek grimmligt váru
gunnreifum Óleifi
loghreytöndum líta
lóns í hvassar sjónir.

Þórðut þrœnskir fyrðar,
þótti hersa dróttinn
ógurligr, í augu
ormfrán sjá hánum.

20

Þá varð allhörd orrosta. Gekkk konungur hart fram sjálfr í höggorrostu. Svá segir Sigvatr:

Rauð í rekka blóði
rönd með, gumna, höndum
dreyrug sverð, þar er dýran
drótt þjóðkonung sótti.

Auk at ísarnleiki
Innþrændum lét þannask
rækinu gramr í þessum
rauðbrúnan hjör tænum.

25

239. Fall Þorgeirs á Kviststöðum.

Ólafr konungur bardist þá alldjarfliga. Hann hjó til Þorgeirs af Kviststöðum, lenda manns, þess er fyrr er getit, um þvert andlit ok í sundr nefbjörg á hjálminum 30 ok klauf höfuðit fyrir neðan augu, svá at nær tók af. En er hann féll, mælti konungur: Hvárt er þat satt, er ek sagða þér, Þorgeirr, at þú mundir eigi sigrast í okkrum viðrskiptum? Í þeirri svipan skaut Þórðr niðr

merkistönginni svá hart, at stöngin stóð. Þá hafði Þórðr fengit banasár, ok féll hann þar undir merkinu. Þá féllu þar ok Þorfiðr maðr ok Gizurr gullbrá, ok höfðu hann sótt tveir menn, en hann drap annan þeirra, en særði 5 annan, áðr hann féll. Svá segir Hofgarðarefr:

Einn háði gný Gunnar,
gall bál Hárs, stála
rimmu askr við rökva
regndjarfr tvá þegna.

Dal steypir hjó draupnis
döggfrey banahöggvi,
hann rauð járn, en annan,
árstrauma, vann sáran.

10 Þá varð þat, er fyrr var sagt, at himinn var heiðr, en sól hvarf at sýn ok gerði myrkt. Þess getr Sigvatr:

Undr lúta þat ýtar
eigi smátt, er máttit
skænjörðungum skorðu
15 skýlauss röðull hlýja.

Drjúg varð á því dægri,
dagr náðit lit fögrum,
orrostu frá ek austan
atburð konungs, furða.

I þenna brum kom Dagr Hringsson með þat lið, er hann hafði haft, ok tók hann þá at fylkja liði sínu ok setti upp merki sitt. En fyrir því at myrkr var mikit, þá varð ekki skjótt um atgönguna, því at þeir vissu eigi 20 víst, hvat fyrir var. En þó sneru þeir at, þar sem fyrir váru Rygir ok Hörðar. Váru þessir atburðir margir jafnsnemma, eða sumir litlu fyrr eða síðar.

240. *Fall Ólafs konungs.*

Kálfr ok Ólafr hétu frændr Kálfs Árnasonar. Þeir 25 stóðu á aðra hlið honum, menn miklir ok braustir. Kálfr var son Arnfinns Arnmóðssonar, bróðurson Árna Arnmóðssonar. Á aðra hlið Kálfi Árnasyni gékk fram Þórir hundr. Ólafr konungr hjó til Þóris hunds um herðarnar þverar. Sverðit beit ekki, en svá sýndist sem 30 dust ryki or hreinbjálfanum. Þessa getr Sigvatr:

Mildr fann gerst, hve galdrar,
gramr sjálfr, meginrammir
fjólunnigra Finna
fullstórum barg Þóri,

þá er hyrsendir Hundi
húna gulli búna,
slætt réð sízt at bíta,
sverði laust um herðar.

Þórir hjó til konungs, ok skiptust þeir þá nökkurum höggum við, ok beit ekki sverð konungs, þar er brein-bjálfinn var fyrir, en þó varð Þórir sárr á hendi. Enn kvað Sigvatr:

Pollr dylr snóðrar snilli	en þvergarða þorði	5
seims, en þat veit ek heinnan,	þrótt, hinn er fram um sóti,	
hverr sæi, Hunds, verk stærri,	glyggs í gegn at höggva	
hugstórs, er frýr Þóri;	gunnranns konungmanni.	

Konungr mælti til Bjarnar stallara: Ber þú hundinn, er eigi bíta járn. Björn sneri öxinni í hendi sér ok laust 10 með hamrinum. Kom þat högg á öxl Þóri ok varð allmikil högg, ok hrataði Þórir við. En því jafnskjótt sneri konungr í móti þeim Kálfi frændum, ok veitti banasár Ólafi frænda Kálfs. Þá lagði Þórir hundr spjóti til Bjarnar stallara á honum miðjum, veitti honum banasár. 15 Þá mælti Þórir: Svá bauðu vér björnuna. Þorsteinn knarrarsmiðr hjó til Ólafs konungs með öxi, ok kom þat högg á fótinn vinstra við knéit fyrir ofan. Finnur Árnason drap þegar Þorstein. En við sár þat hneigðist konungr upp við stein einn ok kastaði sverðinu, ok bað 20 sér guð hjálpa. Þá lagði Þórir hundr spjóti til hans. Kom lagit neðan undir brynjuna ok rendi upp í kviðinn. Þá hjó Kálfr til hans. Kom þat högg hinum vinstra megin utan á hálsinn. Menn greinast at því, hvar Kálfr veitti konungi sár. Þessi þrjú sár hafði Ólafr konungr 25 til lífláts. En eptir fall hans, þá féll sú flesta svötin, er fram hafði gengit með konungi. Bjarni guðfarskáld kvað þetta um Kálf Árnason:

Jörð réttu vígi at varða	Fyrir gékktu á stað Stikla,	
vígreifr fyrir Óleifi;	stórverk, en óð merki,	30
brauztu við bragning nýztan	satt er at sókn um veittir,	
bág, þat kveð ek mik frágu.	snjallr unz gramr var fallinn.	

Sigvatr skáld kvað þetta um Björn stallara:

Björn frá ek auk af cernu	Féll í her, með hollum,	
endr stallurum kendu,	hann, verðungar minnum,	35
hug hve halda dygði,	leysfór er, at hilmis höfði	
hann sótti fram, dróttin.	hróðrauðigs, sá dauði.	

241. *Upphaf Dags hriðar.*

Dagr Hringsson hélt þá upp orrostu, ok veitti hina fyrstu atgöngu svá harða, at böendr hrukku fyrir, en sumir sneru á flóttu. Þá féll fjöldi liðs af bóndum, en
 5 þessir lendir menn: Erlendr or Gerði, Áslákr af Finneyju. Var þá merki þat niðrhöggvit, er þeir höfðu áðr með farit. Var þá orrosta hin ákafasta; kölluðu menn þat Dags hrið. Þá sneru þeir í móti Dag Kálfr Arnason, Hárekr or Þjóttu, Þórir hundr, með þá fylking, er þeim
 10 fylgði. Var þá Dag borinn afli, ok sneri hann þá á flóttu, ok alt lið, þat er eptir var; ok verðr þar dalt nökkurr upp, sem meginflóttinn fór; féll þar þá mart lið. Dreifðist þá fólkit tveggja vegna í brott. Váru margir menn sárir mjök, en margir svá mjök mæddir, at til
 15 enskis váru færir. Böendr ráku skamt flóttu, því at höfðingjar sneru brátt aptr ok þar til, er valrinn lá; því at margir áttu þar at leita eptir vinum sínum ok frændum.

242. *Jartegnir Ólafs konungs við Þóri hund.*

Þórir hundr gókk þar til, er var lík Ólafs konungs, ok veitti þar umbúnað, lagði niðr líkit ok rétti, ok breiddi klæði yfir. Ok er hann þerði blóð af andlitiinu, þá sagði hann svá síðan, at andlit konungsins var svá fagrt, at roði var í kinnum, sem þá at hann svæfi, en
 25 miklu bjartara en áðr var, meðan hann lifði. Þá kom blóð konungsins á hönd Þóri ok rann upp á greipina, þar er hann hafði áðr sár fengit, ok þurfti um þat sár eigi umband þaðan ífrá, svá greri þat skjótt. Váttaði Þórir sjálfir þenna atburð, þá er helgi Ólafs konungs
 30 kom upp fyrir alþýðu. Varð Þórir hundr fyrstr til þess at halda upp helgi konungsins, þeirra ríkismanna, er þar höfðu verit í mótstöðuflokki hans.

243. *Frá bræðrum Kálfs Arnasonar.*

Kálfr Arnason leitaði at bræðrum sínum, er þar
 váru fallnir. Hann hitti Þorberg ok Finn; ok er þat
 sögn manna, at Finnr kastaði at honum saxi ok vildi
 drepa hann, ok mælti til hans hörðum orðum, kallaði 5
 griðnifóðing ok dróttinssvika. Kálfr gaf ekki því gaum,
 ok lét Finn bera í brott or valnum, ok svá Þorberg.
 Var þá leitat um sár þeirra, ok höfðu þeir engi sár
 banvæn; höfðu þeir fallit fyrir vápnaburð ok mæði. Þá
 leitaði Kálfr at flytja bræðr sína ofan til skips, ok fór 10
 með þeim sjálf. En þegar er hann sneri í brott, þá
 fór í brott alt búandalíð þat, er þar átti heimili í nánd,
 nema þeir menn, er þar störfuðu at frændum sínum ok
 vinum, þeim er sárir váru, eða at líkum þeirra, er
 fallnir váru. Váru sárir menn fluttir heim á bæinn, svá 15
 at hvert hús var fult af þeim, en tjaldat úti yfir sumum.
 En svá undarliga mart fólk sem samnast hafði í búanda-
 herinn, þá þótti mönnum þat eigi miðr frá líkindum,
 hvernug skjótt ruddi samnaðinn, þá er til þess tók; ok
 var þat mjök til, at hit mesta fjölmennit hafði þar 20
 samnast or heruðum, ok váru mjök heimfúsir.

244. *Frá Verdælum.*

Bændr þeir, er heimili áttu í Veradal, géngu til
 fundar við höfðingja, Hárek ok Þóri, ok kærðu fyrir
 þeim sin vandræði, sögðu svá: Flóttamenn þessir, er hér 25
 hafa undan komizt, munu fara upp eptir Veradal ok
 munu búa úheppiliga at heimilum várum, en oss ér ekki
 fært heim, meðan þeir eru hér í dalnum; nú gerit svá
 vel, farit eptir þeim með liði, ok látit ekki þærn í brott
 komast; því at slíkan kost mundu þeir oss sætla, ef þeir 30
 hefði betr haft í várum fundi, ok svá munu þeir enn
 gera, ef vér hittumst síðar, svá at þeir hafi þeira kost
 en vér; kann vera, at þeir dvelist í dalnum, ef þeir
 vænta sér enskis ótta; munu þeir þegar fara úspakliga

um bygðir várar. Ræddu bændr um þetta mörgum orðum ok eggjuðu með ákafa miklum, at höfðingjar skyldu fara ok drepa þat fólk, sem undan hafði komizt. Ok er höfðingjar ræddu þetta sín í milli, þá þótti þeim
 5 bændr mart satt sagt hafa í sinni ræðu. Réðu þá þat, at þeir Þórir hundr snerust til ferðar með Verdælum, ok hafði hann 600 manna, þat er hans lið var. Fóru síðan. Tók þá at náttu. Létti Þórir eigi fyrr ferðinni, en hann kom um nóttina upp á Súlu; ok spurði hann þar þau
 10 tíðindi, at um kveldit hafði þar komit Dagr Hringsson, ok margar aðrar sveitir af Ólafs mönnum, haft þar náttverðardvöl, en farit síðan á fjall upp. Þá sagði Þórir, at hann mundi ekki rekast eptir þeim um fjöll, ok sneri hann þá aptr ofan í dalinn, ok féngu þeir þá
 15 fátt drepit af mönnum. Síðan fóru bændr til heimila sinna. En Þórir fór eptir um daginn, ok hans lið, út til skipa sinna. En konungsmenn, þeir er færir váru, forðuðu sér, leyndust í skógum, sumir féngu hjálp af mönnum.

20 245. *Frá Haraldi Sigurðarsyni.*

Haraldr Sigurðarson var mjök sárr, en Rögnvaldr Brúsason flutti hann til bónda nökkurs um nóttina eptir bardagann. Tók sá bóndi við Haraldi ok græddi hann á laun. Síðan fær hann son sinn at fylgja honum í
 25 brott. Fóru þeir huldu höfði um fjöll ok eyðimerkr, ok kómu fram á Jamtalandi. Haraldr Sigurðarson var þá 15 vetra, er Ólafr konungr féll. Haraldr fann Rögnvald Brúsason á Jamtalandi; ok fóru þeir báðir samt austr í Garðaríki til Jarisleifs konungs, svá sem sagt er í sögu
 30 Haralds konungs Sigurðarsonar.

246. *Frá Þormóði Kolbrúnarskáld.*

Þormóðr Kolbrúnarskáld var í orrostu undir merkjum konungs. Ok er konungr var fallinn ok atsókn var sem óðust, þá féll konungalið hverr við annan, en þeir váru

flestir sárir, er upp stóðu. Þormóðr varð sárr mjök; gerði hann þá sem aðrir, at allir hopuðu þar frá, er mestr þótti lífsháski, en sumir runnu. Þá hófst sú orrosta, er Dags hríð er kölluð; sótti þá pangat til alt konungslíðit, þat er vápnfært var. En Þormóðr kom þá ⁵ ekki í orrostu, því at hann var úvígr bæði af sárum ok af mæði, ok stóð hann þar hjá félögum sínum, þótt hann mætti ekki annat at hafast. Þá var hann lostinn með öru í síðuna vinstri; braut hann af sér örvarskaptit, ok gékk þá brott frá orrostu ok heim til húsanna, ok kom ¹⁰ at hlöðu nökkurri; var þat mikit hús. Þormóðr hafði sverð bert í hendi. Ok er hann gékk inn, þá gékk maðr út í móti honum. Sá mælti: Furðu ill læti eru hér inni, veinan ok gaulan; skömm mikil, er karlmenn braustir skulu eigi þola sár sín, ok vera kann, at kon- ¹⁵ ungmenninir hafi allvel fram gengit, en allúdrengiliga bera þeir sárin sín. Þormóðr svarar: Hvert er nafn þitt? Hann nefndist Kimbi. Þormóðr svarar: Vartu í bardaga? Var ek, segir hann, með bóndum, er betr var. Ertu nökkut sárr? segir Þormóðr. Lítt, segir Kimbi; ²⁰ eða vartu í bardaga? Þormóðr segir: Var ek með þeim, er betr höfðu. Kimbi sá, at Þormóðr hafði gullbring á hendi. Hann mælti: Þú munt vera konungsmaðr; fá þú mér gullhringinn, en ek mun leyna þér; böendr munu drepa þik, ef þú verðr á veg þeirra. Þormóðr segir: ²⁵ Haf þú hring, ef þú fær; látit hefi ek nú meira. Kimbi rétti fram höndina ok vildi taka hringinn. Þormóðr sveifði til sverðinu ok hjó af honum höndina; ok er svá sagt, at Kimbi bar sár sitt engum mun betr en hinir, er hann hafði fyrr á leitast. Fór Kimbi brott. En Þormóðr ³⁰ settist niðr í hlöðunni ok sat þar um hríð ok heyrði á ræður manna. Þat var mælt þar mest, at hverr segir þat, er sét þóttist hafa í orrostu, ok rætt um framgöngur manna; lofuðu sumir mest hreysti Ólafs konungs, en sumir nefndu aðra menn til ekki síðr. Þá kvæð Þor- ³⁵ móðr:

Ört var Ólafs hjarta,
óð fram konungr blóði,
rekin bitu stál á Stikla
stöðum, kvaddi lið böðvar.

Élpolla frá ek alla
Jálfaðs nema gram sjálfan,
reynr var flestr í fastri
fleindrifu, sér hlífa.

5 247. *Dauði Þormóðs Kolbrúnarskálds.*

Þormóðr gékk síðan í brott til skemmu nökkurar,
gékk þar inn. Váru þar áðr margir menn inni fyrir
sárir mjök. Var þar at kona nökkur ok batt um sár
manna. Eldr var á gólfinu, ok vermdi hon vatn til at
10 fægja sárin. En Þormóðr settist niðr við dyrr utar. Þar
gékk annarr maðr út, en annarr inn, þeir er störfuðu at
sárum mönnum. Þá sneri einnhverr at Þormóði ok sá
á hann ok mælti síðan: Hví ertu svá fölr? ertu sárr?
eða fyrir hví biðr þú þér eigi lækningar? Þormóðr kvað
15 þá vísu:

Emka ek rjóðr, en rauðum
ræðr gróan skögul manni
hauka setrs hin hvíta,
hyggt fár um mik sáran.

Hitt veldr, mér at, meldrar
morðvenjandi Fenju!
djúp ok danskra vápna
Dags hriðar spor sviða.

20 Síðan stóð Þormóðr upp ok gékk inn at eldinum ok
stóð þar um hríð. Þá mælti lækknirinn til hans: Þú,
maðr, gakk út ok tak mér skíðin, er hér liggja fyrir
ðurum úti. Hann gékk út, bar inn skíðafangit ok kastaði
niðr á gólfitt. Þá sá lækknirinn í andlit honum ok mælti:
25 Furðu bleikr er þessi maðr; hví ertu slíkr? Þá kvað
Þormóðr:

Undrask öglis landa
eik, hví vér 'rom bleikr;
fár verðr fagr af sárum,
30 faun ek örva drif, svanni!

Mik fló málmr hinn dökkvi
magni keyrðr í gögnum,
hvast beit hjarta it næsta
hættligt járn, er ek vætti.

Þá mælti lækknirinn: Láttu mik sjá sár þín, ok mun ek
veita umbönd. Síðan settist Þormóðr niðr ok kastaði
klæðum af sér. En er lækknir sá sár hans, þá leitaði
hon um þat sár, er hann hafði á síðunni; kendi hon, at
35 þar stóð járn í, en þat vissi hon eigi til vís, hvert
járnit hafði snúit. Hon hafði þar gert í steinkatli,

stappat lauk ok önnur grös ok vellt þat saman, ok gaf at eta hinum sárum mönnum, ok reyndi svá, hvárt þeir hefði holsár, því at kendi af laukinum út or sári því, er á hol var. Hon bar þat at Þormóði, bað hann eta. Hann svarar: Ber brott; ekki hefi ek grautsótt. Síðan 5 tók hon spennitöng ok vildi draga út járnit; en þat var fast ok gékk hvergi, stóð ok lítit út, því at sárit var sollit. Þá mælti Þormóðr: Sker þú til járnins, svá at vel megi ná með tönginni; fá mér síðan ok lát mik kippa. Hon gerði sem hann mælti. Þá tók Þormóðr 10 gullhring af hendi sér ok fékk læknum, bað hana gera af slíkt, er hon vildi: góðr er nautr at, segir hann, Ólafr konungr gaf mér hring þenna í morgin. Síðan tók Þormóðr töngina ok kipti á brott örinni; en þar váru á krókar, ok lágu þar á tágur af hjartanu, sumar rauðar, 15 sumar hvítar. Ok er hann sá þat, mælti hann: Vel hefir konungrinn alit oss, feitt er mér enn um hjartaroðr. Síðan hné hann aptr ok var þá dauðr. Lýkr þar frá Þormóði at segja.

248. *Frá atburðum orrostu.*

20

Ólafr konungr féll miðvikudag .iiii. kal. Augusti. Þat var nær miðjum degi, er þeir fundust, en fyrir miðmunda hófst orrostan; en konungr féll fyrir nónn, en myrkrít hélzt frá miðmunda til nóns. Sigvatr skáld segir svá frá lyktum orrostu:

25

Hörð er, síz hermenn gerðu,
hlíf raufsk fyrir gram, lífi,
aðn at Engla stríði,
úmjúk, konung sjúkan.

Ör brá Ólafs fjörvi
öld, þars herr klauf skjöldu,
fólks odda gékk fylkir
fund, en Dagr hélt undan.

Ok enn kvað hann þetta:

30

Áðr vitu eigi meiðar
ógnaðr skers né hersa,
þjóð réð þengils dauða,
þann styrk búandmanna,

er slíkan gram sóknum
sárelds viðr feldi,
mörg lá dýr i dreyra
drótt, sem Ólafr þótti.

Boendr ræntu ekki valinn, ok varð þegar eptir orrostu heldr svá, at hræzlu sló á marga, þá er móti konungi höfðu verit; en þó héldu þeir illviljanum, ok dæmdu þat sín á millum, at allir þeir menn, er með konungi höfðu
 5 fallit, skyldu hafa engan þann umbúning eða gröpt, sem góðum mönnum sómdi, ok kölluðu þá alla ránsmenn ok útlaga. En þeir menn, er ríkir váru ok þar áttu frændr í valnum, gáfu ekki því gaum, fluttu þeir sína frændr til kirkna ok veittu umbúnað.

10 249. *Jartegnir við blindan mann.*

Þorgils Hálmuson ok Grímr son hans fóru til valsins um kveldit, er myrkt var orðit. Þeir tóku upp lík Ólafs konungs ok báru brott þar til, er var húskytja nökkur lítil ok auð, annan veg frá bænum; höfðu þeir ljós með
 15 sér ok vatn; tóku þá klæði af líkinu, ok þógu líkit ok sveiptu síðan með línúkkum, ok lögðu þar niðr í húsinu ok huldu með viðum, svá at engi mátti sjá, þótt menn kvæmi í húsit. Géngu þeir síðan í brott ok heim til bójarins. Þar hafði fylgt hernum hvarumtveggja mart
 20 stafkarla, ok þat fátækisfólk, er sér bað matar. En þat kveld eptir bardagann hafði þat fólk þar mart dvalizt, ok er náttaði, leitaði þat sér herbergis um öll hús, bæði smá ok stór. Þar var einn blindr maðr, sá er sagt er frá; hann var fátækr; ok fór sveinn hans með honum ok
 25 leiddi hann. Þeir géngu úti um bæinn ok leituðu sér herbergis. Þeir kómu at því sama eyðihúsi; váru dyrrnar svá lágar, at nær varð at krjúpa inn. Ok er hinn blindi maðr kom inn í húsit, þá þreifaðist hana fyrir um gólfít, leitaði, hvárt hann mundi mega niðr leggjast; hött hafði
 30 hann á höfði, ok steypist höttrinn fyrir andlit honum, er hann laut niðr. Hann kendi fyrir höndunum, at tjörn var á gólfinu; þá tók hann upp hendinni vátri ok rétti upp höttinn, ok kómu fingrnir upp við augun. En þegar brá kláða á hvarmana svá miklum, at hann strauk með
 35 fingrunum vátum augun sjálf. Síðan hopaði hann út or

húsinu ok sagði, at þar mátti ekki liggja inni, því at þar var alt vát. Ok er hann kom út or húsinu, þá sá hann þegar fyrst skil handa sinna, ok alt þat, er svá nær honum var, at hann mátti sjá fyrir náttmyrkri. Hann gékk þegar heim til bæjarins ok inn í stofu, ok sagði⁵ þar öllum mönnum, at hann hafði fengit sýn sína, ok hann var þá skygn maðr. En þat vissu þar margir menn, at hann hafði lengi blindr verit, því at hann hafði þar áðr verit ok gengit um byggðir. Hann sagði, at þá sá hann fyrst, er hann kom út or húsi nökkuru¹⁰ litlu ok vándu; ok var þar vát alt inni, segir hann: greip ek þar í höndunum, ok gnera ek vátum höndum um angu mér. Hann sagði ok, hvar þat hús stóð. En þeir menn, er þar váru ok sá þessi tíðindi, undrudust mjök um þenna atburð, ok ræddu sín í milli, hvat þar¹⁵ mundi inni vera í því húsi. En Þorgils bóndi ok son hans Grímr þóttust vita, hvaðan af þessi atburðr mundi hafizt hafa. Þeir hræddust mjök, at úvinir konungs mundu fara ok rannsaka húsit. Síðan leyndust þeir í brott ok fóru til hússins, ok tóku líkit ok fluttu í brott²⁰ út í hagann ok fælu þar; fóru síðan til bæjar ok sváfu af nótt þá.

250. *Frá Þóri hund.*

Þórir hundr kom fimta dag ofan or Veradal út á Stiklastaði, ok fylgði honum lið mart. Þar var ok mart²⁵ fyrir bóndalið. Var þá enn rofinn valrinn; fluttu menn þá brott lík frænda sinna ok vana, ok veittu hjálp sárum mönnum, þeim er menn vildu græða; en fjöldi manns hafði þá andazt, síðan er lokit var bardaga. Þórir hundr gékk þar til, er konungrinn hafði fallit, ok leitaði líksins;³⁰ ok er hann fann þat eigi, spurðist hann fyrir, ef nökkur maðr kynni segja honum, hvar líkit væri komit. En þat vissi engi at segja. Þá spurði hann Þorgils bónda, ef hann vissi nökkut til, hvar lík konungs var. Þorgils svarar svá: Ekki var ek í bardaga; veit ek þaðan fæ³⁵

tíðindi; fara nú margar sögur frá; þat er nú sagt, at Ólafr konungr hafi hittr verit í nótt uppi hjá Staf, ok sveit manna með honum; en ef hann hefir fallit, þá munu sveitungar yðrir hafa fólgt lík hans í holtum eða 5 hreysum. En þótt Þórir þóttist vita hit sanna, at konungr var fallinn, þá tóku þó margir undir, ok gerðu þann kurr, at konungr mundi hafa brott komizt or orrostu, ok skamt mundi til, at hann mundi fá her ok koma aptr á hendr þeim. Fór þá Þórir til skipa sinna ok síðan út 10 eptir firði. Þá tók at dreifast alt bóndaliðið, ok fluttu brott hina sáru menn alla, þá er hrærandi váru.

251. *Líkferð Ólafs konungs.*

Þorgils Hálmuson ok þeir Grímr feðgar höfðu í sinni varðveizlu lík Ólafs konungs, ok váru um þat mjök 15 hugsjúkir, hvernug þeir féngi til gætt, at eigi næði úvinir konungs at misfara með líkinu; því at þeir heyrðu þær ræður bónda, at þat ráð mundi til liggja, ef lík konungs fýnnist, at brenna þat eða flytja út á sæ ok sökkva niðr. Þeir feðgar höfðu sét um nóttina svá sem kertislog 20 brynni þar yfir, er lík Ólafs konungs var í valnum, ok svá síðan, er þeir höfðu fólgt líkit, þá sá þeir jafnan um nætr ljós þannug til, er konungrinn hvíldi. Þeir hræddust, at úvinir konungs mundu leita líksins, þar er var, ef þeir sæi þessi merki; var þeim Þorgilsi títt at 25 flytja líkit í brott til þess staðar nökkurs, er þat væri vel komit. Þeir Þorgils gerðu kistu ok vönduðu sem mest, ok lögðu þar í lík konungs. En síðan gerðu þeir aðra líkkistu, ok báru þar í hálm ok grjót, svá at þat skyldi vera mannshöfði, laktu þá kistu vandliga. Ok er 30 brottu var af Stíklastöðum alt lið bónda, þá bjoggu þeir Þorgils ferð sína; fékk hann róðrarferju nökkura; váru þeir saman menn sjau eða átta, ok allir frændr eða vinir Þorgils. Þeir fluttu lík konungs til skips leyniliga ok settu kistuna undir þiljur niðr. Kistu þá höfðu þeir ok 35 með sér, er grjót var í, settu hana í skip, svá at allir

menn máttu sjá; fara síðan út eptir firði; féngu gott leiði, kómu at kveldi, er myrkva tók, út til Niðaróss, lögðu at við konungsbryggju. Síðan sendi Þorgils menn upp í bæinn ok lét segja Sigurði biskupi, at þeir fóru þar með lík Ólafs konungs. En er biskup spyrr þess tíðindi, sendi hann þegar menn sína ofan á bryggjur; þeir tóku þar róðrarskútu ok lögðu at skipi Þorgils, báðu fá sér lík konungsins. Þeir Þorgils tóku þá kistu, er uppi stóð á þiljunum, ok báru í skútuna. Síðan reru þeir menn út á fjörð, ok söktu þeir þar niðr kistunni. Þá var myrkt af nótt. Þeir Þorgils reru þá upp eptir ánni, til þess er þraut bæinn, ok lögðu þar at landi, er Saurhlíð heitir; þat var fyrir ofan bæinn. Þá báru þeir upp líkit ok inn í eyðiskemmu nökkura, er þar stóð upp frá öðrum húsum; vöktu þeir þar um nóttina yfir líkinu. Þorgils gekk ofan í bæinn; fann hann þá menn at máli, er helzt höfðu verið vinir Ólafs konungs; spurði hann þá, ef þeir vildi taka við líki konungs. Þat þorði engi maðr at gera. Síðan fluttu þeir Þorgils líkit upp með ánni, ok grófu þar niðr á sandmel þeim, er þar verðr; bjöggu þar um eptir, svá at ekki skyldi þar nývirki á sjá. Höfðu þeir þessu lokit öllu, áðr dagaði; fóru þá til skips síns, lögðu þegar út or ánni, fóru síðan ferðar sinnar, til þess er þeir kómu heim á Stíklastaði.

252. *Upphaf Sveins konungs Alfríussonar.*

25

Sveinn, son Knúts konungs ok Alfríu, dóttur Alfrans jarls, hann hafði verið settr til ríkis á Vindlandi í Jónsborg. En þá hafði komit til hans orðsending Knúts konungs föður hans, at hann skyldi fara til Danmarkar, ok þat með, at hann skyldi síðan fara til Noregs ok taka þar við ríki því til forráða, er í Noregi var, ok hafa þar með konungsnafn yfir Noregi. Síðan fór Sveinn til Danmarkar, ok hafði þaðan lið mikit; fór með honum Haraldr jarl, ok mart annarra ríkismanna. Þess getr

Þórarinn loftunga í kvæði því, er hann orti um Svein Alfifuson, er kallat er Glælognskviða:

<p>5 Þat er dullaust, hve Danir gerðu dyggva för með döglingi. Þar var jarl</p>	<p>fyrst at upphafi, ok hverr maðr er honum fylgði, annarr drengr öðrum betri.</p>
---	--

Síðan fór Sveinn í Noreg, ok með honum Alfísa móðir hans; ok var hann þar til konungs tekinn á hverju lögþingi. Hann var þá kominn austan í Víkina, er orrosta var á Stiklastöðum ok Ólafr konungr féll. Sveinn létti eigi ferðinni, fyrr en hann kom um haustit norðr í Þrándheim; var hann þar til konungs tekinn sem í öðrum stöðum.

15 253. *Frá lögum Sveins konungs.*

Sveinn konungr hafði ný lög í land um marga hluti, ok var þat eptir því sett, sem lög váru í Danmörk, en sum miklu frekari. Engi maðr skyldi af landi fara nema með konungs leyfi, en ef færi, þá félli undir konung eignir þessa. En hverr er mann vægi, skyldi hafa vegit landi ok lausum eyri. Ef maðr varð í útlegð, ok tæmdist honum arfr, þá eignaðist konungr arf þann. At jólum skyldi hverr maðr fá konungi mæli malts af arni hverjum, ok lær af oxa þrevetrum, þat var kallat vinar toddi, ok 25 spann smjörs, ok húsfreyja hver rykkjar tó, þat var lín úrent, svá mikitt at spent féngi um mesta fingri ok lengsta. Boendr váru skyldir at gera hús þau öll, er konungr vildi hafa á bústöðum sínum. Sjau menn skyldu gera einn liðferan, ok gera fyrir hvern, er 5 vetra 30 gamall væri, ok þar eptir hömlur eiga. Hverr maðr, er á haf reri, skyldi gjalda konungi landvörðu, hvaðan sem hann reri; en þat eru 5 fiskar. Skip hvert, er færi af landi á brott, skyldi halda konungi rúm um þvert skip. Maðr hverr, er til Íslands færi, skyldi gjalda landaura, 35 þarlenzkr ok útlenzkr. Þat fylgði ok þessu, at þá

skyldu danskir menn hafa svá mikinn metnað í Noregi, at eins þeirra vitni skyldi hrinda 10 Norðmanna vitnum. En er þessi lagasetning var birt fyrir alþýðu, þá tóku menn þegar at reisa hugi sína upp í mót, ok gerðu kurr sín á milli; mæltu þeir svá, er eigi höfðu verit í 5 mótferðum við Ólaf konung: Takit þér nú, Innþrændir, vináttu ok laun af Knýtlingum þess, er þér höfduzt við Ólaf konung ok feldut hann frá landi; yör var heitit friði ok réttarbót, en nú hafit þér ánauð ok þrælkan, ok þar með stórglœpi ok níoðingskap. En þar var eigi 10 gott til mótmælis. Sá þá allir, at úheppiliga var umráðit. Báru menn þó eigi traust til at gera uppreist í móti Sveini konungi; bar þat mest til, at menn höfðu gíslat Knúti konungi sonu sína eða aðra náfræendr, ok þat með, at þá var engi forstjóri til uppreistar. Brátt höfðu menn 15 ámæli mikit til Sveins konungs, ok kendu menn mest þó Alffu alt þat, er í móti skapi þótti; en þá náðist sannmæli af mörgum mönnum til Ólafs konungs.

254. *Kom upp helgi Ólafs konungs.*

Vetr þann hófst umræða sú af mörgum mönnum þar 20 í Þrándheimi, at Ólafr konungr væri maðr sannheilagr, ok jartegnir margar yrði at helgi hans. Hófu þá margir áheit til Ólafs konungs um þá hluti, er mönnum þótti máli skipta. Féngu margir menn af þeim áheitum bót, sumir heilsuþætr, en sumir fararheina, eða aðra þá hluti, 25 er nauðsyn þótti til bera.

255. *Frá Einari þambarskelfi.*

Einarr þambarskelfir var kominn heim vestan af Englandi til búa sinna, ok hafði veizlur þær, sem Knútr konungr hafði fengit honum, þá er þeir fundust í Þránd- 30 heimi, ok var þat nær jarlsríki. Einarr þambarskelfir hafði ekki verit í mótgöngu við Ólaf konung; hræddi hann því sjálfr. Einarr mintist þess, er Knútr hafði heitit honum jarldómi yfir Noregi, ok svá þat, at konungr

efaði ekki heit sín. Einarr varð fyrstr til þess ríkis-
manna at halda upp helgi Ólafs konungs.

256. *Frá Arnasonum.*

Finnr Arnason dvaldist litla hríð á Eggju með Kálfi
5 bróður sínum, því at hann kunni stórilla því, er Kálfr
hafði verit í bardaga í móti Ólafi konungi. Veitti Finnur
Kálfi jafnan harðar átölur af þeim sökum. Þorbergr
Arnason var miklu betr orðstiltr en Finnur, en þó fýstist
Þorbergr í brott at fara, ok heim til bús síns. Fékk
10 Kálfr þeim bræðrum sínum langskip gott með öllum
reiða ok öðrum búnaði, ok gott föruneysi. Fóru þeir
heim til búa sinna. Árni Arnason lá lengi í sárum, ok
varð heill ok örkumblafanss; fór hann síðan um vetrinn
suðr til bús síns. Tóku þeir allir bræðr sér grið af
15 Sveini konungi, ok settust þeir heima allir bræðr um
kyrt.

257. *Flótti Sigurðar biskups or landi.*

Eptir um sumarit gerðist mikil ræða um helgi Ólafs
konungs, ok sneri öllum orðróm um konunginn. Váru
20 þeir þá margir, er þat sönnuðu, at konungr mundi
heilagr vera, er fyrr höfðu af öllum fjandskap móti
honum gengit ok látit hann í engi stað ná af sér sann-
mæli. Tóku menn þá at snúast til ámælis við þá menn,
er mest höfðu eggjat mótgöngu við konunginn. Var af
25 því mikit kent Sigurði biskupi. Gerðust menn þar hans
úvinir svá miklir, at hann sá þann helzt sinn kost, at
fara í brott ok vestr til Englands á fund Knúts konungs.
Síðan gerðu Þrœndir menn ok orðsendingar til Upplanda,
at Grímkell biskup skyldi koma norðr til Þrándheims.
30 Ólafr konungr hafði sent Grímkel biskup aptr til Noregs,
þá er konungr fór austr í Garðaríki; hafði Grímkell
biskup síðan verið á Upplöndum. En er þessi orðsending
kom til biskups, þá bjóst hann þegar til þeirrar farar.
Bar þat ok mjök til, er hann fór, at biskup trúði, at

þat mundi með sannindum, er sagt var frá jartegnagerð ok helgi Ólafs konungs.

258. *Tekinn upp heilagr dómr konungs.*

Grímkell biskup fór til fundar við Einar þambarskelfi. Tók Einarr feginsamliga við biskupi; ræddu þá síðan 5 marga hluti, svá þat, er þar hafði í landi stortíðindi orðit. Urðu þeir á allar ræður sáttir sín á milli. Síðan fór biskup inn til kaupangs; tók þar öll alþýða vel við honum. Hann spurði vendiliga eptir um tákn þau, er sögð váru frá Ólafi konungi; spurðist honum vel til þess. 10 Síðan gerði biskup orðsendingar inn á Stiklastaði til Þorgils ok Gríms sonar hans, ok stefndi þeim út til bæjar á fund sinn. Þeir feðgar lögðust þá ferð eigi undir höfnð; fóru þeir út til bæjar á fund biskups. Þá sögðu þeir honum öll þau merki, er þeir höfðu vísir 15 orðit, svá þat ok, hvar þeir höfðu komit líki konungs. Síðan sendi biskup eptir Einari þambarskelfi, ok kom Einarr til bæjar. Höfðu þeir Einarr ok biskup þá ræðu við konung ok Alfrífu, ok báðu, at konungr skyldi lof til gefa, at lík Ólafs konungs skyldi taka upp or jörðu. 20 Konungr lagði þar lof á, ok bað biskup þar með fara sem hann vildi. Þá var þar mikit fjölmenni í boenum. Biskup ok Einarr ok menn með þeim fóru til, þar er lík konungs var jarðat, ek létu þar til grafa. Kistan var þá komin upp mjök svá or jörðu. Þat var margra 25 manna tillag, at biskup léti konung grafa niðr í jörð at Clemenskirkju; var svá gert. En er liðit var frá andlátí Ólafs konungs 12 mánuðr ok 5 nætr, þá var upptekinn heilagr dómr hans. Var þá enn kistan komin upp mjök or jörðu, ok var þá kistan Ólafs konungs spáþósa, svá 30 sem nýskafin væri. Grímkell biskup gekk þá til, þar er upp var lokin kistan Ólafs konungs; var þar dýrligr ilmr. Þá beraði biskup andlit konungs, ok var engan veg brugðit ásýðnu hans, svá roði í kinnunum sem þá mundi, ef hann væri nýsofnadr. Á því fundu menn 35

minn mun, þeir er sét höfðu Ólaf konung, þá er hann
 féll, at síðan hafði vaxit hár ok negl, því næst sem þá
 mundi, ef hann hefði lífs verit hér í heimi alla þá stund,
 síðan er hann féll. Þá gekk til at sjá líkama Ólafs
 5 konungs. Sveinn konungr, ok allir höfðingjar þeir er þar
 váu. Þá mælti Alfi: Furðu seint fúna menn í sand-
 inum; ekki mundi svá vera, ef hann hefði í moldu legit.
 Síðan tók biskup sùx ok skar af hári konungsins, ok svá
 at taka af kömpunum. Hann hafði haft langa kampa,
 10 svá sem þá var mönnum títt. Þá mælti biskup til kon-
 ungs ok Alfis: Nú er hár konungs ok kampar svá sítt,
 sem þá er hann andaðist, en þvílíkt vaxit, sem nú sét
 þér hér af skorit. Þá svarar Alfi: Þá þykki mér hár
 þat heilagr dómr, ef þat brænn eigi í eldi; en opt höfum
 15 vér sét hár manna heilt ok úsakat, þeirra er í jörðu hafa
 legit lengr en þessi maðr. Síðan lét biskup taka eld í
 glóðarkeri ok blezaði, ok lagði á reykelsi. Síðan lagði
 hann í eldinn hár Ólafs konungs; ok þá er brunnit var
 reykelsit alt, þá tók biskup upp hárit or eldinum, ok var
 20 þá hárit úbrunnit. Lét biskup þat sjá konung ok aðra
 höfðingja. Þá bað Alfi leggja hárit í úvígðan eld.
 Þá svarar Einarr þambarskelfir, bað hana þegja, ok
 valdi henni mörg hörð orð. Var þat þá biskups atkvæði
 ok konungs samþykki ok ~~denn~~ allsherjar, at Ólafr kon-
 25 ungr væri sannheilagr maðr. Var þá líkami konungs
 borinn inn í Clemenskirkju, ok veittr umbúnaðr yfir
 háaltari. Var kistan sveipt pelli, ok tjaldat alt guð-
 vefjum. Urðu þá þegar margskonur jartegnir at helgum
 dómi Ólafs konungs.

30 259. *Frá jartegnum Ólafs konungs.*

Þar á melnum, sem Ólafr konungr hafði í jörðu
 legit, kom upp fagr brunnr; ok féngu menn bót meina
 sinna af því vatni. Var þar veittr umbúnaðr, ok hefir
 þat vatn verit jafnan síðan vandliga varðveitt. Kapella
 35 var fyrst ger, ok þar sett altarit, sem verit hafði leiðit

konungsins. En nú stendr í þeim stað Kristskirkja. Þét Eysteinn erkibiskup þar setja háaltarit í þeim sama stað, sem leiðit hafði verit konungsins, þá er hann reisti þetta hit mikla musteri, er nú stendr; hafði ok verit í þeim stað altarit í fornu Kristskirkju. Svá er sagt, at Ólafs- 5 kirkja standi nú þar, sem þá stóð sú eyðiskemma, er lík Ólafs konungs var náttsett í. Þat er nú kallat Ólafshlíð, er heilagr dómr konungs var borinn upp af skipi; ok er þat nú í miðjum bönum. Biskup varðveitti helgan dóm Ólafs konungs; skar hann hár hans ok negl, því at 10 hvárttveggja vóx svá, sem þá at hann væri lifandi maðr hér í heimi. Svá segir Sigvatr skáld:

Lýg ek, nema Ólafr eigi
ýfa sem kykvir tífar,
geði ek helzt í hróðri
hárvóxt konungs, áru.

Enn helzk þeim er sun seldi
svörðr þann er vóx í Görðum;
hann fékk læs af ljósum 15
lausn Valðamar hansí.

Þórarinn loftunga orti um Svein Alfífuson kvæði þat, er Glælognskviða heitir, ok eru þessar vísur þar í:

Nú hefir sér
til sess hagat
þjóðkonungr
í Þrándheimi;
þar víl ey
sævi sína
bauga brjótr
byggðum ráða.

Þar er Ólafr
áðan byggð,
áðr þann hvarf
til himinríkis;
ok þar varð,
sem vitu allir,
kykvasettr
or konungmanni.

Hafði sér
harðla ráðit
Haralds sonr
til himinríkis,

áðr seimbrjótr
at sætti varð,
Kristi þekkr
konungr inn ætli.

Þar svá hreinn
með heilu liggtr
lofsæll gramr
líki sínu,

svá at þar kná,
sem á kvikum manni,
hár ok negl
honum vaxa.

Þar borðvega
bjöllur knegu
um sæing hans
sjálfar hægjask,

ok hverr dag
heyra þjóðir
klukkna hljóð
um konungmanni,

20

25

30

35

	En þar upp
af altari
Kristi þæg
kerti brenna.	þjóðar máls,
en þaðan heilir.
5	Svá hefir Ólafr,
áðr hann andaðisk,
syndalaus
sálu borgit.	Bið þú Ólaf,
at hann unni þér,
hann er guðs maðr,
grundar sinnar;
hann um getr
af guði sjálfum
ár ok frið
öllum mönnum.
10	Þar kemr herr,
er heilagr er
konungr sjálf,
krypr at gangi,
ok beiðendr
blindir sökja	Þá er þú rekr
fyrir reginnagla
bókamáls
bænir þínar.
- 15 Þórarinn loftunga var með Sveini konungi ok heyrði þessi stórmerki heilagleiks Ólafs konungs, at af himneskum kröptum máttu menn heyra yfir hans helgum dómi hljóð, svá sem klukkur hringðist ok kerti tendraðist sjálf þar yfir altari af himneskum eldi. En svá sem Þórarinn
- 20 segir, at til hins helga Ólafs konungs kom herr manns, haltir ok blindir, eða á annan veg sjúkir, en fóru þaðan heilir, getr hann ekki annars eða greinir, en þat mundi vera útaligr fjöldi manna, er heilsu féngu þá þegar í upphafi af jartegnagerð hins helga Ólafs konungs. En
- 25 hinar stærstu jartegnir Ólafs konungs þá eru þær mest ritaðar ok greindar, ok þær er síðar hafa gerzt.

260. *Frá aldri ok ríki Ólafs konungs.*

Svá segja menn, þeir er glöggliga telja, at Ólafr hinn helgi væri konungr yfir Noregi-15 vetr, síðan er

30 Sveinn jarl fór or landi; en áðr um vetrinn tók hann konungs nafn af Upplendingum. Sigvatr skáld segir svá:

Ólafr réð, hit efra
andrútt höfuð, landi
fulla vetr, áðr félli,
fimtán á því láni. | Hverr hefir hans enn nöðra
heims enda sér kendan,
skjöldungr hélzk en skyldi
skemr, landreki fremri. |
|---|---|
- 35
- Heimakringla, II.

Ólafr konungr hinn helgi var þá hálfertugr at aldri, er hann féll, at sögu Ara prests hins fróða. Hann hafði átt 20 fólkorrostur. Svá segir Sigvatr skáld:

Sumir trúðu á guð gumnar,
grein varð liðs á miðli;
fólkorrostur fylkir
framráðr tjogu háði.

Frægr bað hann á hægri
hönd kristit lið standa;
feðr Magnús bið ek fagna
flótskjörum guð dróttin.

5

Nú er sagðr nökkurr hlutr sögu Ólafs konungs, frá nökkurum tíðindum þeim er gerðust, meðan hann réð Noregi, ok svá frá falli hans ok því, er helgi hans kom 10 upp. En nú skal þat eigi niðri liggja, er honum er þó mest vegsemd í, at segja frá jartegnagerð hans, þótt þat sé síðar ritat í þessari bók.

261. *Frá Frændum.*

Sveinn konungr Knútsson réð fyrir Noregi nökkura 15 vetr. Hann var bernskr bæði at aldri ok at ráðum. Alffra móðir hans hafði þá mest landráð, ok váru landsmenn miklir úvinir hennar bæði þá ok jafnan síðan. Danskir menn höfðu þá yfirgang mikinn í Noregi, en landsmenn kunnu því illa. Þá er slíkar ræður váru uppi hafðar, 20 þá kendu landsmenn aðrir þat Frændum, at þeir hefði mestu um valdit, er Ólafr konungr hinn helgi var feldr frá landi, en Noregsmenn höfðu lagzt undir þetta illa ríki, er ánauð ok úfrelsi gékk þar yfir alt fólk, bæði ríka menn ok úríka ok alþýðu; kölluðu þeir Frændi 25 skylda til at veita uppreist til þess at hrinda af oss þessu ríki. Var þat ok virðing landsmanna, at Frændir hefði mestan styrk þá í Noregi, bæði af höfðingjum sínum ok fjölmenni því, er þar var. En er Frændir vissu, at landsmenn veittu þeim ámæli, þá könnuðust 30 þeir við, at þat var sannmæli, ok þá hafði hent glæpska mikil, er þeir höfðu Ólaf konung tekit af lífi ok láði, ok þat með, at þeim var sín úhamingja miklu illu goldin. Höfðu þeir höfðingjar stefnur ok ráðagerð sín í milli.

Var þar Einarr þambarskelfir upphafsmaðr at þeim ráðum. Svá var ok um Kálf Árnason, at þá fann hann, í hverja snöru hann hafði gengit af áeggjan Knúts konungs. Þau heit er hann hafði Kálfi heitit, þá rufust þau 5 öll; því at Knútr konungr hafði Kálfi heitit jarldómi ok yfirsókn um Noreg allan, en Kálfr hafði verið höfuðsmaðr at halda orrostu við Ólaf konung ok fella hann frá landi; hafði Kálfr engar nafnbætr meiri en áðr; þóttist hann vera blektr mjök; ok fóru þá orðsendingar milli þeirra 10 bræðra Kálfs ok Finns, Þorbergs ok Árna, ok samdist þá frændsemi þeirra.

262. *Útboð Sveins konungs.*

Þá er Sveinn hafði verið þrjá vetr í Noregi, spurðust þau tíðindi til Noregs, at fyrir vestan haf efdist flokk, 15 ok var sá höfðingi fyrir, er nefndr er Tryggvi; hann kallaðist son Ólafs Tryggvasonar ok Gyðu ensku. En er Sveinn konungr spurði þat, at útlendr herr mundi koma í land, þá bauð hann liði út norðan or landi, ok fóru flestir lendir menn með honum or Þrándheimi. 20 Einarr þambarskelfir settist heima ok vildi eigi fara með Sveini konungi. En er orðsending Sveins konungs kom til Kálfs inn á Eggju, sú, at hann skyldi róa leiðangr með konungi, þá tók Kálfr tvítugsessu, er hann átti; gékk hann þar á með húskarla sína ok bjóst sem 25 ákaflegast, hélt síðan út eptir firði, ok beið ekki Sveins konungs. Hélt Kálfr síðan suðr á Mœri, léttir þeirri ferð eigi fyrr, en hann kom suðr í Gizka til Þorbergs bróður síns. Síðan lögðu þeir stefnu með sér allir bræðr Árnasynir ok höfðu ráðagerð milli sín. Eptir þat fór Kálfr 30 norðr aptr. En er hann kom í Frekeyjarstund, þá lá þar fyrir í sundinu Sveinn konungr með her sinn. En er Kálfr reri sunnan í sundit, þá kölluðust þeir á; báðu konungsmenn Kálf at leggja ok fylgja konungi ok verja land hans. Kálfr svarar: Fullgert hefi ek þat, ef eigi

er ofgert, at berjast við vára landsmenn til ríkis Knytl-
ingum. Þeir Kálfr reru þá norðr leið sína; fór hann
þá, til þess er hann kom heim á Eggju. Engi þeirra
Árnasona reri þenna leiðangr með konungi. Sveinn kon-
ungr hélt liði sínu suðr í land. En er hann spurði 5
ekki til, at herrinn væri vestan kominn, þá hélt hann
suðr á Rogaland ok alt á Agðir; því at menn gátu þess
til, at Tryggvi mundi vilja leita fyrst í Víkina austr, því
at þar hafði verit foreldri hans ok haft traust mest; átti
hann þar mikinn frændastyrk.

10

263. *Fall Tryggva konungs Ólafssonar.*

Tryggvi konungr, er hann hélt vestan, kom liði sínu
utan at Hörðalandi. Þá spurði hann, at Sveinn konungr
hafði suðr siglt; hélt þá Tryggvi konungr suðr á Rog-
aland. En er Sveinn konungr fékk njón um för Tryggva, 15
þá er hann var vestan kominn, þá sneri hann aptr norðr
með her sinn, ok varð fundr þeirra Tryggva fyrir innan
Bókn í Sóknarsundi nær því, er fallit hafði Erlingr
Skjálgsson. Þar varð mikil orrosta ok hörð. Svá segja
menn, at Tryggvi skaut báðum höndum senn gaslökum. 20
Hann mælti: Svá kendi minn faðir mér at messa. Þat
höfðu mælt úvinir hans, at hann mundi vera son prests
eins; en hann hrósaði því, at hann líktist þá meir Ólafi
konungi Tryggvasyni. Var Tryggvi ok hinn gerviligsti
maðr. Í þeirri orrostu féll Tryggvi konungr ok mart lið 25
hans, en sumt kom á flótta, en sumt gékk til gríða.
Svá segir í Tryggvaflokki:

Tryggjaðr fór Tryggvi,
tók ok morð af því, norðan,
en Sveinn konungr sinni
sunnan ferð, at gunni.

Nær var ek þansnum þeirra;
þat bar skjótt at móti,
herr týndi þar, harða,
hjörgöll var þat, fjörvi.

30

Þessarrar orrostu getr í þeim flokki, er ortr var um
Svein konung:

Vara sunnudag, svanni!
seggr hné margr und eggjar
morgin þann, sem manni
mær lauk eða öl bæri,

þá er Sveinn konungr sína
saman tengja það drengi,
hrátt gafsk hold at elíta
hrafni, skeiðar stafna.

5 Sveinn konungr réð þá enn landi eptir orrostu þessa.
Var þá góðr friðr. Sat Sveinn konungr þann vetr eptir
suðr í landi.

264. *Ráðagerð Kálfs Árnasonar ok Einars þambarskelfis.*

Einarr þambarskelfir ok Kálfr Árnason áttu þann vetr
10 stefnur sín á milli ok ráðagerðir, ok hittust í kaupangi.
Þá kom þar til Kálfs Árnasonar sendimaðr Knúts kon-
ungs ok bar honum orðsending Knúts konungs til þess,
at Kálfr skyldi senda honum þrennar tylftir öxa ok láta
vanda mjök. Kálfr svarar: Engar mun ek öxar senda
15 Knúti konungi; seg honum, at ek skal fá öxar Sveini
syni hans, svá at honum skal eigi þykkja skorta.

265. *Ferð Einars þambarskelfis ok Kálfs Ár-
sonar or landi.*

Um várit snemma byrja þeir ferð sína Einarr þamb-
20 arskelfir ok Kálfr Árnason, ok höfðu mikla sveit manna
ok hit bezta mannval, er til var í Þrændalögum. Þeir
fóru um várit austr um Kjöl til Jamtlands, þá til Hels-
ingjalsands, ok kómu fram í Svíþjóð, réðu þar til skipa;
fóru um sumarit austr í Gardaríki, kómu um haustit til
25 Aldeigjuborgar. Gerðu þeir þá sendimenn upp til Hólm-
garðs á fund Jarisleifs konungs með þeim erendum, at
þeir buðu Magnúsi, syni Ólafs konungs hins helga, at
taka við honum ok fylgja honum til Noregs ok veita
honum styrk til þess, at hann fái fœðurleifð sína, ok
30 halda hann til konungs yfir landi. En er þessi orðsending
kom til Jarisleifs konungs, þá tók hann ráðagerð við
dróttningina ok aðra höfðingja sína; kom þat á samt
með þeim, at Norðmönnum váru orð ger ok stefnt þeim

þannug á fund Jarisleifs konungs ok þeirra Magnús; váru þeim grið seld til þeirrar ferðar. En er þeir kómu til Hólmgarðs, þá staðfestist þat með þeim, at Norðmenn, þeir er þar váru, géngu til handa Magnúsi ok gerðust hans menn, ok bundu þat swardögum við Kálf⁵ ok aðra þá menn, er á Stiklastöðum höfðu verit í mót Ólafi konungi. Veitti Magnús þeim trygðir ok fulla sætt, ok festi swardögum, at hann skyldi vera þeim öllum tryggr ok trúr, þótt hann féngi í Noregi ríki ok konungdóm; skyldi hann gerast fóstrson Kálfs Árnasonar, en¹⁰ Kálfr vera skyldr at gera þau verk öll, er Magnúsi þótti þá vera sitt ríki meira eða frjálsara en áðr.

Rättelser.

Det första talet utmärker sidan, det andra raden.

17	⁴	þópti	læs	þopti
20	²²	silfrhringr	"	silfrhringr
20	²⁹	Hálfðan;	"	Hálfðan,
21	²⁷	heimolt	"	heimolt
22	²²	sækja	"	sækja
24	²¹	Ein	"	Einn
25	⁸	útlendir	"	útlendir
28	³⁶	inn	"	inn
32	¹²	magr	"	mágr
37	¹⁶	mit	"	mitt
37	³¹	Heinir	"	Heinir,
37	³²	hrælinns megu,	"	hrælinns, megu
50	⁶	þakkade	"	þakkaði
51	⁸	kur	"	kurr
63	²¹	viðara	"	viðara
64	²³	þvílíkum	"	þvílíkum
66	²²	er	"	en
68	²¹	beitir	"	heitir
71	¹⁰	han	"	hann
74	²²	omboð	"	umboð
90	⁹	þaðra	"	þaðra,
90	¹⁴	Att	"	Att
105	²	vári	"	váru
105	³⁴	bunu	"	búnu
108	²⁶	fjölment	"	fjölment
111	²	ok	"	ek
132	⁹	á	"	þá
135	²²	Þóri	"	Þóri
136	¹¹	i	"	í
136	²⁷	sinum	"	sínum
141	³⁶	lífs	"	lífs
161	²⁹	Vínu	"	Vínu
168	¹⁸	tíðinda	"	tíðinda
210	³⁰	Fjándr	"	Fjandr
217	²³	fjándr	"	fjandr

